

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы

Министерство образования и науки Республики Казахстан
Национальная академия образования им. И. Алтынсарина

**МАГНИТТІК МЕКТЕПТЕГІ БІЛІМ АЛУШЫЛАРҒА СЕССИЯРАЛЫҚ
КЕЗЕҢДЕ ОҚЫТУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
ПО ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ В МЕЖСЕССИОННЫЙ ПЕРИОД
ДЛЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ В МАГНИТНЫХ ШКОЛАХ**

Астана 2018

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесінің шешімімен баспаға ұсынылды (2018 жылғы 4 желтоқсан №12 хаттамасы).

Рекомендовано к изданию решением Ученого совета Национальной академии образования им. И. Алтынсарина (протокол № 12 от 4 декабря 2018 года).

Магниттік мектептегі білім алушыларға сессияаралық кезеңде оқытуды ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар.

Әдістемелік ұсынымдар - Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2018. – 320 б.

Методические рекомендации по организации обучения в межсессионный период для обучающихся в магнитных школах.

Методические рекомендации. - Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2018. – 320 с.

Бұл әдістемелік құралда Ресурстық орталықтардың базасында магниттік мектептердің білім алушыларын оқыту процесін ұйымдастырудың ерекшеіктері, магниттік мектептегі білім алушыларға сессияаралық кезеңде оқытуды ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар, сондайақ ресурстық орталықтар тәжірибесінен іс-шаралар жоспарларының үлгілері берілген.

Жинақ білім беру қызметкерлеріне және шағын жинақты мектептердің мұғалімдеріне арналған.

В методических рекомендациях представлены особенности организации учебного процесса обучающихся магнитных школ на базе ресурсных центров, рекомендации по организации обучения в межсессионный период для обучающихся в магнитных школах, а также образцы планов-конспектов проведения мероприятия из опыта ресурсных центров.

Сборник адресован работникам образования и учителям малокомплектных школ.

© Ы. Алтынсарин атындағы
Ұлттық білім академиясы, 2018
© Национальная академия
образования
имени И. Алтынсарина, 2018

КІРІСПЕ

Қазіргі таңда Қазақстан Республикасындағы шағын жинақты мектептер жаһандық өзгерістерге ұшырауда, оның негізгі мақсаты оқушының оқу проблемасын өз бетінше қою қабілетін қалыптастыру мен дамытуға, оны шешу алгоритмін қалыптастыруға, процесті бақылауға және алынған нәтижені бағалауға, оқуға және өз білімдерін тәжірибеде, күнделікті өмірде қолдана білуге бағытталған жаңартылған бағдарламаларды енгізу болып табылады.

Заманауи білім беру жеке тұлғаның қоғамда өзара әрекеттер жасау үшін өзекті қабілетін дамытуға бағытталған: әлеуметтік қызметке араластыру, өзін-өзі тиімді дамыту және өз бетінше білім алу үшін мүмкіндіктерді қамтамасыз ету.

Ресурстық орталықтардың тиімді жұмыс істеуі білім алушылардың кәсіптік бағдарын және өзін-өзі айқындауын, оларға шығармашылық мүмкіндіктерді іске асыру және саналы кәсіби таңдауды жүзеге асыру үшін мүмкіндік беруді жеткілікті дәрежеде қамтамасыз етуі тиіс.

Ресурстық орталықтар жағдайында таңдалған бейініне сәйкес жалпы орта білім беру көлемінде жекелеген пәндерді тереңірек зерделеуді қамтамасыз ету, сондай-ақ білім беру процесінің вариативтілігі мен жеке бағдарын қамтамасыз ету, білім алушылардың білім алу әрекетінің мотивациясының деңгейін арттыруы мүмкін.

Ресурстық орталықтардың қызметі білім алушылардың оқу бейінінің ішіндегі курстарды нақты таңдауы және икемді жеке білім беру бағдарламаларын құру үшін жағдай жасауға; білім беру мазмұнын жаңғырту және оның әрекет ету компонентін күшейту негізінде білім беру процесінің практикалық бағдарын жүзеге асыруға бағытталған.

Ауылда білікті педагог кадрлардың жетіспеуі, көптеген елді мекендердің базалық мектептерден алыс болуы, шағын жинақты мектептер санының көптігі жағдайында магниттік мектептер үшін сессияаралық кезеңде оқытуды ұйымдастыру проблемасы өзекті болып отыр.

Бұл мәселе айтарықтай ерте пісіп-жетілген. Қазіргі уақытта ШЖМ мұғалімдерінің қашықтықтан оқыту мәселелері бойынша құралдарға қол жетімділігі мен мектеп практикасында мұндай құралдардың жеткілікті әзірленбеуі арасында қарама-қайшылық бар.

Қашықтықтан жұмыс істеуге мүмкіндік беретін білім беру құралдары белгілі бір әдістемелік міндеттерді шешуге арналған, пәндік мазмұны бар және білім алушылармен өзара іс-әрекет жасауға бағытталған әртүрлі бағдарламалық-техникалық құралдарды қамтиды.

Оқу процесінде әртүрлі білім беру құралдары мен ресурстарды пайдалану

келесі міндеттерді шешуге мүмкіндік береді:

- ✓ Пәндік саланы тереңдік пен нақтылықтың түрлі деңгейлерінде меңгеру;
- ✓ Таңдалған пән саласындағы үлгілік практикалық міндеттерді шешу дағдылары мен біліктерін қалыптастыру;
- ✓ Белгілі бір әрекет түрлеріне қабілеттілікті дамыту;
- ✓ Зерттелетін объектілердің, процестердің үлгілерімен оқу-зерттеу жұмыстарын жүргізу;
- ✓ Білім, білік және дағдыларды түзету;
- ✓ Білім, білік деңгейін және іс-әрекет тәсілдерін меңгеруді бақылау.

Қашықтықтан қол жеткізу мүмкіндігі бар білім беру құралдарын бірқатар параметрлер бойынша жіктеуге болады:

а) шешілетін дидактикалық міндеттері бойынша:

- базалық дайындықты қамтамасыз ететін құралдар (электрондық оқулықтар, оқыту жүйелері, білімді бақылау жүйелері);
- практикалық дайындық құралдары (есептер, практикумдар, виртуалды конструкторлар, имитациялық модельдеу бағдарламалары, тренажерлер);
- көмекші құралдар (энциклопедиялар, сөздіктер, хрестоматиялар, оқу сабақтарының мультимедиялық әзірлемелері);
- кешенді құралдар (қашықтықтан оқыту курстары).

б) білім беру процесін ұйымдастырудағы функциялары бойынша:

- ақпараттық-оқыту (электрондық кітапханалар, электрондық мерзімді басылымдар, сөздіктер, анықтамалықтар, компьютерлік оқыту бағдарламалары, ақпараттық жүйелер);
- іздеу құралдары (каталогтер, іздеу жүйелері).

в) Ақпарат түрі бойынша:

- мәтіндік ақпараты бар электрондық және ақпараттық ресурстар (оқулықтар, оқу құралдары, есептер, тестілер, сөздіктер, анықтамалықтар, энциклопедиялар, мерзімді басылымдар, сандық мәліметтер, бағдарламалық - және оқу-әдістемелік материалдар);

- көрнекі ақпараты бар электрондық және ақпараттық ресурстар (топтамалар: фотосуреттер, портреттер, иллюстрациялар, процестер мен құбылыстардың бейнефрагменттері, тәжірибелерді көрсету, бейне экскурсиялар; статистикалық және динамикалық модельдер, интерактивті үлгілер: пәндік зертханалық практикумдар, пәндік виртуалды зертханалар; символдық объектілер: схемалар, диаграммалар);

- аудиоақпараты бар ақпараттық ресурстар (сөйлеудің, музыкалық шығармалардың, жанды және жансыз табиғат дыбыстарының жазбалары);

- аудио және бейне ақпараттары бар электрондық және ақпараттық ресурстар (пәндік экскурсиялар);

- біріктірілген ақпараты бар электрондық және ақпараттық ресурстар (оқулықтар, оқу құралдары, алғашқы дереккөздер, хрестоматиялар, есептер, энциклопедиялар, сөздіктер, мерзімді басылымдар) •

г) білім беру процесінде АКТ-ны қолдану түрлері бойынша:

- сабақтық;
- сабақтан тыс •

д) Оқушымен өзара іс-әрекет жасау формасы бойынша:

- байланыс режимінің технологиясы – «offline» (электронды хат алмасу, электрондық ақпарат банктерінен қажетті материалдарға тапсырыс беру және тарату);

- байланыстың синхронды режимінің технологиясы – «online» (форум, чат, сұхбат, ғаламтордан ақпарат іздеу, жаһандық желіде өз ресурстарын орнату).

Оқу құралының **мақсаты** мақсатқа сай технологияларды, оқыту нысандары мен құралдарын іріктеу принциптерін теориялық негіздеу және ШЖМ білім алушылары үшін сессияаралық кезеңде оқытуды ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар әзірлеу болып табылады.

Негізгі міндеттері:

1. ШЖМ жағдайында сессияаралық кезеңде мақсатты технологияларды, оқыту нысандары мен құралдарын іріктеу.

2. Пәндер бойынша интерактивті сабақ түрлерін әзірлеу.

3. Аумақтық орналасуына қарамастан сапалы білім алу мүмкіндігін қамтамасыз ету;

4. Оқушының шығармашылық өзін-өзі танытуы үшін қолайлы жағдай жасау, білім алушылардың шығармашылық іс-әрекетті жүзеге асыру мүмкіндігі.

Ғылыми жаңалығы: ШЖМ жағдайында мақсатты технологияларды, оқыту нысандары мен құралдарын іріктеу принциптерін негіздеу (қашықтықтан оқыту жағдайында).

Практикалық маңыздылығы: әзірленген тәсілдемені қолдану оқытушы мен білім алушының тиімді өзара әрекет етуін, әзірленген әдістемелік материалдарды кеңінен қолдануын, сондай-ақ кері байланыстың тиімділігін қамтамасыз етеді.

Шағын жинақты ауылдық мектепте әртүрлі білім беру технологиялары мен оқыту құралдарын пайдаланудың бірнеше аспектілерін атап өтуге болады:

1. Мотивациялық аспект. Жеке білім алу мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, білім алу қажеттілігін күшейту;

- олардың жалпы білім дайындығының мазмұнын, нысандарын, қарқыны мен деңгейін кеңінен таңдау;
- білім алушылардың шығармашылық әлеуетін ашу (қашықтықтан білім беру жобаларына, конкурстарға, олимпиадаларға және т. б. қатысу);
- интернет желісі арқылы қарым-қатынас аясын кеңейту;
- заманауи ақпараттық технологияларды меңгеру.

2. Мазмұнды аспект. Ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың мүмкіндіктері ауылдық мектепте бейінді оқытудың мазмұнын құруда және ең алдымен элективті курстарды іске асыру кезінде, не оқытудың бейінішілік мамандандырылуына және жеке білім беру траекториясын құруда пайдаланылуы мүмкін.

3. Оқу-әдістемелік аспект. Ақпараттық ресурстар жалпы білім беретін және бейіндік оқу пәндерін оқу-әдістемелік қолдау ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Сонымен қатар, мұғалім авторлық элективті курстың оқу-әдістемелік кешенін жобалау кезінде түрлі электрондық және ақпараттық ресурстарды пайдалана алады.

4. Ұйымдастырушылық аспект. Ақпараттық-коммуникативтік технологиялар ауылдық мектепте бейінді оқытуды ұйымдастырудың әртүрлі нұсқаларында қолданылуы мүмкін:

- әр оқушыны жеке бағдарлама бойынша арнайы жеке жоспар бойынша оқыту кезінде;
- мектепте бейіндік топтар (сынып ішінде) және бейіндік сыныптар құру кезінде;
- мектепаралық саралауды іске асыру кезінде (білім алушылардың құрама құрамының бейіндік сыныптарын ашу).

Мәдени-білім беру орталықтарынан алыс кадрлар ресурсы шектеулі шағын жинақты ауылдық мектеп үшін ақпараттық-коммуникативтік технологияларды пайдалана отырып, бейіндік оқытудың әртүрлі нысандары арқылы жүзеге асырылуы мүмкін мектепаралық саралау негізінде бейіндік оқытуды ұйымдастыру неғұрлым қолайлы нұсқа болып табылатынын атап өту қажет.

5. Бақылау-бағалау аспекті.

Әдістемелік ұсынымдар педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру жүйесінің қызметкерлеріне, шағын жинақты мектептердің педагогтеріне және педагогикалық жоғары оқу орындарының студенттеріне арналған.

Оқу құралы теориялық материалдың қысқаша мазмұнынан, сондай-ақ оқу процесін ұйымдастыру бойынша практикалық ұсыныстардан тұрады.

1. Ресурстық орталықтардың базасында магниттік мектептердің білім алушыларын оқыту процесін ұйымдастырудың ерекшеіктері

Заманауи Қазақстанда әлемдік білім беру кеңістігіне бағытталған жаңа білім беру жүйесі қалыптасып келеді. Бұл процесс педагогикалық теория мен практикадағы елеулі өзгерістердің қолдауы арқылы жүруде.

Біздің өмірімізде кез келген салада, оның үстіне білім беруде, мұғалімнің оқу процесіндегі өз орны мен рөліне жаңа көзқарасты қалыптастырмайынша сапалық өзгерістер болуы мүмкін емес.

Қазақстанның бірыңғай әлемдік білім беру кеңістігіне кіруі, бүкіл білім беру жүйесін жеделдетілген түрде жаңғыртуды міндеттейді. Заманауи жағдайдағы қоғамның зияткерлік әлеуеті ұлттық байлықтың сыртқы құрамдас бөлігіне ие, ал адамның білімділігі, шығармашылыққа ұмтылуы және қалыпсыз жағдайларда әрекет ете білуі еліміздің қауіпсіздігі мен ғылыми-техникалық прогрессінің негізі болып отыр. Жаңартылған білім мазмұнына көшу дәл осыған негізделген, ол өз мүдделерінде де және қоғам мүддесінде де өзін-өзі маңызды етуге дайын, қарқынды даму үстіндегі ортада өмір сүруге қабілетті, білімді, шығармашыл, құзыретті де бәсекеге қабілетті тұлғаны қалыптастыру және дамытуды көздейді.

Білім беру жүйесінің ең бірінші міндеті, ғылым мен практиканың жетістіктері, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар негізінде жеке тұлғаның кәсіби қалыптасуы мен дамуы үшін қажетті жағдайлар жасау болып табылады. Білім беруді дамытудың ұзақ мерзімді бағдарламасына сәйкес жалпы білім беретін мектеп әмбебап білім, біліктілік, дағдылардың жаңа жүйесін, сондай-ақ білім алушылардың өзіндік іс-әрекет тәжірибесі мен жеке жауапкершілігін, яғни заманауи түйінді құзыреттерді қалыптастыруы керек.

Соңғы уақытта саны айтарлықтай артып отырған ауылдық шағын жинақты мектептерде, объективті әлеуметтік-экономикалық проблемаларға байланысты білім берудің жаңа ұлттық моделін жүзеге асыру қиындыққа тап болып отыр. Бірінші кезекте, бұл материалдық, кадрлық және ғылыми-әдістемелік ресурстардың тапшылығы. Заманауи білім беру сапасын, білім беру процесінің қомақты материалдық-техникалық жабдықталуынсыз елестету мүмкін емес. Дегенмен, шағын жинақты мектептерде мұндай базаны жасау тиімсіз болып табылады, өйткені білім алушылардың санының аздығынан жабдықтар тұрып қалатын болады. Осыған ұқсас жағдай кадрмен қамтамасыз етілуде де бар.

Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінің заманауи даму кезеңінде шағын жинақты мектептердің проблемаларына көп назар аударылуда, олар аралық және қорытынды мемлекеттік аттестаттаудың қорытындысы бойынша төмен нәтижелер көрсетуде. Бұл мектептердің білім алушыларының заманауи

оқу кабинеттерін, ғаламторды пайдалануға мүмкіндіктері жоқ, ШЖМ оқу жоспарындағы барлық пәндерін жоғары білікті мұғалімдер үргізе бермейді.

Бейіндік оқытуды ұйымдастыру да ШЖМ жағдайында үлкен күрделілік тудырады, сыныптарындағы білім алушылардың аз саны, олардың жеке таңдауы негізінде бейіндік бағыттар бойынша білім алушыларды бөлуге мүмкіндік бермейді.

Бұның барлығы «Нәтижеге бағдарланған оқыту» атты білім беру моделінің басты принципін жүзеге асыруды және тұлғалық-бағдарланған тәсілді іске асыруды қиындатады.

Бейіндік оқытусыз білім алушыларды әлеуметтендіру, яғни нарық жағдайында өмір сүруге қабілетті, бәсекеге қабілетті тұлғаны дайындау мүмкін емес.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасындағы шағын жинақты мектептердің проблемаларын шешу жолдарының бірі, тірек мектептері - ресурстық орталықтарын (бұдан әрі – ТМ (РО)) құру болып анықталған. «Тірек мектебі (ресурстық орталық) – базасында жақын маңайдағы ШЖМ-ге білім беру ресурстары шоғырланатын білім беру ұйымы. Әрбір ресурстық орталыққа бірнеше ШЖМ бекітіледі (магниттік мектеп). ШЖМ-нің балалары 3 рет (оқу жылының басында, ортасында және соңында) 10 күннен (сессия) тірек мектебінде білім алады әрі онда аралық және қорытынды аттестаттауды тапсырады» [1].

Тірек мектептері (ресурстық орталықтар) білім алушылар мен тәрбиленушілердің білім алудағы қажеттіліктеріне сәйкес, оларға барлық білім беру деңгейінде сапа мен қолжетімділікті қамтамасыз ету мақсатында құрылады.

Бұл ретте келесі міндеттерді шешу көзделеді:

- ұстаздар мен олардың әлеуметтік серіктестерінің күштерін аймақта біріктіру арқылы білім алушының жеке тұлғасын дамытуға бағытталған білім беру процесінің тиімділігін арттыру;

- тірек мектептеріге (ресурстық орталықтарға) кіретін білім беру ұйымдарының ұжымдарында білім алушыларды оқыту мен тәрбиелеудің жеке түрлерін, әдістерін және тәсілдерін пайдалану;

- әрбір білім алушының қажеттіліктеріне, мүдделеріне қарай оларға өзін-өзі көрсетуге және өзіндік қасиеттерін танытуға мүмкіндік беру;

- тірек мектептеріне (ресурстық орталықтарға) жататын білім беру ұйымдарының білім алушыларын бейіндік оқытуда бейіналды дайындық жүйесін жүзеге асыруға жәрдемдесу;

- білім алушылардың ата-аналарын оқу және тынығы іс-шараларын ұйымдастыруға белсенді түрде араластыру;

- білім беру ұйымдарының әлеуметтік серіктестермен өзара байланыстарын күшейту негізінде білім алушыларды өмірлік және кәсіби тұрғыда өзін-өзі анықтауға, өзіндік өмірге, еңбекке жан-жақты дайындау үшін жағдай жасау.

Бұл білім беру кешенін құрудағы алғашқы қадам, қала (аудан) басшылығының ТМ (РО) ашу туралы шешім қабылдауынан басталады.

Шешім негізделген болуы және ТМ (РО) ашуға себепші болатын факторларды талдауға негізделген болуы керек.

1-кесте. Ресурстық орталықтарды ашудағы факторлар

ТМ (РО) ашудағы факторлар	Фактордың маңыздылығы
Жақын маңайда орналасқан шағын жинақты мектептер үшін тірек мектептерінің (ресурстық орталықтарының) қызметін атқаруға қабілетті білім беру ұйымының ауданда бар болуы.	Мұндай мектептердің бар болуы ТМ (РО) құру үшін негіз болып табылады, өйткені олар жеткілікті ресурстаға (материалдық база, білікті кадрлар, оқу жабдықтары, оқу-әдістемелік жарақтар және т.б.) ие.
Тірек мектептерінің желілік мектептерінің білім алушылары мен ұстаздарын тасымалдау мүмкіндігі (ауылдық жерде – мектептердің арасы 150 км артық емес).	Бұл фактордың қажеттілігі айқын, өйткені оқу жылы барысында тірек мектебі базасында оқу сессиялары өткізіледі, одан бөтен қосымша іс-шаралар жүргізілуі мүмкін.
Сессия кезеңінде тірек мектебінде білім алушылардың тұруы және тамақтануына қаржыландыру көздерінің болуы.	Өйткені Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында тек балаларды тасымалдауды ғана қаржыландыру қарастырылған, сонда балалардың тұруы мен тамақтануы әкімдіктің келісімі бойынша жергілікті бюджеттен қаржыландыруды көздейді.
Тірек мектебі мен магниттік мектептер арасында электронды	Сессияаралық кезеңде тірек мектебінің мұғалімдері, магниттік

байланыс орнату мүмкіндігі.	метептердің білім алушылары үшін қашықтықтан оқыту түрінде (40 сағат көлемінде) сабақтар өткізеді. Осыған байланысты сессияаралық кезеңде, магниттік метептердің тьютор-мұғалімдері мен білім алушыларының тірек мектебінің мұғалімдерімен байланысы қамтамасыз етілуге тиіс.
ТМ (РО) енгізуге жорамалданған ресурстық орталықтың педагогикалық ұжымы мен әкімшіліктің оң қарым-қатынасы, сондай-ақ жеткілікті инновациялық әлеуеті.	Бұл фактордың психологиялық мәні бар: барлық ТМ (РО) және магниттік мектептердің ұстаздары, бірінші кезекте тірек мектебінің ұстаздарының жаңа жағдайда жұмыс істеуге ішкі дайындықтары болуы тиіс, олай болмаған жағдайда адамдардың жаңаға деген ішкі кедергісі орын алады, инновациялық іс-әрекетке ынтаның төмендігі, формализм және т.б.
Ресурстық орталықтың жергілікті қоғамдастықтың түрлі ұйымдарымен әлеуметтік серіктестікте болу мүмкіндігі.	Әлеуметтік серіктестік ресурстық орталықтың білім беру кеңістігін кеңейтуге және білім алушылардың әлеуметтену нәтижелілігін күшейтуге көмектеседі.
Жорамалдаған тірек мектебінің демократиялық стилі, оның ресурстық орталықты алқалық тұрғыда басқаруға, магниттік мектеп директорларымен билік өкілеттіктерімен бөлісуге дайын екендігі.	Тірек мектебінің директорының әкімшілдігі, оның ресурстық орталыққа қарасты мектептерді өзі жеке бірегей басқаруға ұмтылуы, ТМ-нің (РО-ның) бірыңғай әкімшілік командасын құру, ынтымақтастық орнату, ТМ-нің (РО-ның) педагогикалық ұжымында жағымды психологиялық климат жасау үшін кедергі болуы мүмкін.

Шағын жинақты мектептердің (магниттік мектептердің) тірек мектептері (ресурстық орталықтары), өз айналасына бірқатар жақын маңдағы балалар контингенті аз және ресурстары жеткіліксіз ШЖМ-ді (магниттік мектептерді) біріктіре алатын, қажетті білім беру жағдайлары бар аудан орталығында немесе қала маңында орналасқан толық жинақты мектептің базасында құрылуы мүмкін [2].

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым Министрлігінің 2013 жылғы 17 қазандағы №375 бұйрығына қосымшада келтірілген шағын жинақты мектептері мен тірек мектептерінің (ресурстық орталықтарының) қызмет көрсету тәртібіне (А қосымшада келтіріледі) сәйкес, ТМ (РО) құрылады және ТМ (РО) құрамына кіретін барлық мектептерге арналған аймақтық бірінғай оқу жоспары әзірленеді.

Бірыңғай оқу жоспары – ол жоспардың жалпы мазмұны, яғни ТМ-мен (РО-мен) қамтылған барлық мектептер үшін базалық және кәсіптік пәндер, элективтік курстар және таңдау курстары бірдей.

ТМ-ің (РО-ның) қызмет көрсету бағыттары:

1. Мектептерді басқарудың құрылымдық-функционалдық (корпоративтік ұйымдық-басқарушылық құрылымы, ғылыми-әдістемелік қызмет, бірыңғай қаржы бөлімі) үлгісін әзірлеу.

2. Білім берудің базалық және бейіндік мазмұнын біріктіру:

- бейіндік пәндерді, біріктірілген курстарды енгізу;

- саралап оқытудың әртүрлі деңгейлік бағдарламаларын әзірлеу;

- мектеп жанында интернаты бар кешен базасында дарынды балалармен (оқуда мүмкіндігі шектеулі балалармен) жұмыс ұйымдастыру;

- балалардың жеке қабілетінің дамуын диагностикалау жүйесін әзірлеу.

3. ТМ-ің (РО-ның) медициналық-психологиялық-педагогикалық қызмет көрсетуі үшін жағдай жасау және қамтамасыз ету.

4. Аймақтық компоненттерді ескере отырып еңбек бейіндерін ашу; кәсіби бағдар беру жүйесін әзірлеу.

5. «БАИ және МҚД БҚ «Ресурстық орталық» білім беру ақпараттық жүйесін құру.

6. «БАИ және МҚД БҚ «Ресурстық орталық» оқу-әдістемелік және ғылыми-әдістемелік кешенін компьютерлендіру.

7. Оқу-әдістемелік кешенін (аудиовизуалды құралдары, виртуалды оқулықтар, дидактикалық материалдар, бағдарламалар, бланкілер және т. б.) әзірлеу.

8. Отбасының тәрбиелік әлеуетін сақтау-эксперименті басты идеясы негізінде ресурстық орталықтың тәрбие жүйесінің тұжырымдамасын әзірлеу.

9. Оқу модульдері бойынша (оқу материалын ірі блокпен беру, нақты блоктың материалын меңгеру процесін түрлі деңгейде ұйымдастыру) ТМ (РО) оқу бағдарламаларын құрылымдау. Ұжымдық оқыту тәсілін (түрлі жастағы топтарды ұйымдастыру) енгізу.

Тірек мектебінің (ресурстық орталықтың) жұмыс жүйесін қарастырайық.

ТМ (РО) кешенді-бейімді типті болуы мүмкін, яғни өзіне келесі компоненттерді қамтиды:

• **Басқару блогы,**

• **Білім беру процесінің блогы:**

- мектепке дейінгі тәрбие және оқыту;

- базалық жалпы білім беру процесі;

• **Бейімдік оқыту блогы;**

• **Шығармашылық дамыту блогы:**

- диагностика, бейімдеу және дамыту;

- әдістемелік-психологиялық қызмет;

- дамыту, тәрбиелеу, әлеуметтендіру;

- ақпараттық - талдау қызметі.

Блоктардың педагогикалық қызметі сессиялық кезеңде де, магниттік мектептерге шыға отырып сессияаралық кезеңде де жүзеге асырылады.

ТМ (РО) **басқару блогы** басқару объектісінің ерекшелігін ескере отырып, басшылықты жүзеге асырады және келесі функцияларды атқарады:

- қауымның өзгерістерін, білім беру қажеттілігін, әлеуметтік тапсырыстарды талдау және болжау;

- ТМ (РО) құндылықтары жүйесін қалыптастыру;

- оқу жоспарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу және жүзеге асыру;

- біріктірілген білім беру кеңістігін ұйымдастыру;

- ТМ (РО) дамыту бағдарламасының тұжырымдамасын әзірлеу және іске асыру;

- білім беру процестерін үйлестіру;

- ТМ (РО) білім алушыларының контингентін құрылымдау және диагностикалауды есепке алуды ұйымдастыру;

- мұғалімдер мен білім алушылардың жобалау-зерттеу жұмысын ұйымдастыру;

- ТМ (РО) білім алушыларының тасмалдануын, тұратын орынын және тамақтануын ұйымдастыру;

- инновацияларды әзірлеу және игерілуін ұйымдастыру;

- көп арналы қаржыландыру ұйымдастыру;

- қосымша қызмет көрсету, кәсіби оқытуды жүзеге асыру;

- ТМ (РО) білім алушыларының оқуда болуына әлеуметтік-психологиялық жағдай жасау.

ТМ (РО) басқару органы Үйлестіру Кеңесі болып табылады.

Үйлестіру Кеңесінің құзыреті, Кеңес Төрағасының, оның мүшелерінің құқықтары мен міндеттері, Кеңестің жұмын ұйымдастыру тәртібі Үйлестіру Кеңесі туралы Ережесімен айқындалады.

Үйлестіру Кеңесінің құрамына:

- жергілікті білім беру басқармасы органдарының мүшелері;
- ТМ (РО) құрамына кіретін білім беру ұйымдарының басшылары;
- жұртшылық (ғылыми, мәдени, іскерлік және т. б.) өкілдері, ата-аналар.

ТМ (РО) директоры, ТМ (РО) қызметін үйлестіруші болып табылады және білім беру кешенінің ұйымдық-құқықтық құжаттарда қарастырылған құзыреттілігі мен өкілеттіктері шегінде тікелей басшылықты жүзеге асырады.

Директорының орынбасары, кәсіби біліктілігі талаптары, еңбек шартында және мектеп жарғысында қарастырылған функционалдық міндеттеріне сәйкес білім беру үдерісін ұйымдастыруға жауапты.

Басқарудың жоғарғы деңгейіндегілер:

- ТМ (РО) және магниттік мектептердің педагогикалық ұжымын біріктіретін мектептің педагогикалық Кеңесі, ресурстық орталықтардың білім беру мақсаттары мен міндеттерінің орындалуын қадағалайды;

- құрамына ТМ (РО) мен шағын жинақты мектептердің директорлары кіретін директорлар Кеңесі, басшылық қызметі бойынша ТМ (РО) қызметін жалпы үйлестіруді жүзеге асырады;

- құрамына Әкімшілік және ата-аналар қауымдастығының өкілдері кіретін қамқоршылық кеңесі;

- құрамына БАИ және БҚҚД қызметкерлері, ШЖМ-ды дамытудың аймақтық орталықтар қызметкерлері кіретін, жобаларды жүзеге асыру бойынша Үйлестіру орталығы. Ол мониторинг өткізу тобының медициналық-психологиялық қызмет көрсету жұмысын үйлестіреді.

Білім беру процесінің блогы

Мақсаты: Білім алушылардың танымдық қабілеттерін дамыту, әртүрлі деңгейде бейіндік оқыту негізінде олардың білімге деген қызығушылығын арттыру.

Міндеттері:

- білімнің базалық компонентін жүзеге асыру;
- дарынды балалармен жұмыс істеу жүйесін дамыту;
- педагогикалық ынтымақтастық негізінде тәрбие жұмысының бірыңғай жүйесін құру;
- магниттік мектептердің оқу-тәрбие қызметін жандандыру және үйлестіру.

Бейіндік оқыту блогы

Мақсаты: Еңбек нарығында өзін-өзі танытуға қабілетті, шығармашылық белсенді, кәсіби-бағдарланған жеке тұлғаны дайындау. Біліктілік талаптарына сәйкес кәсіптер негіздерінің білімдерін меңгеру.

Міндеттері:

- оқытуды ерте мамандандыру үшін жағдай жасау;
- жалпы білім беретін пәндер мен еңбекке оқыту сабақтары арасында пәнаралық байланыстар орнату;
- білім алушыларды мамандық әлемінде бағдарлау үшін кәсіптік шеберханалар ашу;
- білім алушылардың бойында белгілі бір типтегі кәсіптерге қызығушылығын қалыптастыру.

Шығармашылық дамыту блогы

Мақсаты: ТМ (РО) тәрбиелеу әлеуетін күшейту, магниттік мектептердің арасындағы бейресми байланыстарды дамыту арқылы, мәдени лайықтылық принциптерінде білім алушылардың оң тұжырымдамасы, белсенді өмірлік ұстанымын қалыптастыру.

Міндеттері:

- әртүрлі іс-әрекет түрлері балалардың бейімділігі мен қабілеттерін анықтау және дамыту;
- өнер, ғылым, техника саласында балалар шығармашылығы үшін жағдай жасау;
- мектептегі пәндік курстарға практикалық толықтырулар жасау;
- білім алушыларды кәсіптік бағдарлау;
- қызығушылықтары бойынша әртүрлі жастағы балалар ұжымдарын қалыптастыру;
- сабақтан тыс уақытта балалардың бос уақыты мен демалысын ұйымдастыру;
- білім алушылардың зияткерлік қабілеттері, олардың әлеуметтік, жеке ерекшеліктері диагностикасы;
- ТМ (РО) білім беру қызметінің тиімділік деңгейінің диагностикасы;
- білім алушылардың ақпараттық мәдениетті қалыптастыру;
- білім алушылардың мектептегі үлгермеуінің жасырын, терең себептерін анықтау;
- ТМ (РО)-дағы физикалық тұрғыда, интеллектуалдық жүктемелерге бейімделу процесінде білім алушылар мен мұғалімнің денсаулығы, психикалық диагностикасы.

Оқылатын бейіндік пәндердің практикалық блогы, элективті курстар мен таңдау бойынша курстар, оқыту нәтижелерін бақылауға бөлінген сағаттар тірек

мектебі мұғалімдеріне берілетінін негізге ала отырып, бірыңғай оқу жоспары негізінде әрбір білім беру ұйым жұмыс оқу жоспарын әзірлейді. Осылайша, әрбір мектептің оқу пәндерінің мазмұны ортақ, бірақ мұғалімдерді тарифтеуге арналған жұмыс оқу жоспарындағы сағаттар саны әр түрлі. Басқаша айтқанда, қандай сағаттар өз мектебінің базасында жүзеге асырылатыны, ал қандай сағаттар тірек мектебіне берілетіні түсіндірме жазбада түсіндіріп берілген, барлық мектептің бірдей жұмыс жоспарлары бар.

Ресурстық орталықтың бірыңғай оқу жоспарымен 4 модуль қарастырылған, олардың әрқайсысы мемлекеттік стандарттар аясынан аспайтын сағаттар санын қамтиды. Әрбір модуль теориялық (Т) және практикалық (П) әрекеттер сағаттарын қамтиды.

Модульдердің құрылымы мен мазмұны:

I модуль. Үлгілік оқу жоспарының инварианттық бөлігінің пәндері.

Мақсаты: үлгілік оқу жоспарының инварианттық бөлігінің білім мазмұнын меңгеру арқылы пәндік құзыреттіліктерді қалыптастыру.

- Әрбір пәннің бөлімдер мен тақырыптары енгізіледі.
- Зерттеу жұмыстары элементтерін қолдана отырып дәстүрлі оқыту.
- Бағалау бес балдық жүйе бойынша бағаланады.

II модуль. Бейіндік пәндер

Мақсаты: білім алушыардың бейіндік пәндер бойынша білімдерін тереңдететін практикалық, зерттеу жұмыстарын орындауы арқылы қоғамдық-гуманитарлық немесе жаратылыстану-математикалық бағыттағы бейіндік пәндері мазмұнының міндетті деңгейін меңгеруін қамтамасыз ету.

Білім алушылардың білімін тереңдетуі мен игеруіне, соның ішінде оның практикалық дағдыларын дамытуға әсер ететін білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру түрлері:

- Интерактивті оқыту: семинар-тренинг, жобалау, қашықтықтан оқыту.
- Бағалау бес балдық жүйе бойынша бағаланады.
- Өзін-өзі бағалау (портфолио).

III-модуль. Элективті курстар.

Мақсаты: білім алушының жеке-жеке тұлғалық дамуы сипатын анықтау арқылы, бейіналды дамуын қамтамасыз ету.

Білім алушылардың білімін тереңдетуі мен игеруіне, соның ішінде оның практикалық дағдыларын дамытуға әсер ететін білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру түрлері:

- Интерактивті оқыту: семинар-тренинг, жобалау, қашықтықтан оқыту.
- Рейтингік бағалау, жобаны қорғау. Портфолионың (оқу-баспа жұмысының) презентациясы.

IV-модуль. Таңдау бойынша курстар.

Мақсаты: білім алушылардың білім алудағы мүдделерін қанағаттандыруға және бейіндік пәндердің мазмұнын одан әрі игеруге бағытталған тұлғалық бағдарламалау арқылы білім алушылардың өзін-өзі дамытуын қамтамасыз ету.

Білім алушылардың білімін тереңдетуі мен игеруіне, соның ішінде оның практикалық дағдыларын дамытуға әсер ететін білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру түрлері:

- Интерактивті оқыту: семинар-тренинг, жобалау, қашықтықтан оқыту, өздігінен білім алуды ұйымдастыру.

- Рейтингтік бағалау – Портфолио (реферат, жоба, эссе, шығарма және т. б.).

- Бейінді оқытудың бағыттары бойынша модулдерді сессиялық және сессияаралық кезеңдерге бөлу. Шамамен бөлу жоспары 2-кестеде көрсетілгендей болады.

2-кесте. Модулдерді сессиялық және сессияаралық кезеңдерге бөлудің үлгілік жоспары

Кезеңдер	Модулдердің құрылымы	Мазмұны
<i>Сессия аралық кезең (1-тоқсан)</i>	I модуль. Үлгілік оқу жоспарының инварианттық бөлігінің пәндері. II модуль. Бейіндік пәндер. III-модуль. Элективті курстар. IV-модуль. Таңдау бойынша курстар.	Электрондық оқыту негізінде әрбір бейіндік пәннің бөлімдері мен тақырыптары бойынша білім алушылардың білімін тереңдету және көлемін ұлғайту. Білім алушының қалауы бойынша курсты таңдау, курсты бекіту, зерттеу жолдарын қарастыру, курстың I модулін кеңейту, тьютордың жетекшілік етуімен жобаның тақырыбын анықтау.
<i>I сессия. Қыркүйек-қазан</i>	II модуль. Бейіндік пәндер. III-модуль. Элективті курстар. IV-модуль. Таңдау бойынша курстар.	Практикалық, зертханалық, зерттеу-шығармашылық тапсырмаларды орындау. I тоқсанның жобалау жұмысын зерттеуді жүзеге асыру.
<i>Сессия аралық кезең (II-тоқсан)</i>	I модуль. Үлгілік оқу жоспарының инварианттық бөлігінің пәндері. II модуль. Бейіндік	Электрондық оқыту негізінде әрбір пәннің бөлімдері мен тақырыптарын игеру арқылы, бейіндік пәндер бойынша білім алушылардың білімін

	пәндер. III-модуль. Элективті курстар. IV-модуль. Таңдау бойынша курстар.	тереңдету және көлемін ұлғайту. <i>Білім алушылардың білімін тереңдетуі мен игеруіне, соның ішінде оның практикалық дағдыларын дамытуға әсер ететін білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру түрлері:</i> - I тоқсанның жобалау жұмысын зерттеудің дербес маршруттық парақтары, ұсыныстар бойынша әрекет ету; - білім алушының күнделігін жүргізу; - жұмыс портфолиосын жинау; - білім алушының іс- әрекеттерін (түзету, кеңес беру) талдау.
2-сессия. Қараша- желтоқсан	II модуль. Бейіндік пәндер. III-модуль. Элективті курстар. IV-модуль. Таңдау бойынша курстар.	<i>Білім алушылардың білімін тереңдетуі мен игеруіне, соның ішінде оның практикалық дағдыларын дамытуға әсер ететін білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру түрлері:</i> - зертханаларда практикалық, зертханалық, зерттеу- шығармашылық тапсырмаларды орындау; - II тоқсанның жобалау жұмысын зерттеуді жүзеге асыру; - білім алушының портфолиосын бағалау.

ТМ (РО)-ға арналған бірыңғай оқу жоспарының мысалы 3-кестеде келтірілген.

3-кесте. ТМ (РО)-ға арналған бірыңғай оқу жоспарының шамамен берілген үлгісі

№	Білім беру салалары	Жылдық жүктеме	ШЖМ		Тірек мектебі (РО)	
	Инвариантты компонент (Базалық және бейіндік пәндер)					
	Вариативті компонент (Бейіндік пәндер, Элективті курстар, таңдау бойынша курстар)					

Төмендегі 1суретте ТМ (РО) оқу жұмыс жоспарының құрылымы келтірілген.

1-сурет.

Ұстазға модульдердің өзі жүргізген бөліктерінің сағаттары төленеді. Шағын жинақты мектептердің вариативтік компонентінің сағаттары басқа мектепке ауыстырып берілуі немесе сырттан оқытушылар шақырылуы мүмкін. Бұл туралы, мемлекеттік мекемелерге сабақ жүргізуге тартылған қызметкерлерге еңбек ақысын сағат бойынша төлеу туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің №1400 Қаулысы бар[3].

Тірек мектебі тарапынан регламенттейтін құжаттар әзірленеді:

- мектеп Жарғысына қосымша;
- тірек мектебі (ресурстық орталық) туралы ереже;
- Үйлестіру Кеңесі туралы ереже;
- ТМ (РО) құру туралы әр түрлі деңгейдегі бұйрықтар шығару.

ТМ (РО)-ның жұмыс бағдарламасы келесі құрылым бойынша құрылады.

Бағдарламаның маңыздылығы

Заманауи мектептің маңызды проблемаларының бірі – түлектердің қоғамға табысты әлеуметтенуге және еңбек нарығына бейімделуге жеткіліксіз дайындығы. Бұл проблеманың шешімі, бейінді оқытумен ұйымдастырылатын білім алушыларды әлеуметтендіруге және оқытуды даралауға бағытталған, жалпы білім беретін мектептің жоғарғы сыныптарында арнайы дайындау жүйесін құруда екенін көріп отырмыз. Бейіндік оқытуды енгізу саралануымен, вариативтік білімі бар, базистік оқу жоспарымен (БОЖ) тікелей байланысты, олар өзара байланыса отырып, бейінді оқытудың негізгі аспектілерін ашып береді. Бейіндік оқытудың ерекшелігі элективті курстар мен таңдау курстарын ұйымдастыру болып табылады.

ТМ (РО)-да 10-сыныптарға көпсалалы оқытуды құруға мүмкіндік бар. Бірыңғай оқу жоспарлары жасалады, оларда қоғамдық-гуманитарлық және жаратылыстану-математикалық бағыттағы кәсіптендіру пәндерін оқуға мүмкіндігі бар.

ТМ (РО)-ның бейіндік сыныптарының базистік оқу жоспарында инварианттық және вариативтік бөлігі, сондай-ақ оқушы компоненті бар, ол бейіндік пәндер, элективті курстар мен таңдау курстарынан тұрады. Бұның барлығы ТМ (РО)-да сессиялық және сессияаралық кезеңдерде ұйымдастырылады.

Бағдарламаның мақсаты: ТМ (РО)-да сессиялық және сессияаралық кезеңдерде бейіндік оқытуды ұйымдастыру.

Бағдарламаның міндеттері:

- бейіндік және базалық білім беруде білім сапасын жақсарту;
- білім алушылардың жеке басының коммуникативті қасиеттерін дамыту;
- элективті курстар мен таңдау бойынша курстарды ұйымдастыру;
- жаңа технологияларды пайдалану;
- зерттеушілік және жобалық жұмысты дамыту үшін жағдай жасау.

Күтілетін нәтиже:

- білім алушыларды кәсіпке дейінгі дайындау;
- заманауи жобалау әдістерін енгізу;
- білім алу және білімін қолданудағы өзінділік;
- коммуникативтік және топтық ынтымақтастық;
- жаңадан жаңалық ашу және ізденіс.

ТМ (РО)-да жүзеге асырылатын негізгі эксперименттік идеялар

1. ТМ (РО)-ны дамыту үшін жағдайлар жасау:

- ұйымдастырушылық-басқарушылық;
- материалдық-техникалық;
- нормативтік-құқықтық;

- кадрлық;
- ғылыми-әдістемелік;
- қаржылық.

2. Бейіндік оқытудың міндеттерін қамтамасыз ететін оқу-тәрбие процесінің моделін жасау.

3. Қоғамдық-гуманитарлық және жаратылыстану-математикалық бағыттағы бейінді пәндердің мазмұнын дамыту.

4. Инновациялық технологиялар негізінде элективті курстар мен таңдау бойынша курстарын дамыту.

5. Жобалау жұмысын және зерттеушілік-шығармашылық дағдыларын дамыту.

6. Қашықтықтан оқытуды енгізу және пайдалану.

7. ТМ (РО)-ның бейіндік сыныптары білім алушыларының жеке бағдар маршруттық парақтарын енгізу алгоритмін әзірлеу.

Күтілетін нәтижелер бағалау критерийлері:

- 1) ҚГБ және ЖМБ пәндер бойынша білім сапасын арттыру;
- 2) білім алушылардың танымдық қызығушылықтарын дамыту;
- 3) ынталарын арттыру;
- 4) білім алушылардың портфолиосын жасау;
- 5) сессия аралық кезеңде білім алушылардың күнделігін жүргізу;
- 6) жеке бағдар маршруттық парақтарын жасау;
- 7) коммуникативтігін дамыту.

Диагностикалық құрал:

- 1) тестілеу;
- 2) сауалнама жүргізу;
- 3) психологиялық диагностикалау;
- 4) ынталандыру мен коммуникативтік қасиеттерді психологиялық зерттеу;
- 5) бейіндік сыныптардың білім алушыларының іс-әрекеттеріне сараптама;
- 6) білімдеріне бақылау кесіндісін алу.

Біз 2018-2019 оқу жылғы аймақтардан келіп түскен деректерді зерттеп және талдау жасадық. Қазақстан Республикасының аймақтары бойынша ТМ (РО)-ның және оларға бекітілген магниттік мектептер саны туралы мәліметтер жинақталды. Қазақстан Республикасы бойынша бірінші ТМ (РО) 2003 жылы Қарағанды облысы, Бұхар-жырау ауданының Ростовский ОМ базасында құрылса, 2004 жылы Шет ауданында, 2005 жылы Жаңаарқа ауданында құрылды. 2007 жылы ТМ (РО) Түркістан облысының, Ордабасы ауданында, 2010 жылы Батыс Қазақстан облысының, Ақжайық ауданы М. Әуезов атындағы №2 ОМ базасында ашылды. Келесі 2011 жылы тағы (Ақмола, Ақтөбе,

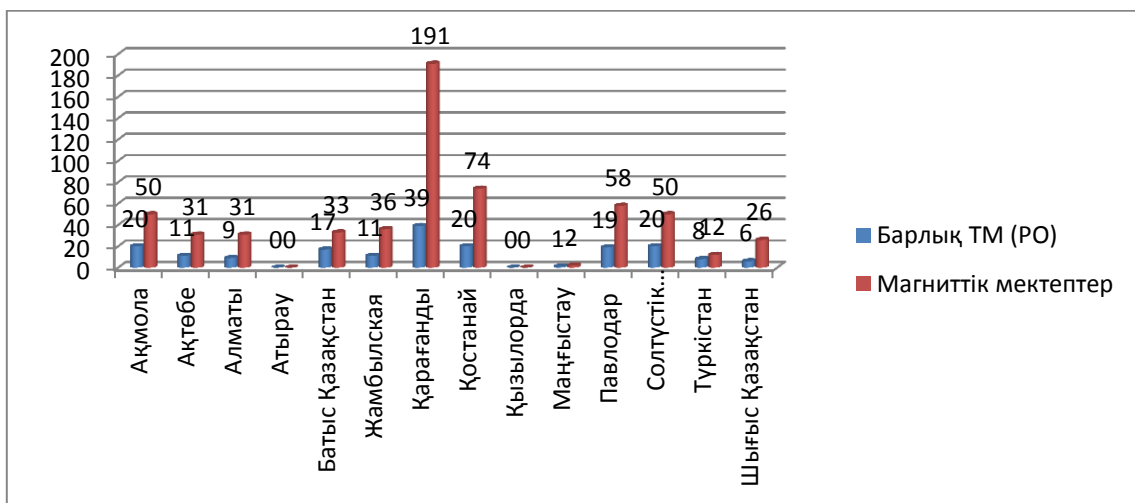
аймақта ТМ (РО)-ның негізі құрылды. Аймақтарда жылдар бойынша ТМ (РО)-ның құрылуы туралы деректер келесі кестде келтірілген (4-кесте).

4-кесте. Аймақтарда жылдар бойынша ТМ (РО)-ның құрылуының көрсеткіштері

Облыс	Барлық ТМ (РО)	ТМ (РО) құрылған жылы													
		2003	2004	2005	2007	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Ақмола	20	-	-	-	-	-	4	2	4	3	4	1	-	2	
Ақтөбе	11	-	-	-	-	-	2	1	3	-	3	2	-	-	
Алматы	9	-	-	-	-	-	-	2	4	-	3	-	-	-	
Атырау	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Батыс Қазақстан	17	-	-	-	-	1	3	1	3	3	3	1	1	1	
Жамбыл	11	-	-	-	-	-	-	3	1	4	2	-	-	1	
Қарағанды	39	1	1	1	-	-	1	-	1	1	6	12	9	6	
Қостанай	20	-	-	-	-	-	2	3	4	3	4	1	-	3	
Қызылорда	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Маңғыстау	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Павлодар	19	-	-	-	-	-	4	2	1	9	3	-	-	-	
Солтүстік Қазақстан	20	-	-	-	-	-	1	3	4	2	4	2	3	1	
Түркістан	8	-	-	-	1	-	-	1	1	2	3	-	-	-	
Шығыс Қазақстан	6	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2	-	-	
Барлығы	181	1	1	1	1	1	17	20	27	29	35	21	13	14	

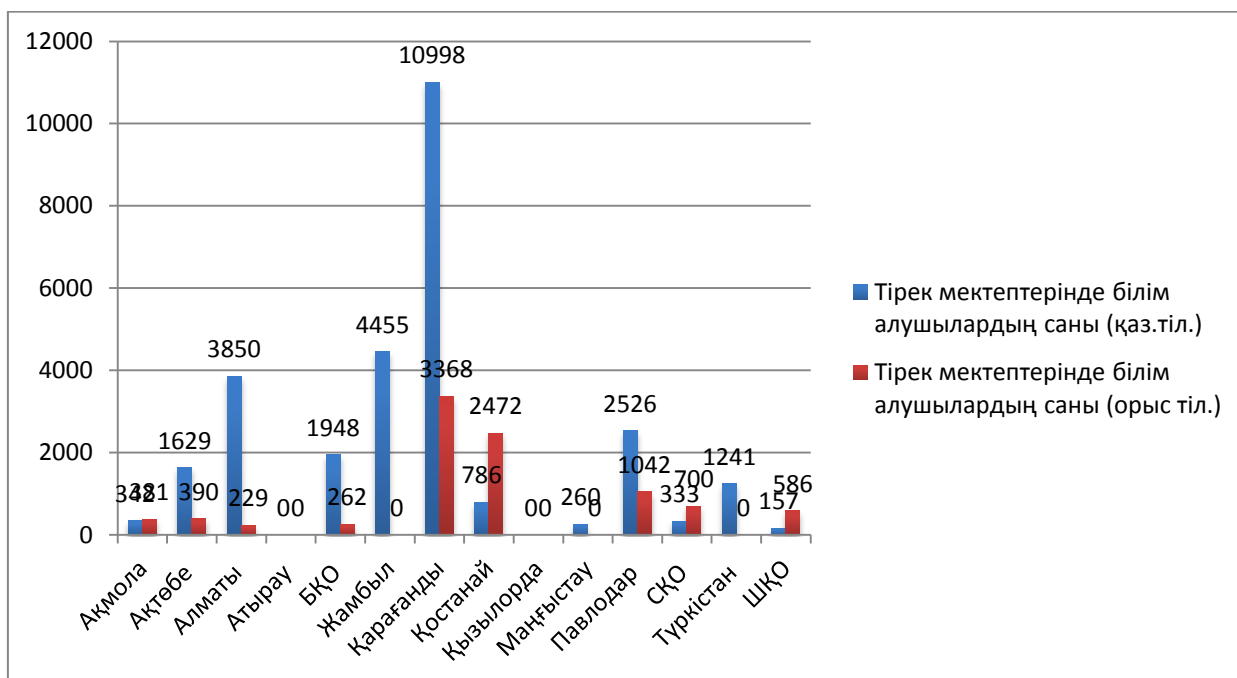
Аймақтардан келіп түскен мәліметтер бойынша Қазақстан Республикасы бойынша барлығы 181 ТМ (РО) жұмыс істейді, оларға аймақтар бойынша 594 магниттік мектептер бекітілген. Олармен қазақ тілінде оқытатын магниттік мектептердің 28479 білім алушылары, сондай-ақ орыс тілінде оқытатын магниттік мектептердің 9430 білім алушылары оқытумен қамтылған. Деректер 1 және 2-диаграммаларда келтірілген.

ТМ (РО) және магниттік мектептер саны

1-диаграмма

ТМ (РО)-де оқытумен қамтылған магниттік мектептердің білім алушыларының саны

2-диаграмма

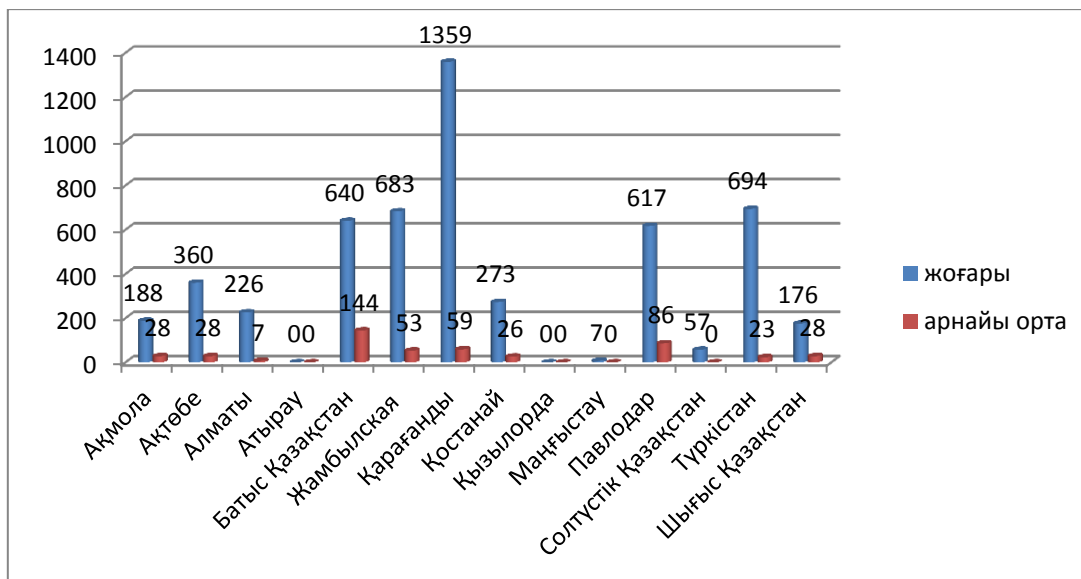
Төменде келтірілген 5-кестеде ТМ (РО), магниттік мектептер және олардағы білім алушылар саны көрсеткіштері берілген

5-кесте. ТМ (РО), магниттік мектептер және олардағы білім алушылар саны көрсеткіштері

Облыс	Барлық ТМ (РО)	ТМ (РО)-ғы білім алушылар		Магнитті к мектептер	Магниттік мектептердегі білім алушылар	
		қаз	орыс		қаз	орыс
Ақмола	20	649	712	50	342	381
Ақтөбе	11	3541	393	31	1629	390
Алматы	9	4009	580	31	3850	229
Атырау	0	-	-	0	-	-
Батыс Қазақстан	17	5416	954	33	1948	262
Жамбыл	11	4455	-	36	4409	-
Қарағанды	39	10251	3838	191	10998	3368
Қостанай	20	2089	4447	74	786	2472
Қызылорда	0	-	-	0	-	-
Маңғыстау	1	49	-	2	260	-
Павлодар	19	3142	1684	58	2526	1042
Солтүстік Қазақстан	20	426	837	50	333	700
Түркістан	8	6173	-	12	1241	-
Шығыс Қазақстан	6	728	665	26	157	586
Барлығы	181	40928	14110	594	28479	9430

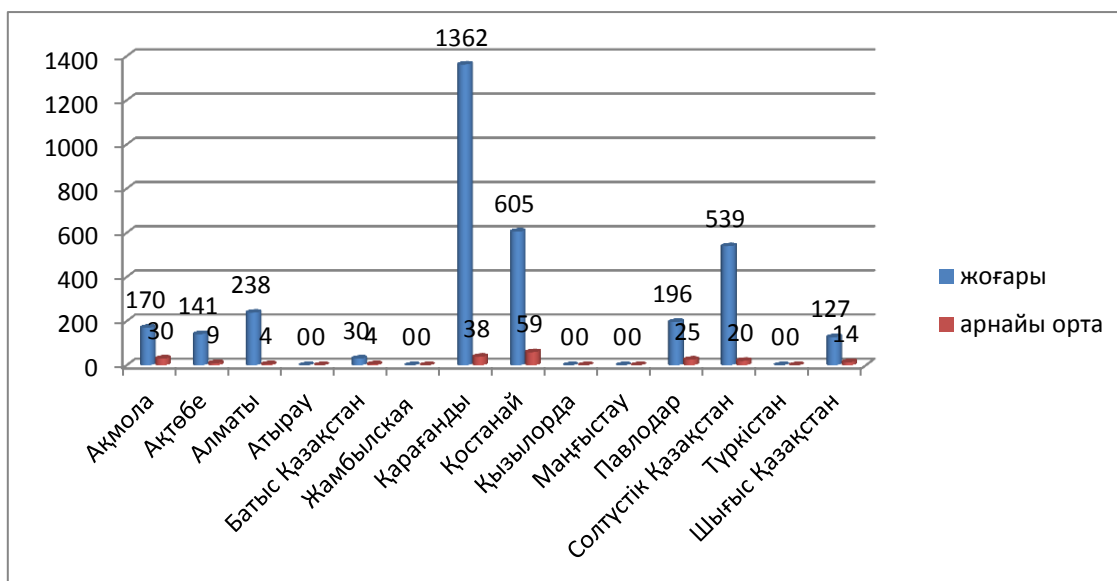
Аймақтардың 2018-2019 оқу жылындағы ақпараттары бойынша 181 ТМ (РО)-да, қазақ тілінде оқытатын ТМ (РО)-да 5048 мұғалім жұмыс істейді, оның ішінде 5280 мұғалімнің жоғары білімі, 482 мұғалімнің арнаулы орта білімі бар. Ал орыс тілінде оқытатын ТМ (РО)-да 3611 мұғалім жұмыс істейді, оның ішінде 3408 мұғалімнің жоғары білімі болса, 2032 -нің арнаулы орта білімі бар. Оқыту тілдері бойынша ТМ (РО) мұғалімдерінің саны туралы деректер 3 және 4- диаграммаларда келтірілген.

Қазақ тілінде оқытатын ТМ (РО) мұғалімдерінің білімдері бойынша саны

3-диаграмма

Орыс тілінде оқытатын ТМ (РО) мұғалімдерінің білімдері бойынша саны

4-диаграмма

Оқу тілін көрсете отырып, білімдері бойынша ТМ (РО) мұғалімдерінің санының көрсеткіштері туралы деректер б-кестеде келтірілген.

6-кесте. Білімдері бойынша ТМ (РО) мұғалімдерінің санының көрсеткіштері

Облыс	Қазақ тіліндегі ТМ (РО) мұғалімдер саны	Білімі бойынша мұғалімдер саны		Орыс тіліндегі ТМ (РО) мұғалімдер саны	Білімі бойынша мұғалімдер саны	
		жоғары	арнайы орта		жоғары	арнайы орта
Ақмола	216	188	28	200	170	30
Ақтөбе	388	360	28	150	141	9
Алматы	233	226	7	242	238	4
Атырау	-	-	-	-	-	-
Батыс Қазақстан	784	640	144	34	30	4
Жамбыл	736	683	53	-	-	-
Қарағанды	1418	1359	59	1400	1362	38
Қостанай	299	273	26	664	605	59
Қызылорда	-	-	-	-	-	-
Маңғыстау	7	7	-	-	-	-
Павлодар	703	617	86	221	196	25
Солтүстік Қазақстан	426	57	-	559	539	20
Түркістан	717	694	23	-	-	-
Шығыс Қазақстан	204	176	28	141	127	14
Барлығы	5762	5280	482	3611	3408	203

Балаларды оқытудағы табыстылықтың басты факторларының бірі педагогикалық құрамның сапасы болып табылады. Қазақстан Республикасы бойынша қазақ тілінде оқытатын ТМ (РО) мұғалімдерінің жоғары санаты бары

1270 немесе осы ТМ (РО) мұғалімдерінің барлық санының 20,2% құрайды. Бірінші санатты 1708 (27,1%) мұғалім, екінші санатты – 1562 (24,8%), санаты жоқтары 1489 (23,7%). Ұстаз зерттеушілер 77 (1,2%), ұстаз сарапшылар 107 (1,7%), модераторлар 78 (1,2%) шеберлері 4 (0,1%). Қазақ тіліндегі ТМ (РО) мұғалімдерінің сапалық құрамы туралы деректер 7-кестеде келтірілген.

7-кесте. Қазақ тіліндегі ТМ (РО) мұғалімдерінің сапалық құрамы

Облыс	ТМ (РО) мұғалімдерінің саны	Жоғары санат	Бірінші санат	Екінші санат	Санаты жоқ	Ұстаз зерттеуші	Ұстаз сарапшы	модератор	шебер
Ақмола	216	47	77	45	31	7	2	3	4
Ақтөбе	388	38	117	134	9	17	33	40	-
Алматы	233	43	60	75	55	-	-	-	-
Атырау	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Батыс Қазақстан	784	146	257	184	137	12	34	14	-
Жамбыл	736	198	166	177	195	-	-	-	-
Қарағанды	1418	246	280	346	546	-	-	-	-
Қостанай	299	52	77	71	76	10	8	5	-
Қызылорда	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Маңғыстау	7	1	-	4	2	-	-	-	-
Павлодар	1236	276	392	274	224	26	28	16	-
Солтүстік Қазақстан	57	15	18	13	11	-	-	-	-
Түркістан	717	160	205	190	162	-	-	-	-
Шығыс Қазақстан	204	48	59	49	41	5	2	-	-
Барлығы	6295	1270	1708	1562	1489	77	107	78	4

Аймақтардан келіп түскен деректер бойынша Қазақстан Республикасындағы орыс тілінде оқытатын ТМ (РО) мұғалімдерінің жоғары санаты бары 710 немесе осы ТМ (РО) мұғалімдерінің барлық санының 20,0% құрайды. Бірінші санатты 848 (23,8%) мұғалім, екінші санатты – 890 (25,0%), санаты жоқтары 1013 (28,5%). Ұстаз зерттеушілер 21 (0,6%), ұстаз сарапшылар 40(1,1%), модераторлар 31 (0,9%) шеберлері 5 (0,1%). Орыс тіліндегі ТМ (РО) мұғалімдерінің сапалық құрамы туралы деректер 8-кестеде келтірілген.

8-кесте. Қазақ тіліндегі ТМ (РО) мұғалімдерінің сапалық құрамы

Облыс	ТМ (РО) мұғалімдері	Жоғары санат	Бірінші санат	Екінші санат	Санаты жоқ	Ұстаз зерттеуші	Ұстаз сарапшы	модератор	шебер
Ақмола	200	55	70	40	20	6	2	3	4
Ақтөбе	242	52	80	63	47	-	-	-	-
Алматы	150	12	42	54	3	8	16	15	-
Атырау	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Батыс Қазақстан	34	3	19	9	3	-	-	-	-
Жамбыл	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Қарағанды	1400	200	213	340	647	-	-	-	-
Қостанай	661	142	172	187	156	1	1	1	1
Қызылорда	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Маңғыстау	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Павлодар	171	41	53	30	29	5	5	8	-
Солтүстік Қазақстан	559	158	154	136	90	1	16	4	-
Түркістан	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Шығыс Қазақстан	141	47	45	31	18	-	-	-	-

Барлығы	3558	710	848	890	1013	21	40	31	5
----------------	-------------	------------	------------	------------	-------------	-----------	-----------	-----------	----------

ТМ (РО)-ның толыққанды жұмыс істеуі, сондай-ақ оның жұмысының тиімділігі үшін материалдық-техникалық базасы заманауи талаптарға сай болуы тиіс, жаңа модификация кабинеттері: физика кабинеті, химия кабинеті, лингафондық-мультимедиялық кабинет, информатика кабинеті, робот техникасы кабинеті, интерактивті тақта және т. б. болуы керек. ТМ (РО)-ның материалдық-техникалық базасы туралы деректерді 9-кестеден көруге болады.

9-кесте. Қазақстан Республикасы бойынша ТМ (РО)-ның материалдық-техникалық базасы

Облыс	Химия кабинеті	Биология кабинеті	Физика кабинеті	Информатика кабинеті	Математика кабинеті	Мультимедиялық кабинет	ІТ кабинеті	Робот техникасы	Интерактивті тақта	Жаттығу залы
Ақмола	13	8	12	3	5	2	3	-	3	-
Ақтөбе	11	9	11	8	3	5	1	-	1	-
Алматы	9	9	9	9	3	2	2	-	-	-
Атырау	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Батыс Қазақстан	12	12	12	12	-	11	1	-	9	-
Жамбыл	8	6	11	-	-	13	-	8	-	-
Қарағанды	13	10	12	5	1	7	4	6	16	-
Қостанай	7	6	8	3	2	45	-	3	17	-
Қызылорда	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Маңғыстау	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Павлодар	15	13	15	6	3	6	3	1	21	-
Солтүстік Қазақстан	14	14	14	14	5	12	1	-	-	-
Түркістан	3	3	3	3	-	1	-	-	-	-

Шығыс Қазақстан	4	2	4	-	-	2	6	3	10	--
-----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

ТМ (РО)-да білім беру процесі бүкіл оқу жылы бойы бірыңғай оқу жоспары негізінде жүзеге асырылады, дайындық деңгейіне қарамастан барлық білім алушылар контингентін қамтиды және 3 сессияны (бағыт беруші, оқу, қорытынды), сондай-ақ сессияаралық кезеңде қамтиды.

8-9 сыныптарда бейіналды даярлық, ал 10-11 сыныптарда бейінді оқыту жүзеге асырылуна байланысты, ресурстық орталықта осы жоғары сынып білім алушыларын оқытуды ұйымдастыру орынды. Ресурстық орталықта оқу процесі аймақтардың мүмкіндіктерін ескере отырып, магниттік мектептердің 8-11 сынып білім алушылары үшін сессиялық түрде ұйымдастырылады. Сессия кезеңінде білім алушыларды тасымалдай отырып, тірек мектебінің оқу зертханалары мен шеберханаларында практикалық оқу іс-әрекеті ұйымдастырылады. Сессия кезеңінде сабақ оқу тоқсанында (дұрысы соңғының алдындағы) 1 апта бойы өткізіледі. Сессияаралық кезеңде білім алушылардың оқу-танымдық іс-әрекеті тірек мектебінің пән мұғалімдерінің қашықтықтан қолдауымен шағын жинақты мектептерде өткізіледі, on-line режимінде интерактивті сабақтар жүргізіледі.

Электронды, оның ішінде қашықтықтан оқыту пайдалану ТМ (РО)-ның оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктерінің бірі болып табылады. Тірек мектебінің білім беру жүйесі аймақтың өзгешелігін, мұқтаждығын және білім алушылар мен олардың ата-аналарының сұранысын ескере отырып, педагогикалық қызметке бірыңғай талаптардың болуы, күтілетін нәтижелердің, бірыңғай мақсаттардың болуын көздейді. Сонымен қатар, мұндай жүйе ауылдық ШЖМ ұстаздарына, білім алушыларды функционалдық сауаттылығы мен әлеуметтендіруге бағытталған құзырлық білім беру парадигмасындағы кәсіпті әрекеттер нәтижелеріне қайта бағытталуына көмектеседі.

Білім алушылар жылына үш рет тірек мектебіне сессияға барып отырады, ол уақытта олар базалық пәндер бойынша оқудағы қиындықтарды еңсеруде білікті әдістемелік көмек алып, кәсіп аясында практикалық дағдыларын меңгереді, медициналық тексеруден өтеді, бұл ретте олар үшін жалпы ақпараттық-мәдени орта едәуір ұлғаяды. Білім алушылардың оқудағы қиындықтары анықталып, технологиялық карталар жасалады, оның негізінде қиындықтарды жою бойынша түзеу жұмысын жүргізу мақсатында оқытудың жеке бағыттар әзірленеді. Сессияға келген білім алушылар қалыпты жағдайлармен тұратын орын, төрт мезгіл тамақпен қамтамасыз етіледі, олар

үшін қорғаныс-спорттық, сауықтыру, көркемдік-эстетикалық және интеллектуалдық сипаттағы дамыту сабақтары ұйымдастырылады.

Бағыт беруші сессия ТМ (РО)-ның бірлескен отырысында жасалған оқу процесі кестесіне сәйкес, тірек мектебінің базасында оқу жылының басында өткізіледі.

Бағыт беруші сессия басталғанға дейін ТМ (РО)-да кірістіру тестілеуі өткізіледі, ол білім алушылардың пәндік құзыреттері деңгейін анықтауға мүмкіндік береді.

Білім алушыларды әлеуметтендіру деңгейіне мониторинг жүргізу үшін сессияның басында және сессия соңында жеті критерийлер бойынша диагностикалау жүргізіледі.

Тәрбиеленушілерге қазіргі кезде және одан әрі өз бетінше өмір сүруіне қажетті ең маңызды біліктіліктер, критерийлер бола алады. Критерийлер келесілер: салауатты өмір салты (СӨС) дағдыларының қалыптасуы, әлеуметтік бейімделу, коммуникативтік дағдылардың қалыптасуы, оқуға ынталану, әлеуметтік белсенділік, әлеуметтік бейімделу дағдыларының қалыптасуы, адамгершілік нормалары мен ережелерін игеру деңгейі (10-кесте).

10-кесте. Сессияның басындағы «__» сынып білім алушыларын әлеуметтендіру деңгейінің мониторингі нәтижелері

Білім алушының Т.А. Ә	СӨС дағдыларының қалыптасуы	әлеуметтік бейімделуі (режимді орындауы)	коммуникативтік дағдылары (тілдік мәдениеті)	оқуға ынталануы (өздігіне дайындалуы)	әлеуметтік белсенділігі (бос уақытының ұйымдастыруы)	өзіне-өзі қызмет көрсету дағдылары	адамгершілік нормалары мен ережелерін игеру деңгейі

Әр түрлі әлеуметтік (мектеп және отбасылық) орталардағы күнделікті өмірде білім алушының мінез-құлықындағы өзгерістерді талдау бағалаудың негізі болғандықтан, талдау нәтижелері барлық мұғалімдерге ыңғайлы және түсінікті түрде беріліп отыр.

Бағалаудың жеке тұлғалық жетістіктерінің нәтижелері білім алушының жеке даму картасын (бақылау күнделігіне) жазылады, ол білім алушының

тұтастай даму динамикасының толық көрінісін беріп қана қоймай, жекелеген өмірлік құзыреттеріндегі өзгерістердің болуы немесе болмауын қадағалауға мүмкіндік береді.

ТМ (РО)-ға оқуға алғаш рет келген білім алушылармен бағыт беруші сессиясында ұжымда жағымды атмосфера құруға арналған сабақтар өткізіледі, олар білім алушыларға басы байлықтан босатылуға және олар неге үйренгілері келетініне баса назар аударуға мүмкіндік береді. Бұл кезеңде білім алушыларға дағдарып қалушылықты тастауға көмектесу қажет, осылайша жақсы және тиімді жұмыс істеуге болатын білім алушылар тобын құруға бірінші қадам жасалады. Білім алушылар ТМ (РО)-да болған уақыттарында жаңа оқыту жағдайларына тез және оңай үйреніп кетеді, қызықты танысуларға тап болады, оқып және бір-біріне көмектеседі.

Бағыт беруші сессия барысында кірістіру тестілеудің нәтижелері ескеріледі және сессия кезеңінде жұмыстар білім алушының біліміндегі проблемаларды жою үшін құрылады. Оқу сабақтары цикло-модульдік түрде өткізіледі, өйткені ол магниттік мектептерді білім алушыларына жаңа жағдайға психологиялық тұрғыда бейімделуге мүмкіндік беріп, ұжымдық істер дәстүрлер қалыптастырады, топ ішінде пікірталас, топта жұмыс істеу тәсіліне таңдау процедурасын үйретеді. Топтап блокпен өткізу сабақтарды ұйымдастыру мен жоспарлауына шағын топтарды қосу білім алушылардың оқуда өзінділігін қалыптастырады. Сабақтың әрбір блогынан кейін мұғалім 12 параметрлер (Н.П.Капустиннің әдістемесі) бойынша әрбір білім алушының білімділік дәрежесі анықтайды. Мониторингтік топ әрбір білім алушының сессия кезеңіндегі білімділік дәрежесінің динамикасының диаграммасын жасайды. Білім алушылардың оқудағы қиындықтар туғызатын тұстары анықталады және технологиялық карталар жасалады, онда осы қиындықтарды жою бойынша ұсыныстар беріледі. Ұстаз-тьюторлар әрбір білім алушыға оқытудың жеке бағыттарын жасайды және сессияаралық кезеңде сол бойынша жұмыс ұйымдастырады.

Магниттік мектептердің білім алушылары тірек мектебі-ресурстық орталықтың өз жастарына сәйкес сыныптарына бөлінеді немесе осы білім алушылар категориясына бөлек өз алдына сыныптар ұйымдастырылады. Интернат болмаған жағдайда магниттік мектептердің білім алушыларын сабақ күнделікті тасымалдау ұйымдастырылады, интернат болған жағдайда оларға өз бетімен дайындалуы және демалуы үшін жағдай жасалуда, тамақтану ұйымдастырылады. Сессиялар әрбір параллель үшін бөлек өткізілуі мүмкін.

Оқу процесін ұйымдастыру үшін оқу-тақырыптық жоспарлауды қайта қарап, ТМ (РО) мен магниттік мектептердің күнтізбелік - тақырыптық жоспарларын толық сәйкес келетіндей етіп үйлестіру керек.

Бағыт беру сессиясында ұстаздың қызметі білім алушылардың пәндерді игеруге дайындық деңгейлерін анықтау, білім алушылардың оқу, коммуникациялық қиындықтарын айқындау, оқытудың жеке бағытын анықтау, сессия аралық кезеңде ұсыныстар жасау.

Қаңтар айында өткізілетін оқу сессиясы білім алушылардың оқытылатын пәндер бойынша практикалық бағыттылығын тереңдетуді көздейді. Химия, физика бойынша зертханалық және практикалық жұмыстардың практикумы, математикадан практикумдар жүргізіледі. Оқу сабақтарын тірек мектебінің мұғалімдері жүргізеді. Білім алушылар ТМ (РО)-нің компьютерлік орталығында электрондық тасымалдаушылардағы оқу ақпараттарымен жұмыс істеуге бойлап кірісу. Сессияның нәтижелері бойынша білім алушылардың білімділік дәрежесі шығарылып, сессияаралық кезеңде оқудағы қиындық тұстарын жою бойынша жеке ұсыныстар беріледі.

Оқу жылының соңында өткізілетін қорытынды сессия кезеңінде оқытудың жеке бағыттарының қорытындысы шығарылып, базалық пәндер мен таңдауы бойынша курстар бойынша түйінді проблемалар анықталады. Кеңес беру пункттері жұмыс істейді. Білім алушылардың ҰБТ-ға тестілеуге дайындық деңгейін алдын-ала бағалау жүргізіледі. Білім алушылар ҰБТ-ны өткізу рәсімімен танысады. Спорттық, көркем-эстетикалық сабақтар дамыта модулі аясында күннің екінші жартысында өткізіледі. Оқу сабақтарының құрылымдау кезінде білім алушылардың өзіндік белсенді оқу іс-әрекетіне, оқу материалы мазмұнын блоктық-модулдік құрылымдауға, оқытудың жаңа технологияларын пайдалануға, білім алушылардың шығармашылық іс-әрекеттерін (зерттеу және жобалау жұмыстары) табысты ұйымдастыруға мүмкіндік беретін оқытудың түрлері мен әдістеріне басымдық беріледі.

Тірек мектебі құрамына мектеп, балабақша, қосымша білім беру орталығы кіретін білім беру кешені бола отырып, шағын жинақты метептермен, кәсіптік лицейлермен өзара әрекеттесу негізінде ауылдық жерлердің барлық балаларын оқытуды, тәрбиелеуді және дамытуды ұйымдастырады.

ТМ (РО) білім беру кешенінің функциялары:

- мектептерге материалдық қолдау көрсету үшін қосымша бюджеттен тыс қаражаттар мен басқа да ресурстарды тарту;

- жергілікті тұрғындарды тәрбиелеу мен оқыту әрекеттерін ұйымдастыру үшін мектептің қолда бар ресурстарын (жабдықтары, бөлмелері, аумағын) тиімді пайдалану;

- білім беру кешеніне кіретін білім беру ұйымдарының ұстаздарының үдіксіз кәсіби тұрғыда дамуын қамтамасыз ететін әдістемелік жұмысты жүзеге асыру;

- ресурстық орталықтың барлық балаларына (сессиялар кезінде медициналық тексеру, психологтармен жұмыс жүргізіледі; сессияаралық кезеңде тірек мектебінің мамандары шағын жинақты мектептерге бару) қызмет көрсету;

- оқу зертханалары мен шеберханаларының жұмыс істеуі, білім алушыларға кәсіби бағыт беру және шығармашылығын дамыту;

- қашықтықтан оқыту технологиясын пайдалана отырып, балаларды мектепке дейінгі біліммен қамтамасыз ету;

- дамыту және демалыс орталығы арқылы (сессиялар уақытында қызығушылық бойынша үйірмелер жұмыс істейді; сессияаралық кезеңде тірек мектебінің мамандар білім алушылармен қашықтан байланыс ұстап отырады және шағын жинақты мектептерге барды) қосымша білім беру қызметтерін көрсету;

- білім беру процесін жоспарлау:

1) бірыңғай оқу жоспарын жасау, мұнда вариативті бөлігіне ерекше назар аударылады;

2) тірек мектебінде де, шағын жинақты мектептерде де жұмыс істейтін пән мұғалімдерінің басшылығымен оқу жоспарының вариативті бөлігінің бағдарламаларын әзірлеу және жүзеге асыру;

3) таңдау бойынша курстарын білім алушылардың меңгеру үшін дидактикалық оқу материалын құрастыру;

4) бірыңғай күнтізбелік-тақырыптық жоспарларын жасау;

5) білім алушылардың қабілеттері мен беіімділігін диагностикалау негізінде жеке жоспарлар құру;

- білім беру процесін ұйымдастыру:

1) оқытудың практикалық бағыттылығына қарай оқу сессияларын өткізу;

2) курсаралық кезеңде шағын жинақты мектептердің білім алушыларын қашықтықтан оқыту және ұстаздарын әдістемелік қолдау.

Ресурстық орталықтың жұмысын ұйымдастыру кезінде қосымша функционалдық міндеттері енгізіледі:

үйлестіруші (білім алушыларды пәндік оқыту бағдарламаларын әзірлеуді ұйымдастырады – *АББ әдіскері*);

ұстаз-тьютор (білім алушылардың жеке білім алу бағдарламаларына сәйкес олардың өзіндік оқу-танымдық жұмысын ұйымдастыру жүйесін жобалайды – *магниттік мектептің мұғалімі*, оған білім алушыларды ертіп жүру және олардың сессияда болу кезеңінде балалардың өмірі мен денсаулығының сақталуы үшін жауапкершілік жүктелген);

ұстаз-әдвайзер (білім беру нәтижелерінің мониторингі үшін базалық білім беру мақсаттары жүйесін, олардың критерийлері мен көрсеткіштерін, бақылау-бағалау рәсімдері пакетін әзірлеуші – *ТМ (РО) мұғалімі*).

Төмен функционалдық міндеттері шамамен келтірілген.

ШЖМ-нің үйлестірушісінің функционалдық міндеттері

ТМ (РО) ұйымы жағдайында ШЖМ бойынша үйлестіруші, ТМ (РО)-ның жұмысына және оларда:

- магниттік мектептердің білім алушылары үшін оқу-тәрбие процесін;
- магниттік мектептердің ұстаздарына әдістемелік қолдау ұйымдастыруға жетекшілік ететін АӘК-нің әдіскері (немесе АББ-нің маман) болуы керек.

Үйлестіруші:

1) ТМ (РО) және магниттік мектептердің нормативтік-құқықтық базасын қамтамасыз ететін ШЖМ-нің жергілікті актілерін жасау бойынша жұмысқа мектеп басшыларын және олардың орынбасарларын ұйымдастырады;

2) магниттік мектептердің білім алушыларына сессиялық сабақтарды ұйымдастыру бойынша, білім беру процесіне қатысушылардың міндеттерін бөледі;

3) сессия кезеңінде қызметті ұйымдастыру және оқу-ағарту мақсатында мектеп басшыларымен, олардың орынбасарларымен және мұғалімдермен өндірістік жиналыстар мен отырыстар өткізеді;

4) бейіналды дайындық, бейіндік оқыту және бағалау әдісі ретінде портфолио енгізу бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізеді;

5) ТМ (РО) және магниттік мектептердің педагогикалық ұжымының қызметіне бақылауды жүзеге асырады;

6) жаңа жүйе бойынша ұстаздардың жұмысқа ынтасын арттыру үшін жағдай жасайды;

7) ТМ (РО) және ММ (магниттік мектеп) мұғалімдермен бірлесе отырып, білім алушылардың пәндік оқыту бағдарламасын және АОБ-ны әзірлейді;

8) ТМ (РО)-ны және ондаға магниттік мектептердің білім алушылары үшін оқу-тәрбие процесіні ұйымдастыру мәселелері қарастырылатын аудандық (қалалық), облыстық, республикалық іс-шаралар туралы мектеп басшылығын және педагогикалық ұжымды хабардар етеді;

9) бейінді сыныптар мен сыныптар бейіналды дайындық сыныптардың жұмыс оқу жоспарын әзірлеуді және енгізуді, мектептік және оқушы компоненті жоспарын жүзеге асыру бойынша жұмыс жүйесін ұйымдастырады;

10) ТМ (РО)-ның жұмысын дамытуға әдістемелік қолдау көрсетеді: магниттік мектептердің білім алушыларының оқу-тәрбие процесін және сыныптан тыс жұмыстарын ұйымдастыру бойынша ақпараттық-әдістемелік банк (мәтіндік және электрондық) жасайды;

11) АӘК меңгерушісімен бірлесе отырып, ТМ (РО) мен магниттік мектептердің басшылығы және ұстаздарымен әдістемелік жұмыс (конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер және т. б.) жоспарлайды және ұйымдастырады;

12) ТМ (РО) және магниттік мектептердің мұғалімдері мен басшыларының біліктілігін арттыру жоспарының орындалуын қадағалайды.

Ұстаз-тьютордың функционалдық міндеттері

ШЖМ жағдайына ұстаз-тьютор, ол сессия аралық кезеңде білім алушыларды ертіп бірге жүретін магниттік мектептің мұғалімі болуы тиіс. Ол кәсіби қызметі бойынша, білім алушылардың өздерінің жеке білім беру бағдарламаларына сәйкес, олардың өзіндік оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру жүйесін жобалауды көздейтін маман.

Ұстаз-тьютор:

1) магниттік мектептің директорымен бірлесе отырып, сессияаралық кезеңде білім алушыларды тірек мектепке (ресурстық орталыққа) жеткізуді жоспарлайды және ұйымдастырады;

2) магниттік мектептің сынып жетекшілерімен, психолог және пән мұғалімдерімен бірге білім алушылардың жеке білім алу бағдарламаларын әзірлейді;

3) сессияаралық кезеңде білім алушылары ТМ (РО)-ға жеткізуді жүзеге асырады. Өзіне сеніп тапсырылған балалардың өмірі мен денсаулығын сақтауға жауапты;

4) сессия кезеңінде балаларды ТМ (РО)-да оқытудың артықшылықтары туралы магниттік мектептердің білім алушыларымен және олардың ата-аналарымен түсіндіру жұмыстарын жүргізеді;

5) сессия кезеңінде элективті және вариативтік курс сабақтардағы білім алушылардың жұмысына және білім алушының дамуына объективті бағалау болып табылатын портфолионың жүргізілуіне бақылауды жүзеге асырады;

6) бұларға қатысу «портфолио» мазмұнын толықтыруға кепілдік беретін аудандық (қалалық), облыстық, республикалық іс-шаралар туралы магниттік мектептің білім алушылары және педагогикалық ұжымын хабардар етеді;

7) ТМ (РО)-дағы оқу-тәрбие процесінің сапасы туралы магниттік мектептің мұғалімдерін хабардар ету (білім алушылардың сессия кезеңіндегі бағаларын алып келу), ТМ (РО)-ның білім алушыларды пәндік оқыту бағдарламасын магниттік мектептің мұғалімдерінің назарына жеткізеді;

8) білім алушыларды сабақтан тыс мектептік іс-әрекеттері (конкурстарға, жобаларға, интеллектуалдық марафондарға, олимпиадаларға және т. б. қатысқаны) үшін мадақтау жүйесін әзірлейді және енгізеді;

9) сессия кезеңінде білім алушылардың өзіндік жұмысын ұйымдастырады және үйлестіреді;

10) сессияаралық кезеңде білім алушылардың зерттеу жобаларымен жұмысын үйлестіреді;

11) күндізгі және қашықтықтан (білім алушылардың қалауы бойынша) жеке кеңес беруді жүргізуді қамтамасыз етеді;

12) магниттік мектептің директорымен және директордың оқу ісі жөніндегі орынбасарымен бірлесе отырып, сессияаралық кезеңде білім алушылардың (сессиясыға барушы) виртуалды сабақтарға және қашықтықтан кеңес алуға қатысуын қамтамасыз етеді.

Ұстаз-эдвайзердің функционалдық міндеттері

ШЖМ жағдайында ұстаз-эдвайзер ТМ (РО)-тің мұғалімі болуы керек. Ол, базалық білім беру мақсаттарын, олардың критерийлері жүйесі мен көрсеткіштерін, білім беру нәтижелерін қадағалау үшін бақылау - бағалау рәсімдерінің пакетін, жеке оқытудың негізгі әдістері мен тәсілдерін әзірлеу өз міндетіне жататын маман.

Ұстаз-эдвайзер:

1) сессия кезеңіндегі сабақтарға байланысты оқу-тәрбие процесінің базалық білім беру мақсаттарын, тірек мектебінің (ресурстық орталықтың) директоры және директордың оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасарымен бірлесе отырып әзірлейді;

2) ТМ (РО) сынып жетекшілері, психолог және пән мұғалімдерімен бірге, магниттік мектептің білім алушылар үшін ұйымдастырған критерийлері мен ОТП сапасын көрсеткіштерінің жүйесін әзірлейді;

3) білім беру нәтижелерін қадағалау үшін, бақылау-бағалау рәсімдерін өткізуге арналған құжаттар пакетін әзірлейді;

4) сессия кезеңінде магниттік мектептің білім алушылары үшін қолайлы жағдай жасау туралы ТМ (РО)-ның мұғалімдермен және білім алушылармен түсіндіру жұмыстарын өткізеді;

5) ТМ (РО)-ның директор ОТЖ орынбасарымен бірлесіп, магниттік мектептің білім алушылары үшін ұйымдастырылған оқу-тәрбие процесін, оқу сабақтарын, элективті және вариативті курстарды бақылауды жүзеге асырады;

6) магниттік мектептің білім алушылары үшін ұйымдастырылған оқу-тәрбие процесінің қорытындысы бойынша ақпараттың уақытылы дайындауын бақылайды;

7) магниттік мектептің білім алушыларының пәндік оқыту бағдарламасын ТМ (РО)-ның мұғалімдерінің назарына жекізеді;

8) магниттік мектептің білім алушыларын сабақтан тыс мектептік іс-әрекеттері (күндізгі, қашықтықтан және жобалардың виртуалды конкурстарына, интеллектуалдық марафондарға, олимпиадаларға және т. б. қатысқаны) үшін мадақтау жүйесін әзірлейді және енгізеді;

9) сессиялық және сессияаралық кезеңдерде магниттік мектептердің білім алушыларының жобалық-зерттеу жұмысына басшылық ету бойынша ТМ (РО)-ның ұстаздарының жұмысын ұйымдастыруды үйлестіреді;

10) магниттік мектептің білім алушылары үшін күндізгі және қашықтықтан режимдерінде жеке консультацияларды ТМ (РО)-ның ұстаздарының көмегімен өткізуді жоспарлайды және ұйымдастырады;

11) ТМ (РО)-ның директорымен және директорыдың ОІ жөніндегі орынбасарымен бірлесе отырып, сессияаралық кезеңде ШЖМ-нің білім алушылары үшін виртуалдық сабақтар мен қашықтықтан консультациялар өткізуді жоспарлайды және ұйымдастырады.

ТМ (РО)-да оқу процесі ондағы барлық жұмылдырылған мектептер үшін бірыңғай күнтізбелік-тақырыптық жоспарға сәйкес жүргізіледі. Сессия кезеңінде магниттік мектептердің білім алушылары оқу жоспарының барлық пәндері бойынша білім алады.

Осы күндердің оқу кестесіне (10-11сыныптар үшін) элективті және (8-9 сыныптар үшін) вариативті курстарды қосу міндетті шарт болып табылады.

Магниттік мектептердің білім алушылары үшін оқу процесі, оның тиімділігін арттыруға мүмкіндік беретін заманауи білім беру технологияларын міндетті түрде қолдан отырып, тұлғалық-бағдарланған тәсіл негізінде ұйымдастырылады.

Сессиялық кезеңде магниттік мектептердің білім алушыларын тасымалдау, тұратын орыны мен тамақтануына және аралық әрі қорытынды аттестаттау кезеңдеріне шығындарды қаржыландыру, ресурстық орталықтың ұстаздарына қосымша сағаттарды төлеу, аудандық (қалалық) бюджет қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

ТМ (РО) жағдайында ақпараттық-білім беру ортасының үлкен маңызы бар. Қазіргі жұмыс істеп жүрген тірек мектептерде (ресурстық орталықтарда) қашықтықтан оқыту негізінен қағаз тасымалдаумен жүзеге асырылады, яғни шағын жинақты мектептің білім алушылары әзірленген оқу құралдарына мен дидактикалық материалдар бойынша оқытылуда. Кәсіптендіру пәндері бойынша білім алушылардың оқу-танымдық процесі, үйлестіруші мұғалімнің басшылығымен және ұстаз-тьютордың көмегімен жүзеге асырылады.

Білім алушылардың зерттеушілік мәдениетін дамыту бойынша педагогикалық іс-әрекет білім беру процесінде ерекше орын алады. Білім

алушылардың негізгі құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған жобалау-зерттеу жұмысы келесі түрде ұйымдастырылуы мүмкін:

Күзгі сессия

Мақсаты: Ақпарат көздерімен жұмыс істеуде білім алушылардың қабілеттерін дамыту үшін қолайлы орта жасау.

Міндеттері:

- электронды кітапханада картотекамен жұмыс істеу дағдыларын дамыту;
- мерзімдік материалдармен жұмыс істеу дағдыларын жетілдіру;
- іздеу ақпараттарын жоспарлау дағдыларын дамыту;
- ақпараттың мүмкін болатын көздері анықтау мен жинау бойынша біліктерін жетілдіру;
- алынған ақпараттар бойынша (сыни) тұжырымдар жасау біліктерін дамыту;
- шешімдер қабылдауда қажетті ақпаратты анықтау біліктерін қалыптастыру.

Сессияаралық кезең

1. І-ші кезеңнің зерттеушілік жобалау жұмысының жеке дербес маршруттық парағы, ұсыныстар бойынша әрекет ету.

2. Білім алушының күнделігін жүргізу.

3. Жұмыс портфолиосын жинау.

4. Білім алушының іс-әрекетін (түзету, кеңес беру) талылау (талдау).

Қысқы сессия

Мақсаты: Аналитикалық, зерттеушілік мәдениетін, талдау, нақталау және жиналған ақпараттардан алынған нәтижелерді қарау мәдениетін білім алушылардың бойында дамыту үшін жағдай жасау.

Міндеттері:

- алға қойған міндеттерді біліктілікпен шешу біліктілігін білім алушылардың бойында қалыптастыру;
- алынған ақпараттарды аналитикалық талдау дағдыларын меңгеруді қамтамасыз ету;
- проблемаларды анықтау және оларды шешу жолдарын жоспарлау дағдыларын жетілдіру;
- ақпараттарды мазмұны бойынша топтастыру дағдыларын дамыту;
- қосышалардың түрлері бойынша ақпараттарды іріктеу біліктерін дамыту.

ШЖМ білім алушылары үшін ТМ (РО)-ның 10-сыныбының қорытынды сессиясының шамамен берілген бағдарламасы

Мақсатары:

1. Білім алушылардың бейіндік пәндердің оқу материалын нәтижелі деңгейде меңгеруін қамтамасыз ету.

2. Әлеуметтік және кәсіби тұрғыда өз тағдырын өзі шешу және өздігінен білім алуы үшін құзыреттілігін дамытуға ықпал ету.

Міндеттері:

- оқу зертханаларында оқу жоспарының инвариантты және вариативті бөлігінің бағдарламасы бойынша өзіндік практикалық жұмыс ұйымдастыру;
- пәннен қиындық туғызған тұстарын пысықтау және білім алушылардың жылдық жетістіктерін бағалау;
- жеке білім беру бағыттары бойынша жұмыстың қорытындысын шығару;
- білім алушылардың оқу жобалау және портфолио бағалары түрінде танымдық және шығармашылық әрекеттеріне диагностика жүргізу.

Күтілетін нәтижелер:

1. Бейіндік компоненттің практикалық бөлігін жүзеге асырылуы.
2. Бейіндік және элективтік курстар бойынша жобалау жұмысының аяқталуы.
3. ТМ (РО)-ның білім алушыларының білімділік деңгейінің 7%-ға артуы.
4. Бейіндер бойынша қиындық туғызған тұстарды еңсеру бойынша жеке ұсыныстар.
5. Жеке жоспарлар – жаңа оқу жылына (сессия аралық кезеңде оқу-жобалау жұмысы) жобалар.
6. Сауықтыру іс-шараларының денсаулық сақтау технологиялары талаптарына сәйкестігі.
7. Сессия уақытында балалар денсаулығының 100% сақталуы.

Келу күні

ШЖМ-нің білім алушылар мен мұғалімдерінің келуі. Сессияға қатысушыларды тіркеу. Жан-жақты мониторингті (бақылау жүргізуді) іске қосу.

Медициналық блок. Медициналық бақылаудың объективтік және субъективтік кіру деректері.

Психологиялық тренинг «Мен – топтың қатысушысымын». Топ мүшелерінің бойында өзара түсіністікке нұсқама қалыптастыру. Бір-бірі туралы алғашқы сезім. Психологиялық қауіпсіздік ахуалын жасау.

Бірінші күн

<i>Медициналық блок</i>	Балалардың денсаулығы жағдайын бақылау картасы бойынша жұмыс істеу. Жұмыс жоспарымен таныстыру.
<i>Оқу блогі</i>	Білім беру кеңістігінің бірінғай оқу жоспарының бейіндік компонентін жүзеге асыру. Қоғамдық-гуманитарлық және жаратылыстану-математикалық бағыттары бойынша оқу

	<p>жоспарының вариативтік бөлігінің бейіндік компоненттері. Циклдер бойынша оқу модулдеріне толық кірісу. Оқудағы жобалау. Ғаламтор-технологиялар. Оқытудың денсаулықты сақтау технологиясы есепке ала отырып жұмысқа қабілеттіліті арттыру және ағзаны қалпына келтіруге арналған сауықтыру тірек-қозғалыс жаттығулары. Рефлексия. Диагностика.</p>
Бейіндік блок	<p>Оқу жобалауын қолдана отырып, практикумдар өткізу. Кіріктірілген модульдер бойынша практикалық жұмыс. Қоғамдық-гуманитарлық және жаратылыстану-математика бағыттары бойынша жобалармен жұмыс.</p>
Дамытушы блок	<p>Денсаулық сағаты. Жаттығу залы. Негізгі бұлшықет топтарына бір жерден ғана және бейнелеу тұрғыда әсер етуші жаттығулар кешені.</p> <p>Өзін-өзі тану сағаты. «Мен өз әлемімнің суретін саламын». Психологиялық тренинг. Қатысушылардың өз тұлғалық ерекшеліктерін сезіну деңгейін және олардың жеке тұлғаның дамуы мен тұтастай өмір жолына әсер етуі ықтималдығын анықтау.</p> <p>Креативті ойлау сағат. «Экологиялық императив аман қалу өркениеті ретінде». Пікір сайыс. Экологиялық мәдениетін және білім алушылардың коммуникативтік құзыреттілігін дамыту.</p> <p>Экономикалық білім сағаты. «Кәсіпкерлік және салық инспекторының үш түрі». Іскерлік ойын. Топтарда ынтымақтасу арқылы бірлесіп ойлау әрекеттері тәсілдерін дамыту.</p> <p>Музыка сағаты. «Қысқы симфония». Лекция-концерт. Музыкаға деген саналы көзқарас және көпмәдениеттің құндылықтарын меңгеру. «Арқаның шертпе күй дәстүрі». Интеллект және</p>

	<p>этномәдениет құндылықтары.</p> <p>Өз бетімен дайындалу сағаты. Мұғалімнің кеңестік-үйлестірушілік әрекеті негізінде білім алушының өздігінен білім алуы, өзін-өзі үйрету. Өзіндік рефлексия.</p>
--	--

Екінші күн

<i>Медициналық блок</i>	<p>Балалардың денсаулығын бақылау картасы. Денсаулық жағдайын диагностикалау және медициналық карталарын ресімдеу. ШЖМ білім алушыларын кешенді бақылауларының шыққан деректері.</p>
<i>Оқу блогі</i>	<p>Ақпараттық технологиялар қолданылатын гуманитарлық жаратылыстану циклдерінің вариативтік бейіндік модульдері. Зерттеу-сабағы.</p> <p>Қолданбалы білімді барынша пайдалануға бағытталған зертханалық-тәжірибелік сабақтар. Білім алушыларға қиындық туғызатын тұстарын жою жұмыстары. Жалпы оқудағы біліктіліктер мен дағдылар. Сессияаралық кезеңде жеке жұмыс үшін технологиялық карталар жасау.</p>
<i>Мастер-класс</i>	<p>Орыс тілі және физика пәндері мұғалімдерінің іс-тәжірибесі презентациясы. Қазақ тілі және биология пәндері мұғалімдерінің іс-тәжірибесі презентациясы. ҚҒБ және ЖМБ кіріктірілген курстары бойынша жобаларды қорғау. Білім алушы портфолиосын бағалау.</p> <p>Бағалау парақтарын рәсімдеу. Жан-жақты мониторинг.</p>
<i>Қорытынды сессияның нәтижелерін шығару</i>	<p>Келесі оқу жылына арналған жеке жоба-жоспар. ШЖМ базасында сессия алдындағы кезеңнің және трек мектебіндегі бағыт беруші сессияның міндеттері көлемін анықтау.</p>

	ТМ (РО)-ның оқу сессиясына қатысушылардың қайта қайтуы.
--	---

Мектеп жанындағы интернаттары жоқ аймақтарда, мектеп автобусымен күнделікті тасымалдау немесе жеке жеткізу ұйымдастырылған. Сессия кезеңінде магниттік мектептердің білім алушыларын күнделікті тасымалдауды немесе тұратын орынын ұйымдастыру туралы деректер 11-кестеде келтірілген.

11-кесте. Сессия кезеңінде магниттік мектептердің білім алушыларын күнделікті тасымалдауды немесе тұратын орынын ұйымдастыру

Облыс	Магниттік мектептер	Сынып	Интернатта тұратыны		Күнделікті тасымалдау (интернат жоқ)			Туыстарында тұрады	Қонақ үйде тұрады
			ұлдар	қыздар	Мектеп автобусы/газель,	Жеке жеткізу	Поезд		
Ақмола	50	5-11	68	72	40	1	-	-	-
Алматы	31	5-9	40	25	7	-	-	-	
Ақтөбе	31	5-11	12	24	18	2	3	-	
Атырау	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Батыс Қазақстан	33	1-11	97	84	31	-	-	-	
Жамбыл	36	5-11	62	69	32			-	
Қарағанды	191	5-11	135	120	63	9			
Қостанай	74	5-11	1	5	27	4		6	
Қызылорда	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Маңғыстау	2	1-11	-	-	-	-	-	-	
Павлодар	58	5-11	62	76	41	12	-	-	64
Солтүстік Қазақстан	50	1-11	72	97	45	-	-	-	
Түркістан	12	1-11	5	17	3	3		-	
Шығыс	26	1-11			8	-			

Қазақстан									
Барлығы	594		554	589	315	31	3	6	64

Аймақтардан келіп түскен мәліметтер бойынша сессия кезеңінде көпшілік магниттік мектептердің білім алушылары, оқу жоспарының барлық пәндері бойынша ТМ (РО)-ның білім алушыларымен бірге оқытылады. Бұл білім алушыларға белсенді түрде әлеуметтенуге, оқу ұжымына тез сеңіп кетуге, бірлескен іс-шараларға, бірлескен консультациялар және т. б. қатысуға көмектеседі.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасына сәйкес оқу процесіне ШЖМ (магниттік мектептердің) барлық білім алушылары, соның ішінде мүмкіндіктері шектеулі білім алушылар да тартылған, егер ондайлар осы оқыту кезеңінде бар олса. Мектептерде мүмкіндіктері шектеулі балалар үшін білім алуға кедергісіз қол жетімділік жасалған.

ТМ (РО)-да оқу процесі барлық онда тартылған ШЖМ-ге (магниттік мектептерге) арналған күнтізбелік-тақырыптық жоспарлауға сәйкес жүргізіледі. Сессия кезеңінде магниттік мектептердің білім алушылары, оқу жоспарының барлық пәндері бойынша ТМ (РО)-ның білім алушыларымен бірге оқытылады.

Вариативтік курстар мен қосымша консультациялық сабақтарды осы күндеріге сабақ кестесіне қосу міндетті шарты болып табылады.

Сессия кезінде оқытылатын пәндер құрамына, көпшілік ТМ (РО)-да физика, биология, математика пәндері енгізілген. Алайда жекелеген НТМ (РО)-да білім алушылардың сұрауы бойынша қазақ тілі, орыс тілі, Қазақстан тарихы, химия, география бойынша сабақтар жүргізіледі. Элективтік курстар мен таңдау бойынша курстар өткізіледі.

Сессия нәтижелері бойынша магниттік мектептердің білім алушыларының білімділік дәрежесі шығарылып, сессия аралық кезеңге жеке ұсыныстар беріледі.

Балаларды әлеуметтендіру, олардың ересек өмірге даярлау бойынша, жеке тұлғаның дамуы бойынша ТМ (РО)-ның жұмысының негізгі бағыттарының бірі білім алушыларды кәсіптік бейімдеу болып табылады. ТМ (РО)-да кәсіптік бейімдеу бойынша жұмыс, әдістемелік ұсынымдарға сәйкес құрылған. ТМ (РО) мен ШЖМ (магниттік мектептер) сессиялық және сессия аралық іс-шараларды ұйымдастыруды ескере отырып келісілген жоспарлар бойынша жұмыс істейді. Жоғары оқу орындарымен ынтымақтастық кәсіптік бағдарлауға қатысты ерекше рөл атқарады.

Мектептен тыс мекемелер және ұйымдармен серіктестікті қамтамасыз етуде, ресурстық орталықтардың өздерінің белсенділігі мен бастамашылдығы маңызды рөл атқарады.

Магниттік мектептердің жоғары сынып білім алушылары ТМ (РО)-ның базасында оқыған кезде, сапалы оқыту бұрынғы қол жетімсіз ресурстарына қол жеткізе алады. Бұл үлкен ақпараттық база, АКТ-ның мүмкіндіктерін кеңірек пайдалану алу, ҰБТ-ға дайындалуда білікті педагогикалық көмек.

ТМ (РО)-мен ақпараттық технологиялар белсенді түрде қолданылуда, оның ішінде қашықтықтан оқыту түрлерін ұйымдастыру үшін; әсіресе BilimLand порталының ресурстары белсенді түрде қолданылады. Барлық ТМ (РО)-да мұғалімдердің желілік қоғамдастықтары жұмыс істейді.

ТМ (РО)-ның жұмысында жағымды оң тұстарымен қатар қиыншылықтары да бар. Негізгі қиындықтарды жергілікті бюджетте қаржыландыратын қаражаттың болмауы кұрайды. Барлық іс-шаралар балаларды тамақтандыру, тасымалдау қоса алғанда, тартылған демеушілер қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

Сондай-ақ, ТМ (РО)-ның қызмет етуіндегі проблемалар: сессия уақытында магниттік мектептердің білім алушыларының тұратын орынын, күнделікті тасымалдауын ұйымдастыру, сессия кезеңінде ТМ (РО)-ны уақытында қаржыландыра алмауы, білікті мұғалімдердің жеткіліксіздігі, магниттік мектептердің ұстаздарының бір салада мамандандырылуы, сессия аралық кезеңде трек мектебінің ұстаздарының еңбек ақыларын төлеу, ТМ (РО)-ның үйлестірушілерінің аналитикалық мәдениетінің төмендігі болып қала береді. Маусымаралық кезеңде және қыс мезгілінде ШЖМ-ға бару, сондай-ақ ауылдық ШЖМ (магниттік мектептер) аудан орталығына (қалаға) бара алмауы қиындықтар туғызады. Магниттік мектептердің жеткіліксіз материалдық-техникалық базасы, аудандағы интернет жылдамдығының жеткіліксіздігі де білім алушылардың сессия аралық дайындалуын сапалы жүзеге асыруға мүмкіндік бермейді.

Атап көрсетілген қиындықтарды еңсеру және ТМ (РО)-дың жұмысының тиімділігін арттыру үшін білім басқармалары тарапынан үздіксіз бақылау, сондай-ақ жергілікті атқарушы органның жан-жақты қолдауы қажет.

2. Магниттік мектептердің білім алушыларына арналған сессияаралық кезеңіндегі оқытуды ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар

ШЖМ жағдайында қашықтықтан оқыту технологиясын және электрондық оқытудың түрлі нысандарын енгізу және қолдану - Қазақстан мектептеріне қазіргі заманғы сапалы білім беруді қолжетімді етіп қамтамасыз етуге арналған жүйелі жұмысты жалғастырудың шаралар кешенін құрайтын компонент болып табылады.

Сессияаралық кезеңде оқытуды және қосымша білім беруді ұйымдастыру үшін білім алушылар мен мұғалімдер әртүрлі байланыс құралдары арқылы қарым-қатынас жасаған кезде күндізгі-қашықтықтан оқыту түрін де, сондай-ақ қашықтықтан оқыту түрін де тиімді қолдана алады. Оқу үрдісін ұйымдастыру үшін мұғалім мен білім алушы нақты бір уақыт режимінде (аудио немесе видео бейне байланысын пайдалану арқылы), сондай-ақ оффлайн режимде сөйлесе алады.

ШЖМ және ТМ (РО) қызметін тиімді оқыту және үйлестіру үшін бейінді оқытудың сессия және сессияаралық кезеңін өткізу жоспары әзірленуде. Жоспардың үлгісі ретінде Қарағанды облысының «Ростовка ТМ (РО)» КММ әзірлеген құрылымын алуға болады.

№	Іс-шаралар	Жауаптылар	Мерзімдері
1.	Ресурстық орталықтың бейінді оқытуын талдау	РО және ММ	
2.	Сессия және сессияаралық кезеңінде бейінді оқыту бойынша мониторинг жүргізу	РО және ММ	
3.	РО мұғалімдерін оқу-әдістемелік құралдармен қамтамасыз ету.	«Өрлеу» БАҰО АҚ және РО	
4.	Бейінді оқу бағдарламалары бойынша диагностикалық құралдар дайындау.	«Өрлеу» БАҰО АҚ және РО	
5.	Осы тақырып бойынша семинарлар ұйымдастыру.	РО және ММ	
6.	Сессия және сессияаралық кезеңінде іс-әрекеттер алгоритмін жасау	РО және ММ, РО дамыту бөлімі	
7.	Жобалық-зерделеу әдістерін пайдалана отырып күзгі сессия ұйымдастыру.	РО және ММ, тьюторлар	
8.	Сессияаралық кезеңде портфолио, білім алушы күнделігін, жеке	РО мен ММ мұғалімдері,	

	маршрут парақтарын жүргізу және білім алушылардың әрекеттерін талдау.	тьюторлар	
9.	Жобалау әдістерін пайдалана отырып, қысқы сессияны ұйымдастыру, I сессияның портфолиосын бағалау.	РО мен ММ, тьюторлар	
10.	Сессияаралық кезеңге II сессияның маршрут парақтарын дайындау. Білім алушы күнделігін жүргізу, портфолио, жеке маршрут парақтарын сақтау.	РО мен ММ мұғалімдері, тьюторлар	
11.	Көктемгі сессияны ұйымдастыру, портфолио бойынша іс-әрекетті бағалау және рейтингі.	«Өрлеу» БАҰО АҚ, РО және МШ мұғалімдері және тьюторлар	

Жоспарды іске асыру үшін модульдік оқытудың мазмұны мен құрылымы анықталады.

Құжаттың үлгісін Қарағанды облысының «Ростовка ТМ (РО)» КММ әзірледі.

Модуль мақсаты	Мазмұны	Оқыту әдісі	Нәтижесі
1 модуль: базистік оқу бағдарламасын меңгеру (инварианттық бөлігі)	ЖМБ мен ҚГБ пәндері бойынша тақырыптарды оқыту	1. Дәстүрлі оқыту 2. Зерделеу жұмысының элементтері. 3. 5- балдық баға	ББД пәндері бойынша функционалдық сауаттылықты қалыптастыру
2 модуль: ҚГБ мен ЖМБ бейіндік пәндерінің мазмұнын қамтамасыз ету	10-сынып білім алушыларының білімдерін кеңейту және тереңдету, зертхана-практикалық тапсырмалар (ЗПТ) орындау және шығармашылық зерттеу	Интерактивтік оқыту 5- балдық баға	Портфолио мазмұны

	тапсырмалары		
3 модуль: ҚГБ мен ЖМБ-да қолданбалы курстарды ұйымдастыру, білім алушылардың жеке дамуы.	Жұмыстың инновациялық формалары мен әдістерін пайдалана отырып, қолданбалы курстар өткізу, алған білімін өмірде қолдану.	Интерактивті әдістер, семинар-тренинг, жобалау, қашықтан оқыту. Рейтингітік балл	Портфолио (ғылыми-зерттеу жұмысы, рейтингтік балл және жобаны қорғау)
4 модуль: ҚГБ мен ЖМБ курстарды ұйымдастыру (жеке тұлғаның негізінде өзін-өзі дамыту)	Пәндерді білім алушының жеке қызығушылығы мен өзін-өзі анықтауы бойынша өткізу	Интерактивті әдістер, семинарлар, тренингтер, жобалау және қашықтықтан оқыту. Білім алушының өзін-өзі тану және өзін-өзі бағалауы. Рейтингітік балл	Портфолио (жобаның нәтижесі, эссе, шығарма)

Осылайша, бастапқы кезден-ақ, жұмыс жоспарына интерактивті бағыттың, жобалаудың және қашықтықтан оқытудың технологиялары, әдістері мен тәсілдері кіреді.

Жалпы білім беру жүйесінде қашықтықтан оқыту технологиялары мен электрондық оқытуды жүзеге асыру ауыл мектептеріндегі негізгі және қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыруда білім сапасына бірдей қол жеткізуді жүзеге асыруға бағытталған. Бұл ШЖМ қызметкерлер тапшылығы мәселесін шешуге мүмкіндік береді, пәндерді тереңдетіп оқытуда шағын мектептердің дарынды білім алушыларымен жұмыс істеу мүмкіндіктерін кеңейтеді. Бұдан басқа, әр тірек мектеп жоғары жылдамдықты Интернет желісіне қосылған, компьютерлермен жабдықталған және қажетті мамандары, дамыған телекоммуникациялық инфрақұрылымы және заманауи жабдықтары бар.

Оқытуды осылай ұйымдастыру арқылы магниттік ШЖМ-нің білім алушылары жеке бір пән бойынша (пән-мұғалім болмаған жағдайда) немесе таңдалған профиль бойынша тірек мектептің базасында «виртуалды» мұғалімнен сабақ алуына болады. Мектептің оқу ісі меңгерушісі әр пән бойынша білім алушы оқуының ұйымдастырылуы мен сапасын қадағалайды.

Оқытуды осылай ұйымдастырған жағдайда тірек мектептердің (ресурстық орталықтардың) кадрлық әлеуеті үшін белгілі бір талаптар қойылады. Ең алдымен, ол - білім беру мекемесін жаңартылған бағдарламаларды іске асыру шеңберінде біліктілікті арттыру курстарынан өткен, қазіргі заманғы АКТ құралдарын дұрыс пайдалана алатын білікті оқытушылар құрамымен қамту.

Тірек мектебі (ресурстық орталық) және магниттік шағын жинақты мектептер әкімшілік, сондай-ақ пән мұғалімдерінің күшімен білім алушыларды қашықтықтан және электрондық оқытуды қамтамасыз етуі тиіс.

Ресурстық орталықтар мен магниттік мектептердің материалдық-техникалық жағдайында білім беру бағдарламаларын іске асыру кезінде пайдаланылатын және білім алушылар мен педагог қызметкерлердің өзара қарым-қатынас жасауы үшін құру, өңдеу, сақтау және ақпарат жіберуді қамтамасыз ететін қажетті құралдардың болуы тиіс.

№12 кестеде қашықтықтан қатынасқан жағдайда оқу процесін қамтамасыз ететін ең төменгі талаптар берілген.

№12 кесте қашықтан қатынауда оқу процесін қамтамасыз ететін ең төменгі талаптар

Оқу процесіне қатысушылардың қызметі	Жабдық және бағдарламалық қамтамасыз ету
Ақпаратты құру және өңдеу, электрондық ақпараттармен және білім беру ресурстарымен жұмыс жасау	Дербес компьютерлер, интерактивті тақталар, фото- және бейне-камералар
Ақпарат жіберу, білім алушылар мен оқытушылардың өзара әрекеттесуі	Интернет желісіне қосылу (оңтайлы жылдамдығы бір мезгілде қосылу санына және қашықтағы серверде орындалатын операцияларға байланысты)
Коммуникация мен білім беру қызметінің нақты бір уақытта жүзеге асырылуы	Онлайн-байланысын (смартфондар, планшеттер, камералары бар ноутбуктер және т.б.) қамтамасыз ететін веб-камералар және басқа жабдықтар
Күтудегі уақыт байланысын жүзеге асырыңыз	Бағдарламалық қамтамасыз ету, веб-қызметтер (электрондық пошта,

	чаттар, форум және т.б.)
Оқу-дидактикалық материалдарға қашықтықтан қол жеткізуді қамтамасыз ету, құру және сақтау	Оқу материалдарын әзірлеу және сақтау (электрондық пошта, бұлтты технологиялар және т.б.)

Ақпараттық және әдіснамалық жағдайларға қойылатын талаптарға мұғалімдер мен білім алушылар қолжетімді болатын құрастырған оқытушылардың қашықтан оқыту курстарын, сондай-ақ электрондық ақпараттық және білім беру ресурстарын әзірлейді.

Мұндай ресурстар, сондай-ақ оларға қолжетімділік барлық пәндерде болуы тиіс. Ресурстар физикалық ақпарат құралдарында (ықшам дискілер, қатты дискілер және т.б.) және қашықтағы серверлерде ұсынылуы мүмкін, егер осы ресурстарға тұрақты қол жеткізу қамтамасыз етілсе. Бұл ресурстар білім алушыларға өз бетімен жұмыс істеу, интерактивті болу, манипуляциялауға болатын оқу объектілерін және араласуға болатын процестерді қамтамасыз етуі керек.

Мектептегі тұрақты интернетке қол жеткізуге жоғары жылдамдығының жеткіліксіздігімен қатар, тірек мектептерге өз компьютерлерде ресурстарын сақтайды, негізгі электрондық ресурстар жаңа буын (НЭР-ы) талаптарына сай болуы тиіс.

- интерактивтіліктің жоғары дәрежесі, виртуалды үлгілері, графикалық және бейнематериалдар болуы керек.

Оқу курсы келесі компоненттерден тұруы мүмкін:

- жұмыс бағдарламасына сәйкес пән бойынша ақпараттық, әдістемелік және дидактикалық материалдарды қамтитын файлдар;
- электрондық білім беру ресурстарында соның ішінде басқа интернет-ресурстарда жарияланған файлдарға немесе сайттарға сілтемелер;
- баспа ақпарат көздерінің библиографиялық сипаттамалары;
- файлдар, түсіндірмелер немесе басқа форма түрінде орындау;
- тестілеу немесе басқа бақылау тапсырмалары.

Курс мұғалімнің мектептің ақпараттық-білім беру ортасында жарияланады және білім алушыларға материалдарды қарауға немесе жүктеуге, сондай-ақ аяқталған тапсырмаларды жариялауға немесе оларды тестілеуді қоса алғанда, тікелей іске асыруға мүмкіндік береді.

Негізгі курс элементтері мыналарды қамтуы мүмкін:

- түсіндірме жазба немесе курспен жұмыс істеу технологиясын көрсететін кіріспе;

– ақпараттық оқу материалдарды (презентация, мультимедиалық материалдар);

– тапсырмалардың нәтижелерін ұсыну формаларын қамтамасыз ету арқылы практикалық тапсырмалар;

– білім алушылардың қорытынды жобалар немесе тесттер түрінде бақылау материалдары;

– жеке хабарламалар мен форум арқылы офлайн режимінде қашықтан өзара әрекеттесудің құралы;

– қосымша ақпараттық материалдар, мысалы: пайдаланған әдебиеттер, глоссарий және т.б.;

– электрондық тіркеу журналы.

Көмекші құралдарды пайдалануды қамтамасыз ету қажет:

– видеоконференция, мысалы, Skype жүйесі;

– әлеуметтік желілер қызметтері;

– мектеп немесе мұғалім сайты;

Технологияны таңдау міндеттерді шешу кезінде альтернативті технологияларды, оның ішінде классикалық толыққанды білім беру формаларын таңдау кезінде көрінетін артықшылықтың болуы тұрғысынан негізделуі керек.

Магниттік мектептер аралас оқыту (Blended-Learning) арқылы сипатталады - мұғалімнің әдеттегі жұмысын онлайн-оқуды пайдалана отырып, білім алушының өз қарқынын және оқу уақытын ішінара бақылайтын білім беру технологиясы деп айтуға болады.

Мұғаліммен бірге оқыту - аралас оқытудың маңызды бөлігі. Мұғалім білім алушыларға ойлау мен мінез-құлық үлгісін, қарым-қатынас жасау жолдарын көрсетеді. Мұғалім тьютор және кеңесшісі ретінде әрекет етеді.

Интернеттегі орта білім алушыларды таңдау еркіндігі, уақытты, орынды, тақырыпты және білім беру қарқынын дербес бақылауға мүмкіндік береді.

Мұғалімнің дәстүрлі қатаң бақылауы білім алушыларды өз бостандықтарынан айырады, олардың әрекеттері үшін жауапкершілікті төмендетеді.

Аралас оқу өте маңызды болған кезде онлайн-оқыту тәжірибесін және күндізгі (мұғаліммен) оқытуды біріктіру - олар бір-бірін қайталамауы керек. Күндізгі оқу түрі білім алушылардың онлайн ортадағы және керісінше табыстарын ескеруі керек. Міне, сондықтан аралас оқыту оқытудың жеке құралы ретінде қарастырылады.

Аралас оқытудың мұғаліммен және онлайн сабақтары тәжірибелік-бағдарланған тапсырмалармен жұмыс істеудің белсенді түрлерінде болуы

мүмкін. Аралас оқу нәтижесінде мұғалімдер жұмысын жандандыруға мүмкіндіктері бар, ал оқыту әдісі дербестендірілген. Білім алушылар пәндік және жеке құзыреттерді дамытады. Аралас оқу Қазақстандағы жаңартылған білім беру контекстіндегі шағын жинақты мектептерде білім беру процесін күшейту жолдарының бірі болуы мүмкін.

Жоғарыда айтылғандай, аралас оқыту міндетті түрде онлайн тәртібіндегі элементтерді өз жолын, жерін, уақытын және білім беру қарқынын білім алушының бақылау элементтерімен біріктіреді.

Аралас оқуды ұйымдастырудың көптеген формалары мен тәсілдері бар. 40-тан астам аралас оқыту модельдері белгілі, бірақ олардың барлығы да тиімді емес. Ең жақсы модельдер дербестендіруді, білім алушының өз оқуы үшін жауаптылығын дамытуды, жаңа материалды зерттеуге көшу кезектілігін, егер білім алушы бұрынғы меңгергенін дәлелдесе ғана ескереді.

Аралас оқытуда жобаға тәжірибе-бағдарланған жұмысқа жеке және ұжымдық түрде үлкен мән беріледі. Мұнда аралас оқытудың ең тиімді төрт моделін сипаттайды: теріс айналған сынып, айналу (ауысым), зертханалардың айналуы (ауысым), жеке жоспар.

«Теріс айналған сынып» (перевёрнутый класс) моделі сабақта және үйде жұмыс істеудің дәстүрлі түсінігін өзгертеді. Үйде білім алушылар теориялық материалдарды дайындау үшін онлайн жұмыс істейді: видео-лекцияларды көруге, оқу материалдарын оқуға, толық тапсырмаларға және т.б. Сыныпта практикалық жұмыс жүргізіледі, күрделі мәселелерді шешу, сұрақтар және т.б. Мұғалім білім алушылардың жаңа материалды түсінуін дереу тексеруге мүмкіндік алады. Бұл модельді қолдану кезінде мұғалім дәрістер мен презентациялар туралы әңгімелерге қарағанда, қызықты және пайдалы сабақтарға көп уақыт алады.

«Станцияның айналуы» немесе «жұмыс аймақтары» моделі компьютерлерді қажет етеді. Мұнда сыныптық кеңістікті қайта құру қажет - жұмыс аймағын таңдау және ұйымдастыру. Аймақтардың бірі - онлайн-жұмыс аймағы. Басқа аймақтар мұғалімнің қалауы бойынша, мысалы, топтық жұмыс аймағы, мұғаліммен жұмыс алаңы, жобалау жұмыстары және т.б. Білім алушылар топтарға бөлініп, шеңберден аймақтан зонаға тұрақты түрде ауысады. Екі станция болуы мүмкін - мұғаліммен және жұмыс орнында жұмыс істейтін жұмыс аймағы.

«Лабораториялық айналу» моделі кез келген жастағы білім алушылармен жұмыс істеуге сәйкес келеді. Сабақтардың бір бөлігі тұрақты сабақтарда өткізілсе, білім алушылар компьютерлік сыныпта (зертханалық) бір сыныпқа барады, онда онлайн-ортада жеке жұмыс алдыңғы сыныптарда алған білімін

бекітуге мүмкіндік береді. Бұл модель «станцияның айналуы» қарағанда тиімдірек, өйткені мұнда міндетті түрде жобалық жұмыс жасалмаған.

«Жеке жоспар» моделі мектеп деңгейінде де, сынып деңгейінде де жүзеге асырылуы мүмкін. Әрбір білім алушы мұғалім немесе компьютерлік бағдарламаның әзірленген жеке жоспарын алады. Онлайн-оқыту теориялық дайындық, түрлі тренажерлармен жұмыс істеу және т.б. үшін белсенді қолданылады.

Бұл модельде білім алушының барлық қол жетімді жұмыс орындарына (зертханаларға) барудың қажеті жоқ, тек сол жоспарда жазылғандарға.

Аралас оқудың *мықты жақтары*: білім алушылардың еркіндігі мен жауапкершілігі; жеке оқу жолын жасайтын білім алушылар; сабақта мұғалім жұмысын бағдарлау және түзету; әртүрлі қажеттіліктері бар білім алушыларға сараланған көзқарас; желідегі орта арқылы білім алушыларының пікірін жақсарту; жобаның қызметіне уақытты арттыру.

Аралас оқытуды енгізу *проблемалары*: мектептегі ресурстардың жетіспеушілігі, мұғалімдердің IT-біліктілігінің жеткіліксіздігі, компьютерлік техниканың тиімсіз пайдаланылуы, интернеттің білім алу мүмкіндіктері туралы білімі жоқ.

«Теріс айналған сынып» әдісі

«Теріс айналған сынып» аралас оқыту модельдерінің бірі болып табылады. Бұл модель аталу себебі, өйткені ол сыныптың дәстүрлі функцияларын түбегейлі өзгертеді және біз ШЖМ-нің аралас біріктірілген сынып жұмыс істеудің ең тиімді әдісі деп ойлаймыз.

ШЖМ мұғалімдерінің 2-сыныппен қатар жүргізетін сабақтардың көпшілігі бір және басқа сыныптағы жаңа материалды қамтиды. Екі сыныптың жаңа материалды зерттейтін сабағы, әдетте, жоғарғы сыныптағы балалардың өзіндік жұмысынан басталады және төменгі сыныптағы мұғалімнің жаңа материалын түсіндіреді.

Содан кейін ол жоғары сыныпқа барады, білім алушылардың өзіндік жұмысына қарап, жаңа материалды түсіндіруге кіріседі, үй тапсырмаларын және сынып жұмысын аяқтайды.

Сабақ 3 және 4 сыныптармен сабақтарға екі сыныпқа дейін қысқартылуы керек, қалған сабақтарда мұғалімнің жалпы қадағалауымен бүкіл мектеп сағатында балалар жұмыс істейді. Бірақ бұл технология өте маңызды сабақ. Мұғалімнің жұмысын басқаруға, уақытында жасалған қателіктердің алдын алуға және түзетуге, жұмыс нәтижелерін талдауға және бағалауға мүмкіндігі жоқ. Дәстүрлі әдістерді пайдалана отырып, өздігінен жұмыс істеу міндеттері

бірдей: жазыңыз, шешіңіз, сызыңыз, белгілеңіз, оқыңыз, мазмұнын айту және т.б. Алайда, барлық сабақ курсы аралас оқыту модельдерін пайдалану жағдайында қызықты әрі маңызды болады.

«Теріс айналған сынып» білім алушылар бір-бірінен тәуелсіз онлайн режимінде жұмыс істейді. Үй тапсырмаларын орындау кезінде олар мектепте немесе үйде онлайн оқи алады. Мұғалімге бұрын жаңа материалды түсіндіруге берілген сабақтың уақыты, үйде дәстүрлі сыныпта сұралған тапсырмалар мен жаттығуларға жұмсалады.

Балалар бір-бірінен қабылдау жылдамдығымен ерекшеленеді және егер бір сыныпта екі немесе одан да көп сынып білім алушылары болса, мұғалім бүкіл сыныптың назарын аудару үшін көп күш жұмсау керек. Мұғалім сабақты өткізу кезінде қарқынын бәсеңдетіп немесе тездете алады, бірақ білім алушылардың реакциясындағы айырмашылық екі жағдайда да қалады.

Онлайн-форматта оқып үйрену әрбір білім алушыға өзінің шеберлік жылдамдығына сәйкес әрекет етуге мүмкіндік береді. Білім алушы оған қайтып оралуды шешеді, неге және қашан қарау керек. Бұл тәсіл білім алушының өз оқуы үшін жауапкершілігін арттырады.

Бір қарағанда, онлайн режиміндегі лекцияларды оқу әдеттегі үй тапсырмасынан оқу үшін өте ерекшеленбейді, бірақ жақынырақ зерттеуден кейін оның ерекшелігі сабақтың уақытында білім алушылардың кейде түсінбейтін жаңа материалдарды түсіндіруге жұмсалмағаны болып табылады. Оның орнына, білім алушылар оқу процесіне белсене араласады, қызықты ақпаратты талқылайды және үйренеді, іс жүзінде түрлі мәселелерді қарастырады. Сыныптағы уақыт тиімдірек және жаңа білімді үйренуде әлдеқайда тиімді.

«Теріс айналған сынып» әдісін пайдалану үшін сіз Интернеттегі барлық пайдаланушылар үшін қол жетімді болатын веб-сайтты құруыңыз қажет. Сайттағы барлық оқу материалдарын оқу жылына немесе тоқсанға (жоспарлар, лекциялар, тақырыптар бойынша қосымша материалдар, тапсырмалар, жаттығулар, сұрақтар, реферат тақырыптары және т.б.) қамтуы тиіс. Сайттағы сабақтар бір компьютерді пайдалану үшін жасалуы керек. Егер мұғалім «1 білім алушы, 1 компьютер» үлгісінде жұмыс істеу үшін барлық қажетті нәрсе болса, онда бұл мүмкіндік іске асырылуы керек. Бұл жағдайда ыңғайлы құралдар Google құжаттар, Yandex, сынақ жасау бағдарламасы және көптеген басқа көздер болады.

Сайттағы сабақтарға түсініктемеде білім алушылар сыныптағы ноутбуктерде, планшеттерінде қолдану мысалдары келтірілуі мүмкін.

Сайт материалдарында негізгі болып табылатын қағаз оқулық материалдарын пайдаланбауға кеңес беріледі; мазмұнды интернеттен немесе

басқа көздерден пайдалану немесе өзіңіздің материалдарыңызды жасау, мысалы, инверс-сынып сайтының мазмұнын жасау үшін тренинг-бейне жазу үшін маңызды. Бюілім алушылар мұғалімнің келесі тақырыптарды өз бетінше түсінуіне көмектесуі керек: реферат жазбаларын жасау, лекциялар мазмұнын әртүрлі сұрақтар қою, тест жасау, дұрыс емес ақпаратты табу міндеттері, өзіндік және өзара бақылау үшін тапсырмалар, үй тапсырмалары. Материалдар тек қана негізгі емес, сонымен қатар тереңдетілген зерттеу үшін де жасалуы керек, өйткені білім алушылардың әртүрлі деңгейлері мен қажеттіліктерін ескеру керек. Идеалды сценарийде материалдары бар бір ғана сайт жеткіліксіз, мұғалім білім алушыларға жаңартулар туралы, қосымша тапсырмалар туралы хабардар ету, сұрақтарға жауап беруі керек, қысқа мерзімде кері байланыс алу керек. Бұл жағдайда әлеуметтік желілер құтқаруға келеді, онда білім алушылар мұғалімдерді және басқа да білім алушыларды ұжымдық сөйлесуге шақыра алады.

«Теріс айналған сынып» білім алушылар сыныпта өте белсенді болуы ұсынылады: сұрайды, жауап береді, талқылайды, дау айтады және т.б. Бірақ мұның бәрі оқу жұмыстарының бірінші бөлімі үйде өткізілетін болса - оқу материалымен танысу. Жұмыстың бұл кезеңі ең күрделі, себебі білім алушыларды лекциялық материалдарды өз бетімен оқып білуге талпындырып, қызықтырады. Оқу процесін басқарудағы, соның ішінде онлайн-ортадағы мұғалімнің функциясы өзгеріссіз қалады, бірақ өзгеріс формалары. Мұғалім қанша білім алушы сайтқа және сабаққа өзіндік дайындалу үшін ұсынылған ресурстарға қаншалықты кіргенін бақылай алады.

Сайттың мазмұны түрдің тапсырмаларын ұсынуға болады: бейнежазбаларды қарау, жазу кітапшасындағы схеманы қайта жасау, роликке негізделген анықтамалық сызба жасау, ұсынылған презентацияны қолдану арқылы практикалық жұмысқа дайындалу және т.б. Аралас оқу үлгілерін қолданатын мұғалімдердің тәжірибесінен, ең белсенді - әртүрлі сұрақтарды қалыптастырудағы жұп жұмыс және олардың жауаптары, кейін серіктестердің өзгеруі. Сұрақтардың дұрыстығына және жауаптардың дұрыстығына баға беретін білім алушылардан сарапшылар тағайындалады.

Сайт білім алушыларға сабақта бірлескен жұмыстарды ұйымдастырудың әртүрлі түрлерін ұсынады: осы проблемалық тақырыптар бойынша пікірталастар, рөлдік ойындар, шағын жобалар және «Станцияның айналуы » аралас оқыту моделі.

Қорытындылар

Білім алушыларды оқуға жауапкершілікпен қарауды ынталандыру, оларды мотивациясын, қызығушылық таныту, шығармашылық мұғалім өз пәні бойынша толық курсы, соның ішінде барлық қажетті материалдарды:

бейнелерді, тесттерді, сілтемелерді, жекелеген және топтық жұмыстарға арналған тапсырмаларды, өзін-өзі бақылау сұрақтарын өз бетімен жасай алады. Мұндай мұғалім өз білімдерін, өздері жасаған жұмыстарды жан-жақты бөлісуге және инновацияларды енгізуге ұмтылу керек.

«Станцияның айналуы» әдісі

Интеллектуалды оқытуда біртұтас оқытудың көп болғаны, сондай-ақ «технологиялық тұрғыдан бай» оқумен ұқсастықтары бар болса да, ол 1-тарауда айтылғандай, бірқатар айрықша ерекшеліктерге ие:

- уақытты, орынды, әдісті және/немесе жылдамдығын бақылау элементінің қатысуымен онлайн режимінде оқыту;
- нақты уақытта үйден тыс білім алу;
- оқуға интеграцияланған көзқарасты қамтамасыз ету үшін онлайн-оқыту мен күндізгі оқытуды интеграциялау.

Соңғы ерекшелігі өте маңызды. Онлайн оқыту және күндізгі оқыту бір-бірін қайталамауы керек. Күндізгі оқу түрі білім алушыларының онлайн ортадағы және керісінше табыстарын ескеруі керек. Әрбір білім алушының жұмысын үйлестіру және бақылау үшін, әдетте, компьютерлік деректер жүйесі қолданылады. Міне, сондықтан аралас оқытудың жеке құралы ретінде қарастырылады.

Тәжірибелі мұғалімдер арасында ең танымал «Inverted Class» моделімен бірге «станцияның айналуы» моделі, ұқсас атауы «Жұмыс аймақтарының өзгеруі».

«Станцияларды ротациялау» моделін пайдалану білім алушылардың оқу іс-әрекетінің түрлері бойынша бірнеше топқа бөлінуіне әкеледі. Сабақ барысында білім алушылар сигнал бойынша бір станциядан екіншісіне жылжиды. Көбінесе бұл онлайн-оқыту, шағын топтарда оқыту және дербес жазбаша жұмыстарды орындау станциялары немесе онлайн-оқыту бүкіл сынып тартылған жобалық тапсырманы немесе дискуссияны орындаумен өзгереді. Әдетте «станцияларды ротациялау» моделіне 3 станция бөлінеді: мұғаліммен жұмыс істеу станциясы, онлайн-оқыту станциясы және жобалық жұмыс станциясы. Сынып әр уақытта сабақтың әдістемелік міндеттеріне сәйкес әр түрлі топтарға бөлінеді.

Екінші-жобалық топ шағын жобалармен жұмыс істейді, бастауыш сыныптарда ойын сәттері басым. Шағын-жобаны орындау әдетте 8-10 минутты алады, білім алушылар жобалық жұмыс дағдылары болуы керек, білім алушылардың жасына және дайындығына байланысты мұғалім күрделілік деңгейін ескеруі қажет: қарапайым-төменгі сыныптарда - жоғары сыныптарда-күрделілігіне дейін.

Үшіншісі-компьютерлік топтың алдын-ала бір аптада жасалған жоспары бар, онда білім алушылардың міндеттері көрсетілген. Білім алушылар жоспармен танысты, оларға қойылған міндеттерді өз бетінше шешу ұсынылды. Оларға қосымша материалдар, қайталауға тапсырмалар беріледі. Бір апта

ішінде жоспардың барлық тапсырмалары орындалуы тиіс, содан кейін білім алушыға өз нәтижелері мен нәтижелерін бағалауға құқық беріледі.

Оң мысал ретінде физика мұғалімдері Н.Ларионованың жұмыс тәжірибесінен «станцияларды ротациялау» моделі бойынша жұмыс кезеңдерін ұсынамыз. В.Н. Ларионова және И. В. Святова «орта мектепте физиканы оқытуда аралас оқыту модельдерін қолдану» мақаласында.

«...аралас оқытудың танымал модельдері 7 сыныпта» біркелкі қозғалыс «сабағының негізіне – «Механикалық қозғалыс» тақырыбында бірінші сабақ алынды.

Сабақтың бірінші кезеңінде wizer.me, сервисінде интерактивті жұмыс парағы дайындалды ол жеті минутқа созылатын бейнелерді қамтиды және бастапқы бекіту үшін бірнеше күрделі сұрақтар. Бұл білім алушылардың үй тапсырмасы болды. Айта кету керек, wizer.me қызметі мұғалімге үй тапсырмасын орындауды қадағалауға, атап айтқанда, оны кім және қай уақыт аралығында орындағанын көруге мүмкіндік береді.

Сабақ үй тапсырмасының материалдары бойынша кіріс тестінен басталды. Тест қорытындысы бойынша сынып төрт топқа бөлінді. Ең аз ұпай жинаған білім алушылар жеке топқа біріктірілді, дәл осы топпен мұғалім сабақта жұмыс істей бастайды. Әдетте бұл топқа әр түрлі себептермен үй тапсырмасын орындай алмаған білім алушылар түседі. Сабақ «станцияларды ротациялау» аралас оқыту үлгісі бойынша өткізілді. 4 станция ұйымдастырылды:

- мұғаліммен жұмыс істеу станциясы;
- компьютермен жұмыс станциясы;
- міндеттерді шешу станциясы;
- жобалық тапсырманы орындау станциясы.

2 және 3 станцияларындағы тапсырмалар артық болды. Әр станцияда жұмыс істеу үшін 7-8 минут берілді. Станцияларды ауыстыру мұғалімнің дабылы бойынша жүзеге асырылды.

Әрбір станциялардың жұмысына тоқталайық.

1. Мұғаліммен жұмыс істеу станциясы. Мұғалім білім деңгейі бойынша алдын ала сараланған білім алушылардың шағын тобымен жұмыс істеуге мүмкіндік алады. Сондықтан әр топпен жұмыс істеу керек, әр топта пайда болатын қиындықтарға сүйеніп, педагогтың шеберлігі толық көлемде көрінеді. Осылайша, кіріс тестінің қорытындысы бойынша ең аз балл жинаған бірінші топпен мұғалім жаңа тақырыпты оқып, біркелкі және біркелкі емес қозғалыстардың анықтамасын, жылдамдық ұғымын, жылдамдықты өлшеу бірліктерімен жұмыс істейді, есептік физикалық есептерді ресімдеу ережелерін көрсетеді.

Келесі топтар басқа станциялардан өткеннен кейін мұғалімге келеді, сондықтан мұғалім өздерінде туындаған қиындықтардан ауытқуы мүмкін. Кез келген жағдайда жылдамдықты өлшеу бірліктерін аударуға және тапсырмаларды ресімдеу ережелеріне назар аудару қажет.

2. Компьютермен жұмыс істеу станциясы. Техникалық проблемаларға байланысты біз онлайн-оқыту станциясын компьютермен жұмыс істейтін станцияға ауыстырдық. Білім алушылар MyTest бағдарламасында орындалған жылдамдықты өлшеу бірліктерін аудару бойынша оқыту тестімен жұмыс істеді. Тест нәтижелері мұғалімнің компьютеріне сақталды.

3. Есептерді шешу станциясы. Білім алушыларға біркелкі қозғалыс жылдамдығын есептеу тапсырмалары ұсынылды. Станцияда әрбір білім алушыға жұмыс істеу үшін тақырыптың тірек конспектсі мен есепті ресімдеу үлгісі ұсынылды. Шектеулі уақыт ішінде (7-8 мин) білім алушылар, әдетте, 2 тапсырманы орындауға үлгерген. Қалған есептерді білім алушыларға үй тапсырмасы түрінде тексерілгеннен кейін берілді.

4. Жобалық тапсырманы орындау станциясы. Топ мектеп дәлізінде жұмыс істеді. Тапсырма топ қатысушыларының біркелкі қозғалыс жылдамдығын анықтаудан тұрды. «Станцияларды ротациялау» моделі сынып архитектурасына тиісті өзгеріс енгізетінін атап өткен жөн, әрбір станция үшін жұмыс аймақтарын ұйымдастыру қажет. Станциядан станцияға көшу білім алушыларға танымдық іс-әрекетті реттеуге және белсендіруге және оқу іс-әрекетінің бір түрінен екіншісіне қайта құруға мүмкіндік береді.

«Ми шабуыл» әдісі

ШЖМ-да қызықты тартымды сабақ өткізу тәсілдерінің бірі, біздің ойымызша, ми шабуылы әдісі болып табылады. Мұнда негізгі орта және жалпы орта білім беру деңгейлерінде сыныптарды жиынтыққа біріктіру тәртібі әр сыныпта білім алушылар санына байланысты.

«Ми шабуылы» немесе «ми шабуылы» әдісін қолдану барлық білім алушылардың белсенділігін едәуір арттыра алады, өйткені жұмысқа барлық балалар, яғни ШЖМ екі немесе одан да көп сынып білім алушылары кіреді. Жоғары сыныпта тереңдетілген және кеңейтілген ұсынылған бір тақырып олар үшін өтілген тақырыптың қайталануы, ал бастауыш сынып үшін – жаңа материалды жақсы түсіну мен меңгеру үшін ынталандыруы болуы мүмкін. Оқу материалын білудегі білім алушылардың үлгісі мен тәжірибесі аталған тақырыпты зерделеуге және жалпы оқуға деген қызығушылық пен мотивациясын арттырады. Миға шабуыл жасау барысында білім алушылар шешімнің көптеген нұсқаларын айтады, содан кейін айтылған идеялардан

неғұрлым перспективалы, сәтті, практикалық іріктеледі. Екі топтың білім алушылары өз білімдерін көрсетуге және тапсырманы шешудің ықтимал нұсқалары туралы ойлануға мүмкіндік алады. Сонымен қатар, олар өз ойларын қысқа және барынша анық көрсетуге, оларды талдауға және бір-бірінің идеяларын дамытуға үйренеді.

Мұғалім алдымен сабақтың тақырыбы мен мақсатын анықтап, оқу міндетін нақтылау керек. Сабақтың жалпы жоспары, кезеңдердің әрқайсысына берілетін уақыт құрастырылады. Жаттығу үшін бірқатар мәселелерді таңдап, «үздік» ұсынысты бағалау мен таңдау өлшемдерін әзірлеу маңызды.

Біріктірілген сынып-комплектінің сабағында миға шабуыл жасау кезінде материалды алғаш рет зерттейтін кіші сынып білім алушылары идеялар мен болжамдарды ұсына алады – идеялар банкі құрады. Үлкен балалар талдаумен айналысады, кейіннен олар орын ауыстырады. Сондай – ақ процеске екі сынып білім алушылары бір уақытта қатыса алады, алдымен идея генераторы рөлінде, кейін сыншылар рөлінде.

Ми шабуылының бірінші кезеңі-идеялар банкі құру. Ықтимал шешімдердің көп саны болған кезде шамамен 10 – 15 минут өткізу уақыты. Білім алушылардың қиял-ғажайып және күлкілі болып көрінсе де, өз ойлары мен идеяларын айтуға ұялмауы өте маңызды. Бұл кезеңде сынауға және түсініктеме беруге жол берілмейді. Білім алушылар айтқан барлық ұсыныстарды мұғалім тақтаға жазады. Әрбір білім алушы идеялар банкі құруға өз үлесін қосуы тиіс.

Сабақтың негізгі уақыты келесі кезеңді алады - идеяларды талдау. Мұнда барлық ұсыныстарды ұжымдық талқылау, талдау және сын айту жүргізіледі. Бірден қандай да бір пікірді немесе ұсынысты жоққа шығармау керек, ал бұл жерде оң, маңызды нәрсе табуға тырысу керек және оны басқа жағдайларда қолдану мүмкіндігін қарастыру керек. Мүмкін, ұсыныстың авторы өзінің маңыздылығы мен қажеттілігін сезінуі үшін осы идеяны аздап өзгерту, толықтыру қажет.

Және ми шабуылының соңғы кезеңі-нәтижелерді өңдеу. Осы кезеңге жеке сабақты арнауға болады, себебі қойылған мәселені шешу үшін ең қызықты және практикалық идеяны таңдау даулы сәттерді тудыруы мүмкін, оған жеке уақыт қажет.

Мұғалім барлық балаларды міндетті түрде мақтап, ең белсенді және өткір ойларды атап, әр балаға өз шешімін қорғауға, оның оңтайлы саласын немесе қолдану шарттарын табуға мүмкіндік беруге тиіс. Бұл өте маңызды сәт-өз пікірін қорғай білу немесе күшті дәлелдермен келісе білу.

Балалардың біреуді құтқару, біреулерге көмек көрсету, біреулерге кеңес беру керек болған жағдайға белсенділікті, ынталандыруы болып табылады.

Мысалы, физика сабағында тапсырма: тез (!) қайнаған стакан салқындату. Қалай? Шешім табу қажет.

Нақтылаңыз:

- Есептің шартында не бар? Стакан, қайнаған, сіз, асүй және асүйде бар барлық нәрсе - бұл мәселені шешуші ресурс. Әдіс-тәсілдерді қолданамыз: делдал + физикалық әсер (жылудың ыстықтан суық денеге ауысуы).

Білім алушылардың ықтимал жауаптары:

1. Суық су, қайнату немесе сүт қосыңыз.
2. Кесеге құйса, сорпа ішетін кесеге, үлкен ыдысқа.
3. Бірнеше рет стаканнан стаканға құйыңыз, оларды бір-бірінен алыс ұстаңыз.
4. Көптеген джем немесе қант қосыңыз.
5. Шұңқыр арқылы құйыңыз.
6. Суық қасықтарды батыру.
7. Мұздатқышқа, суық су бар табаға, қар салыңыз... және т. б.

Кейде, балалар бұрын айтылған идеяны өз ұсынбастан бірге қайталайды. Жағдайды ушықтырмаңыз: «сен не ұсынасың?» Сұрақты балаға жеке қайталаңыз. Кейде балалар үнсіз қалады. Бірде-бір идея жоқ. Жетекші сұрақтар қойып, өзіне немесе ең қорқынышты балаға хабарласыңыз. Оларды қимылдату. Егер генерациялау процесін орнату мүмкін болмаса, онда ұсынылған тақырып балалардың шабыттандырмады, оларға зерігу немесе олар талқылауға қатысудан қорқады.

«Ми шабуыл» әдісі кез келген білім саласында қолданылуы мүмкін. Бұл ретте жас шектеулері жоқ. Мұғалім белгілі бір пән шеңберінде де, сыныптан тыс бағдарлама үшін де кез келген практикалық тақырыпты таңдай алады. Мысалы:

Мұғалімге шағын жинақты мектептің екі және одан да көп сыныптарының балаларына пайдалы әрі қызықты болатын және олардың зерттеу әлеуетін дамытуға қабілетті тақырыптарды мұқият таңдау ұсынылады. Егер мәселе ықтимал шешімдер көп болса, тақырыпты зерделеудің жаңа тәсілдері туындайды. Сонымен қатар, ұстаздан білім алушылардың пікірлері мен пікірлерін дұрыс арнаға бағыттау үшін өзінің барлық шеберлігі мен шеберлігін қоса беру қажет. Егер білім алушылар белсенділік танытпаса, олардың біреуіне жеке жүгінуге болады және осы мақсат үшін ең белсенді білім алушыны таңдау қажет. Сабақта ми штурмының әдісін қолданудың сәтсіздігінің себептері, не тақырып балаларға қызықты емес, не өз идеясын білдіруден қорқу және немқұрайлылық, олар үшін ерекше емес жоғары сынып (біріктірілген сынып жағдайында) балаларының алдында белсенділік таныту жағдайы, немесе егер бұған дейін сабақта тек мұғалімді тыңдау керек болса.

Бұл ретте әрбір білім алушының жеке ерекшеліктерін ескеру керек, оқытуда жеке – бағдарлы тәсілді қолдану қажет. Әр түрлі тапсырмалар мен тапсырмалар жиынтығын қолдана отырып, білім алушыны өз бетінше ойлауға үйрету. Ми шабуылы тақырыпқа қызығушылық тудыруға және оны зерттеу мақсатын анықтауға көмектеседі. Бұл ретте жұмыс қызықты және тиімді болады, ал балалар өздерінің шығармашылық қабілеттерін көрсетеді. Тақырыптар әртүрлі болуы мүмкін, мысалы: террариумдағы барлық улы жыландардың ұзындығын қалай өлшеуге болады? Жаяу жүргіншілерді шатырлардан құлағандардан қалай қорғау керек? Суға шомылушылардан қалаға ауыз су берілетін бассейнді қалай қорғауға болады? Аязда көшелерде адамдарды қалай жылыту керек? Мұзда өзен бойымен мұзда жүзетін итті қалай құтқару керек? және т. б.

«Ми шабуыл» әдісін қолдану білім алушыларға бір тапсырмада бірнеше түрлі шешімдер болуы мүмкін екенін және олардың әрқайсысы дұрыс екенін көрсетуге мүмкіндік береді. Тек барлығы нақты талаптарға байланысты. Өз ойларын айта білу балалардың санасын нығайтуға, олардың сыни ойлауы мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға ықпал етеді.

«Ми шабуыл» әдісі, басқа әдіс пен технология сияқты, өз артықшылықтары мен кемшіліктері бар. Шығармашылық және аналитикалық ойлауды, коммуникативтік дағдыларды, ойлау мен елестету, оң, барабар сындарды дамыту артықшылықтарға жатады.

Ми шабуылының кемшіліктеріне келесі факторларды жатқызуға болады:

- барлық айтылған, кейде фантастикалық, ең өнімді идеяларды табу өте қиын;
- егер идеялар көп болса, оларды талқылауға уақыт қажет;
- балалардың қарым-қатынасқа және командалық жұмысқа дайындығы нашар болған жағдайда өз қызметінің тиімділігіне қанағаттанбаушылық мүмкіндігі.

«Ойын» әдісі

Күнделікті сабақта бір рет қайталанады: үй тапсырмасын тексеру, сұрау, жаңа оқу материалын түсіндіру және фронтальды сипатқа ие жаттығулар сериясы. Сонымен қатар, жағдайды өзгертуге болады және қажет. Өйткені, қызықты нәрселерді есте сақтау оңай, ал қызықты нәрселерді қызықтырады, жалықпайды. Сабақты қызықты етудің ең жақсы тәсілі-ойын жаттығулары мен тапсырмаларды белсенді қолдану.

Ойын-бұл көптеген дәстүрлі жаттығулар тиімсіз болатын жерде табысқа жетудегі үлкен ынталандыру, себебі ойын – бұл балалар мен жасөспірімдердің ең меңгерген қызмет өрісі.

Бүгінгі күні бала кезінен смартфонмен немесе планшетпен таныс болған кезде, ойын арқылы оқыту жаңа серпін алды. Компьютерлік ойындар, фильмдер, мультфильмдер, телесериалдар балалар үшін мәдениеттің негізгі элементі болды. Сонымен қатар, YouTube-дағы қызықты ғылыми-танымал бағдарламалар мен ойын-сауық шоу (белгісіз авторлардан) баланың өмірінде маңызды рөл атқарады. Бағдарлама мазмұны әрдайым қажетті талаптарға сай емес, бірақ осыған қарамастан, осы бағдарламалардың барлығы бір мақсатты көздейді: ойыннан барынша әсер алу, сонымен бірге білім алу.

Алайда оқыту үшін компьютерлік ойындардың әлеуеті әзірше әлсіз жұмыс істейді. 4-7 жастағы балаларға есептелген және айналадағы әлем туралы базалық білімі бар ойын түрінде берілетін ойындардың жеке орны бар, бірақ оқыту ойындарының жоғары аудиториясы үшін іс жүзінде жоқ.

Мектепте оқытудың ойын түрлерінің технологиясы ерекше орын алуы тиіс.

Бастауыш сынып білім алушылармен жұмыс тәжірибесінде жеке және ұжымдық ойындар жиі қолданылады. Олардың ішінде баланың зерттеу қызметін жандандыруға, дербес зерттеулер жүргізудің алғашқы дағдыларын игеруге мүмкіндік беретін құралдар бар.

Баланың интеллектін, танымдық белсенділігін дамытатын бірнеше ойын топтары бар.

I топ-ойыншықтармен және заттармен манипуляция ретінде пәндік ойындар. Ойыншықтар арқылы-заттар-балалар пішінін, түсін, көлемін, материалын, жануарлар әлемін, адамдар әлемін және т. б. таниды.

II топ-шығармашылық, сюжеттік – рөлдік ойындар, онда сюжет-зияткерлік қызмет түрі. «Бақытты оқиға», «Не? Қайда? Қашан?» және т. б. мәліметтер - оқу, бірақ ең алдымен, оқудан тыс танымдық сипаттағы жұмыстың маңызды құрамдас бөлігі.

Білім берудегі шығармашылық сюжеттік - рөлдік ойындар - жай ғана ойын-сауық тәсілі немесе танымдық материалды ұйымдастыру тәсілі емес. Саяхат ойындарын білім алушылар қиялында жасайды, онда барлық әрекеттер мен уайымдар ойын рөлдерімен анықталады. Білім алушылар кітап, карта, анықтамалықтар және т. б. тақырып бойынша көп еңбектенеді.

Балалардың танымдық белсенділігін дамыту құралы ретінде қолданылатын ойындардың III тобы-бұл дайын ережелермен, әдетте дидактикалық деп аталатын ойындар. Әдетте, олар білім алушыдан мағынасын ашу, ашу, шешу, ең бастысы – затты білу білуін талап етеді. Дидактикалық

ойын жасағанда, дидактикалық мақсат неғұрлым шебер жасырылған. Ойынға салынған білімдермен операция жасау білім алушы кездейсоқ, еріксіз ойнап үйренеді.

Ойындардың IV тобы – құрылыс, еңбек, техникалық, конструкторлық. Бұл ойындар ересектердің кәсіби қызметін көрсетеді. Бұл ойындарда білім алушылар жасампаздық процесін меңгереді, олар өз жұмысын жоспарлауға, қажетті материалды таңдауға, өзінің және басқалардың іс-әрекетінің нәтижелерін сын тұрғысынан бағалауға, шығармашылық тапсырмаларды шешуде тапқырлық танытуға үйренеді. Еңбек белсенділігі танымдық белсенділікті тудырады.

V топ ойындар, интеллектуалдық ойындар – ойындар-жаттығулар, ойын-тренингтер, психикалық салаға әсер ететін. Жарысқа негізделген олар салыстыру арқылы ойнайтын білім алушыларға олардың дайындық деңгейін, жаттығуларын көрсетіп, өзін-өзі жетілдіру жолдарын көрсетеді, яғни олардың танымдық белсенділігін оятады.

Шет тілін оқытуды жиі бастауыш сыныптарда ойындар арқылы өткізуге болады. Мысалы, грамматикалық ойындар бұл ойындар бастауыш мектеп және орта жастағы балаларға арналған және қызықты және қызықты түрде білім алушыларды қарым-қатынас жағдайында әртүрлі грамматикалық құрылымдарды пайдалануға үйретуге мүмкіндік береді. Бұл ойындар грамматикалық материалды меңгерудің кез-келген кезеңінде пайдаланылуы мүмкін және әр түрлі дайындық деңгейімен біріктірілген сыныптар бар ШЖМ-де орынды болады.

Мұғалім өз жұмысында ойын іс-әрекетінің түрлерін қолдана отырып, білім алушылардың оқу-танымдық іс-әрекетін ұйымдастыру тәсілдерінің үлкен арсеналына ие.

Бейімделген технология әдістері

Бейімдік оқыту әдістерін әзірлеу оқу процесін дәстүрлі ұйымдастырудың бірқатар кемшіліктерінен туындады:

- білім алушы сұрағанда қалған білім алушылар үнсіз және көбінесе жауап берушіні тыңдамайды;
- дәптерлерді тексергенде мұғалім қателерді талдауға көп күш пен уақыт жұмсайды, ал білім алушыларды көбінесе қате емес, тек баға қызықтырады;
- мұғалім материалды сыныпқа түсіндіргенде, оны тыңдамағанда, көңіл бөлмейді немесе тек қана «назар аударады»;

- мұғалімнің білім алушының жеке ерекшеліктеріне бейімделуге мүмкіндігі жоқ;

- білім алушылардың өзіндік жұмыстары сирек жүргізіледі;

- білім алушылар жеке жұмыс істемейді;

- үй тапсырмасын орындамайды, бұл сабақты одан әрі өткізуді қиындатады. Аталған кемшіліктердің басты себебі дәстүрлі оқыту кезінде мұғалім белсенді жұмыс атқарса, ал білім алушыға пассивті рөл беріледі: меңгеріп, есте сақтау, содан кейін ғана мұғалімді дайын теориялық білім мен іс-әрекет тәсілдерін дұрыс қайталау үшін. Басқаша айтқанда, білім алушының енжарлығы бастапқыда дәстүрлі оқыту құрылымына негізделген, өйткені мұғалім жұмысының табыстылығы мен білім алушының үлгерімі білім алушының мұғалімнен алған ақпаратының дәлдігін анықтайды. Мұғалім өте көп жұмыс істейді және өте тиімді емес, өйткені ол «екі адам үшін» жұмысын орындайды: өзі үшін және бала үшін.

Бала жиі оқу қызметіне қосылмаған, ал егер процеске қатыспайтын болса, жаңа материалды меңгеру қиын.

Сабақ дәстүрлі сабақтағы мұғалімнің рөлі мүлдем өзгеше. Осы технологияның міндеттері-өз бетімен жұмыс істеуге және өзін-өзі бақылауға үйрету, өз бетімен білім алуға үйрету, оқу процесін білім алушылардың жеке ерекшеліктеріне бейімдеу. Технология мәні сабақта мұғалім... - барлық білім алушылардың өзіндік жұмысын басқарады; - әр білім алушымен жеке жұмыс істейді; - мүмкіндігінше барлық білім алушыларды жеке жұмысқа тартады; - әрбір білім алушының жеке ерекшеліктерін оқу тапсырмаларын саралау арқылы және оларды орындау уақытын ескереді; мысалы: неғұрлым қабілетті күрделі тапсырмаларды өз бетінше орындайды немесе тапсырманы ерте орындауға кіріседі (қалған мұғалімнен орындау тәсілін әлі өңдесе) немесе оны жылдам орындайды. Бұл ретте әрбір сабақта келесі субъектілер арасында өзара әрекеттесу жүзеге асырылады: білім алушы – білім алушы, білім алушы – мұғалім, мұғалім – білім алушылар ұжымы, білім алушы – білім алушылар ұжымы. АБЖ-ны іске асыра отырып, мұғалім екі бағытта жұмыс істейді: 1) барлық ұжымды оқытады, оларға материалды түсіндіреді, олармен және т. б. ойнайды; 2) әрбір білім алушымен дербес тәртіпте жұмыс істейді, бұл өз бетімен жұмыс істеу, өзін-өзі бақылау және білім алушылардың өзара бақылауынан және т. б. көрінеді.

Бірінші бағыт стандартты әдістермен жүзеге асырылады: мұғалім материалды білім алушыларға түсіндіреді, жаңа білім мен іскерлікті меңгеруді ұйымдастырады, қажет болған жағдайда, материалды жеке білім алушыларға меңгеруге көмектеседі. Екінші бағыт жеке тәсілге негізделген стандартты емес. Сондықтан барлық білім алушылар біркелкі дамымайды, сәйкесінше олар

материалды әр түрлі бойынша меңгереді: біреу тезірек, ал біреу олардан артта қалады. Бұл үшін әрбір білім алушымен жеке жұмыс, өзіндік жұмыс, өзін-өзі бақылау және топтарда немесе шағын топтарда (шағын топтарда) жұмыс істеу қажет. Сабақта келесі негізгі кезеңдерді бөліп көрсетуге болады. 1. Материалды түсіндіру. Мұғалім материалды 10 минуттан артық емес түсіндіреді, содан кейін білім алушылар сыныпта орындайтын тапсырма береді, ал мұғалім осы сабаққа білім алушылар дайындаған үй тапсырмасын тексереді. Осының арқасында сабақтың жартысынан көбі білім алушылар өз бетінше жұмыс істейді, ал мұғалім олардың жұмысын бақылайды. 2. Білім алушылардың өзара бақылауы. Мысалы, білім алушылар дәптерлермен алмасады немесе бір-бірінің жауаптарын тыңдайды және бағалайды. Бұл кезеңде уақытты тиімді үнемдейді (досының жұмысын тексере отырып, білім алушы және оқу материалында өзі жетілдіріледі) және тексерудің жақсы сапасы қамтамасыз етіледі (мұғалім кез келген уақытта қиындық туғызған жағдайда көмек көрсете алады, жазбаша жұмысты «қайта тексеріп», жұмысты өзі ғана емес, басқа білім алушының тексеру сапасын бағалай алады). 3. Білім алушылардың өзіндік жұмысы (оқу, тапсырманы шешу, білімді өз бетінше іздеу және т.б.). Кезеңнің маңызды ерекшелігі - жеңілден бастап, қиынға қарай жылжи отырып, міндеттерді шешу мүмкіндігінің болуы.

«Кейс-стади» әдісі

«Case-study» әдісі немесе нақты жағдайлардың әдісі – бұл нақты есептер-жағдайларды шешу жолымен белсенді проблемалық-жағдайлық талдау әдісі (кейстерді шешу). «Case-study» әдісінің тікелей мақсаты-білім алушылар тобының бірлескен күш-жігерімен нақты жағдайда туындаған жағдайды – case талдау және практикалық шешім жасау. Case — технологиясы негізінде оқу процесі тиімді болуы үшін екі жағдай қажет: жақсы кейс және оны оқу процесінде пайдаланудың белгілі бір әдістемесі.

Әдіс ақиқат плюралистік пәндер бойынша білім алуға арналған; оқыту міндеті тек қана емес, көптеген шындықты алуға бағытталған.

Педагог білім алушыларға бастаманы береді және сабақта барлық сұрақтар мен оқиғалардың «тартылу нүктесі» болуын тоқтатады.

Мұғалім бастапқыда білім алушылардың жауаптары оның үміттеріне қаншалықты сәйкес келетінін анықтамайды. Білім алушылардың шығармашылығы мен бастамасын ештеңе де тежемейді. Бұл ретте білім алушыларда қосымша ақпарат көздері болуы тиіс (кітаптар, философиялық сөздіктер, тарихи энциклопедиялар, заңдар жинақтары).

Білім алушылар әлеуметтік тәжірибеге – өз және өз жолдастарына жүгінеді, бұл ретте бір-бірімен өзара іс-қимыл жасайды, қойылған міндеттерді бірлесіп шешеді, қақтығыстарды жеңеді, жанасудың ортақ нүктелерін табады, ал қажет болған жағдайда ымыраға келеді. Оқытудың екпіні дайын білімді меңгеруге емес, оны әзірлеуге, білім алушы мен мұғалімнің шығармашылығына ауыстырылады.

Әдісті қолдану нәтижесі тек білім ғана емес, сонымен қатар жұмыс барысында алған дағдылар болып табылады. Әдіс білім алушылардың құндылықтар жүйесін, өмірлік ұстанымдарын дамытуға ықпал етеді.

«Case-study» әдісінің негізгі функциясы – білім алушыларды аналитикалық тәсілмен шеше алмайтын күрделі құрылымсыз мәселелерді шешуге үйрету. Кейс білім алушыларды белсендіреді, аналитикалық және коммуникативтік қабілеттерін дамытады, білім алушыларды нақты жағдайлармен бір-біріне қалдырады. Кейспен жұмыс барысында білім алушыларда негізгі құзыреттіліктер қалыптасады.

Кейстер әр түрлі формада ұсынылуы мүмкін: бір бетте бірнеше сөйлемнен бастап білім алушылардың жасына және дайындығына байланысты көптеген беттерге дейін. Алайда, үлкен кейстер білім алушылардың азғындығымен салыстырғанда, әсіресе бірінші рет жұмыста кейбір қиындықтарды тудырады.

Кейстерді шешу бес кезеңде ұсынылады:

1) кейске енгізу; 2) жағдайды талдау; 3) кейстер бойынша шешімдерді таныстыру; 4) жалпы пікірталас; 5) қорытынды шығару.

Табысты кейстің сипаттамалары: Жақсы кейс айтады. Жақсы кейс қызығушылық тудыратын тақырыпқа назар аударады. Жақсы таңдалған кейс оның басты іс-әрекет ететін адамдармен қарым-қатынас сезімін тудыруы мүмкін. Жақсы кейс дереккөздерден дәйексөз қамтиды. Жақсы кейс білім алушыға түсінікті мәселелерді қамтиды. Жақсы кейс пікірталасқа итермелейді. Жақсы кейс бірнеше шешімдер бар.

Кейстердің түрлері мен мазмұны.

1. Практикалық кейстер. Бұл кейстер енгізілген жағдайды немесе жағдайды нақты көрсетуі тиіс. Бұл тарихи дереккөз, нақты құжат, деректер динамикасындағы статистика, тіпті заттай артефакт немесе кейс компоненттерінің келтірілген дерек көздері кешені. Бұл тарих нақты оқиғаны модельдеу кейс. Бұл кейстің мақсаты оқу, пәндік білім мен іскерлікті қайта құру, кәсіби – іскерлікті нақты өмірдің кеңістігіне сындыру дағдыларын пысықтау болып табылады.

2. Оқыту кейстері. Олардың негізгі міндеті оқыту болып табылады. Алайда шындық дәрежесі шешім іздеу дағдылары мен тәсілдерінің автоматизмі

пысықталатын типтік оқу жағдайларына негізделеді. Бұл процестерде синтез дағдыларын пысықтау, жеке жағдайларды типтік, заңды элементтерді, себептер мен факторларды, мүмкін болатын салдарды көрсете отырып біріктіру маңызды.

3. Ғылыми-зерттеу кейстері білім алушыны зерттеу қызметіне қосуға бағытталған. Мысалы, барлық қолжетімді ақпараттар мен бірқатар авторлардың жұмыстарын зерттеу, оқиғаны қайта құру, кешендегі жағдай және т.б. негізінде осы типтегі кейстердің құрамына осы зерттеу мәселесі бойынша бұрын жұмыс істеген, бірақ зерттеудің басқа тәсілдерін, көздерін немесе әдістерін қолданған ғалымдардың мәтіндері кіруі мүмкін.

Кейстерді талдау жеке және топтық болуы мүмкін. Оқу жағдайларымен жұмыс қорытындылары жазбаша және ауызша түрде ұсынылуы мүмкін. Кейсті талдау нәтижелерін таныстыру топтық және жеке болуы мүмкін.

Бақылау егер білім алушылармен осы технология бойынша жұмыс істесе, онда олар қарым-қатынасқа оңай кіріседі, сұрақтарға дәлелді жауап береді, балаларда зерттеу қызметіне қызығушылық пайда болады, белсенді азаматтық ұстаным қалыптасады. Маған «case-study» әдісі ұнайды, сонымен қатар ол «колумбизмді» жұқтырады, яғни білім алушыларға ғана емес, мұғалімге де проблеманың жаңа аспектілерін ашуға, кейде қалыптасқан көзқарастарды өзгертуге мүмкіндік береді. Бұл ретте, тарих пен қоғамтану, экономика мен құқықты оқытудың мектеп тәжірибесінде мұғалім қандай да бір технологияны пайдалана алмайды және пайдаланбауы тиіс екенін түсіну қажет. Әрбір нақты жағдайда тиімді жұмыс істейтіндерді таңдап, өзінің оқыту жүйесінде әдістемелердің комбинациясын қолдана білу және мәнін түсіну керек.

«Жобалау» әдісі

Қашықтықтан қол жеткізу арқылы оқытудың тиімді әдістерінің бірі – жоба әдісі. Г.Б. Голуб, О.В. Чуракова және т.б. зерттеулерге сәйкес бұл әдіс білім алушылардың негізгі құзыреттіліктерін, оқу және жалпы оқу дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді [4].

Педагогикалық технология ретінде жобалар әдісі іс-қимылдарды қатаң алгоритмдеуді болжайды, шығармашылық көзқарасты жоққа шығармайды, бірақ жобалау қызметінің логикасы мен принциптерін дұрыс сақтауды талап етеді.

ЖОБА – мұғалімнің басшылығымен орындалған білім алушының өзіндік шығармашылық аяқталған жұмысы. Ол әдетте екі бөлімнен тұрады: теориялық және практикалық. Соңғы ретінде нақты өнім, макет, модель, бейнефильм, компьютерлік өңдеу және т.б. болады, ал теориялық түсіндірме жазба болып табылады.

Шығармашылық жобаны сәтті орындау және уақытылы қорғау үшін мұғалім шығармашылық жобаға бөлінген уақыт ішінде жұмыстың орындалуын бақылау және өзін-өзі бақылау мерзімдерін әзірлеп, бекітті.

Жобалардың классификация

№	Белгілері	Жобаның түрлері
1.	Шығармашылық деңгейі	шығармашылық конструктивтік орындаушылық (репродуктивті)
2.	Мазмұны	монопәндер пәнаралық пән үсті (мектеп бағдарламасынан тыс)
3.	Тағайындау	оқу жеке (отбасылық) қоғамдық өндірістік
4.	Орындау базасы	мектепшілік мектептен тыс (қосымша білім, отбасы, өндіріс) кешен
5.	Орындаушылардың саны	жеке топтық ұжымдық
6.	Орындаушылардың жасы	бір жастағы әртүрлі жастағы
7.	Орындаудың ұзақтығы	шағын-жобалар (бірнеше сабақ) тоқсандық жартыжылдық жылдық көпжылдық

Шығармашылық жобаны табысты орындау және уақытылы қорғау үшін мұғалім кезең-кезеңмен бақылау мерзімін әзірлеп, бекітті.

Мұғалім мен білім алушы қызметінің мазмұнын жоба бойынша жұмыс кезеңдеріне сәйкес қарастырамыз.

Жобамен жұмыс істеу рәсімін 6 кезеңге бөлуге болады. Сонымен қатар, жобаларды құру принциптері бірдей екенін атап өткен жөн, «үлкен» жобалар білім алушылардың жасаған жобалары сияқты салынып жатыр. Біз білім беру процесіндегі жобалар әдісі туралы айтатындықтан, жобамен жұмыс

кезеңдерінің бірізділігі нәтижелі танымдық іс-әрекет кезеңдеріне сәйкес келетінін атап өткім келеді: проблемалық жағдай - ондағы және саналы адамның түйсігі - мәселені шешу тәсілдерін іздеу-шешу. Жобамен жұмыс істеу кезеңдерін келесі схема түрінде ұсынуға болады:

ІЗДЕУ

- Жобаның тақырыптық алаң және тақырыбын анықтау.
- Проблеманы іздеу және талдау.
- Жобаның мақсатын қою.

АНАЛИТИКАЛЫҚ

- Қолда бар ақпаратты талдау.
- Ақпараттық лакун іздеу.
- Ақпаратты жинау және зерттеу.
- Жоба мақсатына жетудің оңтайлы тәсілін іздеу(баламалы шешімдерді талдау), қызмет алгоритмін құру.
- Жобаны іске асыру жоспарын құру: жұмыстарды қадамдық жоспарлау.
- Ресурстарды талдау.

ПРАКТИКАЛЫҚ

- Жоспарланған технологиялық операцияларды орындау.
- Ағымдағы сапаны бақылау.
- Конструкция мен технологияға өзгерістер енгізу (қажет болған жағдайда).

ПРЕЗЕНТАЦИЯЛЫҚ

- Презентация материалдарын дайындау.
- Жобаның презентациясы.
- Жоба нәтижелерін пайдалану мүмкіндіктерін зерттеу (көрме, сату, жобаларды банкке енгізу, жариялау).

БАҚЫЛАУ

- Жобаны орындау нәтижелерін талдау.
- Жобаны орындау сапасын бағалау.

Іздеу кезеңі жобалардың тақырыптық алаң анықтаудан басталады. Бұл жағдайда тақырыптық алаң деп біз балалардың танымдық қажеттіліктері мен мүдделерін бақылау негізінде бөлінетін шектеулі білім саласын түсінеміз.

Педагогтердің айтуынша, баланы қызықтыратын іс-әрекет оның барлық әлеуетті қабілеттерін өмірге белсендіреді. Сұрақ тек осындай қызығушылықты қалай тудыру керек. Отандық педагогика классиктерінің бірі В.Н. Сорока-Росинский тәрбиеленушілердің ой-пікірлеріне құлақ асуға және ақылға қонымды мағынаны ұстануға шақырды. Яғни, білім алушылардың не туралы сөйлескенін тыңдап, олардың қызығушылықтары туралы түсінікке ие болу, талқылау үшін тақырыпты қою үшін не қызықтыратынын білу жеткілікті.

Тақырыптық алаңды таңдау – бұл мұғалім ұйымдастыратын және үйлестіретін рәсім, оның нәтижесі жобалық жұмыстың тақырыбын анықтау болып табылады.

Мұғалім

Білім алушы

<ul style="list-style-type: none"> - Тақырыптық алаң ұсынады. - Білім алушыларды талқылауға ынталандырады. - Қажеттіліктерді талдау схемасын ұсынады. - Талқылау процесін бақылайды және мәселені тұжырымдауға көмектеседі. - Мақсат қою кезінде білім алушыларға кеңес береді, қажет болған жағдайда оның мазмұнын түзетеді. 	<ul style="list-style-type: none"> - Тақырыпты талқылайды. - Өз қажеттіліктерін анықтайды. - Топ құрамында (немесе өз бетінше) жоба тақырыбы бойынша шешім қабылдайды және өз таңдауын дәлелдейді. - Қарама-қайшылықтарды іздейді, мәселені тұжырымдайды (мүмкін мұғалімнің көмегімен). - Жобаның мақсатын тұжырымдайды (жеке немесе топта талқылау нәтижесінде).
--	--

Жобаның мақсаты қойылғаннан кейін бірінші кезекте аналитикалық кезеңде оған қол жеткізу (жобаны іске асыру) үшін қандай ақпарат қажет екенін анықтау қажет.

Жобамен жұмыстың барлық кезеңдерінде мұғалім білім алушылардың жас ерекшеліктерінің психологиялық-педагогикалық ерекшеліктерін және олардың дербестік деңгейін ескеруі қажет.

Пайдаланылатын ақпарат көздері туралы мәселені жоба жетекшісі мен білім алушы жобаның мақсатына байланысты өз қалауынша шеше алады, ал олардың саны артығымен немесе жеткіліксіз болып көрінуі мүмкін. Жасөспірімдер ақпаратты іздеуді өз бетінше жоспарлай алады, оның барысы туралы мұғалім алғашқы кеңес беру кезінде біледі. Тіпті ақпаратпен жұмыс істей білу біліктілігінің жоғары деңгейде қалыптасуының өзінде білім алушылар объективті қиындықтарға тап болуы мүмкін. Бұл жағдайда педагогтың міндеті оларды қандай да бір жолмен «алып тастау» болып табылады.

Бұл кезеңде білім алушы жобаны әзірлеу бойынша барлық негізгі қадамдарды орындайды. Әрбір қадамды орындау кезінде оның дербестік деңгейі әртүрлі болуы мүмкін. Білім алушы өзіне қажетті жағдайды сипаттай отырып, өз ниеттерін нақтылайды.

Жағдайды талдау негізінде білім алушы (мұғалімнің көмегімен, кейін – өз бетінше) мәселені қоя алады немесе жобаға келген проблеманы нақтылай алады. Мәселе қою алдында нақты және қалаған жағдай арасындағы қайшылықтар анықталады.

Содан кейін білім алушы проблеманы талдап, (мұғалімнің көмегімен бастауыш кезеңдерде) оның өмір сүруінің себептерін және (жоғары сыныптарда) салдарын бөліп, ол үшін қандай да бір мәселені (ол өз күшімен оның өмір сүруінің себептерін жоя алады ма) шешетінін, одан басқа біреу осы

мәселені шешуге мүдделі ме екенін анықтай отырып, талдау жүргізеді. Бұл жұмыс жобаның тақырыптық аланды нақты анықтауға мүмкіндік береді.

Білім алушыларға жобаның мақсаты анық болғанда, аралық нәтижелерді көрсететін және жобаның мақсатына қол жеткізу үшін (нәтиже алу үшін) не пайда болуы (жасалуы) тиіс деген сұраққа жауап беретін міндеттерді айқындау жөніндегі жұмысты ұйымдастыру қажет. Тапсырмалар әр түрлі ретпен шешілуі мүмкін (кейде қатар топ бірнеше міндеттерді шешу үшін жұмыс істей алады), оларды жұмыс кезеңдерімен шатастырмау керек (ақпарат жинау, затты дайындау, материалдарды презентацияға дайындау және т.б.).

Содан кейін әрбір міндет қадамдарға бөлінеді (білім алушы шектеулі уақыт аралығында толық орындайтын жекелеген әрекеттер). Содан кейін білім алушы қажетті реттілікпен қадамдарды қойып, кейбір әрекеттерді басқа қадамдарды алдын ала орындай алмайтынын ескере отырып, жұмыс жоспарын жасайды. Алынған қадамдар тізімі негізінде білім алушы оларды іске асыру үшін қажетті ресурстарды (соның ішінде ақпараттық) жоспарлай алады.

Жұмыстың осы кезеңінде мұғалім мен білім алушының іс-әрекеті жалпы түрінде ұсынылуы мүмкін:

Мұғалім	Білім алушы
<ul style="list-style-type: none"> - Білім алушылардың ақпарат іздеу процесін бағыттайды (қажет болған жағдайда ақпарат көздерінің шеңберін анықтауға көмектеседі, сарапшыларды ұсынады). - Білім алушыларға жиналған ақпаратты сақтау мен жүйелеудің әр түрлі нұсқалары мен тәсілдерін ұсынады. - Баламалы шешімдерді талдау процесін ұйымдастырады. - Мақсатты тұжырымдауды нақтылауға (түзетуге) көмектеседі. - Ресурстар және әзірленген жоспар қызметі бақылау (өзін-өзі бақылау) процесін ұйымдастырады. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ақпаратты іздеу, жинау, жүйелеу және талдау жүргізеді. - Ақпарат алу мақсатында коммуникативтік қарым-қатынасқа түседі. - Таңдауды жүзеге асырады. - Жоспарлау процесін жүзеге асырады. - Ресурстарды бағалайды. - Жобадағы өз орнын (рөлін) анықтайды. - Осы кезеңде өзінің (топтық) қызметінің өнімін ұсынады. - Жұмыстың осы кезеңінің нәтижелеріне бағалау (өзін-өзі бағалау) жүргізеді.

Практикалық кезеңде білім алушылар жоспарланған қадамдарды (әрекеттерді) іске асырады, ағымдағы бақылауды орындайды. Жобамен жұмыс кезінде білім алушылар іс-әрекеттің түрлі технологияларын, іс-әрекеттің жаңа тәсілдерін (бейнетүсірілім, компьютермен жұмыс, әлеуметтік зерттеулер жүргізу, дәнекерлеу және т.б.) іске асырады.

Бұл кезеңде білім алушылардың дербестік дәрежесі өте жоғары, ал мұғалім көбінесе кеңесші ретінде әрекет етеді.

Жұмыстың осы кезеңінде мұғалім мен білім алушының іс-әрекеті жалпы түрінде ұсынылуы мүмкін:

Мұғалім	Білім алушы
<ul style="list-style-type: none"> - Бақылайды. - Қауіпсіздік техникасы ережелерінің сақталуын бақылайды. - Қызмет кезеңдерінің уақытша шеңберінің сақталуын қадағалайды. - Білім алушылардың сұрақтарына жауап береді. 	<ul style="list-style-type: none"> - Жоспарланған іс-әрекеттерді дербес, топта немесе аралас режимде орындайды. - Ағымдағы өзін-өзі бақылауды жүзеге асырады және оның нәтижелерін талқылайды. - Қажет болған жағдайда мұғаліммен (сарапшымен) кеңес беріледі.

Әрбір жоба қандай да бір өнім алумен аяқталуы тиіс. Бұл: бейнефильм, альбом, барометр, компьютерлік газет, бюллетень, қысқы бақ, альманах, дәнекерлеу аппараты, сайт, костюм, талап арыз, жергілікті әкімшілік басшысына хат, макет, сөздік, электромагнит, атлас, әуе жыландары, жылжымалы көрме, мұражай экспозициясы, генеалогиялық ағаш, электр қозғалтқышы, дәрілік шөп жинау және т.б. болуы мүмкін.

Жобалардың презентациясын арнайы түрде ұйымдастыру керек. Мұнда мұғалімнің презентацияның ұйымдастыру формаларын шығармашылық ізденуіне ең кең мүмкіндіктер ашылады. Бұл: көрме, аукцион, спектакль, концерт, видеожурнал, бейнефильмді көрсету, дәм, жарнамалық акция, модельдерді көрсету және т. б. болуы мүмкін.

Өзінің педагогикалық әсері бойынша бұл білім алушы өз еңбегінің жемісін беру мүмкіндігіне ие болатын жобаның ең маңызды кезеңдерінің бірі. Презентацияларды өткізу білім алушылардың отбасыларымен табысты жұмыс істеуге болады.

Егер мұғалім презентация материалында білім алушылардың сын тұрғысынан ойлауын дамыту міндетін қойса, ол қатысушыларға сұрақтар қоюға және презентацияға қатысатын жобалар бойынша сыни ескертпелер айтуға ынталандыру керек. Сондай-ақ, презентацияға қатысушы – педагогтарды білім алушылардың коммуникативтік құзыреттілігін дамытуда алға тартатын әр түрлі сұрақтар қою үшін дайындау қажет: бастауыш білім алушы үшін бұл нақтылайтын сұрақтар, негізгі мектеп білім алушылары үшін – тақырыпты түсінуге немесе дамытуға қойылған сұрақтар, жоғары сынып білім алушылары үшін оның позициясына күмән келтіретін дискредитацияға қойылған сұрақтар.

Педагог жобалау қызметінің нәтижелерін ресімдеу және көпшілік алдында презентация үшін жағдай жасауға (компьютерлік техника мен басқа жабдықтарға, стендтік кеңістікке және т.б. еркін қол жеткізуді ұсыну) жауапты.

Жұмыстың осы кезеңінде мұғалім мен білім алушының іс-әрекеті жалпы түрінде ұсынылуы мүмкін:

Мұғалім	Білім алушы
<ul style="list-style-type: none"> - Презентацияны ұйымдастырады. - Ата-аналармен қарым-қатынасты ойлайды және жүзеге асырады. - Қажет болған жағдайда білім алушыларға презентация дайындау мәселелері бойынша кеңес береді. - Сарапшы ретінде әрекет етеді. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентацияның нысанын таңдайды (ұсынады). - Презентацияны дайындайды және өткізеді. - Қажет болған жағдайда мұғаліммен (сарапшымен) кеңес беріледі. - Сарапшы ретінде сөйлейді, яғни сұрақтар қояды және сыни ескертулер айтады (басқа топтарды/білім алушыларды таныстыру кезінде).

Презентацияны өткізгеннен кейін білім алушыларға алынған өнімді да, жобада өз бетімен алға жылжуын да бағалау жүргізіледі.

Өнімнің бағасы және білім алушылардың жобада алға жылжуын бағалау сандық емес, сапалы болуы тиіс (баллмен көрсетілген). Бұл жобалық қызметтің ішкі ажырамас бөлігі. «Өнім сапасы» негізінде сыртқы баға қою қажет емес (мұғалім аралық немесе қорытынды аттестаттау үшін құжатқа енгізілген формальды белгілер бойынша берген). Өнім білім алушы үшін маңызды мәселені шешудің құралы болып табылады, сондықтан оны алғаннан кейін формальды белгілер бойынша бағалауға емес, проблемаларды шешудің құзыреттілігін қалыптастыруға жұмыс жасай отырып, білім алушының рефлексиясын ұйымдастыру керек.

Мысал ретінде Қарағанды облысы «Ростовка тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ жобалық қызметі бойынша жұмыс тәжірибесін келтіруге болады.

Бұқар Жырау ауданы, осы мектептің білім алушысы Сливкина Алена, 11 «б» сынып білім алушысы Маханова Айгүл Қуанышқызы (химия мұғалімі) жоба бойынша жұмыстың барлық кезеңдерінен өтті, оның зерттеу қызметі облыстық, республикалық және халықаралық деңгейлерде бағаланды.

Осы жоба бойынша жұмысты құрылымдау мысалын келтірейік.

1. Жоба тақырыбын таңдау негіздемесі:

Химия бойынша білім сапасын арттырудың басты бағыттарының бірі теорияның практикамен байланысын шебер ұйымдастыру болып табылады. Менің химияны тереңдетіп оқып үйрену «практикалық химия» курсының вариативті бағдарламасынан туындады. Жұмыс тәжірибемнен менің практикалық сабақтарым пәнге деген қызығушылықты арттыруға, білімді тереңдетуге, практикалық жұмыстың дағдылары мен біліктерін қалыптастыруға, менің қабілеттерімді дамытуға және химиямен байланысты жұмысқа өзін арнау ниетін нығайтуға ықпал ететінін көруге болады. Мен Қарағанды мемлекеттік университетінің химия факультетіне түсетініне сенімдімін.

Менің зерттеу жұмыстарымда тамақ өнімдерін сараптаумен, біз қолданатын жеміс шырындарындағы бояғыштарды, көкөністердегі нитраттарды анықтаумен және ауыз суды талдаумен байланысты тәжірибелер қарастырылған.

Өз жұмысымда экологиялық бағыт пен денсаулықты сақтауға байланысты зерттеу дағдыларына ерекше назар аударғым келеді.

2. Жұмыстың мақсаты:

Менің жұмысымның мақсаты жеміс шырындарындағы табиғи және жасанды бояғыштарды, көкөністердегі нитраттарды анықтау және ауыз суды талдау болып табылады.

3. Жұмыс міндеттері:

1. Пәнге танымдық қызығушылықты дамыту.
2. Өзіндік жұмыс дағдыларын дамыту.
3. Пайдаланылатын тамақ өнімдеріндегі компоненттерді анықтау және анықтау үшін орта құру.
4. Экология саласындағы өзекті мәселелермен танысу.
5. Болашақ мамандыққа байланысты кәсіби бағдар беру жұмысы.

4. Жұмыс кезеңдері

1. Интернет желісі мен көркем әдебиетті пайдалана отырып, осы тақырыптың теориялық негіздемесін табу.
2. Пайдаланылатын тамақ өнімдеріндегі компоненттерді анықтау және анықтауға байланысты тәжірибелік жұмыс жүргізу.
3. Қорытынды шығару, қорытынды жасау.
4. Анықталған деректер мен зерттеу нәтижелерін ресімдеу.
5. «Тамақ өнімдерінің химиялық сараптамасы» тақырыбына презентация дайындау.

5. Қажетті ресурстар:

1. Техникалық жабдықтау: компьютер, Интернетке кіру, принтер;
2. Баспа негізіндегі материалдар:
 1. Л. Ю. Аликберова «Пайдалы химия» Дрофа Мәскеу 2006ж.
 2. В.А. Астафуров «Химиялық талдау негіздері».
 3. Н.Н. Богданова «Химия зертханалық жұмыстар 8-11сынып» Москва Астрель АСТ 2001ж.
 4. В.В. Горбатовский, Н.Г. Рыбальский «Экология и безопасность питания» Мәскеу. «Ресейдің экологиялық хабаршысы», 1995 жыл.
 5. «Химия в школе» журналы №5 (2001ж.) №9 (2004 ж.) № 8 (2007 ж.)
 6. Н.В. Коровин, Э.И. Мингулина, Н.Г.Рыжова «Зертханалық жұмыстар химия» Жоғары мектебі, 1998 ж.
 7. Б. Д. Степин, Л.Ю. Аликберова «Химиядан қызықты тапсырмалар мен тиімді тәжірибелер»
 8. Д.А. Эпштейн «Орта мектептегі химия пәнінен факультативтік сабақтар».
3. Интернет – ресурстары
<http://analitika.kz/>
<http://www.rgbrands.kz/>
<http://sev-chem.narod.ru/>
<http://kristallikov.net/>
<http://www.nitratam.net/>
<http://www.aqa.ru/>
4. Фотосуреттерді түсіруге арналған фотоаппарат.
5. Ақ және түсті қағаз, түрлі-түсті қарындаштар .
Жұмыстың негізгі бөлігі қосымшада келтірілген.

Дәстүрлі түрде жобалық жұмыс - жоғары сыныптарда қолданылатын әдіс деп саналады. Алайда, сессияаралық оқыту жағдайында бұл әдіс бастауыш мектепте де табысты қолданылуы мүмкін. Бастауыш мектепте сабақтан тыс жобалау бойынша жұмыс әдістемесіне тоқталайық.

Бастауыш сынып білім алушыларының зерттеу қызметі - бұл жалпы мақсаты бар білім алушылардың бірлескен оқу - танымдық , шығармашылық немесе ойын қызметі, келісілген әдістер, қызметтің жалпы нәтижесіне қол жеткізуге бағытталған іс-әрекет тәсілдері. Жобалау қызметінің міндетті шарты қызметтің соңғы өнімі, жобалау кезеңдері туралы алдын ала әзірленген ұсыныстардың болуы (тұжырымдаманы әзірлеу, жобаның мақсаттары мен міндеттерін, қызметтің қолжетімді және оңтайлы ресурстарын айқындау, жобаны іске асыру жөніндегі жоспарды, бағдарламаларды құру және қызметті ұйымдастыру) және жобаны іске асыру, оны ұғыну мен рефлексия қоса алғанда, оның болуы болып табылады.

Жобалау-зерттеу қызметі-мақсаттар мен міндеттерді бөлуді, әдістемелерді іріктеу қағидаттарын бөлуді, зерттеу барысын жоспарлауды, күтілетін нәтижелерді анықтауды, зерттеудің іске асырылуын бағалауды, қажетті ресурстарды айқындауды болжайтын жеке зерттеуді жобалау бойынша қызмет. Зерттеудің ұйымдастыру аясында болып табылады [4]. Білім алушының көзқарасы бойынша оқу жобасы немесе зерттеу – бұл өзінің шығармашылық әлеуетін барынша ашу мүмкіндігі. Бұл қызықты проблеманы шешуге бағытталған, білім алушылардың өздері көбінесе осы қызметтің нәтижесі-проблеманы шешудің тапқан тәсілі-практикалық сипатқа ие, маңызды қолданбалы мәнге ие және бұл өте маңызды, қызықты және ашушылардың өздері үшін маңызды.

Мұғалім тұрғысынан оқу жобасы немесе зерттеу – бұл білім алушыларда жобалау мен зерттеудің өзіндік іскерліктері мен машықтарын жасауға және дамытуға, атап айтқанда, оқыту мен тәрбиелеудің интегративті дидактикалық құралы:

- проблематизация (аралық өрісті қарау және кіші тестті бөлу, жетекші проблеманы қалыптастыру және осы проблемадан туындайтын міндеттерді қою);

- білім алушының мазмұндық қызметін мақсатты анықтау және жоспарлау;

- өзін-өзі талдау және рефлексия (жоба проблемасын шешудің нәтижелілігі мен сәттілігі);

- өз қызметінің нәтижелерін және жұмыс барысын ұсыну;

- әртүрлі формадағы презентациялар, арнайы дайындалған жобалау өнімін (макет, плакат, компьютерлік презентация, сызбалар, модельдер,

тетрализация, бейне, аудио және сахналық көріністер және т.б. пайдалана отырып);

- өзекті ақпаратты іздеу және іріктеу және қажетті білімді меңгеру;
- әртүрлі, оның ішінде типтік емес жағдайларда мектеп білімін практикалық қолдану;
- жобалау өнімін дайындаудың қолайлы технологиясын таңдау, игеру және пайдалану;
- зерттеу жүргізу (талдау, синтез, гипотезаны ұсыну, нақтылау және жалпылау).

Білім беру мекемесінде білім алушылардың дербес жобалық және зерттеу қызметін меңгеру білім берудің барлық сатыларында мақсатты жүйелі жұмыс түрінде құрылуы тиіс.

Бастауыш мектепте осы жұмысты ұйымдастыру кезінде кіші мектеп жасындағы балалардың жас ерекшеліктерін ескеру қажет. Атап айтқанда: балалар жұмыстарының тақырыптары оқу пәндерінің мазмұнынан немесе оған жақыннан таңдалады. Дербес жұмысқа қосу уәждемесін қамтамасыз ететін жоба немесе зерттеу проблемасы баланың танымдық мүдделері саласында болуы және жақын арадағы даму аймағында болуы тиіс. Жобаны немесе зерттеуді орындау ұзақтығы 1 - 2 аптамен оқу-сабақтан тыс сабақтар режимінде шектеледі.

Бұл ретте балалармен бірге жобалау мен зерттеу тәсілдерін жалпы оқу шеберлігі ретінде меңгеру бойынша оқу мақсаттарын қою маңызды. Тақырып бойынша жұмыс барысында экскурсиялар, серуендеу - бақылау, әлеуметтік акциялар, әр түрлі мәтіндік ақпарат көздерімен жұмыс істеу, іс жүзінде маңызды азық-түліктерді дайындау және кең қоғамдық презентациялар (аға балаларды, ата-аналарды, әріптестерді, педагогтар мен жетекшілерді шақырумен.

2 - сыныптан бастап дәстүрлі сабақтарда білім алушыларда жобалық және зерттеу қызметінің жекелеген элементтері бойынша іскерлікті қалыптастырумен қатар (мақсатты болжау, сұрақтарды қалыптастыру, рефлексия, іс - әрекеттерді жоспарлау және т.б.), 2-ші жартыжылдықта 3- сыныпта бір жоба немесе зерттеу, 4 - ші кезеңде екі жоба немесе зерттеу жүргізілуі мүмкін. Егер оқу уақытының ресурстары мүмкіндік берсе, жобалық және зерттеу қызметін оқу уақытында ұйымдастыруға болады, бірақ баланың жұмысқа жеке уәжді қосылуы жағдайында).

Осылайша, белгілі педагог А.В. Горячеваның анықтамасына сәйкес, бастауыш мектептегі жобалау қызметі - бұл «педагогпен арнайы ұйымдастырылған және балалардың өз бетінше орындайтын іс-әрекет кешені, шығармашылық жұмыстарды құрумен аяқталатын». 3-4-сыныптарда мұндай

қызмет ойластырылған және мақсатты, сондықтан ғалымдар әзірлеген және көптеген практик - мұғалімдер сынақтан өткізген жобалармен жұмыстың белгілі бір кезеңдерін ескеру қажет.

Бастауыш мектептегі сабақтан тыс Жобалық жұмыс әдістемесіне тоқталайық. Жоба тақырыптары Д қосымшасында берілген.

Бастауыш сынып білім алушыларының зерттеу қызметі-бұл жалпы мақсаты, келісілген әдістері, қызметтің жалпы нәтижесіне қол жеткізуге бағытталған іс-әрекет тәсілдері бар білім алушылардың бірлескен оқу-танымдық, шығармашылық немесе ойын қызметі. Жобалау қызметінің міндетті шарты қызметтің соңғы өнімі, жобалау кезеңдері туралы алдын ала әзірленген ұсыныстардың (тұжырымдаманы әзірлеу, Жобаның мақсаттары мен міндеттерін, қызметтің қолжетімді және оңтайлы ресурстарын айқындау, жоспарды, бағдарламаларды құру және жобаны іске асыру жөніндегі қызметті ұйымдастыру) және жобаны іске асыру, оның ішінде қызмет нәтижелерін ұғыну мен рефлексия болып табылады.

Жобалау-зерттеу қызметі-мақсаттар мен міндеттерді бөлуді, әдістемелерді іріктеу қағидаттарын бөлуді, зерттеу барысын жоспарлауды, күтілетін нәтижелерді айқындауды, зерттеудің іске асырылуын бағалауды, қажетті ресурстарды айқындауды көздейтін жеке зерттеуді жобалау жөніндегі қызмет. Зерттеудің ұйымдастырушылық негізі болып табылады. Білім алушының көзқарасы бойынша оқу жобасы немесе зерттеу-бұл өзінің шығармашылық әлеуетін барынша ашу мүмкіндігі. Бұл жеке немесе топта өзін көрсетуге, өз күштерін сынап көруге, өз білімін салуға, пайда келтіруге, көпшілік алдында қол жеткізген нәтижені көрсетуге мүмкіндік беретін қызмет. Бұл қызықты проблеманы шешуге бағытталған, білім алушылардың өздері көбінесе осы қызметтің нәтижесі — проблеманы шешудің табылған тәсілі — практикалық сипатқа ие, маңызды қолданбалы мәнге ие және бұл өте маңызды, қызықты және ашушылардың өздері үшін маңызды.

Мұғалім тұрғысынан оқу жобасы немесе зерттеу-бұл білім алушыларда жобалау мен зерттеудің өзіндік іскерліктері мен машықтарын жасауға және дамытуға, атап айтқанда, оқыту мен тәрбиелеудің интегративті дидактикалық құралы.:

— проблематизация (проблемалы өрісті қарау және кіші пайымдау, жетекші проблеманы қалыптастыру және осы проблемадан туындайтын міндеттерді қою);

- оқушының мазмұндық іс-әрекетін жоспарлау және мақсат қою;

- өзін-өзі талдау және рефлексия (жоба проблемасын шешудің нәтижелілігі мен табыстылығы);

- өз қызметінің нәтижелерін және жұмыс барысын ұсыну;

- жобалаудың арнайы дайындалған өнімін (макет, плакат, компьютерлік презентация, сызбалар, модельдер, театрализация, бейне -, аудио-және сахналық көріністер және т. б.) пайдалана отырып, әр түрлі формадағы презентациялар.);

- өзекті ақпаратты іздеу және іріктеу және қажетті білімді меңгеру;

- әртүрлі, оның ішінде типтік емес жағдайларда мектеп білімін практикалық қолдану;

- жобалау өнімін дайындаудың қолайлы технологиясын таңдау, игеру және пайдалану;

- зерттеу жүргізу (талдау, синтез, гипотезаны ұсыну, нақтылау және қорыту).

Білім беру мекемесінде білім алушылардың дербес жобалық және зерттеу қызметін меңгеруі білім берудің барлық сатыларында мақсатты жүйелі жұмыс түрінде құрылуға тиіс.

Бастауыш мектепте осы жұмысты ұйымдастыру кезінде кіші мектеп жасындағы балалардың жас ерекшеліктерін ескеру қажет. Атап айтқанда: балалар жұмыстарының тақырыптары оқу пәндерінің мазмұнынан немесе оған жақыннан таңдалады. Дербес жұмысқа қосу уәждемесін қамтамасыз ететін жоба немесе зерттеу проблемасы баланың танымдық мүдделері саласында болуы және жақын арадағы даму аймағында болуы тиіс. Жобаны немесе зерттеуді орындау ұзақтығы сабақ-сабақтан тыс сабақтар режимінде 1-2 аптамен шектеген жөн.

Бұл ретте балалармен бірге жобалау және зерттеу тәсілдерін жалпы оқу іскерліктері ретінде меңгеру бойынша оқу мақсаттарын қою маңызды. Тақырып бойынша жұмыс барысында экскурсиялар, серуендеу-бақылау, әлеуметтік акциялар, әр түрлі мәтіндік ақпарат көздерімен жұмыс істеу, іс жүзінде маңызды азық-түліктерді дайындау және кең қоғамдық презентацияны (аға балаларды, ата-аналарды, әріптестерді, педагогтар мен жетекшілерді шақырумен) қосу орынды.

2-сыныптан бастап дәстүрлі сабақтарда білім алушыларда жобалық және зерттеу қызметінің жекелеген элементтері бойынша іскерлікті қалыптастырумен қатар (мақсатты болжау, сұрақтарды қалыптастыру, рефлексия, іс-әрекеттерді жоспарлау және т.б.), 2-ші жартыжылдықта 3-ші сыныпта бір жоба немесе зерттеу, 4 — ші-ші кезеңде екі жоба немесе зерттеу жүргізілуі мүмкін. Егер Оқу уақытының ресурстары мүмкіндік берсе, жобалық және зерттеу қызметін оқу уақытында ұйымдастыруға болады, бірақ баланың жұмысқа жеке уәжді қосылуы жағдайында".

Осылайша, белгілі педагог А. В. Горячевтің анықтамасына сәйкес, бастауыш мектептегі жобалау қызметі — бұл "педагогпен арнайы

ұйымдастырылған және балалардың өз бетінше орындайтын іс-әрекет кешені, шығармашылық жұмыстарды құрумен аяқталатын". 3-4-сыныптарда мұндай қызмет ойластырылған және мақсатты, сондықтан ғалымдар әзірлеген және көптеген практик-мұғалімдер сынақтан өткізген жобалармен жұмыстың белгілі бір кезеңдерін ескеру қажет.

1-ші кезең. Жобаға кірістіру

Білім алушылардың жобалық іс-әрекеті барысында шешілетін мәселелерді таңдау және тұжырымдау; дәлелдемелерді немесе теріске шығаруды талап ететін гипотезаны ұсыну. Бұл ретте мектеп білім алушыларының мүдделерін ескеру, жобаны орындау барысында алған білімдердің практикалық қолданылуын көрсету қажет. Үшінші сынып білім алушылары немесе төртінші сынып білім алушылары үшін "гипотеза" термині түсінікті болуы керек: "егер біз "мұны" жасаса, онда "онда" болады", "егер" бұл " мұны" болса, онда жаңасын алады, атап айтқанда..." және т. б.

2-ші кезең. Ұйымдастыру

Осы кезеңде жобаға қатысушылардың топтары (немесе жекелеген білім алушылары) таңдап алынады және ұйымдастырылады, жұмыс бағыттары анықталады, әрбір топ (оқушы) үшін міндеттер қалыптастырылады, әрбір бағыт бойынша ақпарат көздерін іздеу тәсілдері көрсетіледі. Бұл кезең кейбір жағдайларда презентациямен, жобаға қатысушылардың ұсынысымен аяқталуы мүмкін. Әр топ (оқушы) сынып алдында (пәндік үйірме, ата-аналар) топ құрамы, рөлдерді бөлу, өздері шешетін міндеттер және осы міндеттерді шешу жолдары туралы әңгімелейді.

3-ші кезең. Қызметті жүзеге асыру

Қажетті ақпаратты іздеу, деректерді жинау, қойылған міндеттерді шешу үшін қажетті теориялық ережелерді зерделеу. Бұл кезеңде білім алушылардың іс-әрекетінің мысалы: тиісті әдебиеттерді зерттеу, зерттеу мәселесі бойынша сауалнама жүргізу және т. б.

4-ші кезең. Нәтижелерді өңдеу және ресімдеу

Бұл кезеңде алынған деректерді өңдеу тәсілдері анықталады. Рефераттар деңгейіндегі шығармашылық жұмыстар, фото - немесе иллюстрацияланған альбомдар, макеттер немесе дайын бұйымдар, компьютерлік жоба (слайдтармен таныстыру), қысқа метражды кинофильмдер және т.б. мүмкін өнім бола алады.

Қазіргі уақытта көптеген мұғалімдер жобаны қорғауда (презентацияда) ұсынылатын жобаның міндетті шығуының бірі ретінде жобалық папкаларды қолданады. Қорғаудағы папканың міндеті-жобалық топтың жұмыс барысын көрсету. Жоба қалтасының құрамына кіре алады:

- жоба паспорты, жобаны орындаудың қадамдық жоспары және оның жекелеген кезеңдері, топтың аралық есептері, барлық идеялардың жазбалары,

гипотезалар мен шешімдер, жобалармен тап болған барлық проблемалардың қысқаша сипаттамасы және оларды еңсеру тәсілдері бар "портфолио" парақтары;

- жоба тақырыбы бойынша жиналған барлық ақпарат, оның ішінде қажетті ксерокөшірмелер; зерттеу және талдау нәтижелері;

- эскиздер, сызбалар, өнімнің нобайлары, сауалнамалар, сауалнамалар, зерттеу нәтижелері, графиктер, фотосуреттер;

- презентацияға материалдар (сценарий) және басқа да жұмыс материалдары, топтың немесе оқушының нобайы.

Жобаның паспорты мен пайдалануға болады, ол мынадай бөлімдерді қамтуы мүмкін: жобаның атауы; жоба басшысының (лерінің) және жобаның ғылыми консультантының (ларының) Тегі, Аты, Әкесінің аты және лауазымы; жоба бойынша жұмыстар жүргізілетін пәндік сала; жоба есептелген білім алушылардың жасы; жобалық топтың құрамы (білім алушылардың тегі, аты, сыныбы); жобалық топтағы рөлдердің болжамды бөлінуі; жобаның типологиясы; жобаның мақсаты (тәжірибелік және педагогикалық); жобаның міндеттері (дамыту міндеттеріне екпін); жобаның жоба гипотезасы (болжамды нәтиже); қажетті құрал-жабдықтар мерзімдері; жобалау қызметі.

5-ші кезең. Жобаны қорғау (презентация)

Балалар өз шығармашылық жобаларын (дайын өнім) осы жұмыстың проблемасын, мақсаттары мен міндеттерін түсінуді, оның өзектілігі мен жаңалығын, практикалық және теориялық маңыздылығын, гипотезаны дәлелдеуді немесе жоққа шығаруды, өз қызметін жоспарлай және жүзеге асыра білуді, сондай-ақ мәселені шешудің табылған тәсілін көрсете отырып ұсынады. Бұл ретте әрбір оқушының жобаға қатысуының рөлі немесе үлесі ескеріледі.

6-ші кезең. Алынған нәтижелерді талқылау (рефлексия)

Бұл кезең дербес және 5-ші сатымен біріктірілген болуы мүмкін. Ресімделген нәтижелер белгілі бір аудиторияға (сынып ұжымына, мұғалімдерге немесе ата-анасына, аға білім алушыларға немесе қоғам өкілдеріне) баяндама, пікірталас, рөлдік ойын түрінде, ғылыми конференция арқылы және т.б. ұсынылады. Ұсынылған гипотезалар тексеріледі, алынған нәтижелерді практикада қолданудың ықтимал жолдары талқыланады, жұмыстың өзіндік талдауы жүргізіледі.

Жобалық қызметті (жобаны, яғни дайын өнімді) бағалаудың үлгі критерийлері.

1-ші нұсқа:

- жобамен жұмыстың дербестігі;
- тақырыптың өзектілігі мен маңыздылығы;
- тақырыпты толық ашу;

- мәселені шешудің ерекшелігі;
- сөйлеу мәдениеті және сөйлеу мәнерлілігі;
- Презентацияда жобаның мазмұнын ашу.

Жоғарыда айтылған барлық әдістерге презентация дайындау керек – белгілі бір аудиторияның алдында слайдтардың көмегімен өз еңбектерінің (зерттеулерінің) нәтижелерін көрсету. Топтық немесе жұптық жұмыстың нәтижелерін таныстыру ұжымдық немесе бірлескен презентация деп аталады.

Білім алушыларға тиімді презентацияларды дайындауға қалай үйрету және көмектесу керек? ШЖМ жағдайында презентациялар әрдайым сынып күш-жігерімен дайындалады, мұғалім балалардың қиялына және шығармашылығына сеніп, ақыл-кеңес бере алады.

Көп ақпарат адамдар визуалды бейнелер арқылы алады. Сондықтан сабақта презентациялар жиі қолданылады, өйткені бұл жаңа материалды ұсынудың көрнекі тәсілі. Бұрын мұндай тәсіл сирек болатын, ал қазір кез келген оқушы жағдайында презентация дайындау. Оларды жасау үшін көптеген арнайы бағдарламалар бар және олардың ішінде ең танымал - Microsoft PowerPoint.

Презентация-бұл белгілі бір мақсатта әр түрлі хабарламалар немесе баяндамалар барысында қолданылатын тиімді мультимедиялық құрал, атап айтқанда: сөз сөйлеу мәнерлілігін арттыру, сондай-ақ сипатталған ақпаратты көрнекі және сенімді иллюстрациялау мақсатында.

Кез - келген презентация-бұл біртұтас бейнелердің, музыканың, бейне мен мәтіннің қоспасы. Көбінесе екі басты компонент - суреттер мен оған қол қою жеткілікті. Визуалды түрде бекітілген мәліметтер оңай қабылданады және жадқа бекітіледі.

Слайдтарда ұсақ шрифтпен терілген мәтіннің бірнеше беттерін немесе қызғылт фонда ашық қызыл мәтінді немесе одан да ұсақ мәтіні бар бірнеше бағандардан тұратын қандай да бір кестелерді білдіретін жағдайлар жиі кездеседі. Кейде, өкінішке орай, презентациялардың үлкен бөлігі слайдтарда жазылған мәтінді бірқалыпты қайта оқу болып табылады, ал баяндамашы тыңдаушылардың арқасынан тұрады.

Назар аудару орталығы әрдайым баяндамашыға бағытталуы тиіс, өйткені презентацияға адамдар слайдтағы жазбаларды оқып емес, тыңдайды. Егер жаңа өнімді көрсету қажет болса, жаңа жабдық көрсетілсе, оны көрсету керек – суреттерді көрсету. Егер гимн дайындалса-оны ұйықтау керек. Бірақ егер зерттеу тақырыбын көрсету өте қиын болса, онда презентация жасау керек. Білім алушылар экрандағы суреттер тек қосымша материалдар екенін түсінуі керек, ал ең бастысы — бұл әңгіме (баяндама).

Презентацияда 10 слайд, 20 минут уақыт - көрсету және әңгіме, 30-шрифтіпен терілген слайдтардағы мәтін болуы тиіс. Бұл 10/20/30 принципі немесе ережесі деп аталады. Сонымен қатар, презентация барысында ұсынылатын өнімнің немесе идеяның мүмкіндіктерін бірнеше рет көрсетуге тырысу керек – онда адамдар баяндамашыны қызығушылықпен қарап, тыңдай алады.

Жақсы презентацияның тағы бір шарты — адамдарды алаңдата білу, оларға сөз беру, сұрақтар қою, яғни Кері байланыс алу — бұл презентацияны шын мәнінде есте сақтау, яғни тиімді етуге көмектеседі.

Тұсаукесерді дайындау кезінде тыңдаушыларға жеткізу және олардың негізінде презентацияны құру қажет бірнеше басты идеяларды, ойдарды немесе қорытындыларды анықтау қажет.

Презентация қандай да бір қосымша ақпаратты қамтымауы керек-барлығын қамту мүмкін емес, бұл тек басты ақпараттан ауытқиды. Қажет болған жағдайда толықтыруды тарату материалында белгілеуге болады, ал слайдтарда тек ең бастысы - өнімнің немесе идеяның артықшылығы және басқалардан айырмашылығы болуы тиіс.

Презентация-құжат емес, үлестірме материал емес, оған тыңдаушыларға материалды жақсы қабылдауға және меңгеруге көмектесетін ақпарат ғана қосылады. Ақпарат-тыңдаушыға немесе оқырманға жақсы қабылдау және шешім қабылдау үшін ыңғайлы түрде ұсынылатын пысықталған және өңделген деректер. Презентация қолжетімді және түсінікті болу үшін оған тек ақпарат енгізу қажет.

Қорытынды слайд ережесі. Бұл нені білдіреді? Адам жадысы қандай да бір іс-шараның немесе құбылыстың басында және, әсіресе, соңында не болып жатқанын жақсы есте сақтау арқылы жасалған. Сол себепті, қорытынды слайдты жан – жақты пысықтау қажет-онда адамдардың назарын басты идеяға аудару керек, ол есте сақтау үшін.

Ақпарат беруде көрнекілік алдымен схема, содан кейін сурет, содан кейін кесте, одан кейін кесте және тек соңғы мәтін. Қоршаған ортаға қажетті ақпаратты жеткізу керек болған кезде дәл осылай айту керек. Презентацияда барлық және әрқашан схема түрінде ұсыну жақсы. Егер схема мүмкін болмаса, онда оны суретпен, содан кейін кестемен көрсету керек. Сурет немесе кесте шықпайды-кесте жасау керек.

Презентациядағы мәтінді барлық алдыңғы тәсілдер батыл сәйкес келмеген жағдайда ғана пайдалану керек, өйткені ол —материалды ұсынудың ең аз көрнекі тәсілі. Слайдта 5-тен астам нысанды орналастыру қажет емес, әйтпесе оларды жадта ұстау қиын болады. Бұл ереже тіпті материалды —

схеманы ұсынудың ең көрнекі тәсілі үшін де қолданылады. Күрделі схемаларды 5 элементке дейін немесе ең болмағанда 5 элементке дейін оңайлату қажет.

Презентацияны дайындаған білім алушыларға бір сурет өте көп сөздерді ауыстыратынын еске салу керек. Сондықтан презентацияны дайындау үшін Яндекске табуға болатын суреттердің жеткілікті санын теру керек. Іздеуді оңтайландыру үшін көбірек мүмкіндіктер Google ұсынады. Images, ол көп нәтиже береді.

Бастау үшін іздеу жолына презентацияға қажетті атау енгізіп, нәтижелерді күту керек. Қажет болса, сұранысты оңтайландыру керек-сөздерді ауыстыру, жаңаларын қосу, қандай да бір түсті басым суреттерді іздеу, сөз, эксперимент жасау - және міндетті түрде іздеу мүмкін.

Ұжымдық презентацияны дайындау бойынша жұмыстың бұл әдісі білім алушыларға көмектеседі:

- компьютерлік техниканы пайдалану бойынша білімді бекіту,
- оқылған және көргендерден алынған негізгі ой мен ақпаратты табу және бөлу бойынша білім алушылардың дағдылары мен іскерліктерін қалыптастыру,
- өз еңбегінің нәтижесі үшін жауапкершілікті арттыру,
- командада жұмыс істеу,
- басқалардың пікірін тыңдау,
- талдау,
- не умозаключения,
- аудитория алдында сөз сөйлеу.

Планшеттік оқыту әдістері

Қазіргі балалар оқиды емес, өйткені біз және біздің ата-аналар, сондықтан оларға қолайлы скучные сызықтық оқулықтар, ал қажет жеке таңдалған креативті оқытушы курстар.

Қазір әрбір адам планшетке ие бола алады. Ол адам қызметінің барлық салаларын қамти отырып, өмірге өте берік кірді. Бүгінгі компьютерлер мен желілер кейбір тар салаларда жақсы жұмыс істейді, бірақ олар күрделі міндеттерді шешу және коммуникациялай білуді күшейте алатын әмбебап құрал бола алмады. Олардың орнына барлық сүйікті планшеттік компьютер немесе жай планшет (Tablet – ағылш.).

Планшет-сенсорлық экраны бар жеңіл, тегіс және жұқа компьютер. Оны кітап ретінде оқуға болады, оны қағаз ретінде жазуға болады. Пернетақта әдетте орын үнемдеу жоқ, ол экранды. Бір зарядтауда жеңіл және ұзақ уақыт жұмыс істейтін планшеттерді бір күн бойы өзімен бірге алып жүруге және кез келген жағдайда - төсек, орындықта, үстел үстінде, көлікте, орманда немесе жағажайда қолдануға болады.

Ал қазір планшеттер жеңіл және қуатты болды. Сонымен қатар, планшетте адам оқыған және жазған Барлық мәтіндік ақпаратты сақтауға болады! Білім беру саласында планшет білім алушылар мен мұғалімдер арасында құрмет пен құрметке ие болды.

Қазір білім беру сайттарында қағаз басылымдардың-оқулықтардың, оқу құралдарының, брошюралардың PDF – нұсқалары орналастырылған. Бірақ олар жүктелген контентпен тікелей өзара іс-қимыл жасауға мүмкіндік беретін планшеттермен ешқандай салыстыруға келмейді. Планшетті компьютердің өзіне тән ерекшеліктері оқытуды басқа, неғұрлым жоғары деңгейде құруға мүмкіндік береді, өйткені мектеп бағдарламасы бойынша толық оқу үшін барлық қажетті элементтерді өзіне алып қойды.

Мультимедиа

Мультимедиа контент (аудио, бейне, графика және т.б.) планшеттік компьютерде де, онлайн-ресурста да болуы мүмкін. Бірақ онлайн-ресурстарда мультимедиялық контенттің аз саны бар. Планшетті компьютерлермен жағдай басқаша: мультимедиа контент әр бетте бар. Қағаз басылымдармен салыстырғанда планшеттік компьютер дәстүрлі медиа үшін қол жеткізбейтін контент сапасының жаңа деңгейін көтереді.

Интерактивті

Бүгінгі таңда ең жақсы сайттар-пайдаланушылар қажетті мазмұнды оңай тапқан кезде портал мен т.б. алдыңғы бөлімдеріне оңай оралуы мүмкін.

Функционалдығы

Планшетті компьютерлерде құрылғының орнына байланысты экранды автоматты түрде бағыттау пайдалану ыңғайлылығын арттыруға мүмкіндік береді және Қолданба арқылы оқырманның қарым-қатынасын жаңа деңгейге көтереді.

Сыйымдылығы

Қазіргі заманғы Интернет беттерді бірден парақтауға мүмкіндік бергеніне қарамастан, кейде жүктеуді күтуге тура келеді, әсіресе жаңа бетте бейне немесе аудиоконтент бар болса. Планшеттік мазмұн осы кемшіліктерінен айырылған. Барлық мазмұн құрылғыға жүктелген, сондықтан шарлау және Беттерді парақтау бірден орын алады.

Офлайн-пайдалану

Сайтты қарау әрдайым қажетті жылдамдықтан және қалаған жерден алуға болатын интернет қосылымының болуын көздейді. Планшеттік компьютерлер контентті өзімен бірге алып жүруге мүмкіндік береді.

Жұмыс үстеліндегі белгіше

Планшетті компьютерлерге арналған қолданбалар тағы бір артықшылығы бар, ол онлайн-сайттар – жұмыс үстеліндегі иконкадан айырылған. Әрбір

қолданба өз белгішесіне ие болуы керек, оны пайдаланушы іске қосады. Бұл мүмкіндік пайдаланушының көзінде оның тартымдылығын арттыруға мүмкіндік береді.

Ұтқырлық

Бірнеше грамм салмағы бар қарапайым планшетті компьютер жүздеген Қарапайым кітаптар немесе журналдар сияқты мазмұнды қамтуы мүмкін.

Бүгін л. н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде "Қазақ" газетінің 100 жылдығына арналған "Қазақстан-2050 Стратегиясы: қазақ журналистикасының тарихы, бүгіні мен даму болашағы" атты республикалық ғылыми-теориялық конференция өтуде. Егер ШЖМ-дағы балалардың қажетті білім беру контенті бар планшеттері болса, онда сапалы білім беру жолында қадам жасалды.

Қазақстанда планшеттік оқытуды қолдану тәжірибесі бар. Ол зерделеуді және қорытуды талап етеді.

BilimBook. Барлығына қолжетімді сапалы білім беру" – ҚР Білім және ғылым министрлігі мен VMG компаниясы ауылдық шағын жинақты мектептер үшін іске асыратын бірлескен республикалық жобалардың бірі.

Жобаны мемлекеттік мекемелер мен Республиканың даму институттары мақұлдады, алдын ала басымдықтар анықталды, басқару және үйлестіру, жеңілдікті қаржыландыру, саяси және әкімшілік қолдау мәселелері келісілді және шешілді.

Жобаны жүзеге асыру үшін компьютерлік техниканы шығару жөніндегі халықаралық компаниялар, ақпараттық-коммуникативтік технологиялар компаниялары, Microsoft бағдарламалық қамтамасыз ету жөніндегі компаниялар, байланысты қамтамасыз ету жөніндегі компаниялар тартылды. Олардың тәжірибесі мен бүкіл әлем бойынша білім беру бағдарламаларын іске асыру жөніндегі ең заманауи әзірлемелері Қазақстанның ауылдық шағын жинақты мектептерінде білім беру сапасын айтарлықтай арттыруға көмектесе алады.

Акт-серіктестер тарапынан көмек көрсету және қолдау Технологиялық сараптаманы қамтамасыз ету, халықаралық тәжірибе алмасу, дұрыс шешімдер әзірлеу, интерактивті контентпен қамтамасыз ету, логистиканы жүзеге асыру, мұғалімдер мен білім алушылар тренингі, Интернетке қол жеткізуді қамтамасыз ету, техникалық қолдау көрсету болып табылады.

Мемлекеттік-жеке меншік әріптестік шеңберінде өзара іс-қимылдың тиімділігіне мемлекеттік қорғау органдарымен, үкіметтік емес ведомстволармен, республикалық және жергілікті басқару органдарымен, білім беру ұйымдарымен ынтымақтастық кезінде кепілдік беріледі. Олардың тарапынан жобаны ұйымдастырушылар жобаны енгізуге, білім беру саласында

сараптама жүргізуге, тренингтерге, контентті іріктеуге және оның оқу бағдарламасына кірігуіне, зерттеу қызметі мен әдіснамалық қолдауды жүзеге асыруға, сондай-ақ жобаны дамыту бойынша қосымша қызметтер көрсетуге көмек көрсетеді.

Жоба 2017 жылдың 1 қыркүйегінен бастап республиканың пилоттық ШЖМ-да іске қосылды.

Планшеттер-әрбір оқушы үшін үйреншікті бола алатын және болуы тиіс оқытудың жаңа құралы. Мектепте оқытудағы планшеттерді пайдаланудың артықшылықтары даусыз. Енді барлық оқулықтар, кітаптар, анықтамалықтар жинақы және жеңіл планшетке сыйуға болады. Осы құрылғымен мектеп бағдарламасы шеңберінде үй тапсырмалары мен презентацияларды дайындау - едәуір уақыт шығындарын талап етпейтін қарапайым және нәтижелі жұмыс. Балалар Интернетті оқытуда, кез келген тақырып бойынша ақпарат іздестіруде пайдалануға мүмкіндігі бар, ал мектептердің электрондық кітапханаларынан қажетті кітаптар мен оқулықтарды жүктеу бірнеше секунд қана талап етеді.

Құрылғы ылғал мен механикалық зақымданудан қорғайды, бұл өте өзекті, себебі планшетті балалар пайдаланады.

Мұғалімнің планшетті қолдануы

Планшетті оқу мақсатында пайдалану үшін білім алушылар алдында жаңа құрылғы ұсынатын мұғалім өзінің АКТ-құзыреттілігін көрсетуі тиіс. Оқу процесіне дербес планшетті енгізу мұғалім үшін:

- жаңа оқыту мақсаттарын;
- оқу процесін ұйымдастырудың жаңа формаларын;
- білім беру қызметінің жаңа мазмұнын іске асыруды білдіреді.

Мұғалім планшетті ғана емес, сонымен қатар оны өзінің педагогикалық қызметінде тиімді қолдануы керек:

- сабақта міндетті түрде планшетті қолдана отырып, сабақ жоспарын құру;
- планшет арқылы жаңа материалды түсіндіру;
- әріптестермен өзара іс-қимыл жасау, тәжірибе алмасу;
- білім алушылардың ата-аналарымен өзара әрекет ету;
- оқу материалдарын іздеу және оларды планшет мазмұнына енгізу;
- оқытуды басқару;
- интерактивті сабақ өткізу үшін оқу материалын әзірлеу, оларды планшет контентіне қосу;
- білім алушылардың даму мониторингі;
- мектептің электронды құжат айналымы жүйесінде жұмыс істеу үшін планшетті пайдалану;

- оқу үрдісінде планшетті толық пайдалану дағдыларын дамыту бойынша курстар мен тренингтерге белсенді қатысу және т. б.

Мұғалімнің планшетті пайдалану аясы өте кең: оқу материалдарын жасау үшін ақпаратты іздеуден бастап оқушының пәндік білімді меңгеру деңгейіне мониторинг жасауға дейін.

Планшетті енгізгеннен кейін мұғалім планшеттің контентіне дәрістік және басқа да оқу материалдарын, материалды бекітуге арналған және оларды сыныпта немесе үйде орындауға арналған тапсырмаларды дайындауға және енгізуге мүмкіндігі бар. ШЖМ біріктірілген сыныптарында өз бетінше жұмыс істеуге арналған тапсырмаларды дайындау сабақ уақытын айтарлықтай үнемдейді, осының есебінен сабақты басқа оқу іс-әрекетінің түрлерімен түрлендіруге болады.

Мұғалімге қойылатын талаптар:

- белгілі бір оқу міндеті үшін дербес оқыту құрылғысын пайдалана білу ғана емес, сонымен қатар білім алушылардың қандай да бір ресурстармен жұмысын қалай ұйымдастыруға болатынын түсіну,

- интерактивті түрде сабақ өткізу, онлайн-оқыту маңызды құрамдас бөлігі болып табылатын аралас оқыту модельдерінің элементтерін қолдану дағдыларын дамыту.

Педагогтерге елеулі қолдау Bilimland және оған ұқсас iTest, iMekter және Twig-bilim үштілді білім беру ресурстары жүзеге асырады.

Bilimland.kz білім беру ресурстары ҚР Білім және ғылым министрлігінің сараптамасынан өтіп, пайдалануға ұсынылды («Білім беру ұйымдарында пайдалануға рұқсат етілген оқулықтардың, оқу-әдістемелік кешендердің, құралдардың және басқа да қосымша әдебиеттердің, оның ішінде электрондық жеткізгіштердегі тізбесін бекіту туралы «Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің міндетін атқарушының 2013 жылғы 27 сәуірдегі № 400 бұйрығына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» ҚР Білім және ғылым министрінің 2014 жылғы 10 желтоқсандағы № 515 бұйрығына сәйкес).

Сондай-ақ, Bilimland.kz білім беру ресурстары «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ және Ұлттық тестілеу орталығы сияқты беделді ұйымдардан оң пікірлер алды.

Қазіргі уақытта bilimland.kz ресурстары «Назарбаев Зияткерлік мектептері» жүйесіне кіретін барлық мектептерде, Қазақстанның 7000-нан астам мектептерінде табысты қолданылуда және педагогтерден оң пікір алды. Сайттың жеке жазылушыларының саны 2017 жылы 500 000-нан астам адамды құрады.

2017 жылы bilimland.kz платформасына 7-11-сыныптарға арналған «Химия» және 1-11-сыныптарға арналған «Математика» пәндері бойынша білім алушылар мен мұғалімдерге арналған жаңа курстар қосылды. Интерактивті ресурс логикалық байланысқан шағын оқу мәтіндерінен тұрады, олар білім алушыларға оқу ақпаратын жүйелі түрде меңгеруге мүмкіндік береді.

Сабақтардың негізгі ерекшеліктері оқу материалын оқуда ең жоғары табысқа жетуге бағытталған оқушының интерактивті қызметі арқылы оқытуды дербестендіру болып табылады. Оқушы сабақта болмаған жағдайда өздігінен оқи алады немесе бұл материалды бекіту және сабақ материалдарын өңдеу үшін үйде тағы да қарай алады.

Bilimland.kz білім беру платформасы барлық жастағы балаларды оқыту үшін курстар топтамасын ұсынады:

Мектепке дейінгі білім беру

1. Мектепке дайындық

Кешен оқу мекемесінің қабырғасында қолдануға, сондай-ақ үйде жеке пайдалануға бағытталған өзара байланысқан курстар жиынтығы болып табылады.

2. Инклюзивті курс

Бұл мультимедиялық цифрлық кешен мүмкіндігі шектеулі балалармен терапевтік сабақтарға арналған.

Бастауыш білім беру

1. Бастауыш математика

Оқу құралы бастауыш мектептегі математиканың барлық негізгі тақырыптық бөлімдері бойынша интерактивті оқу материалдарының кең жиынтығын қамтиды.

Орта білім

1. Математика және жаратылыстану-ғылыми цикл

а. Математика, физика, химия пәндерінен онлайн-курстар

Бұл ғалым-әдіскерлер, жетекші пән мамандары, мұғалімдер, сондай-ақ бағдарламашылар мен аниматорлар арасынан халықаралық авторлар ұжымы әзірлеген математиканы, физика мен химияны оқыту бойынша бірегей интерактивті кешендер Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының (МЖМБС) талаптарына сәйкес пәннің барлық мектеп курсы қамтиды.

б. Физика, химия, биология, математика және жаратылыстану бойынша виртуалды зертхана.

Бұл физика, химия, биология, математика және география бойынша заманауи электронды жаттықтырушылар мен симуляторлардың бірегей топтамасы.

с. Биология, информатика, география, жаратылыстану, дүниетану пәндері бойынша онлайн-сабақтар.

Әрбір курс оқытылатын пәннің барлық негізгі тақырыптық бөлімдері бойынша интерактивті оқу материалдарының кең жиынтығын қамтиды.

а. Аудио хрестоматия казахской литературы

В этом курсе имеются все аудиозаписи произведений, которые соответствуют школьной программе, утвержденной Министерством образования Казахстана.

б. Аудио хрестоматия мировой литературы на русском языке

В этой коллекции имеются аудиозаписи произведений мировой литературы, устного народного творчества.

2. Гуманитарлық цикл

а. Қазақ тілінің онлайн курсы

Қазақ тілінің заманауи курсы қазақ тілін екінші тіл ретінде оқыту бағдарламасы негізінде әзірленген интерактивті сабақтардың кең ауқымын қамтиды.

б. Ағылшын тілінің онлайн курсы

Ағылшын тілінің бұл заманауи курсы ағылшын тілін шет тілі ретінде халықаралық оқыту бағдарламасы негізінде әзірленген интерактивті сабақтардың кең жиынтығын қамтиды.

с. Француз тілінің онлайн курсы

Француз тілінің заманауи және қызықты курсы бастауыш сыныптан бастап аралық деңгейге дейін тілді меңгеру деңгейі бар жасөспірімдерге арналған.

д. Неміс тілінің онлайн курсы

Неміс тілінің заманауи, қызықты және әмбебап курсы бастауыш сыныптан бастап аралық деңгейге дейін тілді меңгеру деңгейі бар жасөспірімдерге арналған.

е. Қазақ әдебиетінің аудиохрестоматиясы

Бұл курста ҚР Білім және ғылым министрлігі бекіткен мектеп бағдарламасына сәйкес келетін барлық аудиожазбалар бар.

ф. Орыс тіліндегі әлемдік әдебиеттің аудиохрестоматиясы

Бұл топтамады әлемдік әдебиет, халық ауыз әдебиеті шығармаларының аудиожазбалары бар.

Бейнетоптама

Бұл топтама 5 минуттық бейнероликтерден тұрады, олар тақырыпты түсіндіру үшін тек оқыту процесінде ғана емес, тәрбие процесінде де тамаша көрнекі материал болып табылады. Педагогке интернеттен лайықты және

тексерілген материалдарды іздеуге уақыт жұмсаудың қажеті жоқ, тек бейнетоптаманы ашып, лайықты бейнені көрсету қажет.

Дүниежүзілік тарих бойынша онлайн-сабақтар.

Курс оқытылатын пәннің барлық негізгі тақырыптық бөлімдері бойынша интерактивті оқу материалдарының кең жиынтығын қамтиды.

«Тау ісі» курсы

Курс болашақ инженерлерге арналған. Курс кен орындарын барлау, игеру, жер қойнауынан пайдалы қазбаларды алу, оларды бастапқы өңдеу және т. б. байланысты өзекті тақырыптарды қамтиды.

«Ғимараттарды салу және пайдалану» курсы

Курс болашақ құрылысшыларға арналған. Курс құрылыс құрылымдарын таңдаумен, сәулет-құрылыс сызбаларын әзірлеумен, күрделі емес есептерді және т. б. орындаумен байланысты өзекті тақырыптарды қамтиды.

Қосымша ресурстар

iTest – ҰБТ және ТКТ-ға дайындаудың виртуалды жаттықтырушысы.

Бұл жоғары сынып білім алушыларын ұлттық бірыңғай тестілеуге (ҰБТ) дайындауға арналған арнайы әзірленген электрондық жаттықтырушы.

iMekter – бастауыш мектеп бағдарламасы.

Бұл қазақстандық жетекші әдіскерлер мен мұғалімдер әзірлеген қазақ бастауыш мектебі бағдарламасының толық курсы.

Twig-Bilim – химия, физика, биология және жаратылыстану пәндері бойынша мектеп бағдарламасы негізінде жасалған 1000-нан астам қызықты 3 минуттық фильмдерден тұратын кешен.

Бұл ресурстар ең алдымен мұғалімдер үшін қосымша құрал болып табылады. Қазақстандағы барлық ШЖМ оларды кейде немесе үнемі қолданады, оларды үй тапсырмасы ретінде береді немесе жаңа тақырыпқа дайындық ретінде қолданады.

Білім беру процесінде Интернет-ресурстардың тағы бір практикалық қолданылуы (әсіресе білім алушылармен өз бетінше жұмыс жасағанда) хотлист бойынша оқыту сияқты жұмыс түрі болуы мүмкін.

Хотлист (ағылш. «ыстық тізім») – бұл оқытылып отырған тақырып бойынша сайт мекенжайлары бар мұғалімдердің жасаған сілтемелер тізімі. Тақырыптық тізімді қолдану білім алушыларға үй тапсырмасын орындау барысында уақытты үнемдеуге мүмкіндік береді.

Бұл тәсілдің екінші артықшылығы – білім алушылар ұсынылған сайттардың ішінен, олардың пікірінше, материал неғұрлым толық және түсінікті жазылған сайттарды таңдай алады. Жұмыс барысында хотлисті оңай толықтыруға болады.

Отандық ақпараттық ресурстар арасында **«Қазақстанның ашық университеті»** – еліміздегі жетекші жоғарғы оқу орындарының және оқытушыларының онлайн-курстарына әр адамға қолжетімді қазақ және орыс тілдерінде шектеусіз, тегін білім беру платформасын айтуға болады. Жобаның мақсаты: сапалы тегін онлайн-курстар ұсыну арқылы ел халқының зияткерлік деңгейін арттыру, цифрлық технологиялар арқылы барлығына қолжетімді онлайн-білім беру.

Осы платформада ұсынылған материалдар жоғары оқу орындарының студенттері үшін ғана емес, сондай-ақ орта және жоғары сынып білім алушылары үшін де пайдалы болуы мүмкін. Қандай да бір тақырыпты тереңірек зерттеуге немесе қосымша жаңа нәрселерді білгісі келетіндерге арналған, сондай-ақ материалдар кәсіби бағдар беру сипатында болуы мүмкін. Сонымен, «Java тілінде компьютерлік ғылымдарға кіріспе», «Тіл тарихы: кіріспе» және т. б. курстары танымал. Мұғалімдер үшін де қызықты ақпараттар бар, мысалы, «Цифрлық дәуірдегі педагогиканы қайта қарастыру», «Төртінші өнеркәсіптік революция» және т.б.

Білім беру платформасы мына сілтеме бойынша орналасқан:
<https://openu.kz/ru>.

Сапалы білім контентін шетелдік онлайн-платформалар арасында да табуға болады. **«Лекториум» ағартушылық жобасы** 2009 жылдан бастап орыс тілінде тегін онлайн-білім берумен айналысады. Көпшілік ашық онлайн-курстарды (КАОК) орналастыру үшін білім беру платформасын, КАОК әзірлеу бойынша бейінді баспаны және орыс тілінде лекцияның ең үлкен ашық бейне мұрағатын біріктіреді. «Лекториуммен» 100-ден астам серіктес жұмыс істейді, олардың арасында ТМД және Еуропаның білім беру бастамалары мен әлеуметтік жобаларды қолдайтын жетекші ЖОО мен мектептері; мамандар қауымдастығы және педагогикалық білім берудің кәсіптік орталықтары; мұражайлар мен компаниялар бар.

«Лекториум» платформасында білім беру нарығының көшбасшылары дайындаған жаппай ашық онлайн-курстар (КАОК) орналастырылады. «Лекториум» медиатекасы – орыс тіліндегі білім беру материалдарының ең үлкен бейне мұрағаттарының бірі. Ашық түрде 4000-нан астам дәріс жарияланды.

Әртүрлі жастағы білім алушылар үшін «Robolab тіліндегі робототехника бойынша базалық курс», «Өткен шақтағы және қазіргі диалогтегі әдебиет», «Қызықты математика», «Бейорганикалық химия және экология», «Болашақтағы инженерия», «Голдберг машиналары» және т. б. курстар өте қызықты болып табылады. Мұғалімдер үшін «Қалай жобалардың » Мұғалімдер

үшін «Қалай жоба тәлімгері болуға болады?», «Өз-өзіне логист», «Заманауи курс құрылысы» және т. б. курстар пайдалы болуы мүмкін.

Білім беру платформасы мына сілтеме бойынша орналасқан: <https://www.lektorium.tv>.

«Универсариум» ағартушылық жобасы. Жобаның мақсаты: білім беру қызметінің соңғы тұтынушыларын бейіналды энциклопедиялық дайындауды және мақсатты бейінді оқытуды қамтамасыз ететін университетаралық желілік алаң құру.

Жобаны іске асырудың негізгі принциптері: ашық білім беру платформасы және жетекші университеттер мен ресейлік жоғары оқу орындарының үздік оқытушыларын жобаға тарту; жоба шеңберінде қолжетімді оқыту; белсенді білім беру ортасы және заманауи технологиялар мен әдістемелерді пайдалану – бейнедәрістер, білімді автоматтандырылған түрде бақылау, интерактивті үй тапсырмалары.

Барлық оқыту білім беру курсының дәйекті модульдерінен өту принципі бойынша құрылған. Курстың жалпы ұзақтығы (оқу уақыты) бағдарламаның толықтығы мен күрделілігіне байланысты 7-10 аптаны құрайды. Әрбір модуль бейнедәрісті, өзіндік жұмысты, үй тапсырмасын және тестілеуді қамтиды.

«Универсариум» курстары білім саласындағы білім беру пәндерінің элементтері ретінде беріледі. «Универсариум» курстарының тізімін қалыптастырумен сараптамалық кеңес айналысады.

«Универсариум» университетаралық желілік алаң ретінде және ең кең мақсатты аудиторияларға бағдарланып, бірнеше әлеуметтік қызметтерді жүзеге асырады:

- барлық тілек білдірушілер үшін сапалы және қолжетімді білім алуға мүмкіндік беру;
- білім алудың тартымдылығын арттыру;
- алыс және жету қиын аумақтарда тұратындарға қосымша білім беру мүмкіндігін қамтамасыз ету;
- денсаулық мүмкіндігі шектеулі азаматтар үшін білім алуға қол жетімділікті қамтамасыз ету.

Курстардың басым көпшілігі тегін. Мектеп білім алушылары үшін «Физика бойынша қосымша жалпы білім беру бағдарламасы» және басқа пәндер бойынша мектепте оқыған материалды қайталау және бекіту, сондай-ақ алған білімдерін тереңдету сияқты дәрістер неғұрлым тартымды болып табылады. Қосымша білім ретінде «Оқырман мектебі: мәтінді интерпретациялау мәдениетін қалыптастыру», «Химия: пайдалы және пайдасыз» және т. б. курстар қызығушылық арттырады.

Сонымен қатар педагогтер үшін «Орта мектептегі ықтималдықтар теориясы және статистика», «Оқырман мектебі: жасөспірімдер жасындағы оқырман мәдениетін қалыптастыру», «Білім беру: тыңдау және ұмыту емес, әрекет ету және түсіну», «Физика мен математиканы орта мектепте оқытамыз» және т. б. Ата-аналарға арналған жеке курстар: «Отбасында креативтілікке тәрбиелеу», «Үйдегі мультстудия» және т.б.

Білім беру платформасы мына сілтеме бойынша орналасқан: <https://universarium.org>.

Lingualeo.com – бүкіл әлем бойынша 17 миллионға жуық адам пайдаланатын ағылшын тілін үйрену мен практикаға арналған онлайн-сервис. Интерфейс екі тілде ұсынылған – орыс және ағылшын.

Тапсырмаларды тілді меңгеру деңгейі бойынша таңдауға болады – жаңадан бастаушыдан ілгері қарай. Бұл жобаның ұтымды тұсы ағылшын тілін үйрену мотивациясын қолдайды: әзірлеушілер интерфейсті балалар мен жасөспірімдер үшін барынша тартымды етті. Онлайн-сервисті пайдаланушылар ағылшын тіліндегі тең түпнұсқалы материалдар (фильмдер, музыка, кітаптар) бойынша ағылшын тілін үйренеді, сөздік қорын бекіту үшін жаттығулардан өтеді, курстарды өз мақсатына (оқу, жұмыс, қарым-қатынас, саяхат үшін) меңгереді, Лео кейіпкерінің тапсырмаларын орындайды және оның тоқтығын қадағалайды. Тегін аккаунт онлайн-сервистің барлық қызметтерін пайдалану мүмкіндігіне бірқатар шектеулер енгізеді, сонда да ағылшын тілін үйрену үшін тиімді болып қала береді.

Lingualeo – мультиплатформалық қызмет. Ол веб-платформада және iOS, Android, Windows Phone және браузерлер үшін тегін мобильді қосымшалар түрінде қол жетімді.

Білім алушылардың планшетті қолдануы

Бүгінгі оқушы заманауи ақпараттық қоғамда өмірге дайын болуы, қоғамның IT-құзыретті мүшесі болуы тиіс. Өзінің оқуы үшін жауапкершілікті сезіне отырып, жақсы нәтижелерге қол жеткізуге тырысады. Оқушының мектеп қамтамасыз етуі қажет бірқатар қажеттіліктері бар:

- техникалық оқыту құралдары, компьютер және Интернетке қол жеткізу;
- білім беру ресурстарына еркін қол жеткізу;
- өзінің үлгерімі мен үй тапсырмалары туралы хабардар болу.

Bilimbook планшети осы қажеттіліктерді қанағаттандыруға көмектеседі: білім алушы планшетті жобалау қызметінде, мультимедиялық туындыларды жасау кезінде, презентацияны жасау кезінде, интернетке қол жеткізу мүмкіндігі болған жағдайда жергілікті және жаһандық желіде ақпаратты іздеу үшін пайдалана алады.

Планшет үйде де, мектепте де білім алушыларға жеке қолдануға арналған және ШЖМ оқу процесіне АКТ-ны жедел енгізудегі маңызды қадам болып табылады.

Планшеттің контентіне қолданыстағы қағаз оқулықтардың, жұмыс дәптерлерінің, тапсырмалар мен жаттығулар жинақтарының электрондық нұсқалары жүктеледі. Сондықтан планшет бар болса, барлық жерде оқуға болады.

Арнайы қосымшаларды пайдалана отырып, білім алушы конспекті суретке түсіре алады, сабақтың бейнежазбасын жасай алады, сыныптастарымен ақпарат алмаса алады. Әрбір қолданба өз белгішесіне ие, оны пайдаланушы іске қосады.

Планшеттің мүмкіндіктері кез келген ыңғайлы жұмыс режимін таңдауға мүмкіндік береді.

Планшеттің мүмкіндіктері кез келген ыңғайлы жұмыс режимін таңдауға мүмкіндік береді.

Білім алушыға қойылатын талаптар:

- планшетті тікелей мақсаты бойынша пайдалана білу;
- басқа материалдарға алаңдамай, қажетті мазмұнмен дұрыс жұмыс істей білу;
- кері байланыс функциясын қолдана білу;
- онлайн-ортада жұмыс істей білу;
- басқа білім алушылармен және мұғаліммен бірлесіп жұмыс істей білу;
- онлайн-ортада өзін-өзі ұстау ережелерін білу және орындау, барлық басқа қатысушыларға құрметпен қарау.

Білім берудің инновациялық технологияларының басты мақсаты адамды тұрақты дамып келе жатқан әлемде өмірге дайындау болып табылады. Инновациялық қызметтің мақсаты дәстүрлі жүйемен салыстырғанда оқушының тұлғасын сапалы өзгерту болып табылады.

Технологияны сипаттау кезінде қандай да бір технология нашар, ал қандай да бір технология жақсы деп қорытынды жасауға болмайды. Технологияны таңдау оны қолданатын тұлғаның біліктілігімен, білім беру ұйымдарының мүмкіндіктері мен қажеттіліктерімен, жекелеген блоктардың салыстырмалы маңыздылығы туралы түсінікпен анықталады.

Оқу процесінде заманауи инновациялық технологияларды белсенді қолдануға бірқатар маңызды факторлар кедергі келтіреді:

- оқу орындарының компьютерлік және электрондық оқыту құралдарымен жеткілікті қамтамасыз етілмеуі;
- Интернетке және басқа да халықаралық ақпараттық желілерге шығудың болмауы;

- оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің нашар болуы;
- мұғалімдердің заманауи компьютерлік техниканы жеткілікті меңгермеуі, бағдарламалық қамтамасыз етуді білмеуі.

Сессияаралық кезеңде жоғарыда баяндалған бағыттардың ішінде интернет жүйесіне шығатын сыныпта компьютерлер немесе мектепте компьютерлік сынып болған жағдайда қашықтықтан қол жеткізу немесе онлайн жұмыс істеу мүмкіндігі бар электрондық және өзге де ресурстарды пайдалана отырып, технологиялар мен әдістер неғұрлым басым болып табылады. Сипатталған әдістер мен тәсілдер мұғалімнен білім алушылардың пәніне деген қызығушылығын арттыру үшін барлық күш-жігерді жұмсауды талап етеді. Мұғалім сабақ құруда креативті және шығармашылық көзқарасты ұстанушы болуы тиіс.

Бұл құралда біз бар тәжірибені жинақтап, сессияаралық кезеңде оқытуды ұйымдастыру мен мазмұнының ерекшеліктерін, білім алушылардың жеке білім траекторияларын құру тәжірибесін ашуға тырыстық. Жекелеген пәндерді тереңдете оқытудағы мұндай тәсілдеменің құндылығы – білім алушыларға элективті курстардың кең спектрін ұсыну, білім алушылардың әртүрлі санаттарына олардың қабілеттері мен жеке қажеттіліктеріне сәйкес толыққанды білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету.

Сессияаралық кезеңде ШЖМ-да білім беру процесін ұйымдастыру принциптері:

- Өзара оқыту;
- Әр жастағы білім алушыларды оқыту мен тәрбиелеудің міндеттері, мазмұны мен құралдарын интеграциялау және саралау;
- Әр жастағы білім алушылардың өзара әрекет етуін реттеу;
- Оқу сабағындағы білім алушылардың жас ерекшеліктерінің оңтайлылығы;
- Таңдау, яғни оқушы үшін өзінің жеке ұстанымын анықтау қажеттілігі бар жағдайларды жасау;
- Оқу пәні мен эмоционалдық-іс-әрекеттік сипаттағы сабақтарды алмастырып отыру;
- Шоғырландырылған оқыту;
- Ірі оқу блоктары;
- Бірнеше рет қайталау.

Төменде сыныптар бойынша оқытудың мүмкін болатын құрылымы берілген.

13-кесте сыныптар бойынша оқытудың ықтимал құрылымы:

Деңгейле рі	Жас құрамы	Мазмұны	Мақсаты	Оқыту ұйымы
Бастауыш сыныптар	1-сынып	1. Бірінші оқу жылында білім алу.	1. Білім беру мазмұны	-
	Әртүрлі жастағы 1. Бастауыш білім беру мазмұны (2-4 сынып).	2-3-4 сынып	1. Бастауыш білім алу	Бір күндік батулар.
	Әртүрлі жастағы	5-6 сынып 1. Негізгі жалпы білім алу. 2. Дарынды балалардың жекелеген пәндерді тереңдете оқытуы.	2. Элективті курстар. 3. Жекелеген қоғамдарды тереңдетіп оқыту бағдарламалары білім беру пәндері.	Апталық және күндізгі батулардың үйлесімі. Элективті батыру.
5-9 сыныптар	Әртүрлі жастағы 7-8-9	1. Негізгі жалпы білім алу. 2. Дарынды балалардың жекелеген пәндерді тереңдете оқытуы.	1. Негізгі жалпы білім беру мазмұны (7-9 сынып). 2. Элективті курстар. 3. Жекелеген қоғамдарды тереңдетіп оқыту бағдарламалары-білім беру пәндер	Апталық және күндізгі батулардың үйлесімі. Элективті батыру. Жобалау және зерттеу жұмыстары
10-11 сыныптар	Әртүрлі жастағы 10-11	1. Толық орта мектеп курсы оқыту. 2. Жеке ЖОО алдындағы дайындық.	1. Толық орта мектеп курсы оқыту. 2. Жеке ЖОО алдындағы дайындық.	Апталық және күндізгі батулардың үйлесімі. Жобалау және зерттеу жұмыстары.

Білім беру процесі әрбір жасқа жетекші қызмет түріне сүйенумен ұйымдастырылады. Әртүрлі жастағы топта барлық айырмашылықтар табиғи және олар негізінен жастағы айырмашылықтан туындаған және қақтығыстың

туындауына негіз болып табылмайды. Әртүрлі жастағы оқу топтары балаларға ғылым негіздерін жеке қарқынмен меңгеруге мүмкіндік береді. Топтардың осындай құрылымына көшу жоғары деңгейде оқу ниетін сақтаудың маңызды шарты болып табылады. Әртүрлі жастағы топтарда өзара оқытуға табиғи қажеттілік бар.

Әр жастағы оқу кезінде жыл сайын оқу тобы жаңа мүшелермен толықтырылады. Және олар жұмысқа органикалық сай болуы үшін жыл сайын 7-11 сынып аралығында оқытылатын негізгі оқу пәндерінің жүйелі, логикалық аяқталған курсынан өту қажет. Бұл ретте жыл сайын оқытылатын пәннің проблематикасын қарастыру бұрышы, қандай да бір бөлімдерді пысықтау тереңдігі, теориялық және практикалық бөлімнің арақатынасы, білім беру үдерісін ұйымдастырудың әдістемесі мен технологиясы өзгереді.

Жылдық курстарды әзірлеу кезінде оқу пәнінің мазмұны ірі блоктарда ұйымдастырылады, бұл тек білімді терең және саналы түрде меңгеруді ғана емес, сонымен қатар диалектикалық ойлау тәсілдерін де қамтамасыз ететін оқу ақпаратын ұсынудың әртүрлі нысандарын пайдалануға мүмкіндік береді. Бұл ретте Оқу уақытының шығындары қысқартылады.

Оқу қызметін ұйымдастырудың ұжымдық нысандарын (өзара оқыту) пайдалану нақты пәнді үздіксіз оқыту кезеңдерін ұлғайтуды талап етеді. Бұл жерде негізгі затты зерттеуге 20 сағатқа дейін бөлінген, ал сынақпен батыру аяқталған кезде апталық "батыру" барынша тиімді.

«Батыру» әдісін қолданғанда оның құрылымын анықтауға болады. Ықтимал құрылым келесідей көрінеді:

* алдыңғы батыру материалдарын қайталаудың бірінші күні, алдағы аптаны жоспарлау;

* екінші күн-әртүрлі жастағы топ құрамындағы оқу қызметі;

* үшінші күн – информатика және шетел тілдері;

* төртінші күн-әртүрлі жастағы құрамның шағын топтарындағы жұмыс;

* бесінші күн-топаралық қызмет: пікірталас клубтары және т. Б№;

* алтыншы күн-жеке кеңестер мен сынақтар;

Мұндай тәсіл оқу материалымен ұзақ уақыт жұмыс істеуге, қорытынды жасауға, жеке ережелерді бірнеше рет қайталауға және ұзақ мерзімді жадқа көп ақпаратты шығаруға мүмкіндік береді.

Оқытудың барлық жүйесін, балалардың бойындағы дұрыс-эмпирикалық ойлау дәстүрін қалыптастыруды, олардың бойында ғылыми-шығармашылық ойлауын дамытуға қайта бағыттау қажет. Бұл проблема дамытушылық оқыту жүйесінде барынша табысты шешіліп жатыр, оның мақсатына іс-әрекет тәсілін шебер іске асыру кезінде ғана қол жеткізуге болады. Өйткені ол бірінші кезекте білім сомасын алуға емес, зерттеу қызметінің тәсілдерін игеруге бағытталған және

ойлаудың жаңа түрін дамытуға ықпал етуі тиіс. 5 оқу сағатына дейін сабақтарда жұмысты ұйымдастыру кезінде ақыл-ой қызметін қарқындату тәсілдері, «батыру», тренинг, «ми шабуылы» сияқты түрлер қолданылуы тиіс. Монотондылық пен артық жүктемені болдырмау үшін психологиялық қамтамасыз ету шаралары көзделеді. Осылайша, батыру кезінде негізгі пәндермен сабақтар эмоционалды-әрекеттік сипаттағы (дене шынықтыру, музыка, бейнелеу өнері) сабақтармен алмасады.

ШЖМ-да оқу жоспарларын құру ерекшеліктері

Жалпы білім беретін мектептің қолданыстағы оқу жоспарларының бірде-бір нұсқасы әртүрлі жастағы білім беру мекемесінде жұмыс істеуге жарамсыз. Бұл дегеніміз, біз «авторлық» оқу жоспарын әзірлеуіміз керек. Екінші жағынан, білім беру процесін ұйымдастыру нысанының өзгеруі оның тиісті өзгеруіне әкеледі.

«Пәнге батыру» әдісімен білім беру процесін ұйымдастыру туралы әңгіме болған жағдайда эмпирикалық түрде тиісті есептерді жүргізуге арналған формула жасалған.

Оқу жоспары оқу пәндерін оқуға бөлінген сағаттар санын сақтау үшін әзірленеді (есептеледі). Әсіресе бұл пән бойынша және жалпы оқу жоспары бойынша батыру санын есептеуге қатысты.

Әртүрлі жастағы оқыту моделін салуға ұсынылатын тәсіл әмбебап деп танылуы мүмкін, өйткені аздаған өзгерістер кезінде білім берудің түрлі мақсаттарын іске асыру үшін әртүрлі модельдерді алуға болады.

Білім алушылардың білім жетістіктерін мониторингілеу жүйесі:
апта сайынғы сынақтар (мұғалімдер, ОТЖ жөніндегі орынбасары));

бірнеше жыл ішіндегі оқу қорытындыларын бақылау және салыстыру-РВГ негізгі және толық орта білім мазмұнын меңгеру дәрежесі (мұғалімдер, ОТЖ жөніндегі орынбасары);

ересек білім алушыларға арналған қысқы сессиялар (мұғалімдер, ОТЖ жөніндегі орынбасары);

негізгі және толық орта мектеп курсы бойынша қорытынды аттестаттау (мұғалімдер, оқу-тәрбие ісі жөніндегі орынбасары))

курстық жобаларды қорғау (білім алушылардың зерттеу қызметін ұйымдастырушы);

Портфолио (сынып жетекшілері).

Күтілетін нәтижелер

Жалпы білім беретін мектептер мен қосымша білім беру жүйесін жұмыс тәжірибесіне енгізу, біздің ойымызша, ресейлік білім беруді жаңғыртудың перспективалық бағыты болып табылады.

Алайда, бұл көшудің экономикалық көрсеткіштері мүмкін білім беру әсерімен салыстырғанда соншалықты байқалмайды.

Бұл әсерлер болуы мүмкін:

* білім берудің түпнұсқа мазмұнын әзірлеу оқу материалының артық және қажетсіз қайталануынан құтылуға көмектеседі. Бұл ретте оны зерделеудің неғұрлым қисынды бағытын анықтау мүмкіндігі пайда болады;

* білім берудің пәндік мазмұнының кейбір өзгеруі, оқу өзара әрекеттесуі барысында білімді меңгеруге бағытталған білім беру процесін ұйымдастырудың озық тәсілдерін пайдалану мектеп білім алушыларының оқу-жаттығуының оң уәждемесін арттырады;

* мұғалімнің сабаққа бөлінген уақытты тиімді пайдалану мүмкіндігі пайда болады;

* балаларда ыңғайлы жағдайда білім алу мүмкіндігі пайда болады;

* білім алушылардың жалпы білім беру дайындығын түбегейлі жақсартудың нақты мүмкіндігі пайда болады;

* бітірушілерді өмірдің жаңа жағдайларында өзінің әлеуметтік рөлін жүзеге асыруға дайындау жақсарады.

Кейбір жағдайларда тірек мектебі мұғалімдерінің жұмысы ММ-де тікелей қиындықтар тудыруы мүмкін. Мұғалімдер Skype, "Күнделік" автоматтандырылған білім беру ақпараттық жүйесі, "Білімал" ақпараттық-білім беру жобасы және т.б. арқылы онлайн-сабақтар өткізгенде қашықтықтан білім беру мүмкіндіктері көмекке келуі мүмкін.

Сессияаралық кезеңде ШЖМ үшін тірек мектептермен қашықтықтан оқытудың оқу процесін ұйымдастыру тұрғысынан келесі модельдерді ұсынуға болады:

Модель 1. Нақты уақыт режиміндегі оқу үдерісі. Тірек мектебі + «магниттік мектептер», білім алушылардың бейнеконференция арқылы өзара әрекеттесуі.

2 үлгі. Білім алушылар дербес жұмыс істейді, әдістемелік және оқу материалдарымен, бағдарламалармен (силлабустар) қамтамасыз етіледі. Тірек мектеп мұғалімдері онлайн-кеңестер өткізеді.

Модель 3. Қажет болған жағдайда топтық жұмыс үшін интерактивті технологияларды қолдана отырып, білім алушыларға жеке қарқынмен жұмыс істеуге мүмкіндік беретін дәстүрлі материалдарды (оқулықтар, бейне, CD) пайдалану.

Кейбір ШЖМ-да сессияаралық кезеңде оқу үдерісін ұйымдастыру ерекшеліктерін қарастырайық.

Сессияаралық кезеңдегі байланыс негізінен мектептердің электрондық поштасы арқылы жүзеге асырылады.

Екібастұз қаласының №21 ЖОМ-да қашықтықтан оқыту РО мектеп сайты арқылы ұйымдастырылған (РО мен ШЖМ арасындағы кері байланыс). Әр мектеп ШЖМ өзінің логині мен паролі бар, олар бойынша тірек мектебінің РО сайтына кіреді, тапсырмалар, тестілер, қосымша ақпарат жүктейді. Белгілі бір мерзімде ақпаратты тірек мектебінің сайтына жібереді. Тірек мектебінің мұғалімдері дайын жұмыстарды жинайды, тексереді (түзету үшін тексерілген жұмыстарды қайта бағыттай алады). Мектепте РО пән мұғалімдері өткізетін пәндер бойынша бейне-сабақ үзінділерінің Банкі бар, олар РО сайтында орналастырылған. Сонымен қатар жеке мектептермен онлайн сабақтар өткізіледі (белгіленген кесте бойынша).

Шарбақты, Баянауыл және басқа аудандардың РО-да қашықтықтан оқыту бекітілген жоспар бойынша скайп арқылы жүргізіледі (10-11 сыныптарға кеңес беру), жеке және топтық жұмыс бейне-чаттар арқылы ұялы телефондар арқылы жүргізіледі. Бақылау жұмыстары орындалады және электрондық пошта арқылы жіберіледі. МШ - ға bilimland, infourok, wikipedia ұсынған бейне-сабақтар жіберіледі.

Ақсу қаласының № 2 ЖОМ сессияаралық кезеңде онлайн-сабақтар, ММ аккаунтына бейне - сабақтар өткізіледі, өйткені өз сайттары мен аккаунттары бар, сабақтар дискілерге жазылады және тьютерлер арқылы беріледі, әр сессияға 30 адамнан тұратын білім алушыларды қамту, 9-11 сыныптар, ОЖСБ-ға дайындық жүргізіледі, пән мұғалімдері ММ-ге әдістемелік көмек арқылы шығады. Математиктердің, физиктердің және биологтардың жылына 2 рет қараша және наурыз айларында каникулярлық уақытта, 9-11 сыныптарға, 30 оқушыға шығуы ұйымдастырылады.

Железин ауданының РОО-да бейне-сабақтар дискілерге жазылады, Айтест, Bilimland көздері пайдаланылады. ЖМ білім алушыларына әдістемелік көмек көрсету үшін 2019 жылдың сәуір айында РО педагогтарының шығуы жоспарлануда.

Павлодар ауданының РО-да WhatsApp мобильді қосымшасы арқылы «Павлодар ауданы РО» тобы құрылды, оған 9-11 сынып білім алушылары 101 білім алушы мен МШ және РО мұғалімдері қосылған, неғұрлым күрделі тақырыптар бойынша WhatsApp бейне-шақыру арқылы РО мұғалімдері кеңес береді және бейне-сабақтар жүргізіледі.

Көптеген РО мұғалімдердің МШ-ға демалыс уақытында шығуы жоспарланған.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 17 қыркүйектегі № 375 бұйрығына сәйкес 2018 жылға арналған өзгерістер мен толықтырулар енгізілген білім алушылардың оқу-танымдық қызметі ШЖМ-да өтеді.

Біз сессияаралық кезеңде педагогтарда, ата-аналар мен магниттік шағын жинақты мектептер мен ресурстық орталықтарда оқытуды ұйымдастыру бойынша сауалнама жүргіздік. Білім алушылар магниттік мектептердің деп есептейді, яғни оқу процесін жүзеге асыра алады үш негізгі бағыттары:

1. Тірек мектебінің мұғалімдері;
2. Мұғалімдердің бірі магниттік мектеп;
3. Білім алушылар өз бетінше.

Олардың ақпараттары бойынша тірек мектеп мұғалімдерінің қызметі жекелеген оқу пәндері бойынша жекелеген сыныптарда сабақ жүргізу үшін магниттік мектептерге немесе педагогикалық және білім алушылар ұжымдарының жұмыс тәжірибесімен алмасу үшін шығуы мүмкін. Әдетте қысқы уақытта немесе оқу сессиясынан кейін тірек мектебінің мұғалімдері мен білім алушылары өздерінің оқу және шығармашылық мүмкіндіктерін көрсету үшін шағын жинақты магниттік мектептерге барады, одан кейін мұғалімдердің педагогикалық ұжымдары мен тірек мектептің білім алушылар ұжымы педагогтар мен тірек мектебінің әкімшілігі үшін шығармашылық және сабақтан тыс жұмыстардың нәтижелерін көрсетеді. Мұндай қызмет түрі педагогикалық қарым-қатынастың нәтижелілігін жақсы қабылдауға, сондай-ақ екі мектеп мұғалімдерінің педагогикалық жинағын байытуға ықпал етеді.

Сонымен қатар, тірек мектебінің мұғалімдері білім алушылардың зерттеу жобаларын жүргізумен айналыса алады. Бұл жеке, сондай-ақ магниттік мектептердің педагогтарымен ынтымақтастықта болуы мүмкін. Екі және одан да көп педагог білім алушылардың жұмысына бірге жетекшілік ететін, бір-бірін өзара толықтыратын екінші нұсқа көбірек құпталады. Сондай-ақ, жобалар ШЖМнің бір білім алушыларымен қатар тірек мектебінің білім алушыларымен бірге әзірленуі мүмкін. Тірек және магниттік мектептердің білім алушылары мұғалімдердің басшылығымен шығармашылық және зерттеу жобаларын әзірлей алады, «оқушы портфолиосын» жинай алады. Содан кейін олар кезең-кезеңімен аудандық және облыстық зерттеу жобалары конкурстарының деңгейіне көшеді. Бұл ММБ пәндері бойынша жобалар да, бастауыш мектептен бастап мультидисциплинарлық жобалар да болуы мүмкін.

Ақмола облысының ресурстық орталықтарының тәжірибесінен барлық 25 мектепте сессияаралық кезеңде магниттік мектептердің білім алушыларын алып жүру мектептердің электрондық поштасы арқылы қашықтықтан жүзеге асырылады. Магниттік мектептер бойынша қажетті ақпараттар таратылып, on-line режимінде интерактивті сабақтар және оқу бағдарламасының неғұрлым күрделі тақырыптары бойынша қашықтықтан консультациялар өткізіледі. Сондай - ақ, пән мұғалімдерінің оқу жылында 2 рет әдістемелік көмек көрсету үшін, РО-да оқу кезінде Білім алушылардың нәтижелерін салыстыру

мақсатында білім кесінділерін өткізу үшін белгіленген және қорытынды сессия кезінде сапары ұйымдастырылады. Сонымен қатар тірек мектебінде жаңа оқу жылына сабақтастық мақсатында 7 сынып білім алушыларының контингентімен танысу.

Магниттік мектеп білім алушыларына магниттік мектеп директорларының бұйрығымен тағайындалған, білім алушыларды алып жүру және сессияда болу кезеңінде балалардың өмірі мен денсаулығының сақталуына жауапкершілік жүктелген бекітілген тьюторлар ілесіп жүреді).

Бірақ тірек мектептердің педагогтары кездесетін қиындықтар бар магниттік мектептердің оқу жоспарының кейбір пәндерін білікті емес оқытушылар жүргізеді, бұл білім алушылардың ББД сапасына әсер етеді. Ақмола облысының тірек мектептерінде РО жұмысы барысында отбасы мен мектептің өзара іс - қимылы шеңберінде негізгі мәселелер шешілді: - отбасы мен мектептің өзара іс-қимыл бағдарламасы әзірленді (болашақ бірінші сынып білім алушыларының отбасылары да назардан тыс қалған жоқ) - ата-аналардың педагогикалық мәдениетін арттыру; - педагогтардың қазіргі заманғы отбасылармен жұмыс істеуге дайындығы, ата - аналармен қарым-қатынас жасау өнері (ӘБ мәселелерін талқылау, психологиялық тренингтер өткізу););

- балаларға қолайлы жағдай жасау (кабинеттерді жабдықтау);

- білім алушылар арасындағы қадағалаусыздық пен құқық бұзушылықтың алдын алу жұмыстарына ата-аналарға тарту.

Ата-аналар қанағаттану мониторингі

№/	Қанағаттанушылық	Ұпай
1.	Ата-аналардың мұғалімдермен өзара қарым-қатынасы.	4,9
2.	Мектеп мұғалімдерінің балаға қатынасы.	4,9
3.	Сынып білім алушыларының балаға қатынасы.	4,7
4.	Ата-аналардың үй баласымен өзара қарым-қатынасы.	4,5
5.	Баланың қарым-қатынасы мен оқу еңбегі	4,2
6.	Баланың тәрбиесімен.	4,4
7.	Бала денсаулығына.	4,1
8.	Баланың оқу жетістіктерімен.	3,9
Орташа ұпай		4,4

Кестеден магниттік шағын жинақты мектептердің ата-аналарының басым көпшілігі Ресурстық орталықтың қызметіне қанағаттанғанын көруге болады, бірақ шешілуіне мектептің педагогикалық ұжымы өз күш-жігерін жұмсайтын

проблемалар қалып отыр. Мониторинг нәтижелері ынталандырушы сипатқа ие, қызметке және одан әрі дамуға түрткі болады. Ғылыми қоғам мектебі, ғылыми жоба бойынша сессиялық кезеңде оқыту сабақтары өткізіледі.

ШЖМ білім алушыларының сұрауына сәйкес тірек мектебіндегі құрдастарымен және сабақтардағы мұғалімдердің талаптарымен қарым-қатынаста қиындықтар болады.

Магнит мектебі мен РО мұғалімдерінің сессияаралық кезеңде оқытуды ұйымдастыруға байланысты қосымша әдістемелік жұмысының мысалдарын келтіреміз.

Шағын жинақты мектеп-тьюторы қызметінің ерекшеліктері

Бейіндік топтарды қалыптастыру (бір сыныпта топтарды бөлу

гуманитарлық, жаратылыстану-ғылыми, физика - ұйымдастыру; 10-11 сыныптар базасында әртүрлі жастағы бейінді топтар құру, топ жұмысының үйлесімділігіне және нәтижелілігіне болжам жасау);

Электрондық тасымалдағыштарда ұсынылған оқу материалына шолу және талдау. Білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, мазмұнды блоктар мен модульдерге осы материалды іріктеу және құрылымдау.

Білім алушылардың жеке тұлғалық бағдарын ескере отырып, оқу материалын меңгеруге уәждемелеу тәсілдерін ойластыру.

Электрондық және ақпараттық ресурстармен жұмыс істеу бойынша білім алушылар үшін сараланған және дараландырылған нұсқаулықтар мен тапсырмаларды әзірлеу.

Бақылау тапсырмаларын, бағалау критерийлерін, тәсілдерін әзірлеу қателерді талдау.

Білім алушылардың тұлғалық, білім беру, коммуникативтік мәселелерін шешуге ықпал етуге бағытталған оқу курсы оқу барысында кеңес беруді ұйымдастыру.

Жалпы топ пен әр оқушының жетістіктерінің динамикасын бақылау және бекіту.

Сабаққа дайындық кезеңінде мұғалімге талдау жасау қажет электрондық және ақпараттық ресурстар, қажетті материалды таңдау, сабақ тақырыбы бойынша, оны электронды немесе қағаз тасығыштарда құрылымдау және ресімдеу.

Өзіндік жұмыс курс бойынша қосымша ақпаратты іздестірумен және зерделеумен (мысалы, баяндамаға дайындық); үй тапсырмасын орындау нәтижелерін ресімдеумен байланысты болуы мүмкін.

Кестелерді, кестелерді дайындау; дыбыс жазбасын, бейнежазбаны дайындау).

Оқу және ғылыми ақпаратты өз бетінше өңдеу, оны талдау және қорыту дағдыларын қалыптастыру үшін мұғалім әр түрлі электронды тасығыштарда, Интернет желісінде білім алушылардың ақпаратты іздестіруін және жинауын ұйымдастыруы қажет: оқушының сұранысы бойынша ақпараттық құралдардың тізімін құруы; тиісті тақырып бойынша ақпарат орналастырылған сайттарды көрсету; ақпаратты іздестіруге, талдауға, бағалауға және өңдеуге көмек көрсету.

ҚОРЫТЫНДЫ

Шағын жинақты мектеп қазіргі заманғы білім берудің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Қазіргі уақытта ШЖМ-да оқыту мәселесі бүкіл әлемде тиісті дәрежеде шешілмеген, бұл әлемдік білім беру кеңістігін сандық қамту бойынша да, оның құрамдас міндеттерінің күрделілігіне байланысты шешу мүмкіндігі бойынша да елеулі проблема болып табылады.

Қазіргі қоғамда болып жатқан өзгерістер жеке тұлғаның білім деңгейіне мүлдем жаңа талаптар қояды. Қазіргі қоғамға өз бетінше ойлай алатын, өз алдына әлеуметтік маңызды міндеттер қоя алатын, оларды шешу жолдарын жобалай алатын, нәтижелерді болжай алатын, оларға қол жеткізу үшін жағдай жасай алатын және жаңа байланыстар мен мәдени байланыстар үшін ашық бола алатын адам қажет.

Біздің балалар – бұл жаңа ұрпақ адамдары, жаңа ақпараттық қоғам адамдары. Қазіргі әлемде ақпаратты әртүрлі тәсілдермен, әртүрлі көздерден алу, оны түсіну, қайта өңдеу, игеру өзекті болып табылады. Сондықтан балаларды мәселені шешудің жолдарын табуға үйрету қажеттілігі туындайды.

Оқыту – өзінің табиғаты және оны ұйымдастыру ерекшеліктері бойынша өте күрделі процесс. Бір жағынан, ол білім алушыларды кез келген жағдайда оңай және саналы түрде қолданылатын пәрменді білім жиынтығымен қаруландыруды көздейді. Оқу еңбегінің тәсілдерін, білім алушыларға оңай және өз бетінше білім алуға мүмкіндік беретін белгілі бір біліктерді қалыптастыру процесі онымен қатар және өзара байланыста жүреді.

Алайда көптеген білім беру мекемелерінде білімнің басым бөлігі дайын түрде оқытылады, қосымша ізденуді талап етпейді. Білім алушылар үшін негізгі қиындық ақпаратты өз бетінше іздеу, өздігінен білім алу болып табылады.

Бұл проблеманы шешу педагогтің жаңа оқыту әдістері мен технологияларын қолдануға шығармашылық көзқарасы болған жағдайында ғана мүмкін болады:

- білім алушылардың өзіндік ұстанымдарын қалыптастыру;
- жан-жақты оқу әрекеттерін дамыту;
- білім алушылардың танымдық қызығушылығын арттыру;
- оқытудың өмірмен байланысын жүзеге асыру.

Қазіргі уақытта білім беру процесінде жаңа білім алу, қажетті ақпарат жинау, болжамдар ұсыну, қорытынды жасау және ой-пікірлерді қалыптастыратын тәсілдер мен әдістерді қолдану өзекті болып отыр. Жалпы дидактика және жекелеген әдістемелер оқу пәні шеңберінде білім алушыларда дербестік және өзін-өзі дамыту дағдылары мен біліктерінің дамуымен байланысты мәселелерді шешуді көздейді. Бұл оқытудың жаңа нысандары мен әдістерін іздестіруді, білім беру мазмұнын жаңартуды қарастырады.

Осы әдістемелік ұсынымдамада сессияаралық кезеңде оқыту қажеттіліктеріне жауап беретін оқытудың түрлі технологияларын қолдану мүмкіндіктеріне талдау жасалды. Талдау қашықтықтан қолжетімділікке негізделген технологияларды қолдану тиімділігін көрсетті (нақты уақыт режимінде де, офлайнда да).

Әзірленген әдістемелік ұсыныстар ресурстық орталықтар мен магниттік мектептердің мұғалімдеріне көмек көрсетуге арналған. Әдістемелік ұсынымдар сессияаралық кезеңде оқытуды ұйымдастыруға арналған құжаттама үлгілерінен, жоспарлау әзірлемелерінен, білім алушылардың жобалық жұмыс үлгілері мен өнімдерінен тұрады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы. Астана, 2010 ж.

2. https://www.metodkopilka.ru/organizaciya_deyatelnosti_opornyh_shkol_resursnyh_centrov.-48375.htm

3. Постановление Правительства Республики Казахстан от 29 декабря 2007 года № 1400 «О системе оплаты труда гражданских служащих, работников организаций, содержащихся за счет средств государственного бюджета, работников казенных предприятий». Астана, 2007 г.

4. Голуб Г.Б., Чуракова О.В. Метод проектов как технология формирования ключевых компетенций учащихся/ сборник методических рекомендаций: Самара, 2013.

ҚОСЫМШАЛАР

А-ҚОСЫМШАСЫ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІНІҢ 2013 ЖЫЛҒЫ 17 ҚЫРКҮЙЕКТЕГІ №375 БҰЙРЫҒЫ

ҚР Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 17 қыркүйектегі № 375 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде 2013 жылғы 17 қыркүйектегі № 8827 тіркелген)

***Жалпы білім беру ұйымдарының
(бастауыш, негізгі орта және жалпы
орта білім беру) түрлері бойынша
қызметінің үлгілік қағидаларын
бекіту туралы***

«Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабы 44-5) тармақшасына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған:

1) осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес Білім беру деңгейлері бойынша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары;

2) осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес Оқыту бейіні бойынша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары;

3) осы бұйрыққа 3-қосымшаға сәйкес Оқытуды ұйымдастыру жағдайы бойынша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары;

4) осы бұйрыққа 4-қосымшаға сәйкес Халықаралық мектептер қызметінің үлгілік қағидалары;

5) осы бұйрыққа 5-қосымшаға сәйкес Интернаттық білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары;

6) осы бұйрыққа 6-қосымшаға сәйкес Біріктірілген білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары бекітілсін.

2. Осы бұйрыққа 7-қосымшаға сәйкес Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің кейбір шешімдерінің күші жойылды деп танылсын.

3. Мектепке дейінгі және орта білім департаменті (Ж.А. Жонтаева):

1) осы бұйрықтың белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін қамтамасыз етсін;

2) мемлекеттік тіркеуден өткеннен кейін осы бұйрықты бұқаралық ақпарат құралдарында жарияласын.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Білім және ғылым вице-министрі М.А. Әбеневке жүктелсін.

5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланғаннан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

А. Сәрінжіпов

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы «17» қыркүйек
№ 375 бұйрығына 3-қосымша

Оқытуды ұйымдастыру жағдайы бойынша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Оқытуды ұйымдастыру жағдайы бойынша білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары (бұдан әрі - Үлгілік қағидалар) «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі - Заң), «Кәмелетке толмағандар арасындағы құқық бұзушылықтардың профилактикасы мен балалардың қадағалаусыз және панасыз қалуының алдын алу туралы» Қазақстан Республикасының 2004 жылғы 9 шілдедегі Заңына сәйкес әзірленген және олардың қызметінің тәртібін анықтайды.

2. Оқытуды ұйымдастыру жағдайы бойынша білім беру ұйымдарының түрлеріне: шағын жинақты мектеп (бұдан әрі - ШЖМ) және тірек мектебі (ресурстық орталық), түзету мекемелері жанындағы жалпы білім беретін мектеп, кешкі мектеп, девиантты мінез-құлықты балаларға арналған білім беру ұйымы, ерекше режимде ұстайтын балаларға арналған білім беру ұйымы және аурухана жанындағы мектеп жатады.

Оқытуды ұйымдастыру жағдайы бойынша білім беру ұйымдары меншік нысандары мен ведомстволық бағыныстылығына қарамастан бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білімнің білім беру бағдарламаларын іске асырады.

3. Осы Үлгілік қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылды:

1) тірек мектеп (ресурс орталығы) – шағын жинақталған мектеп білім алушыларының сапалы білім алуына қолжетімділігін қамтамасыз ету

мақсатында қысқа мерзімді сессиялық сабақтарды және аралық әрі қорытынды аттестаттауды өткізу үшін базасында таяу маңдағы шағын жинақталған мектептердің білім беру ресурстары шоғырланатын жалпы орта білім беру ұйымы;

2) шағын жинақты мектеп - білім алушылар контингенті шағын, сынып-жинақтары біріктірілген және оқу сабақтарын ұйымдастырудың өзіндік нысаны бар жалпы білім беретін мектеп.

3) магниттік мектеп – аудандық (қалалық) білім бөлімдерінің бұйрығымен тірек мектебіне (ресурстық орталыққа) бекітілген шағын жинақты мектеп.

2. Шағын жинақты және тірек мектептері (ресурстық орталық) қызметінің тәртібі

4. ШЖМ мен тірек мектептерінің (ресурстық орталық) қызметі осы Үлгілік қағидаларға және бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білімнің үлгілік оқу бағдарламаларына сәйкес жүзеге асырылады.

5. ШЖМ мен тірек мектептерінің (ресурстық орталықтар) негізгі міндеттері мыналар болып табылады:

1) сапалы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білімге қол жеткізуді қамтамасыз ету және кеңейту;

2) оқытудың ақпараттық-коммуникациялық технологияларын қолдану;

3) сапалы білім беруді қамтамасыз ету мақсатында тірек мектептерінде (ресурстық орталықта) ШЖМ-ның білім беру ресурстарын біріктіру;

4) тірек мектебінде (ресурстық орталықта) нұсқаушы, аралық және қорытынды сессиялық сабақтар ұйымдастыру шараларын іске асыру;

5) біріктірілген сыныптарда оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру.

6. Тұрғындарының саны аз әрбір елді мекенде:

1) бастауыш ШЖМ білім алушылардың саны 5-тен 40 адамға дейін;

2) негізгі ШЖМ білім алушылардың саны 41-ден 80 адамға дейін;

3) орта ШЖМ білім алушылардың саны 81-ден 180 адамға дейін болған жағдайда жұмыс істейді.

7. Тірек мектебі (ресурстық орталық) аудандық (қалалық) әкімдіктің қаулысымен материалдық-техникалық, ғылыми-әдістемелік базалар мен кадрлық ресурстар болған жағдайда жалпы білім беретін мектептің базасында құрылады. Магнитті ШЖМ-лар аудандық (қалалық) білім бөлімінің бұйрығымен тірек мектебіне (ресурстық орталыққа) бекітіледі.

8. Сессиялық сабақтар кезеңінде тірек мектебі (ресурстық орталық) білім алушылардың тұруын, тамақтануын, тасымалдануын ұйымдастырады, пәндер

бойынша оқу бағдарламаларын келісуді, сыныптар мен сессия қатысушыларының санын анықтауды жүзеге асырады.

9. ШЖМ-да оқу-тәрбие процесі біріктірілген сыныптарда білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып оқытуға сәйкес қамтамасыз етіледі.

10. Тірек мектебінде (ресурстық орталықта) оқу-тәрбие процесі бірыңғай оқу жоспары негізінде жүзеге асырылады және магнитті ШЖМ білім алушылары үшін ұзақтығы он күндік оқу сессияларын (бастапқы – қазан айының бірінші онкүндігінде, аралық – ақпан айының бірінші онкүндігінде, қорытынды – сәуір айының үшінші онкүндігінде) өткізуді қамтиды. Сессияаралық кезеңде қашықтықтан оқыту жүзеге асырылады.

11. ШЖМ-да жекелеген пәндерді оқыту кезінде және сыныпта 10-16 білім алушы болған жағдайда кіші топтарға бөлуге жол беріледі.

Сыныптарды бір сынып-кешенге қосу және біріктіру жағдайында әртүрді жастағы білім алушылардың саны 10 адамнан аспауы тиіс.

ШЖМ-дағы сыныптардың толымдығына 3-10 және одан көп адамға дейін рұқсат беріледі.

Үш немесе төрт сынып біріктірілген жағдайда оқу сабақтарын ұйымдастырудың өзгермелі кестесі қолданылады.

Бірінші сынып пен бітіруші сыныптардың білім алушыларын біріктіріп оқытуға жол берілмейді.

12. Тірек мектебінде (ресурстық орталықта) қазақ, орыс, шет тілдерін, информатиканы оқытуда, ырғақ, музыка, дене шынықтыру, алғашқы әскери дайындық, технология сабақтарында, сондай-ақ бейінді пәндер бойынша зертханалық және практикалық жұмыстар жүргізу кезінде кіші топтарға бөлуге жол беріледі. Пәндер бойынша кіші топтарға бөлу сынып 20-25 адаммен, 8-11 сыныптарда 15-20 адаммен толықтырылған жағдайда Тірек мектебі (ресурстық орталық) Қамқоршылық кеңесінің шешімімен жүргізіледі.

13. Жас ерекшеліктері бойынша оқыту әдістемесін қолдану кезінде мыналарды қосып оқытуға жол беріледі:

- 1) екінші және үшінші сыныптар;
- 2) үшінші және төртінші сыныптар немесе екінші және төртінші сыныптар;
- 3) бесінші және алтыншы сыныптар, алтыншы және жетінші сыныптар;
- 4) жетінші және сегізінші сыныптар.

Білім алушылардың хат және математика сабақтарында бағдарламалық материалдармен өзіндік жұмыс жүргізуі үшін мейлінше рұқсат етілген ұзақтық екінші сыныпта 15-20 минуттан, үшінші сыныпта 15-25 минуттан аспайды;

14. Тірек мектебінің (ресурстық орталық) оқу-тәрбие жоспары магнитті ШЖМ-ның оқу-тәрбие жоспарын ескере отырып әзірленеді.

ШЖМ мен тірек мектебінің (ресурстық орталық) жылдық оқу-тәрбие жоспары үйлестіру кеңесінің отырысында бекітіледі, ауданның (қаланың) білім бөлімімен келісіледі, білім беру ұйымының басшысымен бекітіледі.

15. Сессиялардың ұзақтығы тірек мектебінің (ресурстық орталықтың) және магнитті ШЖМ-ның үйлестіру кеңесі бекіткен оқу процесінің кестесіне сәйкес үш күннен он күнге дейін белгіленеді. Бастапқы сессия оқу жылының басында өткізіледі.

Сессия басталғанға дейін магнитті ШЖМ білім алушыларына кіру тестілеуі өткізіледі, оларды оқытудың жеке бағыты анықталады, сессияаралық кезеңдегі жұмыс жоспарланады.

Қорытынды сессияда оқытудың жеке бағытын іске асыру бойынша таңдау бойынша базалық пәндер мен курстар бойынша түйінді проблемалар анықталады, білім алушылар дайындығының деңгейі бағаланады.

16. Сессияаралық кезеңде білім алушылардың оқу-танымдық қызметі ШЖМ-да тірек мектебінің (ресурстық орталықтың) пән оқытушыларының қашықтықтан қолдауымен өткізіледі.

17. Сессия кезеңінде тірек мектебі (ресурстық орталық) толық күн режимінде жұмыс істейді.

18. ШЖМ-ны дамытудың өңірлік орталықтары оқу жұмыс жоспарларын әзірлеу, күнтізбелік-тақырыптық жоспарлау, жеке оқыту бағдарламаларын жасау, қашықтықтан оқыту нысанының мазмұны, бейінді бағытты ескере отырып, оқыту әдістері мен арнайы курстар бойынша жұмысты үйлестіруді жүзеге асырады.

19. Тірек мектебінің (ресурстық орталықтың) педагогтеріне еңбекақы төлеу аптасына 18 сағат есебінен белгіленеді, оның ішінде 6 сағат ғылыми-әдістемелік және эксперименттік жұмыстарға бөлінеді.

20. Тірек мектебі (ресурстық орталық) директорының, орынбасарының, сыныптан тыс жұмыстарды ұйымдастырушының лауазымдық жалақысы жалпы білім беретін мектептегі сияқты білім алушылардың ең көп толықтығымен белгіленеді.

21. Тірек мектебінде (ресурстық орталықта) жұмысты қоса атқаратын жоғары оқу орындарының оқытушыларына білім саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамаларында белгіленген тәртіпте сағаттық еңбекақы төлеу белгіленеді.

22. Тірек мектебін (ресурстық орталықты) қаржыландыру бюджет қаражатының, қамқорлыққа алған ұйымдардың жарналары және ақылы білім беру қызметін көрсету есебінен жүзеге асырылады.

23. Тірек мектебінің (ресурстық орталықтың) қызметі қажеттілік болмаған жағдайда тоқтатылады.

3. Түзету мекемелері жанындағы жалпы білім беретін мектеп қызметінің тәртібі

24. Түзеу мекемелеріндегі жалпы білім беретін мектептер (бұдан әрі - Мектеп) облыстардың, Астана және Алматы қалаларының қылмыстық-атқару жүйесі органдарының ұсынысына сәйкес облыстардың, Астана және Алматы қалаларының білім басқармаларының келісімі бойынша жергілікті атқарушы органдардың шешімімен құрылады.

25. Мектептің құрылтай құжаттары қолданыстағы заңнамаларда белгіленген тәртіппен қалыптастырылады.

26. Мектептің негізгі міндеттері:

1) жасы отызға жетпеген сотталғандардың бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білімді міндетті алуы;

2) отыз жастан асқан сотталғандардың қалауы бойынша жалпы орта білім алуы;

3) кәсібі (мамандығы) жоқ сотталғандардың техникалық және кәсіптік білім алуы.

27. Мектептер білім беру процесін Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы қолданыстағы заңнамасына сәйкес жүзеге асырады.

28. Мектеп қызметін ұйымдастыру ерекшеліктері Мектеп Жарғысымен және осы Үлгілік қағидалармен айқындалады. Мектептің қызметі Қазақстан Республикасының лицензиялау туралы заңнамасына сәйкес лицензиялауға жатады.

29. Мектепке негізгі орта және жалпы орта білімі жоқ сотталғандар білім туралы құжаттардың негізінде қабылданады.

Сотталғандардың білім деңгейін анықтау үшін тестілеу өткізіледі.

30. Қабылдау түзету мекемесінің басшысымен келісілген Мектеп директорының бұйрығымен ресімделеді. Сыныптарды толықтыру оқу жылы бойы жүргізіледі.

Білім алушылардың міндеттері Мектеп Жарғысымен және Түзету мекемелерінің ішкі тәртіп ережелерімен белгіленеді.

31. Мектепте оқу процесі қолданыстағы Үлгілік оқу жоспарларына және бағдарламаларына сәйкес жүзеге асырылады.

32. Мектепте оқу жылы 1 қыркүйекте басталады, өндірістік кәсіпорынның екі ауысымдық жұмысы кезінде оқу сабақтары екі ауысымда ұйымдастырылады және аптасына 5-6 күн өткізіледі.

Мектепте оқу жылының ұзақтығы 36 оқу аптасын құрайды.

33. Мектепке басшылық жасауды білім беру саласындағы заңнамада белгіленген тәртіппен тағайындалған директор жүзеге асырады.

34. Мектеп директоры түзету мекемесі басшысының келісімі бойынша Мектеп басшысын, педагог қызметкерлерді, техникалық қызметкерлерді тағайындайды және лауазымнан босатады. Оларды тағайындау және босату тәртібі Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

35. Мектеп директорының, басшының, педагог қызметкерлердің, техникалық қызметкерлердің құқықтары мен міндеттері Мектеп Жарғысымен және түзеу мекемесінің ішкі тәртіп ережелерімен белгіленеді.

36. Мектеп директоры мен педагог қызметкерлер Жасақ тәрбиешілері кеңесінің құрамына кіреді, мекеме әкімшілігімен бірлесіп, сотталғандармен жүргізілетін тәрбие және әлеуметтік-психологиялық жұмыстарға қатысады.

37. Түзеу мекемесінің әкімшілігі:

1) міндетті жалпы білім беру және кәсіптік оқытуға жататын сотталғандардың есебін жүргізеді;

2) Мектеп әкімшілігінің, педагогикалық қызметкерлердің және техникалық қызметкерлердің сотталғандарды оқыту, тәрбиелеу мәселелері бойынша мекеме бөлімдері мен қызметтерінің қызметкерлерімен өзара іс-қимыл жасауын қамтамасыз етеді;

3) Мектептің педагогикалық ұжымына мекеменің сотталғандарды оқыту, түзету мәселелері жөніндегі қызметін реттейтін құқықтық және әдістемелік құжаттарды зерделеуде көмек көрсетеді;

4) Мектеп қызметкерлерінің мекемеде белгіленген режимдік талаптарды сақтауына бақылау жасайды;

5) Мектеп қызметкерлерінің түзеу мекемелерінің аумағында болған уақытында олардың қауіпсіздігі мен еңбегін қорғауды қамтамасыз етеді;

6) Мектепте сотталғандардың сабаққа қатысуларына күнделікті бақылауды жүзеге асырады.

38. Мектептің педагогикалық ұжымы:

1) мекеме әкімшілігімен бірлесіп міндетті білім алуға жататын жасы отызға толмаған және жалпы орта білімі жоқ сотталғандарды толық қамтуды қамтамасыз ету жұмысын жүргізеді;

2) сотталғандарды ұстау режимінің талаптарын ескере отырып, оқу жоспарлары мен бағдарламаларына сәйкес білім беру процесін ұйымдастырады;

3) білім алушыларға сабақтарға дайындалуына, өз бетінше білім алу әдістерін меңгеруіне, мекеме әкімшілігіне сотталғандардың рухани-

адамгершілік тәрбиесіне, оларды әлеуметтік бейімдеу мен оңалту жұмысына көмек көрсетеді;

4) мекеме әкімшілігінің алдында оқудағы және тәртіп сақтаудағы жетістіктері үшін білім алушыларды көтермелеу туралы ұсыным жасайды;

5) Мектеп қызметкерлерінің Түзеу мекемелерінің ішкі тәртіп ережелерінде белгіленген сотталғандармен өзара қарым-қатынасты сақтауын қамтамасыз етеді;

6) оқу-әдістемелік құралдардың, жабдықтар мен басқа да мүліктің сақталуын қамтамасыз етеді.

39. Мектептің педагогикалық қызметкерлері мен техникалық қызметкерлері Түзеу мекемелерінің қызметі қағидаларының талаптарын бұзған жағдайда мекеме аумағына жіберілмейді.

40. Жабдықтарды сатып алу, сондай-ақ мектеп орынжайларын ұстауға байланысты шығыстар (коммуналдық қызмет көрсетулер, ағымдағы жөндеу және өзге шығындар), қызмет көрсету персоналының еңбекақысын төлеу түзеу мекемелерінің қаражаты есебінен жүргізіледі. Басшылық пен педагогикалық қызметкерлердің, оқу-тәрбие қызметкерлерінің еңбекақысын төлеу, оқулықтарды сатып алу және жеткізу білім беруге көзделген жергілікті бюджет қаражаты есебінен жүргізіледі.

Тірек мектептері (ресурстық орталықтар) базасында магниттік мектептердің білім алушылардың оқу процесін ұйымдастыру үлгілері

*Қарағанды облысы,
Бұхар-жырау ауданы,
«Керней ТМ (РО)» КММ*

**«Керней ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ
2016-2018 оқу жылдарындағы оқу-педагогикалық
қызметінің тиімділігі**

Заманауи білім саласына тән ерекшеліктердің бірі білім беру мекемелерінің типтерінің көпұрлілігінен көрініс табатын вариативтік болып табылады. Жаппай мектептермен қатар қызметтің белгілі бір деңгейіне мамандандырылған инновациялық типтегі мектептер ерекшелене бастады. Бұл мектептерде оқытудың жаңа әдіс-тәсіл түрлері пайдаланылады, білім берудің жаңа парадигмалары іс жүзінде тексеріледі. Жоғарыда айтылғандарды ғылыми тілмен айтсақ, «нақты жалпы білім беру ісінің және қоғамдық қажеттіліктерді қанағаттандыруға бағытталған жаңашылдықты құру және тарату бойынша кешенді шығармашылық үдерісті» білдіретін «жаңашылдықты енгізу» және «инновациялық үдеріс» терминдерін қолдануға болады. Білім беру жүйесіне жаңалықтар енгізудің тиімділігі мұғалімнің құзыреттілігін арттыруда, жұмысының әдіс-тәсілдерін өзгертуге алып келетін педагогикалық қызметкерлердің инновациялық мәдениетін қалыптастыру және дамыту болып табылады.

Осындай инновациялық жобалардың бірі - «Ресурстық орталық». Керней Ресурстық орталығының оқу-тәрбие үдерісінің мазмұны ҚР «Білім туралы» Заңына, ГОСО- 2002,2006, 2015 жылға дейінгі білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламаларына, 12-жылдық оқыту концепциясына, бейіндік оқыту бағдарламаларына сүйенеді.

Тірек мектебінің мақсаты (РО): білім беру жүйесін ресурстық орталықтың түлегін бәсекеге қабілетті, іс жүзінде кәсіби бағыт-бағдар алған тұлға ретінде дамытуға негіздей отырып модернизациялау.

Тірек мектебінің міндеттері (РО):

1. Түлекті бәсекеге қабілетті, іс жүзінде кәсіби бағыт-бағдар алған тұлға ретінде дамытуға бағытталған іс-әрекетке көшу үшін қажетті жағдайларды жасау.
2. Инклюзивтік білім беру үшін жағдай жасау.
3. Дарынды балалармен жұмысты ұйымдастыру.
4. Қосымша білім беруді енгізу.
5. Бейіналды дайындық және бейіндік оқыту аясында білім алушыларға кәсіпалды бағыт-бағдар беруді ұйымдастыру.
6. Зерттеулердің нәтижелілігінің сараптамасы мен мониторингінің критерилерін әзірлеу.

Күтілетін нәтиже:

1. 2012 жылғы Мемлекеттік Білім беру Стандартына сәйкес білім-білік, дағдыларының жоғары деңгейі.
2. Білім алушыларды оқу-білімге дұрыс қарауға ынталандыру және оқуға деген қанағаттану дәрежесін арттыру.
3. Оқу пәндерінің интеграциясы арқылы пәнаралық байланыс орнату және алған білімдерін іс жүзінде қолдану.
4. Тұлғаның өмір сүруге қабілеттілік қасиеттерін анықтайтын диагностика мен мониторинг жасау жүйесін әзірлеу.
5. Тұлғаның коммуникативтік мәдениетін дамытуға жақсы әсер ететін, өмір сүруге қабілеттілік қасиеттерін қалыптастырудың жоғары деңгейі.
6. Бейіналды дайындық және бейіндік оқыту аясында білім алушыларға кәсіпалды бағыт-бағдар беру.

Күтілетін нәтижелерді бағалау критерилері:

- I. Түлек тұлғасының танымдық қабілетін және дамыған қабілеттері мен дарындылығының қалыптасуы.
 - а) Білім алушылардың білімдік бағдарламаларды меңгеруі.
 - б) Ойлау қабілетінің дамуы.

в) Білім алушылардың танымдық және шығармашылық белсенділігі.

II. Түлек тұлғасының адамгершілік қасиеттерінің қалыптасуы.

1. Тұлға тәрбиесінің адамгершілік бағыттары.

2. Тұлғаның негізгі құндылық қарым-қатынастарының қалыптасуы.

III. Түлек тұлғасының коммуникативтік қасиеттерінің қалыптасуы.

1. Коммуникативтік.

2. Түлектің коммуникативтік мәдениетінің қалыптасуы.

IV. Түлек тұлғасының эстетикалық қасиеттерінің қалыптасуы.

1. Әсемдік сезімінің және басқа эстетикалық сезімдерінің дамуы.

V. Түлек тұлғасының физикалық қасиеттерінің қалыптасуы.

1. Мектеп бітіруші білім алушылардың денсаулығы.

2. Физикалық қасиеттерінің дамуы.

VI. Тірек мектебінің балаға қолайлы болуы.

1. Оқушының мектеп өміріне қанағаттануы.

2. Баланың сыныптағы психологиялық-эмоционалдық жағдайының қолайлы болуы.

Пайдаланатын диагностикалық әдіс-тәсілдер:

- сауалнама алу,

- сұхбат алу,

- бақылау,

- ББД бақылау,

- драмалық үйірмелерге және әртүрлі интеллектуалдық сайыстарға қатысуы, ,

- шығармашылық жұмыстардың көрмесі,

- даму диагностикасы және мониторингі,

- оқушы портфолиосын жинау,

- бағалаудың рейтингтік жүйесі.

«Ресурстық орталық» инновациялық жобасы ауылдық жағдайларда оқыту жүйесінің маңыздылығын, инновациялық мүдделер мен оны енгізу жолдарын анықтайды. Оқу-тәрбие үдерісінің әрбір қатысушысының жұмысының мақсаттары мен бағыттарын анықтауға, педагогтың инновациялық-педагогикалық қызметін зерттеп, қорытындылап, кеңейтуге, қойылған міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған шешімдерді әзірлеуге мүмкіндік береді.

Өз қызметімізде А.Маслоу теориясы бойынша «Жетістіктерді басқару қағидасын» пайдаландық, яғни педагог жұмысының кез келген дәрежесі мен қызықты идеяларды іздеп тауып оларды дамытуға, жалпы тұлғаны дамытуға әсер етіп отырдық, сондай-ақ, білім алушылардың дамуын ынталандырдық. Ростовка ресурстық орталығының барлық педагогикалық кадрларын ҚГБ және ЖМБ кафедраларына біріктірдік, іс-шаралар жоспарын жасап, жылына бірнеше рет педагогикалық кеңес өткіздік. Педагогикалық кеңестерде оқу сессиялары мен семестрлерін өткізу, сессияаралық кезеңдерде білім алушыларды алып келіп оқытуды ұйымдастыру бойынша мәселелерді талқыладық. Әр мектепте 1-2 пән мұғалімі ғана болғандықтан тәжірибе алмасуға жеткіліксіз, сондықтан кафедраның жұмысы пән мұғалімдерін біріктіруге мүмкіндік береді. Мұндай жағдайларда

Әрбір мұғалім қандай да бір мәселеге байланысты өз көзқарасын білдіріп, басқа әріптестерінің пікірін тыңдап, ортақ қорытынды шығарады және ұсыныстар жасай алады. Білім беру үдерісін ұйымдастыруда жетістікке жетудің маңызды критеріі мамандарды іс жүзінде қызметке кірістіру арқылы олардың өз білімін көтеруіне және өзін-өзі дамытуна жағдай жасау болып табылады. Тұлғаның шығармашылық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін жағдайлар жасалады және мұғалімнің сапалы қызметі мен жоғары кәсібилігінің маңызды критеріі – өзін-өзі тану, шығармашылық өсуге, оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыруда өз рөлін арттыруға ұмтылу болып табылады.

Өзекті құзыреттіліктерді дамыту үшін білім алушылардың топпен жұмыста өзара әрекетке түсуін, қолға алған істің нәтижесі үшін әркімнің мәртебесі мен кемшілігіне қарай жұмысты дұрыс үйлестіруді ұйымдастырдық. Ұжымда психологиялық қолайлы жағдай жасауға ықпал ете отырып, қызығушылықтары мен қажеттіліктері, шығармашылық әрекеттер мен ортақ істің қуанышын бірге сезіну арқылы өзара қарым-қатынасқа, келісімге және жетістікке жетуге ықпал еттік.

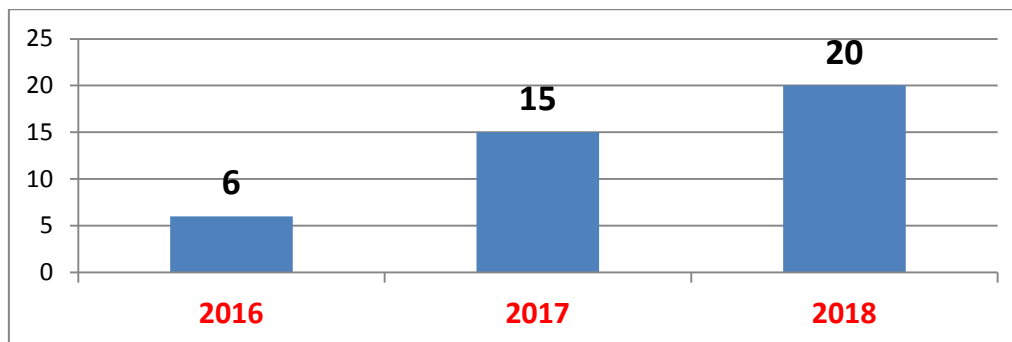
Керней Ресурстық орталығы жұмыс істеген бес жылдың ішінде мұғалімдер біліктілікті арттыру курстары мен проблемалық курстардан жаппай өтіп, жұмыстың жаңа технологиялары мен әдіс-тәсілдерін оқып-үйренді және алған

білімдерін педагогикалық қызметтерінде пайдаланды.

«Керней ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ

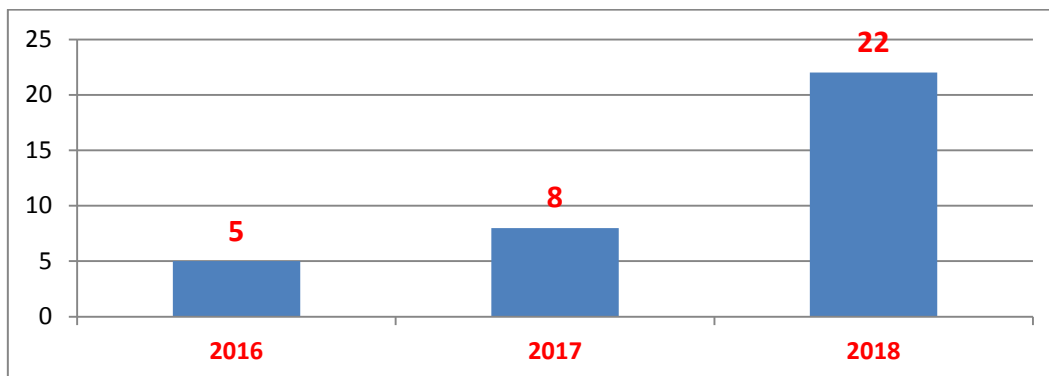
мұғалімдердің біліктілігін арттыру курсынан өткен

3 жылдық көрсеткіші

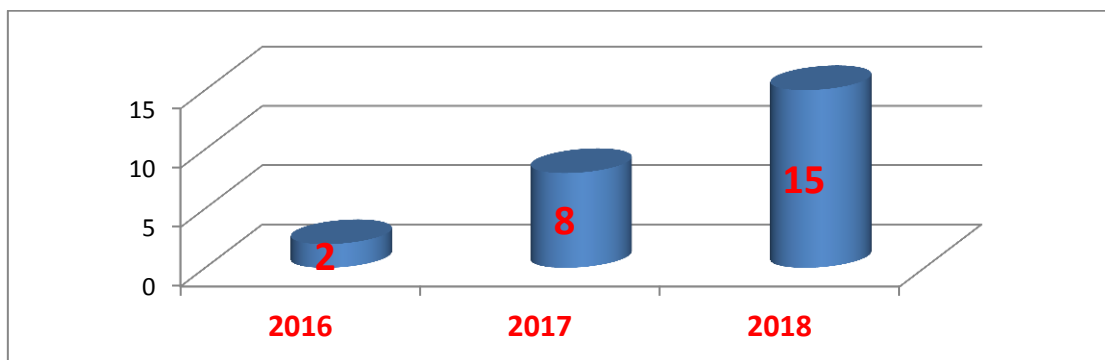
Жаңартылыған білім беру мазмұны бойыншы

өтілген курс

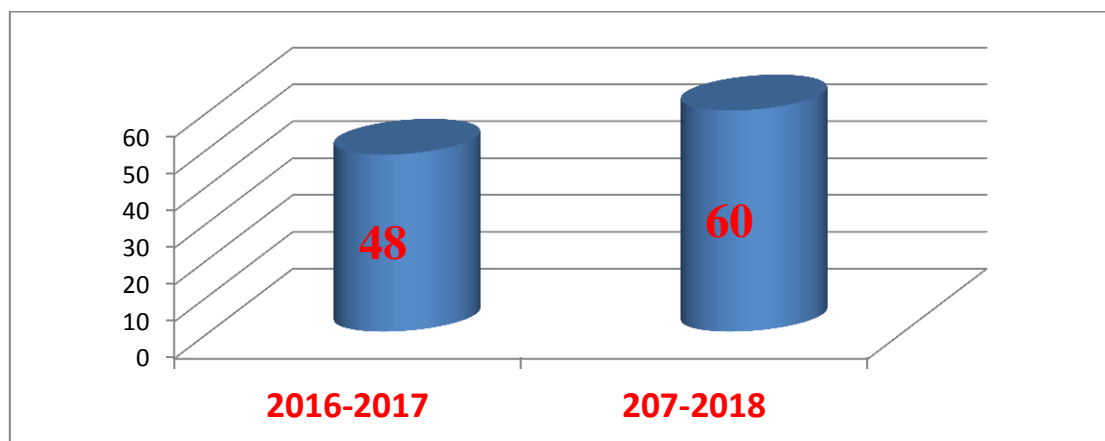
Жоғарыда көрсетілген деректерден Қарағанды қ., Алматы қ. және «Өрлеу» БАҰО АҚ біліктілікті арттыру институттарында өз біліктіліктерін арттырған мұғалімдердің пайыз көрсеткіші өсіп отырғанын көреміз. Бұл қатарға магниттік мектептердің (шағын жинақты) мұғалімдері де қосылады. Бұл курстарда мұғалімдер жаңа технологияларды, оқытуға деген жаңаша көзқарастарды оқып-үйреніп, жұмыстың педагогикалық дағдыларын дамытуға әсер етті. Бұл мұғалімнің өз қызметін қорытындылай білуіне, өз еңбегінің нәтижелерін көруге әсер етсе, екіншіден, өзінің педагогикалық жетістіктерін әртүрлі ғылыми-практикалық конференциялар мен семинарларда көрсетуге және ғылыми мақалаларын жариялауға ұмтылуға әсер етті.

«Керней ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ-де мұғалімдердің конференцияға, семинарға қатысып, мақаласы баспаға шыққан көрсеткіші:

Ресурстық орталық мұғалімдерінің өз жұмыстарының жетістіктерін ғылыми баспасөз беттеріне жариялауға ұмтылуы мектепте атқарылып жатқан жұмыстың тиімділігін дәлелдейді. Ұсынылған сызбадан инновациялық қызметке деген ынтасының даму деңгейі жоғары педагогтардың саны өсіп келе жатқанын көреміз.

Ресурстық орталық білім алушылары бастауыш мектептен бастап шығармашылық және зерттеушілік жобаларын әзірлейді, сосын оны Ростовка Ресурстық орталығының қорытынды ғылыми-практикалық конференцияларында қорғайды. Зерттеуші күнделігі мен жеке бағыттау парағына зерттеудің мақсат-міндеттерін, қойылған міндеттерді шешу жолдарын, ақпаратпен әдебиеттермен қалай жұмыс істегендерін жазып толтырып отырады. Жұмыстың бұл кезеңі тірек мектебінің білім алушыларына өз жұмыстарының түпкі нәтижелерін көрулеріне мүмкіндік береді. *«Керней ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ-де ғылыми зерттеушілік жобаларға қатысуы 2016-2018 жыл (ҒПК қатысқан магниттік мектептер: Үміткер ОМ, ШалқарНМ, Сартау ОМ, Ақөре ОМ)*

Сапалық талдау Ресурстық орталық пен магниттік мектептердің білім алушыларының танымдық ынталарының дамуы біршама жоғары деңгейде екенін көрсетіп отыр. Берілген диаграмма дарынды балалармен бастауыш мектептен бастап жұмыс істеу жүйесі зерттеу-жобалау дағдыларының дамуына, ақпаратпен жұмыс істей білуге, жұмысын тиісті комиссияның алдында қорғай білуге, салыстыру, жүйелеу, қорытындылау және қойылған міндеттерді шеше білуге әсер етеді..

Біз үздік және жақсы оқитын, ақыл-ой еңбегіне бейінді балалармен қатар басқа бір салаға бейінділігі бар, сол саладан жетістікке жетіп жүрген білім алушылардың арасындағы қарама-қайшылықтарды жойып, білім сапасының әлеуметтік маңызды бағаларын теңестіруге ұмтыламыз. Бұл ЖОО-на бағдарланған білім алушылар мен жұмысшы мамандығына бағдарланған білім алушылардың тең құқылы әлеуметтік құндылықтарына алып келеді. Сөйтіп, өте жақсы білім алуға бағыт-бағдар алған жоғары саналы, лайықты түлек мәртебесін қалыптастыру іске асырылады.

ЖОСПАРЛАУ ҮЛГІЛЕРІ

**«Керней тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ 2018-2019 оқу жылына арналған
10 -11 сыныптардың типтік оқу жоспары
Қоғамдық-гуманитарлық бағыт**

Приложение 9
к приказу Министра образования
и науки Республики Казахстан
от 27 ноября 2013 года № 471
Приложение 9
к приказу Министра образования
и науки Республики Казахстан
от 8 ноября 2012 года № 500

№	Білім беру сфералары және оқу пәндері	Апта бойынша сыныптағы сағат саны	Жүктеме,сағат	Сарғау ОМ 1- Модуль	<u>Ақоре</u> <u>ОМ</u> 1- Модуль	Сессия кезіндегі қатысушылардың сағат жүктемесі	
						10 класс / тоқсан	2- Модуль тоқсан 11 класс / тоқсан

	10	11	Апталық	Жылдық	10	11	10	11	10	11	1	2	3	4	1	2	3	4
Инвариантты компонент																		
Бейіндік пәндер																		
I	Тіл және әдебиет	12	12	24	816	136	136	272	27	3	32	40	32	32	32	32	40	32
1	Қазақ тілі	2	2	4	136	34	34	34	34	8	8	10	8	8	8	8	10	8
2	Қазақ әдебиеті	2	3	5	170	34	34	34	68	8	8	10	8	8	8	8	10	8
3	Орыс тілі	2	2	4	136			68	68									
4	Орыс әдебиеті	2	1	3	102			68	34									
5	Шетел тілі	4	4	8	272	68	68	68	68	1	16	20	16	16	16	16	20	16
II	Адам және қоғам	6	6	12	408	34	34	170	17	8	8	10	8	8	8	8	10	8
6	Қазақстан тарихы	2	2	4	136			68	68									
7	Дүние жүзі тарихы	2	2	4	136	34	34	34	34	8	8	10	8	8	8	8	10	8
8	Адам. Қоғам.	1	1	2	68			34	34									

**«Керней тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ 2018-2019 оқу жылына арналған
10 -11 сыныптардың типтік оқу жоспары
Жаратылыстану - математикалық бағыты**

№	Білім беру сфералары және оқу пәндері	Апта бойынша сыныптағы сағат саны	Жүктеме,сағат	Тірек мектебі (РО)	Үміткер <u>ОМ</u> , <u>Белағаш</u> <u>ОМ</u> 1- Модуль	Сессия кезіндегі қатысушылардың сағат жүктемесі										
						10 класс / тоқсан					11 класс / тоқсан					
		10	11	10	11	10	11	1	2	3	4	1	2	3	4	
			Апталық	Жылдық												
Инвариантты компонент																
Бейіндік пәндер																
I	Математика және информатика	6	6	12	408	34	34	170	17	8	10	8	8	8	10	8
									0							

Инвариантивтік жүктеме	32	32	64	2176	204	204	884	88	4	48	60	48	48	60	48	
Вариативті компонент																
Мектеп компоненті																
Қолданбалы курстар	6	6	14	408	55, 25	68	148, 75	13 6	1 3	13	16, 25	13	16	20	16	16
20 "Алғашқы әскери дайындық"	1	1	2	68	17		17		4	4	5	4				
21 "Абайтану"	1	1	2	68			34	34								
22 «Өнеркәсіптегі химия»	0,5	1	1,5	51	8,5	17	8,5	17	2	2	2,5	2	4	4	5	4
23 «Физика ғылымындағы фундаментальды тәжірбиелер	0,5	0,5	1	34	8,5	8,5	8,5	8,5	2	2	2,5	2	2	2	2,5	2
24 «Теңдеу және теңсіздіктер шешу»	0,5	0,5	1	34			17	34								
25 «Жаратылыстану мен техникадағы	1	1	2	68			34									

32	"Робототехника әлемі"	1		1	34	17	8,5	8,5	8,5	8,5	2	2	2	2	2	2,5	2	2,5	2
33	«Жылыжай өсімдіктері»	0,5	0,5	1	34	8,5	8,5	8,5	8,5	2	2	2	2	2	2	2,5	2	2,5	2
	Вариативті сағаттар саны	7	7		476	72, 25	85	165, 75	15 3	1 7	17	21,2 5	1 7	20	20	25	20	25	20
	Ең жоғары сағаттар санының көлемі	39	39	78	2652	276 25	289	104 9,75	10 37	6 5	65	81,2 5	6 5	68	68	85	68	85	68

Білім бөлімі басшысының орынбасары:
ОТЖ секторының меңгерушісі:
АӘК меңгерушісі:
Бас экономист:

А.А.Оспанов
А.Р.Дукенбаева
Э.К. Хамитова
Ш.А.Жотабаева

Бекітемін:

« Керней ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)»

КММ директоры _____ А.К. Жумакаев

« __ » _____ 2018 ж.

Келісілген :

ШЖМ дамыту зертханасының ғылыми

жетекшісі _____ С.С. Контаев

« __ » _____ 20 ж.

2018-2019 оқу жылында

«« Керней ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ

жұмыс жоспары

Мектеп мұғалімдерінің қарастыратын мәселелері :

«Білім беру және тәрбиелеу мақсатында тірек мектебінде аз жинақты мектеп білім алушыларының өздігімен тұлға ретінде өмір сүру салтын қалыптастыру».

Мақсаты:

Тірек мектебі түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін дамыту негізіндегі әдістік және кәсіби бағытын дамыту, мектептің оқу-тәрбиелеу жүйесін жаңғырту.

Тапсырмалар:

1. Тұлғаның бәсекеге қабілеттілігін және әдістік бағдарын дамытуға бағытталған, қызметтік қатынасқа өту тұрғысына қажетті барлық жайдайды жасау.
2. Инклюзивтік білім беру жағдайын құру .
3. Дарынды балалармен жұмыс жасауды ұйымдастыру.
4. Қосымша білім беру жүйесін енгізу.
5. Бейналды дайындық және бейндік оқыту аясында білім алушылардың кәсіпалды бағдарын ұйымдастыру.
6. Зерттеу нәтижелілігі диагностикасы мен мониторингісінің критерилерін әзірлеу.

Қызмет бойынша күтілетін нәтиже келесідей деп болжаймыз:

1. Жаңартылған білім беру мазмұны аясында білім деңгейі, іскерлік және оқу дағдылары жетілдіру;
2. Білім алушылардың білім алуға деген қызығушылық арттыру және оқыту қызметіне жағымды мотивация қалыптастыру;
3. Пәнаралық байланыс негізінде оқу пәндерін интеграциялау және практикалық білімдерін қолдану;
4. Тұлғаның өміршеңдігін айқындау үшін әзірленген диагностика және мониторинг жүйесі;
5. Коммуникативті мәдениетті дамытуға қолайлы, тұлғаның өміршеңдік көзқарасын қалыптастыру деңгейін жоғарылату;
6. Бейіналды дайындық және бейіндік оқыту аясындағы білім алушылардың кәсіп алдық бағыты;

Қызметтің нәтижелілігін анықтау индикаторлары:

1. Барлық тірек мектебі бойынша білім сапасын 2% - ға арттыруға қол жеткізу (бүгінде бұл сан тірек мектебі бойынша 54% - ды құрайды, ал магниттік мектептерге 48% құрайды, орта есеппен РО – да 50%).
2. Ғылыми жобалар сайысына қатысу, дамыту, жобалау және модельдеу мүмкіндіктерін дамытуды 7% - ға арттыруға қол жеткізу (бүгінде бұл сан барлық тірек мектептер бойынша орташа 18% құрайды).
3. Пәнаралық байланысты ұйымдастыру және интеграцияланған сабақтарды өткізу үшін оқу мерзімінің 50% пайдалануға қол жеткізу.
4. Оқушы жұмыстарын критериялды бағалауды 20% жеткізу.
5. Мектеп түлегінің қалыптасқан өміршеңдік қасиеттерін диагностикалау және анықтау үшін 5 әдістемеге дейін қолдану.
6. Ресурстық орталық түлектерін 90% жұмысқа орналастыруға қол жеткізу
7. Мұғалімдердің кәсіптік деңгейінің өсуін 90% жеткізу.

Тұлғаның қалыптасқан өміршен қасиеттерінің сапасын анықтау критерийлері мен көрсеткіштері:

№	Қызметтік критерийлер	Қызметтік көрсеткіштер
1	Мектеп түлегінің қабілеті мен дарындылығын дамыту және тұлғалық танымдық қабілетін қалыптастыру.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білім алушылардың мектеп бағдарламасын меңгеруі. 2. Ойлау қабілетін дамыту. 3. Білім алушылардың танымдық және шығармашылық бедсенділігі.
2	Мектеп түлегінің адамгершілік потенциалын қалыптастыру.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тұлғаның адамгершілік қасиеті. 2. Тұлғаның негізгі құнды қарым-қатынастығын қалыптастыру.
3	Мектеп түлегінің коммуникативтік потенциалын қалыптастыру.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуникабельдік. 2. Түлектің коммуникативтік мәдени негізін қалыптастыру.
4	Мектеп түлегінің әдептік потенциалын қалыптастыру.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әсемдік сезімін дамыту 2. Эстетикалық сезімін дамыту.
5	Мектеп түлегінің физикалық потенциалын қалыптастыру.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мектеп түлектерінің денсаулық жағдайы. 2. Жеке қасиеттерін дамыту.
6	Тірек мектебінде оқушының өзін ыңғайлы, жайлы сезінуі.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білім алушыларды мектептің тыныс-тіршілігінің қанағаттандыруы . 2. Баланың сыныптағы эмоционалдық – психологиялық, әл-ауқат жағдайы.

Таңдалған критерийлер мен оқу - тәрбие жүйесінің тиімді көрсеткіштеріне сәйкес «Керей ЖББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ жұмыстарының бағдарламасында нақты анықталған диагностикалық зерттеулерді өткізу мерзімдері мен әдістері анықталды.

«Керей ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ жұмыс жоспарының орындалу мерзімі мен бағыттары

Жұмыстар мен тапсырмалар бағыты	Жұмыс түрлері	Орындалу мерзімі	Жауапты тұлға
1. оқу-жоспарлау құжаттарын әзірлеу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тірек мектебін дамыту бағдарламасына сәйкес жұмыс жоспарын құру. 2. Жаңа оқу жылына бірыңғай оқу жұмыстарының жоспарын құру. 3. Шығармашылық зертханаларды дамыту жұмыстарын әзірлеу. 4. Тандау және қолданбалы курстардың бағдарламасын әзірлеу. 	2018 жылдың қыркүйек айы	РО бойынша директордың орынбасары ----- директордың орынбасары ШЖМ , шығармашылық зертхана жетекшілері
2. Сессиялық және сессияаралық кезендердегі бірыңғай сабақ кестесін әзірлеу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сессияаралық кезеңде ТМ және ММ-де оқу сабақтарының кестесін құру. 2. РО үш оқу сессиясын жоспарлау (қараша, ақпан және сәуір). 3 Сессиялық кезендерде оқу іс-әрекетін және олардың сессияаралық кезендерімен жалғасу байланысын ұйымдастыруда негізгі аспектілерді анықтау. 	Келісімге сәйкес әр тоқсан бойы 2018 жылдың қараша айының 3 аптасы, 2018 жылдың ақпан айының 1 аптасы және сәуір айының 2 аптасы	РО бойынша директордың орынбасары ----- директордың орынбасары ШЖМ .
3. Кіріс және шығыс тестілеуін өткізу	1. ЖМ бағытында пәндер бойынша тестілеу материалдарын әзірлеу.	2018 жылдың қазан айы	ШМО басшылары және кафедра

<p>үшін материалдар дайындау</p>	<p>2. ҚГ бағытында пәндер бойынша тестілеу материалдарын әзірлеу. 3. Бүкіл оқу жылына арналған білім өсімін анықтау және тестілеу нәтижелерін диагностикалау.</p>	<p>2019 жылдың сәуір айы</p>	<p>меңгерушілері, пән мұғалімдері. Кафедра басшылары</p>
<p>4. Үлкен педагогикалық кеңестердің және тірек мектебіннің үйлестіру кеңестерінің жұмыстарын жоспарлау.</p>	<p>1. Үйлестіру кеңестерінің ережесімен танысу. 2. Хағтамалар толтыру, оқу жылына Үлкен педагогикалық кеңестер қызметінің жоспарларын әзірлеу.</p>	<p>Үйлестіру кеңесі – жылына 2 рет (қазан, сәуір) Үлкен педагогикалық кеңес – жылына 4 рет (қазан, қаңтар, сәуір, маусым)</p>	
<p>5. Тұлғаның өміршеңдік сапасын анықтау үшін қажетті әдістерғандау</p>	<p>1.</p>	<p>2018 жылдың қараша айы</p>	<p>ТМ және ШЖМ психологтары</p>
<p>Тірек мектебін дамыту бағдарламасының бірінші сатысын жүзеге асыру</p>			
<p>6. Мотивациялық-әдістемелік ұйымдастыру кезеңі: а) РО тірек мектебі қызметінің стратегиясын және тактикасын дайындау.</p>	<p>Диагностика: Жеке тұлғаның даму нәтижесі және үрдісті оқыту әдістері 1. «Өмір сүру тәжірибесі туралы толғау» <i>тесті.</i> Мақсаты: Білім алушылардың адами тәрбиесін анықтау. 2. «Мақал-мәтелдер».</p>	<p>2018 жылдың қазан-желтоқсан айлары</p>	<p>РО бойынша директордың орынбасары, ШЖМ директордың орынбасарлары .</p>

<p>б) педагоктар мен білім алушылар үшін мотивациялық жағдай қалыптастыру.</p>	<p>Мақсаты: Өзіне, өзгеге және қоршаған ортаға деген адами көзқарасын , адамгершілік тәрбиелілігін анықтау.</p> <p>3. <i>Білім алушылар іс-әрекеттерінің негізін анықтау әдісі.</i></p> <p>Мақсаты: Оқушының іс-әрекетін анықтау(оқушыға бірігіп жұмыс жасауға және қандай дәрежеде қызығушылығын анықтауға мүмкіндік беріледі).</p> <p>4. <i>Оқушының коммуникативтік қабілеттерін анықтау әдісі.</i></p> <p>мақсаты: Оқушының жауапкершілігін, сөзінде тұруын, адалдығын және уәдеге беріктігін анықтау.</p> <p>5. « <i>Сабақ кестесін құру әдісі</i>».</p> <p>мақсаты: Оқушының мұғалімдерге және пәнге деген қызығушылығын анықтау.</p> <p>6.« <i>Оқушының ортаға бейімделу әдісін анықтау</i> ».</p> <p>мақсаты: Оқушының әлеуметтік бейімделі дәрежесін, адамгершілік тәрбиелілігін, белсенділігін анықтау,</p> <p><u>ШЖМ білім алушыларының дарындылық қабілеттіліктерін анықтау</u></p> <p>«Дарындылық диагностикасы», « Білім алушылардың ғылыми-зерттеушілік потенциалдарын анықтау», « Мұғалімдер мен білім алушылардың АКТ</p>	<p>Каникул уақытында</p> <p>Каникул уақытында</p>	<p>Тірек мектебінің үшінші деңгейлік сертификаты бар мұғалімдер</p>
--	--	---	---

<p>7. Жүзеге асыру кезеңі: « Мұғалімдер мен білім алушылар арасындағы өзара шығармашылық мазмұндағы қарым-қатынасты қалыптастыру»</p>	<p>жұмыс жасау деңгейлерін қалыптастыру». Мұғалімдерді « Білім берудің жаңа салаларының» 7 модулі бойынша жұмысын ұйымдастыру. Пән мұғалімдері үшін мастер-кларстар ұйымдастыру.</p>	<p>2019 жылдың қаңтар-мамыр айлары</p>	<p>РО бойынша директордың орынбасары, ШЖМ директордың орынбасарлары .</p>
<p>1. Сессияаралық тақырыптық семинарлар кезеңі: «Өмірге құштарлық қандай? Шынайы және жалған өмір»; « Ғылыми-зерттеу жұмыстарының оқушыны дамытудағы рөлі» «Білім берудің жаңа салалары» 2. Ашық шаралар: Шығармашылық топтар мен зертханалар отырысы. «Ақжелкен» ОҒҚ отырыстары. Ғылыми-практикалық конференцияларға дайындық. 3. Шығармашылық зертханалар жұмыстарын қорытындылау: Кәсіби бағдар беру зертханасы, Көркем өнер студиясы , Өскери-патриоттық, спорттық кешен, Тәжірибелік үлескі, Педагогикалық шеберлік орталығы, Қолөнер және дизайн шеберханасы, Сәндік қол өнері шеберханасы 4. Әдістемелік ұсыныстар: «Тұлғаның өмір дағдыларының қалыптасу жағдайын жасаудағы сынып жетекшілердің</p>	<p>1. Сессияаралық тақырыптық семинарлар кезеңі: «Өмірге құштарлық қандай? Шынайы және жалған өмір»; « Ғылыми-зерттеу жұмыстарының оқушыны дамытудағы рөлі» «Білім берудің жаңа салалары» 2. Ашық шаралар: Шығармашылық топтар мен зертханалар отырысы. «Ақжелкен» ОҒҚ отырыстары. Ғылыми-практикалық конференцияларға дайындық. 3. Шығармашылық зертханалар жұмыстарын қорытындылау: Кәсіби бағдар беру зертханасы, Көркем өнер студиясы , Өскери-патриоттық, спорттық кешен, Тәжірибелік үлескі, Педагогикалық шеберлік орталығы, Қолөнер және дизайн шеберханасы, Сәндік қол өнері шеберханасы 4. Әдістемелік ұсыныстар: «Тұлғаның өмір дағдыларының қалыптасу жағдайын жасаудағы сынып жетекшілердің</p>	<p>2019 жылдың қаңтар-мамыр айлары</p>	<p>РО бойынша директордың орынбасары, ШЖМ директордың орынбасарлары .</p>

	жұмыстары»; «Оқушының ғылыми-зерттеу дағдыларын қалыптастыру әдістерін ұйымдастыру»; «Оқушының ғылыми-зерттеу дағдыларын ұйымдастыруда дарынды балаларға психологиялық көмек көрсету».		
8. Бейіндік және бейіналды оқытуды ұйымдастыру.	1. Таңдау курстары және қолданбалы курстар бойынша бейінді оқыту бағдарламаларын әзірлеу. 2. Ресурстық орталықтағы барлық білім алушылардың мамандыққа бейімділіктерін анықтау сараптамасы 3. Мұғалімдердің құзыреттілігі бойынша тірек мектебіндегі білім алушылардың өздігімен білім алуға, дамуына және өзін өзі бағалауын дамытуға қалыптастыру тренингтерін өткізу.	2019 жылының ақпан айы 2019 жылының сәуір айы	РО НМ психологтары Кафедра меңгерушілері, пән мұғалімдері. Кафедра басшылары
9. Дидактикалық материалдар мен әдістемелік оқулықтарды әзірлеу.	1. Оқу-әдістемелік оқулықтарды әзірлеу жобалар, шығармашылық жұмыстар, әдістемелік құралдар). 2. Сессия өткізу үшін пән бойынша оқу материалдарын әзірлеу.	Жыл бойы Жыл бойы	РО ТМ пән мұғалімдері.
10. Топта жұмыс істеу құзыреттілігін қалыптастыру деңгейін дамыту	1. Параметрлер бойынша оқу үрдісі нәтижесінің мониторингі және бақылауы: - Жобалау және зерттеу құзыреттілігі. - біліми құзыреттілік. - Әлеуметтік құзыреттілік және социометриялық мәліметтер. - экологиялық құзыреттілік 2. Ғылыми-практикалық конференциялар ұйымдастыру.	2019 жылдың сәуір-мамыр айы	РО бойынша директордың орынбасары ----- директордың орынбасары ШЖМ.

<p>11. РО ТМ және ШЖМ білім алушыларының оқу мүмкіндіктерін бағалау жүйесін жасау.</p>	<p>3. Оқушы портфолиосын қорғау.</p> <p>1. Маусым бойынша мониторингтер және диагностикалар әдістерін бағдарлау. - сессия аралығында 5 балдық жүйе қолдану. - Сессия кезінде оқу мүмкіндіктерін бағасыз рейтингілеу.</p>	<p>Жыл бойы</p>	<p>Кафедра меңгерушілері, пән мұғалімдері. РО НМ пән мұғалімдері. ШМО және шығармашылық зертханалар</p>
<p>12. РО білім алушыларын дәрігерлік-психологиялық-педагогикалық диагностикалау.</p>	<p>1. Тестирование и анкетирование учащихся РО білім алушыларынан тест және сауалнама жүргізу. 2. Психологиялық ойындар . 3. Психология сағаттары. 4. РО бейіндік сыныптарда оқитын білім алушыларға соиометрия құру. 5. РО білім алушыларының денсалықтарын жақсарту жұмыстары. Медициналық бақылау. Денсаулық тобының жұмысы.</p>	<p>Жыл бойы</p>	<p>НМ РО және ШЖМ психологтары РО НМ медбикесі</p>

Директордың Ресурстық орталық бойынша орынбасары : А.А. Ахметжамиева
Тұлғаның қалыптасқан өміршен қасиеттерінің сапасын анықтау
критерийлері мен көрсеткіштері:

№	Қызметтік критерийлер	Қызметтік көрсеткіштер
1	Мектеп түлегінің қабілеті мен дарындылығын дамыту және тұлғалық танымдық қабілетін қалыптастыру.	Қызметтік көрсеткіштер 1. Білім алушылардың мектеп бағдарламасын меңгеруі. 2. Ойлау қабілетін дамыту. 3. Білім алушылардың танымдық және шығармашылық бедсенділігі.
2	Мектеп түлегінің адамгершілік потенциалын қалыптастыру.	1. Тұлғаның адамгершілік қасиеті. 2. Тұлғаның негізгі құнды қарым-қатынастығын қалыптастыру.
3	Мектеп түлегінің коммуникативтік потенциалын қалыптастыру.	1. Коммуникабельдік. 2. Түлектің коммуникативтік мәдени негізін қалыптастыру.
4	Мектеп түлегінің әдептік потенциалын қалыптастыру.	1. Әсемдік сезімін дамыту 2. Эстетикалық сезімін дамыту.
5	Мектеп түлегінің физикалық потенциалын қалыптастыру.	1. Мектеп түлектерінің денсаулық жағдайы. 2. Жеке қасиеттерін дамыту.
6	Тірек мектебінде оқушының өзін ыңғайлы, жайлы сезінуі.	1. Білім алушыларды мектептің тыныс-тіршілігінің қанағаттандыруы . 2. Баланың сыныптағы эмоционалдық – психологиялық, әл-ауқат жағдайы.

Таңдалған критерийлер мен оқу - тәрбие жүйесінің тиімді көрсеткіштеріне сәйкес «Керей ЖББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ жұмыстарының бағдарламасында нақты анықталған диагностикалық зерттеулерді өткізу мерзімдері мен әдістері анықталды.

«Керей ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ жұмыс жоспарының орындалу мерзімі мен бағыттары

Жұмыстар мен тапсырмалар бағыты	Жұмыс түрлері	Орындалу мерзімі	Жауапты тұлға
1. оқу-жоспарлау құжаттарын әзірлеу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тірек мектебін дамыту бағдарламасына сәйкес жұмыс жоспарын құру. 2. Жаңа оқу жылына бірыңғай оқу жұмыстарының жоспарын құру. 3. Шығармашылық зертханаларды дамыту жұмыстарын әзірлеу. 4. Таңдау және қолданбалы курстардың бағдарламасын әзірлеу. 	2018 жылдың қыркүйек айы	РО бойынша директордың орынбасары ----- директордың орынбасары ШЖМ , шығармашылық зертхана жетекшілері
2. Сессиялық және сессияаралық кезеңдердегі бірыңғай сабақ кестесін әзірлеу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сессияаралық кезеңде ТМ және ММ-де оқу сабақтарының кестесін құру. 2. РО үш оқу сессиясын жоспарлау (қараша, ақпан және сәуір). 3 Сессиялық кезеңдерде оқу іс-әрекетін және олардың сессияаралық кезеңдерімен жалғасу байланысын ұйымдастыруда негізгі аспектілерді анықтау. 	Келісімге сәйкес әр тоқсан бойы 2018 жылдың қараша айының 3 аптасы, 2018 жылдың ақпан айының 1 аптасы және сәуір айының 2 аптасы	РО бойынша директордың орынбасары ----- директордың орынбасары ШЖМ .
3. Кіріс және шығыс тестілеуін өткізу үшін материалдар дайындау	<ol style="list-style-type: none"> 1. ЖМ бағытында пәндер бойынша тестілеу материалдарын әзірлеу. 2. ҚГ бағытында пәндер бойынша тестілеу материалдарын әзірлеу. 3. Бүкіл оқу жылына арналған білім өсімін анықтау 	2018 жылдың қазан айы 2019 жылдың	ШМО басшылары және кафедра меңгерушілері, пән мұғалімдері. Кафедра басшылары

	және тестілеу нәтижелерін диагностикалау. 1. Үйлестіру кеңестерінің ережесімен танысу. 2. Хаттамалар толтыру, оқу жылына Үлкен педагогикалық кеңестер қызметінің жоспарларын әзірлеу.	сәуір айы Үйлестіру кеңесі – жылына 2 рет (қазан, сәуір) Үлкен педагогикалық кеңес – жылына 4 рет (қазан, қаңтар, сәуір, маусым)	
4. Үлкен педагогикалық кеңестердің және тірек мектебінің үйлестіру кеңестерінің жұмыстарын жоспарлау.	1.	2018 жылдың қараша айы	ТМ және ШЖМ психологтары
Тірек мектебін дамыту бағдарламасының бірінші сатысын жүзеге асыру			
6. Мотивациялық-әдістемелік ұйымдастыру кезеңі: а) РО тірек мектебі қызметінің стратегиясын және тактикасын дайындау. б) педагоктар мен білім алушылар үшін мотивациялық жағдай қалыптастыру.	<p>Диагностика: Жеке тұлғаның даму нәтижесі және үрдісті оқыту әдістері 1. «Өмір сүру тәжірибесі туралы толғау» тесті. Мақсаты: Білім алушылардың адами тәрбиесін анықтау. 2. «Мақал-мәтелдер». Мақсаты: Өзіне, өзгеге және қоршаған ортаға деген адами көзқарасын, адамгершілік тәрбиелілігін анықтау. 3. Білім алушылар іс-әрекеттерінің негізін анықтау әдісі. Мақсаты: Оқушының іс-әрекетін анықтау (оқушыға бірігіп жұмыс жасауға және қандай дәрежеде қызығушылығын анықтауға мүмкіндік беріледі). 4. Оқушының коммуникативтік қабілеттерін анықтау</p>	2018 жылдың қазан-желтоқсан айлары	РО бойынша директордың орынбасары, ШЖМ директордың орынбасарлары .

	<p><i>әдісі.</i></p> <p>мақсаты: Оқушының жауапкершілігін, сөзінде тұруын, адалдығын және уәдеге беріктігін анықтау.</p> <p>5. « <i>Сабақ кестесін құру әдісі</i>».</p> <p>мақсаты: Оқушының мұғалімдерге және пәнге деген қызығушылығын анықтау.</p> <p>6.« <i>Оқушының ортаға бейімделу әдісін анықтау</i> ».</p> <p>мақсаты: Оқушының әлеуметтік бейімделі дәрежесін, адамгершілік тәрбиелілігін, белсенділігін анықтау,</p> <p><u>ШЖМ білім алушыларының дарындылық қабілеттіліктерін анықтау</u></p> <p>«Дарындылық диагностикасы», « Білім алушылардың ғылыми-зерттеушілік потенциалдарын анықтау»,</p> <p>« Мұғалімдер мен білім алушылардың АКТ жұмыс жасау деңгейлерін қалыптастыру ».</p> <p>Мұғалімдерді « Білім берудің жаңа салаларының»</p> <p>7 модулі бойынша жұмысын ұйымдастыру.</p> <p>Пән мұғалімдері үшін мастер-кларстар ұйымдастыру.</p>	<p>Каникул уақытында</p> <p>Каникул уақытында</p>	<p>Тірек мектебінің үшінші деңгейлік сертификаты бар мұғалімдер</p>
<p>7.Жүзеге асыру кезеңі: « Мұғалімдер мен білім алушылар арасындағы өзара шығармашылық мазмұндағы қарым-</p>	<p><u>1. Сессияаралық тақырыптық семинарлар кезеңі:</u> «Өмірге құштарлық қандай? Шынайы және жалған өмір»; « Ғылыми-зерттеу жұмыстарының оқушыны дамытудағы рөлі» «Білім берудің жаңа салалары»</p> <p><u>2. Ашық шаралар:</u></p>	<p>2019 жылдың қаңтар-мамыр айлары</p>	<p>РО бойынша директордың орынбасары, ШЖМ директордың орынбасарлары .</p>

қатынасты қалыптастыру»	Шығармашылық топтар мен зертханалар отырысы. «Ақжелкен» ОГҚ отырыстары. Ғылыми-практикалық конференцияларға дайындық. 3. <u>Шығармашылық зертханалар жұмыстарын қорытындылау:</u> Кәсіби бағдар беру зертханасы, Көркем өнер студиясы, Әскери-патриоттық, спорттық кешен, Тәжірибелік үлескі, Педагогикалық шеберлік орталығы, Қолөнер және дизайн шеберханасы, Сәндік қол өнері шеберханасы 4. <u>Әдістемелік ұсыныстар:</u> «Тұлғаның өмір дағдыларының қалыптасу жағдайын жасаудағы сынып жетекшілердің жұмыстары»; «Оқушының ғылыми-зерттеу дағдыларын қалыптастыру әдістерін ұйымдастыру»; «Оқушының ғылыми-зерттеу дағдыларын ұйымдастыруда дарынды балаларға психологиялық көмек көрсету ».		
8. Бейіндік және бейіналды оқытуды ұйымдастыру.	1. Таңдау курстары және қолданбалы курстар бойынша бейінді оқыту бағдарламаларын әзірлеу. 2. Ресурстық орталықтағы барлық білім алушылардың мамандыққа бейімділіктерін анықтау сараптамасы 3. Мұғалімдердің құзыреттілігі бойынша тірек мектебіндегі білім алушылардың өздігімен білім алуға, дамуына және өзін өзі бағалауын дамытуға қалыптастыру тренингтерін өткізу.	2019 жылының ақпан айы 2019 жылының сәуір айы	РО НМ психологтары Кафедра менгерушілері, пән мұғалімдері. Кафедра басшылары
9. Дидактикалық материалдар мен әдістемелік оқулықтарды әзірлеу.	1. Оқу-әдістемелік оқулықтарды әзірлеу жобалар, шығармашылық жұмыстар, әдістемелік құралдар). 2. Сессия өткізу үшін пән бойынша оқу материалдарын әзірлеу.	Жыл бойы Жыл бойы	РО ТМ пән мұғалімдері.

<p>10. Топта жұмыс істеу құзыреттілігін қалыптастыру деңгейін дамыту</p>	<p>1. Параметрлер бойынша оқу үрдісі нәтижесінің мониторингін және бақылауы: - Жобалау және зерттеу құзыреттілігі. - біліми құзыреттілік. - Әлеуметтік құзыреттілік және социометриялық мәліметтер. - экологиялық құзыреттілік</p> <p>2. Ғылыми-практикалық конференциялар ұйымдастыру.</p> <p>3. Оқушы портфолиосын қорғау.</p>	<p>2019 жылдың сәуір-мамыр айы</p>	<p>РО бойынша директордың орынбасары ----- директордың орынбасары ШЖМ.</p>
<p>11. РО ТМ және ШЖМ білім алушыларының оқу мүмкіндіктерін бағалау жүйесін жасау.</p>	<p>1. Маусым бойынша мониторингтер және диагностикалар әдістерін бағдарлау. - сессия аралығында 5 балдық жүйе қолдану. - Сессия кезінде оқу мүмкіндіктерін бағасыз рейтингілеу.</p>	<p>Жыл бойы</p>	<p>Кафедра меңгерушілері, пән мұғалімдері. РО НМ пән мұғалімдері. ШМО және шығармашылық зертханалар</p>
<p>12. РО білім алушыларын дәрігерлік-психологиялық-педагогикалық диагностикалау.</p>	<p>1. Тестирование и анкетирование учащихся РО білім алушыларынан тест және сауалнама жүргізу. 2. Психологиялық ойындар . 3. Психология сағаттары. 4. РО бейіндік сыныптарда оқитын білім алушыларға соиометрия құру. 5. РО білім алушыларының денсалықтарын жақсарту жұмыстары. Медициналық бақылау. Денсаулық тобының жұмысы.</p>	<p>Жыл бойы</p>	<p>НМ РО және ШЖМ психологтары РО НМ медбикесі</p>

Директордың Ресурстық орталық бойынша орынбасары : А.А. Ахметжамиева
 «Керней ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ-нің 2018-2019 оқу жылына
 арналған сессия және сессияаралық кезеңіндегі жоба жұмысын іске асырудың жоспары

Сессияның мақсаты	Мақсат –міндеттер	Күтілетін нәтиже	Мерзімі
Білім алушылардың ақпарат көздерімен жұмысты ұйымдастыра алу қабілеттерінің дамуына қолайлы орта жасау.	Міндеттері: • оқушының электронды кітапханада картотекамен жұмыс дағдыларын дамыту; • күнделікті баспа материалдарын дайындауда, жұмыс дағдыларын жетілдіру; • ақпаратты іздеу процесін дамыту дағдыларын жоспарлау; • ақпаратты жинау және іздену дағдыларын жетілдіру; • алынған ақпараттар бойынша сын көзбен қарап, материалдарды іріктеу дағдыларын дамыту; • қажетті ақпараттарды қолдануда бағалау дағдыларын қалыптастыру.	Білім алушылардың қарым-қатынас деңгейі артады. Өз қабілетін салыстыру арқылы бағаланады. Жаңа ортада оқушының еркін сөйлеуіне, ойын анық жеткізуіне әсер етеді.	қазан
Сессияаралық жұмыс			
Сессияаралық кезеңдері 1. Жобалау әрекетіндегі зерттеудің I – кезеңі бойынша дербес маршруттық			
			қазан-қараша

<p>парақтар, нұсқаулықтар бойынша әрекет.</p> <p>2. Оқушы күнделігін жүргізу.</p> <p>3. Жұмыс портфолиосын жинақтау.</p> <p>4. Оқушы әрекетін талдау (түзету, кеңес беру).</p>	
Қысқы сессия 10-11 сыныптарға арналған	
<p>Магниттік мектеп білім алушыларының психологиялық бейімделуіне әрекет жасау, оқу сабақтарын жүргізу, білім алушылардың оқу сатысын анықтау;</p>	<p>-білім алушылардың алға қойылған міндеттерді шешу біліктіліктерін қалыптастыру;</p> <p>- алынған ақпарат нәтижелеріне аналитикалық талдау жасау машығын игерту;</p> <p>-мәселені анықтау және ону шешу жолдарын жоспарлау дағдысын жетілдіру;</p>
<p>Мақсаты: жинақталған ақпаратты, алынған нәтижені сараптау, нақтылау және оны қайта қарау арқылы оқушының сараптамалық, модельдеу, зерттеушілік мәдениетін дамытуға жағдай жасау.</p>	<p>білім алушылардың алға қойылған міндеттерді шешу біліктіліктерін қалыптастыру;</p> <p>- алынған ақпарат нәтижелеріне аналитикалық талдау жасау машығын игерту;</p> <p>- мәселені анықтау және ону шешу жолдарын жоспарлау</p>
<p>Мақсаты: жинақталған ақпаратты, алынған нәтижені сараптау, нақтылау және оны қайта қарау арқылы оқушының сараптамалық, модельдеу, зерттеушілік мәдениетін дамытуға жағдай жасау.</p>	<p>білім алушылардың алға қойылған міндеттерді шешу біліктіліктерін қалыптастыру;</p> <p>- алынған ақпарат нәтижелеріне аналитикалық талдау жасау машығын игерту;</p> <p>- мәселені анықтау және ону шешу жолдарын жоспарлау</p>
<p>Мақсаты: жинақталған ақпаратты, алынған нәтижені сараптау, нақтылау және оны қайта қарау арқылы оқушының сараптамалық, модельдеу, зерттеушілік мәдениетін дамытуға жағдай жасау.</p>	<p>білім алушылардың алға қойылған міндеттерін шешуге дағдыланады;</p> <p>-оқу үрдісі бойынша білім алушылардың арасында білімге «бәсекелестік» туындайды;</p> <p>-сессия барысында білім алушылардың білім деңгейінің көтерілуін, ғылыми жобаларға және қосымша білім алу мәселелері оң бағытта шешілуге мүмкіндік туады;</p>
	Ақпан

<p>Жұмыс процесінде білім алушылардың зерттеушілік мәдениетін дамыту.</p>	<p>дағдысын жетілдіру. практикалық, лабораториялық, шығармашылық-зерттеу тапсырмаларын орындау; -жобалау әрекетіндегі зерттеудің I кезеңін жүзеге асыру. Оқушы портфолиясының рейтингісін шығару, бағалау;</p>	<p>алушылардың білім деңгейінің көтерілуін, ғылыми жобаларға және қосымша білім алу мәселелері оң бағытта шешілуге мүмкіндік туады;</p>	
Сессияаралық кезең			
<p>Сессияаралық кезең</p> <p>1. Жобалау әрекетіндегі зерттеудің II кезеңі бойынша дербес маршрутты парақтар, нұсқаулар бойынша әрекет.</p> <p>2. Оқушы күнделігін жүргізу.</p> <p>3. Жұмыс портфолиясын жинақтау.</p>			
Көктемгі оқу сессиясы			
<p>Мақсаты: ғылыми зерттеудің теориялық және эмпириялық әдістерін меңгере отырып, өмірлік мәселелерге бағдарлануға, кәсіби құндылықтарды түсінуге және өзінің кәсіби мүмкіндіктерін бағалауға қабілеттілігін дамыту.</p>	<p>Міндеттері:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ақпараттарды қандай контексте жазылғандығын салыстыру қабілетін дамыту; • ғылыми сұрақтарға жауап беруге қажетті фактілерді іріктеу, оны зерттеу үрдісінде қолдану білік- 	<p>-ШЖМ –де сессия барысында білім алушылардың білім деңгейінің көтерілуін, ғылыми жобаларға және қосымша білім алу мәселелері оң бағытта шешілуге мүмкіндік туады;</p> <p>-дәйектерді, деректер мен мәтіндерді ой елегінен өткізу,</p>	Сәуір

	<p>дағдысын қалыптастыру;</p> <ul style="list-style-type: none"> • дәйектерді, деректер мен мәтіндерді ой елегінен өткізу, бағалау қабілеттерін ұштау. 	бағалау қабілеттері артады;	
Сессияаралық кезең			
Жоба жұмыстарын қорғауға дайындау, рәсімдеу		Сәуір –мамыр	

Сессияаралық кезеңде оқыту процесін ұйымдастыруда қолданылатын құжаттар үлгілері

Қарағанды облысы,
Бұхар-жырау ауданы,
«Керней ТМ (РО)» КММ

Бекітемін:
Мектеп директоры А.К. Жумакаев

«Керней ЖОББ тірек мектебі (ресурстық орталық)» КММ-де қашықтық сессияны іске асыру бағдарламасының жоспары

Мақсаты: Жаңа әдістемелерді енгізу, бірігіп оқыту, жұмыс нәтижелерін талдау және ақпараттандыру, машықтандыру және кездесетін мәселелерді бірігіп, шешу арқылы білім сапасын көтеру

Міндеттері:

- Оқытудағы жаңа әдіс – тәсілдерді бірігіп енгізу;
- Сәтті тәжірибемен алмасу;
- Зертеушілік топтарды ұйымдастыру;
- Әдістемелік жұмысындағы жетістіктерімен алмасу;

Күтілетін нәтижелер:

- Біріккен практикалық жүйелік қоғамдастық жұмысы арқылы мұғалімдерінің кәсіби шеберлігі арттыру;
- Білім сапасын арттыру

№	Іс-шаралар	Жұмыс түрі	Мерзімі	Жауапты
1	Ресурс орталық мен магниттік мектеп мұғалімдерінің желілік қауымдастығын құру	Желілік жоспар құру	қыркүйек	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А.
2	Ресурс орталығының 10-сынып білім алушыларына математика, физика, биология пәндерінен жеке білім беру	Карта құру	қыркүйек	РО мұғалімдері

	картасын құру			
3	РО білім алушыларына ғылыми жұмыстармен айналысатын білім алушылардың анықтау, тақырыптарын таңдау.	Желілік консультация	Қыркүйек	РО мұғалімдері
4	Жаратылыстану, қоғамдық гуманитарлық пәндері бойынша 8-11 сынып бойынша олимпиада	Желілік олимпиада	Қараша	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А.
5	Оқытудағы жаңа әдістерді насихаттау мақсатында шебер - сыныптар өткізу	Желелік шебер сабақ	Қараша, қаңтар, наурыз	РО мұғалімдері
6	Зертхана мен шеберхана бойынша сайыстар	Желелік сайыс	Қаңтар Сәуір	Шеберхана мен зертхана жетекшілері
7	Математика, физика, биология пәндері бойынша қашықтан консультациялар өткізу	Желілік консультация	Жыл бойы	РО мұғалімдері
9	«Мақал сөздің мәйегі»	Желелік сайыс	Мамыр	РО, ММ мұғалімдері
10	«Мен таңдаған мамандық»	Желелік тренинг	Желтоқсан	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А.
11	Ресурстық орталық жұмысына талдау		Мамыр	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А.

**2018-2019 оқу жылындағы магнит мектептердің он-лайн
консультацияларын өткізу кестесі**

Пән	Курс	Мерзімі	Жауапты
Физика	11 сынып	12.10.18	Есентаева Н.А.
Математика	11 сынып	12.12.18	Абикеев К.Е.
Биология	11 сынып	15.01.19	Макашева Б.К.
Психология	11 сынып	12.10.18,12.12.18	Саршинова Н.М.

**ШЖМ мұғалімдермен сессияаралық кезеңіндегі атқарылатын жұмыстың
жоспары**

№	Іс-шаралар	Жұмыс түрі	Мерзімі	Жауапты
1	«Жаңартылған білім беру мазмұны бойынша біріктірілген сыныптарда оқу процестерін ұйымдастыру»	Желілік семинар	қыркүйек	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А.
2	ШЖМ арасында біріктірілген сыныптарда оқу процесін ұйымдастыру жағдайындағы «Ең үздік сабақ» сайсын ұйымдастыру	Желілік, сырттай сайыс	қазан	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А. ШЖМ-тің Координаторлары
3	Жаңартылған білім беру мазмұны бойынша білім сапасын көтеру жолдарын қарастыру	Желілік коучинг	қараша	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А. ШЖМ-тің Координаторлары
4	«Үздік авторлық бағдарлама»	Желілік сырттау байқау	желтоқсан	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А. ШЖМ-тің Координаторлары
5	Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында оқу жетістіктерін сын тұрғысынан бағалау	Желілік шебер сабақ	қаңтар	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А. ШЖМ-тің

				Координаторлары
6	Жеке тұлғаның рухани-адамгершілік құндылықтарын тәрбиелеудегі психологиялық-педагогикалық жолдары	Желілік коучинг	ақпан	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А. ШЖМ-тің психологтары
7	Ата –ананың мамандық таңдауға ықпалы (ата-аналармен жұмыс)	Желілік тренинг	наурыз	Ресурстық орталық пен ШЖМ директорларының орынбасарлары
8	Жаңартылған білім беру мазмұнын жүзеге асыру жағдайындағы жаңа әдіс-тәсілдер	Желілік семинар	Сәуір	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А. ШЖМ-тің Координаторлары
9	Жаңартылған білім мазмұнын жүзеге асыру жағдайында білім сапасын арттырудағы әдістемелік көзқарас	Дөңгелек үстел	мамыр	РО-ның координаторы Ахметжамиева А.А. ШЖМ-тің Координаторлары

Мазмұны

Кіріспе	3
1 Ресурстық орталықтардың базасында магниттік мектептердің білім алушыларын оқыту процесін ұйымдастырудың ерекшеіктері	8
2 Магниттік мектептегі білім алушыларға сессияаралық кезеңде оқытуды ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар	47
Қорытынды	108
Әдебиеттер тізімі	110
Қосымша	111

ВВЕДЕНИЕ

На сегодняшний день малокомплектная школа в РК переживает глобальные преобразования, основной целью которых стало внедрение обновленных программ, ориентированных на формирование и развитие способностей ученика самостоятельно ставить учебную проблему, формулировать алгоритм ее решения, контролировать процесс и оценивать полученный результат, уметь учиться и применять свои знания на практике, в повседневной жизни.

Современное образование ориентировано на развитие тех способностей личности, которые актуальны для взаимодействия личности в обществе: включение в социальную деятельность, обеспечение возможностей для эффективного саморазвития и самообразования.

Эффективное функционирование ресурсных центров должно в достаточной степени обеспечить, профессиональную ориентацию и самоопределение обучающихся, предоставление им возможности для реализации творческих возможностей и осуществления осознанного профессионального выбора.

В условиях ресурсных центров возможно обеспечение более глубокого изучения отдельных предметов в объеме общего среднего образования согласно выбранному профилю, а также обеспечение вариативности и личностной ориентации образовательного процесса, повышение уровня мотивации образовательной деятельности учащихся.

Деятельность ресурсных центров направлена на создание условий для реального выбора учащимися курсов внутри профиля обучения и построения гибких индивидуальных образовательных программ; на реализацию практической ориентации образовательного процесса на основе модернизации содержания образования и усиления его деятельностного компонента.

В условиях нехватки квалифицированных педагогических кадров на селе, отдаленности многих населенных пунктов от базовых школ, большого количества малокомплектных школ актуальной становится проблема организации обучения в межсессионный период для магнитных школ.

Эта проблема назрела достаточно давно. В настоящее время существует противоречие между потребностями учителей МКШ в пособиях по проблеме обучения с удаленным доступом и недостаточной разработанностью таких пособий в практике школ.

Образовательные средства с возможностью работы в удаленном доступе включают в себя разнообразные программно-технические средства, предназначенные для решения определенных методических задач, имеющие предметное содержание и ориентированные на взаимодействие с обучающимся.

Использование различных образовательных средств и ресурсов в учебном процессе позволяет решить следующие задачи:

✓ Освоение предметной области на разных уровнях глубины и детальности;

✓ Формирование умений и навыков решения типовых практических задач в избранной предметной области;

✓ Развитие способностей к определенным видам деятельности;

✓ Проведение учебно-исследовательских работ с моделями изучаемых объектов, процессов.

✓ Коррекция знаний, умений и навыков.

✓ Контроль усвоения уровня знаний, умений и способов деятельности.

Образовательные средства с возможностью применения с удаленным доступом можно классифицировать по ряду параметров:

а) По решаемым дидактическим задачам:

• средства, обеспечивающие базовую подготовку (электронные учебники, обучающие системы, системы контроля знаний);

• средства практической подготовки (задачники, практикумы, виртуальные конструкторы, программы имитационного моделирования, тренажеры);

• вспомогательные средства (энциклопедии, словари, хрестоматии, мультимедийные разработки учебных занятий);

• комплексные средства (дистанционные учебные курсы).

б) По функциям в организации образовательного процесса:

• информационно-обучающие (электронные библиотеки, электронные периодические издания, словари, справочники, обучающие компьютерные программы, информационные системы);

• поисковые (каталоги, поисковые системы).

в) По типу информации:

• электронные и информационные ресурсы с текстовой информацией (учебники, учебные пособия, задачники, тесты, словари, справочники, энциклопедии, периодические издания, числовые данные, программно- и учебно-методические материалы);

• электронные и информационные ресурсы с визуальной информацией (коллекции: фотографии, портреты, иллюстрации, видеофрагменты процессов и явлений, демонстрации опытов, видео экскурсии; статистические и динамические модели, интерактивные модели: предметные лабораторные практикумы, предметные виртуальные лаборатории; символьные объекты: схемы, диаграммы);

• информационные ресурсы с аудиоинформацией (звукозаписи выступлений, музыкальных произведений, звуков живой и неживой природы);

• электронные и информационные ресурсы с аудио- и видеоинформацией (предметные экскурсии);

• электронные и информационные ресурсы с комбинированной информацией (учебники, учебные пособия, первоисточники, хрестоматии, задачники, энциклопедии, словари, периодические издания).

г) По формам применения ИКТ в образовательном процессе:

• урочные;

• внеурочные.

д) По форме взаимодействия с обучаемым:

- технология режима связи – «offline» (электронная переписка, заказ и рассылка необходимого материала из электронных банков информации);
- технология синхронного режима связи – «online» (форум, чат, поиск информации в Интернет; установка собственных ресурсов в Глобальной сети).

Целью пособия является теоретическое обоснование принципов отбора целесообразных технологий, форм и средств обучения и разработка методических рекомендаций по организации обучения в межсессионный период для обучающихся МКШ.

Основные задачи:

1. Отбор целесообразных технологий, форм и средств обучения в межсессионный период в условиях МКШ.
2. Разработка интерактивных форм занятий по предметам.
3. Обеспечение возможности получения качественного образования независимо от их территориальной расположенности;
4. Создание комфортных условий для творческого самовыражения ученика, возможности реализации учениками творческой деятельности.

Научная новизна: обоснование принципов отбора целесообразных технологий, форм и средств обучения в условиях МКШ (при обучении с удаленным доступом).

Практическая значимость: применение разработанного подхода обеспечит эффективное взаимодействие преподавателя и обучающегося, широкое применение разработанных методических материалов, а также эффективность обратной связи.

Можно выделить несколько аспектов использования различных образовательных технологий и средств обучения малокомплектной сельской школе:

1. Мотивационный аспект. Усиление потребности в получении образования с учетом индивидуальных образовательных возможностей и потребностей;

- широкого выбора содержания, форм, темпов и уровня их общеобразовательной подготовки;
- раскрытия творческого потенциала учащихся (участие в дистанционных образовательных проектах, конкурсах, олимпиадах и т.д.)
- расширения круга общения через сеть Интернет;
- освоения современных информационных технологий.

2. Содержательный аспект. Возможности информационно-коммуникативных технологий могут быть использованы при построении содержания профильного обучения в сельской школе и, прежде всего, при реализации элективных курсов, либо на внутрипрофильную специализацию обучения и построение индивидуальной образовательной траектории.

3. Учебно-методический аспект. Информационные ресурсы могут быть использованы в качестве учебно-методического сопровождения общеобразовательных и профильных учебных дисциплин.

Кроме того, учитель может использовать разнообразные электронные и информационные ресурсы при проектировании учебно-методического комплекса авторского элективного курса.

4. Организационный аспект. Информационно-коммуникативные технологии могут быть использованы в различных вариантах организации профильного обучения в сельской школе:

- при обучении каждого учащегося по индивидуальной программе на основе специального индивидуального плана;
- при создании в школе профильных групп (внутри класса) и профильных классов;
- при реализации межшкольной дифференциации (открытие профильных классов сборного состава учащихся).

Необходимо отметить, что для малокомплектной сельской школы с ограниченным кадровым ресурсом, удаленной от культурно-образовательных центров, наиболее приемлемым вариантом является организация профильного обучения на основе межшкольной дифференциации, которая может осуществляться через различные формы профильного обучения с использованием информационно-коммуникативных технологий.

5. Контрольно-оценочный аспект.

Методические рекомендации предназначены для работников системы повышения квалификации педагогических кадров, для педагогов малокомплектных школ и студентов педагогических ВУЗов.

Пособие содержит краткое изложение теоретического материала, а также практические рекомендации по организации учебного процесса.

1. Особенности организации учебного процесса обучающихся магнитных школ на базе ресурсных центров

В современном Казахстане идет становление новой системы образования, ориентированной на мировое образовательное пространство. Этот процесс сопровождается существенными изменениями в педагогической теории и практике.

Качественные изменения в любой области нашей жизни, а тем более в образовании, невозможны без формирования нового взгляда учителя на свое место и роль в учебном процессе.

Вхождение Казахстана в единое мировое образовательное пространство ставит задачу ускоренной модернизации всей системы образования. Интеллектуальный потенциал общества в современных условиях приобретает характер внешней составляющей национального богатства, а образованность человека, стремление к творчеству и умение действовать в нестандартных условиях стали основой научно-технического прогресса и безопасности страны. Именно этим обусловлен переход на обновленное содержание образования, которое предусматривает формирование и развитие образованной, творческой, конкурентоспособной и компетентной личности, способной жить в динамично развивающейся среде, готовой к самоактуализации как в своих собственных интересах, так и в интересах общества.

Первостепенной задачей системы образования является создание необходимых условий для развития и профессионального становления личности на основе национальных и общечеловеческих ценностей, достижений науки и практики. В соответствии с долгосрочной программой развития образования, общеобразовательная школа должна формировать новую систему универсальных знаний, умений, навыков, а также опыт самостоятельной деятельности и личной ответственности обучающихся, то есть современные ключевые компетенции.

В сельских малокомплектных школах, число которых за последнее время значительно увеличилось, реализация новой национальной модели образования затрудняется из-за объективных социально-экономических проблем. В первую очередь, это дефицит материальных, кадровых и научно-методических ресурсов. Современное качество образования немислимо без солидной материально-технической оснащенности образовательного процесса. Однако в малокомплектных школах создание подобной базы оказывается нерентабельным, так как из-за малочисленности обучающихся оборудование будет простаивать. Аналогичная ситуация и с кадровым обеспечением.

На современном этапе развития системы образования Республики Казахстан большое внимание уделяется проблемам малокомплектных школ, которые по итогам промежуточной и итоговой аттестации показывают низкие результаты. Обучающиеся этих школ не имеют возможности пользоваться современными учебными кабинетами, интернетом, не все предметы учебного плана в МКШ ведутся высококвалифицированными учителями.

Большую сложность в условиях МКШ вызывает и организация профильного обучения, малое количество учащихся в классах не позволяет распределять школьников по профильным направлениям на основе их личного выбора.

Все это затрудняет осуществление личностно-ориентированного подхода и реализацию главного принципа образовательной модели «Обучение, ориентированное на результат».

Без профильного обучения невозможна социализация учащихся, т.е. подготовка конкурентоспособной личности, способной жить в рыночных условиях.

В Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы одним из путей решения проблем малокомплектных школ определено создание опорных школ – ресурсных центров (далее – ОШ (РЦ)). «Опорная школа (ресурсный центр) – организация образования, на базе которой консолидируются образовательные ресурсы близлежащих МКШ. За каждым ресурсным центром закреплены несколько МКШ (магнитные школы). Дети из МКШ 3 раза (в начале, середине и конце учебного года) по 10 дней (сессия) обучаются в опорной школе и сдают в ней промежуточную и итоговую аттестацию» [1].

Опорные школы – ресурсные центры, которые создаются с целью обеспечения доступности и качества на всех уровнях образования для обучающихся и воспитанников в соответствии с их образовательными потребностями.

При этом предусматривается решение следующих задач:

- повышение эффективности образовательного процесса, ориентированного на личностное развитие ребенка, через территориальную интеграцию усилий педагогов и их социальных партнеров;
- использование в работе коллективов организаций образования, входящих в опорную школу – ресурсный центр, индивидуальных форм, методов, приемов обучения и воспитания обучающихся;
- предоставление каждому ребенку, исходя из его потребностей, интересов и способностей, возможность реализовать себя и проявить свою индивидуальность;
- содействие реализации системы предпрофильной подготовки профильного обучения обучающихся организаций образования, входящих в опорную школу – ресурсный центр;
- активное включению родителей обучающихся в совместную продуктивную деятельность, организацию учебных и досуговых мероприятий;
- создание условий для всесторонней подготовки обучающихся к самостоятельной жизни, труду, жизненному и профессиональному самоопределению на основе усиления взаимосвязей организаций образования с социальными партнерами.

Первым шагом при создании данного образовательного комплекса начинается с принятия руководством города (района) решения об открытии РЦ.

Решение должно быть обоснованным и приниматься на основе анализа факторов, обуславливающих открытие ОШ (РЦ) (таблица 1).

Таблица 1. Факторы открытия ресурсных центров

Факторы открытия РЦ	Значимость фактора
1. Наличие в районе организаций образования, способных выполнять функции опорных школ (ресурсных центров) для близлежащих школ.	Наличие подобных школ является основой для создания ОШ (РЦ), так как они обладают достаточным ресурсным потенциалом (материальной базой, квалифицированными кадрами, учебным оборудованием, учебно-методическим оснащением и т.п.)
2. Возможность подвоза обучающихся и педагогов сетевых школ к опорной школе. (в сельской местности – не более 150км между школами).	Необходимость данного фактора очевидна, так как в течение учебного года проводятся учебные сессии на базе опорной школы, кроме того, могут проводиться дополнительные мероприятия.
3. Наличие источников финансирования питания и проживания детей в опорной школе в период сессий.	Поскольку Программой развития образования на 2011-2020 годы РК предусмотрено финансирование только на подвоз детей, то питание и проживание детей предполагается финансировать из местного бюджета – по согласованию с акиматом.
4. Возможность установки электронной связи между опорной и магнитными школами	Предполагается, что в межсессионный период учителя опорной школы проводят занятия для обучающихся сетевых школ в дистанционной форме (в объеме 40 часов). В связи с этим в межсессионный период должна обеспечиваться связь учителей-тьюторов и обучающихся сетевых школ с учителями опорной школы.
5. Достаточный инновационный потенциал, а также позитивное отношение администрации и педагогических коллективов школ предполагаемого ресурсного центра к внедрению модели ОШ (РЦ).	Данный фактор имеет психологическое значение: педагоги всех школ ОШ (РЦ), в первую очередь – опорной школы, должны иметь внутреннюю готовность к работе в новых условиях, в противном случае будет иметь место внутреннее сопротивление людей новому, низкая мотивация к инновационной деятельности, формализм и т.п.
6. Возможность социального партнерства ресурсного центра с различными организациями местного	Социальное партнерство помогает расширить образовательное пространство ресурсного центра и усилить

сообщества	результативность социализации учащихся.
7. Демократический стиль директора предполагаемой опорной школы, его готовность к коллегиальному управлению ресурсным центром, разделению властных полномочий с директорами сетевых школ	Авторитаризм директора опорной школы, его стремление к единоличному управлению школами ресурсного центра может стать препятствием для создания единой административной команды ОШ (РЦ), налаживания сотрудничества, создания позитивного психологического климата в педагогическом коллективе ОШ (РЦ).

Опорная школа (ресурсный центр) МКШ может создаваться на базе полнокомплектной школы, расположенной в пригороде или районном центре, имеющей необходимые образовательные условия, объединяющей вокруг себя ряд близлежащих МКШ (магнитных школ) с меньшим контингентом детей и недостаточностью ресурсов [2].

Согласно порядку деятельности малокомплектной и опорной школы (ресурсного центра) в приложении к Приказу Министерства образования и науки Республики Казахстан от 17 сентября 2013 года № 375 (приведен в приложение А), создается ОШ (РЦ) и разрабатывается региональный единый учебный план для всех школ, входящих в ОШ (РЦ).

Единый учебный план – это общее содержание плана, то есть одни и те же базовые и профилирующие дисциплины, прикладные курсы и курсы по выбору для всех школ, входящих в ОШ (РЦ).

Направления деятельности ОШ (РЦ):

1. Разработка структурно-функциональной модели управления школами (корпоративная организационно-управленческая структура, научно-методическая служба, единый финансовый отдел).

2. Интеграция базового и профильного содержания образования:

- введение профилирующих дисциплин, интегрированных курсов;
- создание разноуровневых программ дифференцированного обучения;
- организация работы с одаренными детьми и/или с детьми с ограниченными возможностями в обучении на базе комплекса с пришкольным интернатом;
- разработка системы диагностики развития индивидуальных способностей детей.

3. Создание и обеспечение условий для деятельности медико-психолого-педагогической службы ОШ (РЦ).

4. Открытие трудовых профилей с учетом регионального компонента; разработка системы профессиональной ориентации.

5. Создание образовательной информационной системы ИПК и ПГС РО «Ресурсный центр».

6. Компьютеризация учебно-методического и научно-методического комплекса «ИПК и ПГС РО – Ресурсный центр».

7. Разработка учебно-методического комплекса (аудиовизуальные средства, виртуальные учебники, дидактические материалы, программы, бланки и т.д.).

8. Разработка концепции воспитательной системы ресурсного центра на основе главной идеи эксперимента – сохранение воспитательного потенциала семьи.

9. Структурирование образовательных программ ОШ (РЦ) по учебным модулям (подача учебного материала крупным блоком, разноуровневая организация процесса усвоения материала конкретного блока). Внедрение коллективного способа обучения (организация разновозрастных групп).

Рассмотрим систему работы опорной школы (ресурсного центра). ОШ (РЦ) может быть комплексно-адаптивного типа, т.е. включать в себя следующие компоненты:

- Блок управления;
- Блок образовательного процесса:
 - дошкольное воспитание и обучение;
 - базовый общеобразовательный процесс;
- Блок профильного обучения;
- Блок творческого развития:
 - диагностика, адаптация и развитие;
 - медико-психологическая служба;
 - развитие, воспитание, социализация;
 - информационно-аналитическая служба.

Педагогическая деятельность блоков осуществляется как в период сессии, так и в межсессионный период с выездом в магнитные школы.

Блок управления ОШ (РЦ) осуществляет руководство с учетом специфики управляемого объекта и выполняет следующие функции:

- анализ и прогноз изменений социума, образовательных потребностей, социального заказа;
- формирование системы ценностей ОШ (РЦ);
- разработка и реализация образовательных программ учебного плана;
- организация интегрированного образовательного пространства;
- разработка и реализация концепции, программы развития ОШ (РЦ);
- координация образовательных процессов;
- организация учета диагностики и структурирования контингента обучающихся ОШ (РЦ);
- организация проектно-исследовательской работы учителей и обучающихся;
- организация транспортировки, проживания и питания обучающихся ОШ (РЦ);
- организация разработки и освоения инновации;
- организация многоканального финансирования;
- оказания дополнительных услуг, реализация профильного обучения;

- создание социально-психологических условий пребывания обучающихся ОШ (РЦ).

Органом управления ОШ (РЦ) является Координационный совет. Компетенция Координационного совета, права и обязанности Председателя Совета, его членов, порядок организации работы определяются Положением о Координационном совете.

Положением о Координационном Совете утверждается органами управления образования.

В состав Координационного Совета входят:

- представители местных органов управления образования;
- руководители организаций образования, входящих в ОШ (РЦ);
- представители общественности (научной, культурной, деловой и др.), родители.

Директор ОШ (РЦ) является координатором деятельности ОШ (РЦ) и осуществляет непосредственное руководство в пределах своей компетенции и полномочий, предусмотренных организационно-правовыми документами образовательного комплекса.

Заместитель директора несет ответственность за организацию образовательного процесса в соответствии с функциональными обязанностями, предусмотренными квалификационными требованиями, трудовым договором и уставом школы.

На высшем уровне управления:

- Педагогический Совет школы, объединяющий педагогический коллектив ОШ (РЦ) и магнитных школ, контролирует выполнение образовательных целей и задач ресурсного центра;

- Совет директоров, в который входят директора ОШ (РЦ) и малокомплектных школ, осуществляет общую координацию деятельности ОШ (РЦ) по функциям руководства;

- Попечительский совет, в состав которого входят представители Акимата и родительской общественности;

- Координационный центр по реализации проекта, куда входят работники ИПК и ПРО, региональных центров развития МКШ. Он координирует деятельность медицинско-психологической службы группы мониторинга.

Блок образовательного процесса

Цель: Развитие познавательных способностей обучающихся, повышение их интереса к знаниям на основе разноуровневого профильного обучения.

Задачи:

- реализация базового компонента образования;
- развития системы работы с одаренными детьми;
- создание единой системы воспитательной работы на основе педагогического сотрудничества;
- активизация и координация учебно-воспитательной деятельности магнитных школ.

Блок профильного обучения

Цель: Подготовка творчески активной, профессионально-ориентированной личности, способной к самореализации на рынке труда. Овладение знаниями основ профессий в соответствии с квалификационными требованиями.

Задачи:

- создание условий для ранней профессионализации обучения;
- установление межпредметных связей между общеобразовательными дисциплинами и уроками трудового обучения;
- открытие профессиональных мастерских для ориентации обучающихся в мире профессий;
- формирование у обучающихся интереса к профессиям определенного типа.

Блок творческого развития

Цель: Формирование активной жизненной позиции обучающихся, позитивной Я-концепции на принципах культуросообразности, через развитие неформальных связей между магнитными школами, усиление воспитывающего потенциала ОШ (РЦ).

Задачи:

- выявление и развитие склонностей и способностей детей к различным видам деятельности;
- создание условий для детского творчества в области искусства, науки, техники;
- создание практического дополнения к школьным предметным курсам;
- профессиональная ориентация обучающихся;
- формирование разновозрастных детских коллективов по интересам;
- организация досуга и отдыха детей во внеурочное время;
- диагностика интеллектуальных способностей обучающихся, их социальных, индивидуальных особенностей;
- диагностика уровня эффективности образовательной деятельности ОШ (РЦ);
- формирование информационной культуры обучающихся;
- выявление скрытых, глубинных причин школьной неуспеваемости обучающихся;
- диагностика психического, физического здоровья обучающегося и учителя в процессе адаптации к физическим, интеллектуальным нагрузкам в ОШ (РЦ).

Рабочие учебные планы каждая организация разрабатывает на основе единого учебного плана, исходя из того, что практический блок изучаемых профилирующих предметов, прикладных курсов и курсов по выбору, часы, отведенные на контроль результатов обучения, передаются учителям опорной школы. Таким образом, каждая школа имеет общее содержание учебных предметов, но разное количество часов в рабочем учебном плане для тарификации учителей. Другими словами, все школы имеют одинаковые рабочие планы с объяснением в пояснительной записке, какие часы реализуются на базе своей школы, а какие часы передаются в опорную школу.

Единым учебным планом Ресурсного центра предусмотрено 4 модуля, каждый из которых содержит количество часов, не выходящее за рамки государственных стандартов. Каждый модуль включает часы теоретической (Т) и практической (П) деятельности.

Структура и содержание модулей:

I модуль. Предметы инвариантной части типового учебного плана.

Цель: формирование предметных компетенций через усвоение содержания образования инвариантной части базисного учебного плана.

- Вводится в разделы и темы каждого предмета.
- Традиционное обучение с применением элементов исследовательской деятельности.
- Оценка по пятибалльной системе.

II модуль. Профильные предметы

Цель: обеспечение усвоения обязательного уровня содержания профилирующих предметов общественно-гуманитарного или естественно-математического направления через выполнение обучающимися практических, исследовательских работ, углубляющих знания по профильным предметам.

Формы реализации образовательных программ, влияющих на освоение и углубление знаний обучающегося, в том числе на развитие его практических навыков:

- Интерактивное обучение: семинар-тренинг, проектирование, дистанционное обучение.
- Оценка по пятибалльной системе.
- Самооценка (портфолио).

III модуль. Элективные курсы.

Цель: обеспечение предпрофильного развития через выявление характера индивидуально-личностного развития обучающегося.

Формы реализации образовательных программ, влияющих на освоение и углубление знаний обучающегося, в том числе на развитие его практических навыков:

- Интерактивное обучение: семинар-тренинг, проектирование, дистанционное обучение.
- Рейтинговая оценка, защита проекта. Презентация портфолио (учебно-издательские работы).

IV модуль. Курсы по выбору.

Цель: обеспечение саморазвития обучающихся через личностное программирование, направленное на дальнейшее освоение содержания профильных предметов и удовлетворение образовательных интересов обучающихся.

Формы реализации образовательных программ, влияющих на освоение и углубление знаний обучающегося, в том числе на развитие его практических навыков:

- Интерактивное обучение: семинар-тренинг, проектирование, дистанционное обучение, организация самообразования.

- Рейтинговая оценка – Портфолио (реферат, проект, эссе, сочинение и др.).

- Распределение модулей на сессионный и межсессионный периоды по направлениям профильного обучения. План распределения примерно будет таким, как показано в таблице 2.

Таблица 2. Примерный план распределения модулей на сессионный и межсессионный периоды

Периоды	Структура модулей	Содержания
<i>Межсессионный период</i> (I четверть)	I модуль. Предметы инвариантной части базисного учебного плана. II модуль. Профилирующие предметы. III модуль. Элективные курсы. IV модуль. Курсы по выбору.	Решение и углубление знаний обучающихся по разделам и темам каждого профильного предмета на основе электронного обучения. Выбор курса по желанию обучающегося, утверждение курса, рассмотрение путей исследования, расширение I модуля курса, определение темы проекта под руководством тьютора.
<i>I сессия.</i> Сентябрь-октябрь.	II модуль. Профильные предметы. III модуль. Элективные курсы. IV модуль. Курсы по выбору.	Выполнение практических, лабораторных, творческо-исследовательских заданий. Реализация исследования, проектной деятельности I четверти.
<i>Межсессионный период</i> (II четверть)	I модуль. Предметы инвариантной части учебного плана. II модуль. Профильные предметы. III модуль. Элективные курсы. IV модуль. Курсы по выбору.	Расширение и углубление знаний обучающихся по профильным предметам через освоение разделов и тем по каждому предмету на основе электронного обучения. <i>Формы реализации образовательных программ, влияющих на освоение и углубление знаний обучающегося, в том числе на развитие его практических навыков:</i> - действие по рекомендациям, персональным маршрутным листам исследования, проектной деятельности I четверти; - ведение дневника обучающегося; - сбор рабочего портфолио; - анализ действий обучающегося (поправка, совет).
<i>2 сессия.</i> Ноябрь-декабрь	II модуль. Профильные предметы.	<i>Формы реализации образовательных программ,</i>

	III модуль. Элективные курсы. IV модуль. Курсы по выбору.	<i>влияющих на освоение и углубление знаний обучающегося, в том числе на развитие его практических навыков:</i> <ul style="list-style-type: none"> - выполнение практических, лабораторных, творческо-исследовательских заданий в лабораториях; - реализация исследования, проектной деятельности II четверти; - оценивание портфолио обучающегося.
--	--	--

Пример единого учебного плана для ОШ (РЦ) представлен в таблице 3.

Таблица 3. Примерный образец единого учебного плана для ОШ (РЦ)

№	Образовательные области	Годовая нагрузка	МКШ		Опорная школа РЦ	
	Инвариантный компонент (Базовые и профильные предметы)					
	Вариативный компонент (Профильные предметы, Элективные курсы, Курсы по выбору)					

Ниже на рисунке 1 приводится структура рабочего учебного плана РЦ.

Рисунок 1.

Педагогу оплачиваются часы тех частей модулей, которые он ведет. Часы вариативного компонента малокомплектных школ могут передаваться в другую школу или приглашаться преподаватели извне. Это соответствует Постановлению Правительства РК №1400 о Почасовой оплате труда работников, привлекаемых к проведению учебных занятий в государственных учреждениях (Приложение 20, пункт 1) [3].

Опорной школой разрабатываются регламентирующие документы:

- дополнение к Уставу школы;
- положение об опорной школе (ресурсном центре);
- положение о Координационном Совете;
- издание приказов различного уровня о создании ОШ (РЦ).

Программа работы ОШ (РЦ) составляется по следующей структуре:

Актуальность программы

Одна из серьезных проблем современной школы – недостаточная подготовленность выпускников к успешной социализации в обществе и адаптации на рынке труда. Решение данной проблемы видится в создании системы специализированной подготовки в старших классах

общеобразовательной школы, ориентированной на индивидуализацию обучения и социализацию обучающихся, организованной в профильном обучении. Внедрение профильного обучения непосредственно связано с дифференциацией, вариативным образованием, базисным учебным планом (БУП), которые, переплетаясь между собой, раскрывают основные аспекты профильного обучения. Особенностью профильного обучения является организация элективных курсов и курсов по выбору.

Цель программы: Организация профильного обучения в сессионный и межсессионный периоды в ОШ (РЦ).

Задачи программы:

- улучшение качества знаний профильного и базового образования;
- развитие коммуникативных качеств личности обучающихся;
- организация элективных курсов и курсов по выбору;
- использование новых технологий;
- создание условий для развития исследовательской и проективной деятельности.

Ожидаемый результат:

- допрофессиональная подготовка обучающихся;
- внедрение современных проектировочных методов;
- самостоятельность в обучении и применении знаний;
- коммуникативность и групповое сотрудничество;
- новые открытия и поиск.

Основные экспериментальные идеи, осуществляемые в ОШ (РЦ):

1. Создание условий для развития ОШ (РЦ):
 - организационно-управленческие;
 - материально-технические;
 - нормативно-правовые;
 - кадровые;
 - научно-методические;
 - финансовые.
2. Создание модели учебно-воспитательного процесса, обеспечивающей задачи профильного обучения.
3. Развитие содержания профильных предметов общественно-гуманитарного и естественно-математического направлений.
4. Развитие элективных курсов и курсов по выбору на основе инновационной технологий.
5. Развитие исследовательско-творческих способностей.
6. Внедрение и использование дистанционного обучения.
7. Разработка алгоритма введения индивидуальных маршрутных листов обучающихся профильных классов ОШ (РЦ).

Критерии оценивания ожидаемых результатов:

- 1) повышение качества знаний по предметам ОГН и ЕМН;
- 2) развитие познавательного интереса обучающегося;
- 3) повышение мотивации;

- 4) создание портфолио обучающегося;
- 5) ведение дневника обучающихся в межсессионный период;
- 6) создание индивидуальных маршрутных листов;
- 7) развитие коммуникативности.

Диагностический инструментарий:

- 1) тестирование;
- 2) анкетирование;
- 3) психологическая диагностика;
- 4) психологическое исследование мотивации и коммуникативных качеств;
- 5) экспертиза учебной деятельности обучающихся профильных классов;
- 6) контрольный срез знаний.

Нами был изучен и проведен анализ данных, представленных из регионов в 2018-2019 учебном году. Были собраны сведения о количестве ОШ (РЦ) и прикрепленных к ним магнитных школах по регионам РК. Первая ОШ (РЦ) по РК была создана в 2003г. в Карагандинской области, Бухар-жырауском районе на базе Ростовской СШ; в 2004 г. – в Шетском районе; в 2005 г. – в Жанааркинском районе; в 2007 г. ОШ (РЦ) открылся в Туркестанской области, Ордабасском районе; в 2010 году – в Западно-Казахстанской области, Акжайкском районе на базе СШ №2 им. М. Ауэзова. В следующем 2011 году были обоснованы ОШ (РЦ) еще в 6 регионах РК (Акмолинской, Актюбинской, Карагандинской, Костанайской, Павлодарской и Северо-Казахстанской областей). Данные о показателях основания ОШ (РЦ) в регионах по годам представлен в следующей таблице (таблица 4).

Таблица 4. Показатели основания ОШ (РЦ) в регионах РК по годам

Области	Всего ОШ (РЦ)	Год основания ОШ (РЦ)													
		2003	2004	2005	2007	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Акмолинская	20	-	-	-	-	-	4	2	4	3	4	1	-	2	
Актюбинская	11	-	-	-	-	-	2	1	3	-	3	2	-	-	
Алматинская	9	-	-	-	-	-	-	2	4	-	3	-	-	-	
Атырауская	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
ВКО	6	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2	-	-	
Жамбылская	11	-	-	-	-	-	-	3	1	4	2	-	-	1	
ВКО	17	-	-	-	-	1	3	1	3	3	3	1	1	1	
Карагандинская	39	1	1	1	-	-	1	-	1	1	6	12	9	6	
Костанайская	20	-	-	-	-	-	2	3	4	3	4	1	-	3	
Кызылординская	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Мангистауская	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Павлодарская	19	-	-	-	-	-	4	2	1	9	3	-	-	-	
СКО	20	-	-	-	-	-	1	3	4	2	4	2	3	1	
Туркестанская	8	-	-	-	1	-	-	1	1	2	3	-	-	-	
Итого	181	1	1	1	1	1	17	20	27	29	35	21	13	14	

По сведениям, представленным из регионов, всего по РК функционируют 181 ОШ (РЦ), к ним по регионам прикреплены 594 магнитных школ. Обучением в них охвачены 28525 обучающихся магнитных школ с казахским языком обучения, а также 9430 обучающихся магнитных школ с русским языком обучения. Данные представлены в диаграммах 1 и 2.

Количество ОШ (РЦ) и магнитных школ

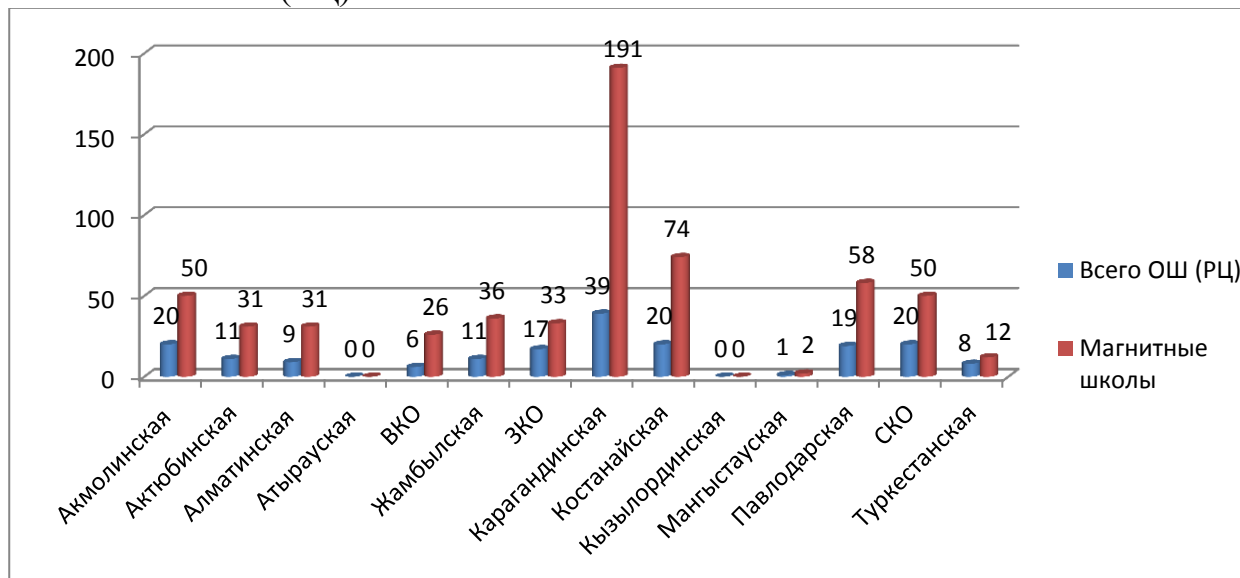

Диаграмма 1

Количество обучающихся магнитных школ, охваченных обучением в ОШ (РЦ)

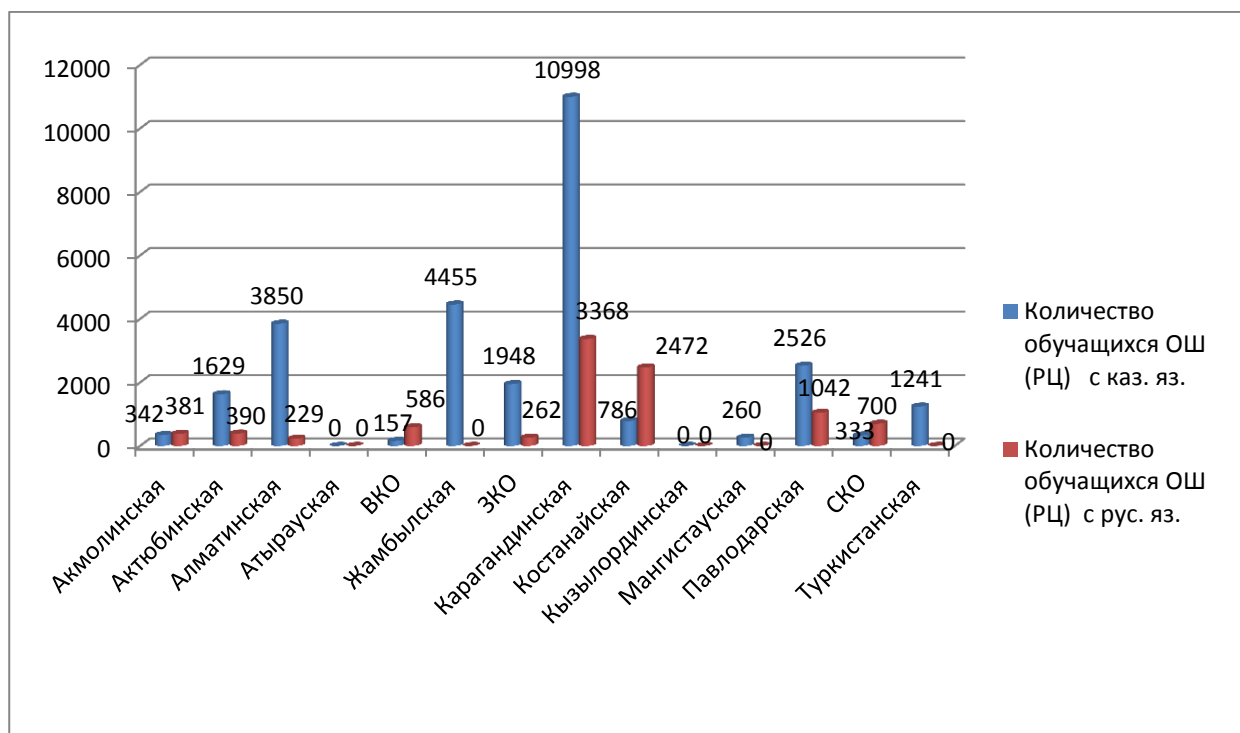

Диаграмма 2

В приведенной ниже таблице 5 представлены данные о показателях ОШ (РЦ), магнитных школ и количестве обучающихся.

Таблица 5. Показатели количества ОШ (РЦ), магнитных школ и количества обучающихся в них

Области	Всего ОШ (РЦ)	Обучающиеся в ОШ (РЦ)		Магнитные школы	Обучающиеся в магнитных школах	
		каз	рус		каз	рус
Акмолинская	20	649	712	50	342	381
Актюбинская	11	3541	393	31	1629	390
Алматинская	9	4009	580	31	3850	229
Атырауская	0	-	-	0	-	-
ВКО	6	728	665	26	157	586
Жамбылская	11	4455	-	36	4455	-
ВКО	17	5416	954	33	1948	262
Карагандинская	39	10251	3838	191	10998	3368
Костанайская	20	2089	4447	74	786	2472
Қызылординская	0	-	-	0	-	-
Мангистауская	1	49	-	2	260	-
Павлодарская	19	3142	1684	58	2526	1042
СКО	20	426	837	50	333	700
Гуркестанская	8	6173	-	12	1241	-
Итого	181	40928	14110	594	28525	9430

По информации из регионов на 2018-2019 учебный год в 181 ОШ (РЦ) работают 5048 учителей в ОШ (РЦ) с казахским языком обучения, из них 5280 учителей с высшим образованием, 482 – со среднеспециальным образованием. В ОШ (РЦ) с русским языком обучения работают 3611 учителей, из них 3408 с высшим образованием, 203 – со средне специальным образованием. Данные о количестве учителей по языкам обучения представлены в диаграммах 3 и 4.

Количество учителей ОШ (РЦ) по уровню образования с казахским языком обучения

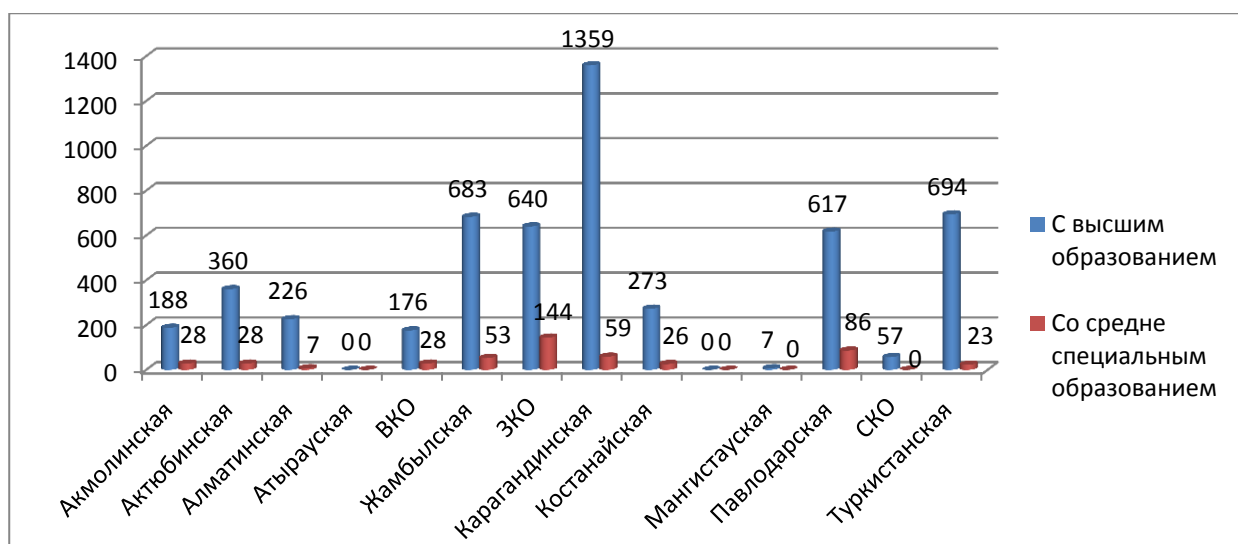

Диаграмма 3

Количество учителей ОШ (РЦ) по уровню образованию с русским языком обучения.

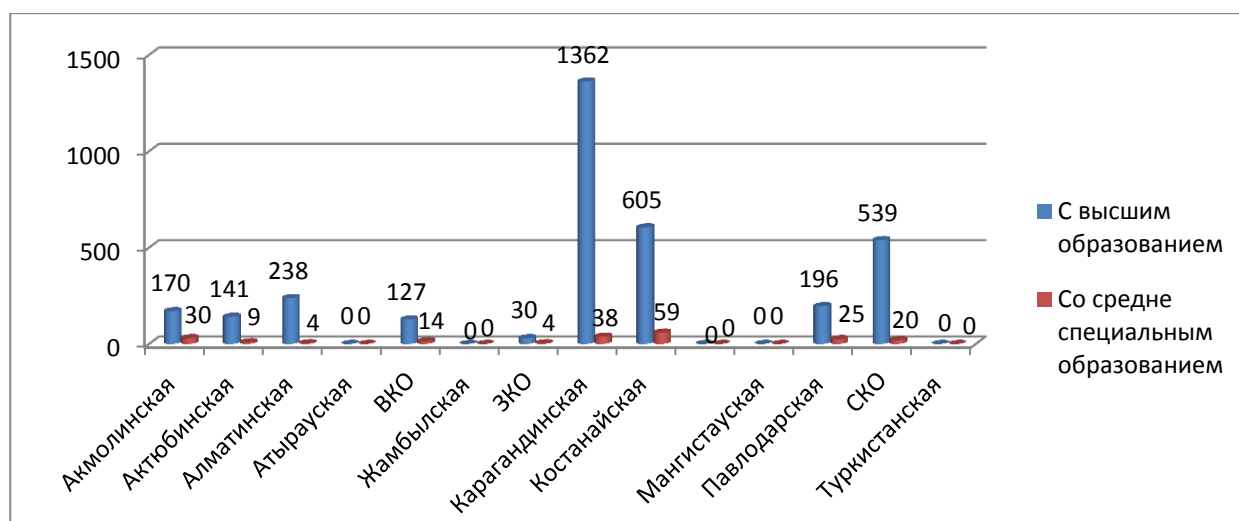

Диаграмма 4

Данные о показателях количества учителей ОШ (РЦ) по образованию с указанием языка обучения представлен в таблице 6.

Таблица 6. Показатели количества учителей ОШ (РЦ) по образованию

Области	Количество учителей ОШ (РЦ) с каз. яз. обуч.	Количество учителей по образованию		Количество учителей ОШ (РЦ) с рус. яз. обуч	Количество учителей по образованию	
		с высшим	со сред. спец.		с высшим	со сред. спец.

			.			
Акмолинская	216	188	28	200	170	30
Актюбинская	388	360	28	150	141	9
Алматинская	233	226	7	242	238	4
Атырауская	-	-	-	-	-	-
ВКО	204	176	28	141	127	14
Жамбылская	736	683	53	-	-	-
ЗКО	784	640	144	34	30	4
Карагандинская	1418	1359	59	1400	1362	38
Костанайская	299	273	26	664	605	59
Кызылординская	-	-	-	-	-	-
Мангистауская	7	7	-	-	-	-
Павлодарская	703	617	86	221	196	25
СКО	426	57	-	559	539	20
Туркестанская	717	694	23	-	-	-
Итого	5762	5280	482	3611	3408	203

Одним из главных факторов успешности обучения детей является качество педагогического состава. Число учителей ОШ (РЦ) с казахским языком обучения по РК, имеющих высшую категорию, – 1270 или 20,2% от всего количества учителей ОШ (РЦ). Первую категорию имеют 1708 (27,1%) учителей, вторую категорию имеют 1562 (24,8%), без категории – 1489 (23,7%) учителей. Педагогов-исследователей – 77 (1,2%), педагогов-экспертов – 107 (1,7%), модераторов – 78 (1,2%) и мастеров – 4 (0,1%). Данные о качественном составе учителей ОШ (РЦ) с казахским языком обучения приведен в таблице 7.

Таблица 7. Качественный состав учителей ОШ (РЦ) с казахским языком обучения

Область	Количество учителей	Категории			Без категории	Педагог	Педагог эксперт	Педагог модератор	Педагог мастер
		Высшая категория	Первая категория	Вторая категория					

Акмолинская	216	47	77	45	31	7	2	3	4
Актюбинская	388	38	117	134	9	17	33	40	-
Алматинская	233	43	60	75	55	-	-	-	-
Атырауская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ВКО	204	48	59	49	41	5	2	-	-
Жамбылская	736	198	166	177	195	-	-	-	-
ЗКО	784	146	257	184	137	12	34	14	-
Карагандинская	1418	246	280	346	546	-	-	-	-
Костанайская	299	52	77	71	76	10	8	5	-
Кызылординская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Мангистауская	7	1	-	4	2	-	-	-	-
Павлодарская	1236	276	392	274	224	26	28	16	-
СКО	57	15	18	13	11	-	-	-	-
Туркистанская	717	160	205	190	162	-	-	-	-
Итого	6295	1270	1708	1562	1489	77	107	78	4

По данным, представленным из регионов, число учителей ОШ (РЦ) с русским языком обучения по РК, имеющих высшую категорию, – 710 или 20,0% от всего количества учителей ОШ (РЦ). Первую категорию имеют 848 (23,8%) учителей, вторую категорию имеют 890 (245,0%), без категории – 1013 (28,5%) учителей. Педагогов-исследователей – 21 (0,6%), педагогов-экспертов – 40 (1,1%), модераторов – 31 (0,9%) и мастеров – 5 (0,1%). Данные о качественном составе учителей ОШ (РЦ) с русским языком обучения приведен в таблице 8.

Таблица 8. Качественный состав учителей ОШ (РЦ) с русским языком обучения

Область	Количество учителей	Высшая категория	Первая категория	Вторая категория	Без категории	Педагог	Педагог эксперт	Педагог модератор	Педагог мастер
Акмолинская	200	55	70	40	20	6	2	3	4

Актюбинская	242	52	80	63	47	-	-	-	-
Алматинская	150	12	42	54	3	8	16	15	-
Атырауская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ВКО	141	47	45	31	18	-	-	-	-
Жамбылская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ЗКО	34	3	19	9	3	-	-	-	-
Карагандинская	1400	200	213	340	647	-	-	-	-
Костанайская	661	142	172	187	156	1	1	1	1
Кызылординская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Мангистауская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Павлодарская	171	41	53	30	29	5	5	8	-
СКО	559	158	154	136	90	1	16	4	-
Туркестанская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Итого	3558	710	848	890	1013	21	40	31	5

Для полноценного функционирования опорных школ (ресурсного центра), а также эффективности его работы, материально-техническая база должна соответствовать современным требованиям, должны быть кабинеты новой модификации: кабинет физики, кабинет химии, лингафонно-мультимедийный кабинет, кабинет информатики, кабинет робототехники, интерактивная доска и т.д. Данные о материально-технической базе ОШ (РЦ) можно увидеть в таблице 9.

Таблица 9. Материально-техническая база ОШ (РЦ) по РК

Область	Кабинет Химии	Кабинет Биологии	Кабинет Физики	Кабинет Информатики	Кабинет Математики	Мультимедийный кабинет	Кабинет ИТ	Кабинет робототехники	Интерактивная доска	Тренажерный зал
Акмолинская	13	8	12	3	5	2	3	-	3	-
Актюбинская	11	9	11	8	3	5	1	-	1	-
Алматинская	9	9	9	9	3	2	2	-	-	-
Атырауская	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ВКО	4	2	4	-	-	2	6	3	10	--
Жамбылская	8	6	11	-	-	13	-	8	-	-
ВКО	12	12	12	12	-	11	1	-	9	-
Қарағандинская	13	10	12	5	1	7	4	6	16	
Қостанайская	7	6	8	3	2	45	-	3	17	-
Қызылординская	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Мангистауская	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Павлодарская	15	13	15	6	3	6	3	1	21	-
СКО	14	14	14	14	5	12	1	-	-	-
Гуркестанская	3	3	3	3	-	1	-	-	-	-

Образовательный процесс ОШ (РЦ) осуществляется на основе единого учебного плана в течение всего учебного года, охватывает весь контингент учащихся независимо от уровня подготовленности и включает 3 сессии (установочную, учебную, итоговую), а также межсессионный период.

Ввиду того, что в 8-9 классах осуществляется предпрофильная подготовка, а в 10-11 классах – профильное обучение, целесообразно организовать обучение в ресурсном центре учащихся именно этой возрастной категории. Учебный процесс в ресурсном центре организуется сессионно для учащихся 8-11 классов магнитных школ с учетом возможностей региона. В сессионный период организуется практическая учебная деятельность в учебных лабораториях и мастерских опорной школы с подвозом обучающихся. Занятия в сессионный период проводятся 1 неделю в учебную четверть (желательно предпоследнюю). В межсессионный период учебно-познавательная деятельность обучающихся проходит в малокомплектных школах с дистанционной поддержкой учителей-предметников опорной школы, проводятся интерактивные уроки в режиме on-line.

Использование электронного, в том числе дистанционного обучения является одной из особенностей организации учебно-воспитательной работы ОШ (РЦ). Образовательная система опорной школы предусматривает наличие единых целей, ожидаемых результатов, единых требований к педагогической деятельности с учетом специфики региона, потребностей и запросов учащихся и их родителей. Кроме того, такая система помогает переориентироваться педагогам сельских МКШ на результаты профессиональной деятельности в парадигме компетентностного образования, ориентированного на функциональную грамотность и социализацию обучающихся.

Три раза в год обучающиеся выезжают в опорную школу на сессии, во время которых они получают квалифицированную методическую помощь в преодолении учебных затруднений по базовым дисциплинам, овладевают практическими навыками в рамках профилей, проходят медицинское обследование, при этом общая информационно-культурная среда для них значительно расширяется. Выявляются зоны учебных затруднений школьников, составляются технологические карты, на основе которых разрабатываются индивидуальные маршруты обучения с целью коррекционной работы по устранению затруднений. Прибывшие на сессию дети обеспечиваются

нормальными условиями проживания, четырехразовым питанием, для них организуются развивающие занятия оборонно-спортивного, оздоровительного, художественно-эстетического и интеллектуального характера.

Установочная сессия проводится в начале учебного года на базе опорной школы в соответствии с графиком учебного процесса, выработанным на совместном заседании ОШ (РЦ).

До начала установочной сессии в ОШ (РЦ) проводится входное тестирование, которое дает возможность выявить уровень предметной компетенции обучающихся.

Для мониторинга уровня социализации обучающихся проводится диагностирование по семи критериям в начале и в конце сессии. Критериями служат наиболее значимые для воспитанников умения, которые необходимы им сейчас и в дальнейшей самостоятельной жизни. Критерии следующие: сформированность навыков здорового образа жизни, социальная адаптация, сформированность коммуникативных навыков, учебная мотивация, социальная активность, сформированность навыков социальной адаптации, уровень усвоения нравственных норм и правил (таблица 10).

Таблица 10. Результаты мониторинга уровня социализации обучающихся «__» класса на начало сессии

Ф.И.О обуча-ся	Сформир ованность навыков ЗОЖ	Социальная адаптация (выполнение режима)	Коммуни кативные навыки (речевая культура)	Учебная мотиваци я (самопод готовка)	Социальна я активность (организац ия досуга)	Навыки самообс луживан ия	Уровень усвоения нравствен ных норм и правил

Поскольку основой оценки служит анализ изменений поведения обучающегося в повседневной жизни в различных социальных средах (школьной и семейной), результаты анализа представлены в понятной и удобной для всех учителей форме.

Результаты оценки личностных достижений заносятся в индивидуальную карту развития обучающегося (дневник наблюдений), что позволяет не только представить полную картину динамики целостного развития ребенка, но и отследить наличие или отсутствие изменений по отдельным жизненным компетенциям.

На установочной сессии с обучающимися, впервые прибывшими на обучение в ОШ (РЦ), проводятся занятия на создание в коллективе доброжелательной атмосферы, которая позволит обучающимся раскрепоститься и сосредоточится на том, чему они хотят научиться. На этой стадии необходимо помочь участникам РЦ сбросить оцепененность, сделав тем самым первый шаг на пути целостной обучающейся группы, в которой можно приятно

и эффективно работать. За время пребывания в РЦ учащиеся быстро и легко привыкают к новым условиям обучения, приобретают новые интересные знакомства, учатся и помогают друг другу.

В ходе установочной сессии учитываются результаты входного тестирования, и работа в период сессии строится так, чтобы устранить пробелы в знаниях учащихся. Учебные занятия проводятся в цикло-модульной форме, т.к. это дает возможность учащимся магнитных школ психологически адаптироваться в новых условиях, формирует традиции коллективных дел, обучает внутри групп дискуссии, процедуре выбора способа работы в группе. Включение микрогруппы в планирование и организацию циклоблочных занятий формирует учебную самостоятельность учащихся. После каждого блока занятий учитель выявляет степень обученности каждого ученика по 12 параметрам (методика Н.П.Капустина). Мониторинговая группа составляет на каждого учащегося диаграмму динамики степени обученности учащегося за период сессии. Выявляются зоны учебных затруднений учащихся и составляются технологические карты, где даются рекомендации по устранению этих затруднений. Педагоги – тьюторы составляют индивидуальные маршруты обучения на каждого учащегося и организуют работу по ним в межсессионный период.

Обучающиеся магнитных школ распределяются в соответствующие по возрасту классы опорной школы (ресурсного центра), или для данной категории учащихся организуются самостоятельные классы. При отсутствии интерната для учащихся магнитных школ организуется ежедневный подвоз на занятия, при наличии интерната обеспечивается еженедельный подвоз учащихся, для них создаются условия для самоподготовки и отдыха, организуется питание. Сессии могут проводиться отдельно для каждой параллели.

Для организации учебного процесса следует пересмотреть учебно-тематическое планирование, скоординировать календарно-тематические планы магнитных школ и ОШ (РЦ) таким образом, чтобы они полностью совпадали.

Педагогическая деятельность в установочную сессию заключается в определении уровня подготовленности учащихся к освоению предметов, выявлении зон учебных, коммуникационных затруднений учащихся, определении индивидуального маршрута обучения, выработке рекомендаций на межсессионный период.

Учебная сессия, проводимая в январе, предусматривает углубление практической направленности изучаемых дисциплин учащимися. Проводятся практикумы лабораторных и практических работ по химии, физике, практикумы по математике. Учебные занятия проводятся учителями опорной школы. Учащиеся погружаются в работу с учебной информацией на электронных носителях в компьютерном центре РЦ. По результатам сессии выводится степень обученности учащихся, даются индивидуальные рекомендации по ликвидации зон учебных затруднений в межсессионный период.

В период итоговой сессии, которая проводится в конце учебного года, подводятся итоги индивидуальных маршрутов обучения, выявляются узловые проблемы по базовым дисциплинам и курсам по выбору. Действуют консультационные пункты. Проводится предварительное оценивание уровня подготовки тестирования учащихся к ЕНТ, учащиеся знакомятся с процедурой проведения ЕНТ. Спортивные, художественно-эстетические занятия проводятся во второй половине дня в рамках развивающего модуля. При конструировании учебных занятий приоритет отдается самостоятельной активной учебной деятельности учащихся, блочно-модульному структурированию содержания учебного материала, использованию новых технологий обучения, формам и методам обучения, позволяющим организовать продуктивную творческую деятельность учеников (исследовательская и проектная работа).

Опорная школа, являясь образовательным комплексом, в который входят школа, детский сад, центр дополнительного образования, на основе взаимодействия с малокомплектными школами, профессиональными лицеями, организует обучение, воспитание и развитие всех детей сельской местности.

Функции образовательного комплекса ОШ (РЦ):

- привлечение дополнительных внебюджетных средств и иных ресурсов для материальной поддержки школ;

- рациональное использование имеющихся ресурсов школы (оборудование, помещение, территорию) для организации воспитательной и обучающей деятельности местного населения;

- осуществление методической работы, обеспечивающей непрерывное профессиональное развитие педагогов организаций образования, входящих в образовательный комплекс;

- медико-психологическое обслуживание всех детей ресурсного центра (на сессиях проводятся медицинские осмотры, работа с психологами; в межсессионный период специалисты опорной школы выезжают в малокомплектные школы);

- функционирование учебных лабораторий и мастерских профессиональной ориентации и творческого развития обучающихся;

- обеспечение дошкольным образованием детей, используя дистанционные технологии;

- предоставление услуг дополнительного образования через центр развития и досуга (на сессиях работают кружки по интересам; в межсессионный период специалисты опорной школы поддерживают связь с обучающимися дистанционно и выезжают в малокомплектные школы);

- планирование образовательного процесса:

- 1) составление единого учебного плана, где особое внимание уделяется вариативной части;

- 2) разработка и реализация программ вариативной части учебного плана под руководством учителей предметников, работающих как в опорной школе, так и в малокомплектных школах;

3) составление дидактического учебного материала для освоения обучающимися курсов по выбору;

4) составление единых календарно-тематических планов;

5) составление индивидуальных планов на основе диагностики способностей и склонностей обучающихся;

- организация образовательного процесса:

1) проведение учебных сессий с практической направленности обучения;

2) дистанционное обучение обучающихся и методическая поддержка педагогов малокомплектных школ в межкурсовый период.

При организации работы ресурсного центра вводятся дополнительные функциональные обязанности:

координатора (организует разработку программ предметного обучения учащихся – *методист РОО*);

педагога-тьютора (проектирует систему организации самостоятельной учебно-познавательной работы обучающихся в соответствии с их индивидуальными программами образования - *учитель магнитной школы*, на которого возложена ответственность за сохранность жизни и здоровья детей в период сопровождения учащихся и нахождения их на сессии);

педагога-эдвайзера (разработчик базовых образовательных целей, системы их критериев и показателей, пакета контрольно-оценочных процедур для мониторинга образовательных результатов – *учитель ОШ (РЦ)*).

Ниже приводятся примерные функциональные обязанности.

Функциональные обязанности координатора МКШ

Координатором по МКШ в условиях организации ОШ (РЦ) должен быть методист РМК (или специалист РОО), курирующий деятельность ОШ (РЦ) и организацию в них:

- учебно-воспитательного процесса для учащихся магнитных школ;

- методической поддержки для педагогов магнитных школ.

Координатор:

1) организует руководителей школ и их заместителей на работу по созданию локальных актов МКШ, обеспечивающих нормативно-правовую базу ОШ (РЦ) и магнитных школ;

2) распределяет обязанности участников образовательного процесса по организации сессионных занятий с учениками магнитных школ;

3) проводит производственные совещания и заседания с руководителями школ, их заместителями и учителями с целью просвещения и организации деятельности в сессионный период;

4) проводит разъяснительную работу по внедрению предпрофильной подготовки, профильного обучения и портфолио как метода оценивания;

5) осуществляет контроль деятельности педагогического коллектива ОШ (РЦ) и магнитных школ;

6) создает условия для мотивации педагогов к работе по новой системе;

7) разрабатывает с учителями ОШ (РЦ) и МГ (магнитных школ) программу и РУП предметного обучения школьников;

8) информирует руководство школы и педагогический коллектив о республиканских, областных, районных (городских) мероприятиях, на которых рассматриваются вопросы организации ОШ (РЦ) и учебно-воспитательного процесса в нем для обучающихся магнитных школ;

9) организует разработку и внедрение рабочего учебного плана профильных классов и классов предпрофильной подготовки, систему работы по реализации школьного и ученического компонента плана;

10) оказывает методическую поддержку развитию деятельности ОШ (РЦ): создает информационный методический банк (текстовый и электронный) по организации учебно-воспитательного процесса и внеурочной деятельности учащихся магнитных школ;

11) совместно с заведующим РМК планирует и организует методическую работу с руководством и педагогами ОШ (РЦ) и магнитных школ (конференции, семинары, круглые столы и т.д.);

12) контролирует выполнение плана повышения квалификации руководителей и учителей ОШ (РЦ) и магнитных школ.

Функциональные обязанности педагога-тьютора

Педагогом-тьютором в условиях МКШ должен быть учитель магнитной школы, который сопровождает учащихся в межсессионный период. Это специалист, профессиональная деятельность которого предполагает проектирование системы организации самостоятельной учебно-воспитательной работы обучающихся в соответствии с их индивидуальными программами образования.

Педагог-тьютор:

1) совместно с директором магнитной школы планирует и организует доставку обучающихся в опорную школу (ресурсный центр) в межсессионный период;

2) вместе с классными руководителям, психологом и учителями-предметниками магнитной школы разрабатывает индивидуальные программы образования учащихся;

3) осуществляет доставку обучающихся в межсессионный период в ОШ (РЦ). Несет ответственность за сохранение жизни и здоровья доверенных ему детей.

4) проводит разъяснительную работу с обучающимися магнитных школ и их родителями о преимуществах обучения детей в сессионный период в ОШ (РЦ).

5) осуществляет контроль за работой обучающихся в сессионный период на занятиях прикладных и вариативных курсов и ведением портфолио, который является объективной оценкой развития ученика;

6) информирует обучающихся и педагогический коллектив магнитной школы о республиканских, областных, районных (городских) мероприятиях, участие в которых гарантирует пополнение содержания «портфолио»;

7) информирует учителей магнитной школы о качестве учебно-воспитательного процесса в ОШ (РЦ) (привозит оценки учащихся за сессионный период), доводит до сведения учителей магнитных школ программу предметного обучения школьников в ОШ (РЦ);

8) разрабатывает и внедряет систему поощрения обучающихся за внеурочную школьную деятельность (участие в конкурсах проектов, интеллектуальных марафонах, олимпиадах и т.д.);

9) организует и координирует самостоятельную работу обучающихся в сессионный период;

10) координирует работу обучающихся над исследовательскими проектами в межсессионный период;

11) обеспечивает проведение индивидуальных консультаций, очных и дистанционных (по желанию обучающихся);

12) совместно с директором и заместителем директора по учебной работе магнитной школы обеспечивает присутствие обучающихся (выезжающих на сессию) на виртуальных уроках и дистанционных консультациях в межсессионный период.

Функциональные обязанности педагога-эдвайзера

Педагогом-эдвайзером в условиях МКШ должен быть учитель ОШ (РЦ). Это специалист, в обязанности которого входит разработка базовых образовательных целей, системы их критериев и показателей, пакета контрольно-оценочных процедур для отслеживания образовательных результатов, основных способов и средств индивидуального обучения.

Педагог-эдвайзер:

1) совместно с директором и заместителем директора по УВР опорной школы (ресурсного центра) разрабатывает базовые образовательные цели учебно-воспитательного процесса, связанного с занятиями в сессионный период;

2) вместе с классными руководителями, психологом и учителями-предметниками ОШ (РЦ), разрабатывает систему критериев и показателей качества УВП, организованного для учащихся магнитных школ;

3) разрабатывает пакет документов для проведения контрольно - оценочных процедур для отслеживания образовательных результатов;

4) проводит разъяснительную работу с учителями и учащимися ОШ (РЦ) о создании комфортных условий для учащихся магнитных школ в сессионный период;

5) совместно с заместителем директора по УВР ОШ (РЦ) осуществляет контроль за учебно - воспитательным процессом учебных занятий, прикладных и вариативных курсов, организованных для учащихся магнитных школ;

6) контролирует своевременную подготовку информации по итогам учебно-воспитательного процесса, организованного для учащихся магнитных школ;

7) доводит до сведения учителей ОШ (РЦ) программу предметного обучения учащихся магнитных школ;

8) разрабатывает и внедряет систему поощрения учащихся магнитных школ за внеурочную школьную деятельность (участие в очных, дистанционных и виртуальных конкурсах проектов, интеллектуальных марафонах, олимпиадах и т.д.);

9) координирует организацию работы педагогов ОШ (РЦ) по руководству проектно-исследовательской деятельностью учащихся магнитной школы в сессионный и межсессионный периоды;

10) планирует и организует проведение педагогами ОШ (РЦ) индивидуальных консультаций в очном и дистанционном режимах для учащихся магнитных школ;

11) совместно с директором и заместителем директора по УР ОШ (РЦ) планирует и организует проведение виртуальных уроков и дистанционных консультаций для учащихся МКШ в межсессионный период.

Учебный процесс для учащихся магнитных школ организуется на основе лично-ориентированного подхода с обязательным применением современных образовательных технологий, что позволит повысить его эффективность.

Финансирование расходов на организацию подвоза, проживания и питания учащихся магнитных школ в сессионный период и в период промежуточной и итоговой аттестации, оплата дополнительных часов педагогам ресурсных центров осуществляется за счет бюджетных средств района (города).

В условиях ОШ (РЦ) большое значение имеет информационно-образовательная среда. В действующих опорных школах (ресурсных центрах) дистанционное обучение осуществляется главным образом на бумагоносителях, то есть обучающиеся малокомплектных школ занимаются по разработанным учебным пособиям и дидактическому материалу. Учебно-познавательный процесс обучающихся по профилирующим предметам осуществляется под руководством учителя координатора и при помощи учителя-тьютора.

Особое место в образовательном процессе занимает педагогическая деятельность по развитию исследовательской культуры обучающихся. Проектно-исследовательская деятельность, направленная на развитие ключевых компетенций обучающихся, может быть организована следующим образом:

Осенняя сессия

Цель: Создание комфортной среды для развития способностей обучающихся в работе с информационными источниками.

Задачи:

- развитие навыков работы с картотекой в электронной библиотеке;
- совершенствование навыков работы с периодическими материалами;
- развитие умений планирования поисковой информации;

- совершенствование умений по выявлению возможных источников и сбору информации;
- развитие умений делать (критические) выводы по полученной информации;
- формирование умений определять информацию, необходимую в принятии решения.

Межсессионный период

1. Действия по рекомендациям, персональным маршрутным листам исследовательской проектной деятельности I –го периода.
2. Ведение дневника учащегося.
3. Сбор рабочего портфолио.
4. Разбор (анализ) действий учащегося (поправки, советы).

Зимняя сессия

Цель: Создание условий для развития у обучающихся аналитической, исследовательской культуры, культуры моделирования через анализирование, конкретизирование и просмотр полученных результатов собранной информации.

Задачи:

- формирование у учащихся умения квалифицированно решать поставленные задачи;
- обеспечение усвоения навыков аналитического разбора полученной информации;
- совершенствование навыков выявления проблем и планирование путей их решения;
- развитие навыков группировки информации по содержанию;
- развитие умений отбора информации по видам приложений.

Примерная программа итоговой сессии в 10 классе ОШ (РЦ) для обучающихся МКШ

Цели:

1. Обеспечение усвоения учащимися учебного материала профильных дисциплин на продуктивном уровне.
2. Способствование развитию компетенций для социального и профессионального самоопределения и самообразования.

Задачи:

- Организовать самостоятельные практические работы по программе инвариативной и вариативной части учебного плана в учебных лабораториях;
- Отработать зоны предметных затруднений и оценить достижения учащихся за год.
- Подвести итоги работы по индивидуальным образовательным маршрутам;

- Провести диагностику познавательной и творческой деятельности в форме учебного проектирования и оценки портфолио учащихся.

Ожидаемые результаты:

1. Реализация практической части профильного компонента.
2. Завершение проектной работы по профильным и элективным курсам.
3. Повышение уровня обученности обучающихся ОШ (РЦ) на 7%.
4. Индивидуальные рекомендации по преодолению зон затруднений по профилям.
5. Индивидуальные планы-проекты на новый учебный год (учебно-проектировочной деятельности на межсессионный период)
6. Соответствие оздоровительных мероприятий требованиям здоровьесберегающих технологий.
7. 100% сохранность здоровья детей во время сессии.

День заезда

Заезд обучающихся и учителей МКШ. Регистрация участников сессии. Запуск работы всестороннего мониторинга.

Медицинский блок. Входные данные объективных и субъективных медицинских наблюдений.

Психологический тренинг «Я – участник группы». Формирование у членов группы установки на взаимопонимания. Первое впечатление друг о друге. Создание климата психологической безопасности.

День первый

Медицинский блок	Работа по карте наблюдения за состоянием здоровья детей. Ознакомление с планом работы.
Учебный блок	Реализация профильного компонента единого учебного плана образовательного пространства. Профильные компоненты вариативной части учебного плана по общественно-гуманитарному и естественно-математическому направлениям. Полное погружение в учебные модули по циклам. Учебное проектирование. Интернет-технологии. Оздоровительные опорно-двигательные упражнения на восстановление организма и повышению работоспособности с учетом здоровьесберегающих технологии обучения. Рефлексия. Диагностика знаний.
Профильный блок	Практикумы с применением учебного проектирования. Практическая работа по интегрированным модулям. Работа над проектами по общественно-гуманитарному и естественно-математическому направлениям.
Развивающий блок	Час здоровья. Тренажерный зал. Комплекс упражнений

	<p>локального и изобразительного воздействия на основные мышечные группы.</p> <p>Час самопознания. «Я рисую свой мир». Психологический тренинг. Выявление уровня осознания участниками своих личностных особенностей и возможного влияния их на развитие личности и на жизненный путь в целом.</p> <p>Час креативного мышления. «Экологический императив как условия выживания цивилизации». Дебаты. Развитие экологической культуры и коммуникативной компетентности обучающихся.</p> <p>Час экономического образования. «Три формы предпринимательства и налоговый инспектор». Деловая игра. Развитие способов совместной мыслительной деятельности через сотрудничество в группах.</p> <p>Час музыки. «Зимняя симфония». Лекция-концерт. Осознанное отношение к музыке и освоение ценностей поликультуры. «Арқаның шертпе күй дәстүрі». Лекция-концерт. Интеллект и ценности этнокультуры.</p> <p>Час самоподготовки. Самообучение самообразование обучающегося на основе консультационно-координирующей деятельности учителя. Саморефлексия.</p>
--	---

День второй

Медицинский блок	Карта наблюдения за здоровьем детей. Ознакомление с планом работы.
Учебный блок	Погружение в профильные компоненты общественно-гуманитарного направления и естественно-биологического профиля. Лабораторно-практические работы по профильным модулям. Интернет-технологии. Оздоровительные упражнения, направленные на установку пространственной точности: статистическое и динамическое равновесие. Рефлексия. Диагностика знаний.
Профильный блок	Осуществление целей и задач третьего модуля вариативного профильного компонента. Учебное проектирование по интегрированным курсам по ОГН и ЕМН.
Развивающий блок	Профориентационная работа на базе учебных заведений. Экспресс-тестирование на общую осведомленность и знание языка. Час правового всеобуча. «Азаматтық құқық және бостандық». Адамгершілік пен парасат. Час здоровья. Тренажерный зал. Комплекс упражнений локального и изобразительного воздействия на основные мышечные группы. Час творчества. «Мир красок». Диагностика самовыражения чувства и настроения через цвета. Самоанализ и оценка своей работы. Диагностика настроения обучающихся на организацию деятельностного процесса.

	<p>Час музыки. «Струны столетий». Лекция-викторина. Время познавать и развивать вкусы эстетического восприятия многогранного мира музыки.</p> <p>Час самоподготовки. Самообучение самообразование обучающегося на основе консультационно-координирующей деятельности учителя. Саморефлексия.</p>
--	--

День третий

Медицинский блок	Карта наблюдения за здоровьем детей. Диагностика состояния здоровья, и оформление медицинских карт. Выходные данные комплексных наблюдений детей МКШ. Ознакомление с планом работы.
Учебный блок	Вариативные профильные модули гуманитарного естественного циклов с применением информационных технологий. Урок-исследование. Лабораторно-практические занятия, направленные на максимальное использование прикладных знаний. Работа над устранением зон затруднений обучающихся. Составление технологических карт для индивидуальной работы в межсессионный период.
Мастер-класс	Презентация опыта работы учителей русского языка и физики. Презентация опыта работы учителей казахского языка и биологии. Защита проектов по интегрированным курсам ОГН и ЕМН. Оценка ученического портфолио. Оформление оценочных листов. Всесторонний мониторинг.
Подведение результатов итоговой сессии	Индивидуальный план-проект на следующий учебный год. Определение объема задач на предсессионный период на базе МКШ и установочной сессии в опорной школе. Отъезд участников учебной сессии РЦ.

В регионах, где нет пришкольных интернатов, организован ежедневный подвоз на школьном автобусе или частный вывоз. Данные об организации проживания или ежедневного подвоза обучающихся магнитных школ в сессионный период представлен в таблице 11.

Таблица 11. Организация проживания или ежедневного подвоза обучающихся магнитных школ в сессионный период

Области	Магнитные школы	Класс	Проживают в интернате		Подвоз ежедневно (нет интерната)			Проживают у родственников	Проживают в гостинице
			мальчики	девочки	Школьный автобус/газель, легковая	Частный вывоз	Поезд		
Акмолинская	50	5-11	68	72	40	1	-	-	-
Алматинская	31	5-9	40	25	7	-	-	-	-
Актюбинская	31	5-11	12	24	18	2	3	-	-
Атырауская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ВКО	26	1-11			8	-			
Жамбылская	36	5-11	62	69	32			-	
ЗКО	33	1-11	97	84	31	-		-	
Карагандинская	191	5-11	135	120	63	9			
Костанайская	74	5-11	1	5	27	4		6	
Кызылординская	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Мангистауская	2	1-11	-	-	-	-		-	
Павлодарская	58	5-11	62	76	41	12	-	-	64
СКО	50	1-11	72	97	45	-	-	-	
Гуркестанская	12	1-11	5	17	3	3		-	
Итого	594		554	589	315	31	3	6	64

По сведениям, поступившим из регионов, обучающиеся большинства магнитных школ в период сессии обучаются по всем предметам учебного плана совместно с обучающимися ОШ (РЦ). Это позволяет обучающимся активно социализироваться, быстро вливаться в учебный коллектив, участвовать в совместных мероприятиях, совместных консультациях и др.

Согласно Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы в учебном процессе задействованы все обучающиеся МКШ (магнитных школ), в том числе и обучающиеся с ограниченными возможностями, если таковые имеются в данный период обучения. В школах создан безбарьерный доступ для детей с ограниченными возможностями.

Учебный процесс в опорных школах (ресурсном центре) проводится в соответствии с единым для всех МКШ (магнитных школ) календарно-тематическим планированием. Обучающиеся магнитных школ в период сессии обучаются по всем предметам учебного плана совместно с обучающимися опорных школ.

Обязательным условием является включение в расписание на эти дни вариативных курсов и дополнительных консультативных занятий.

В составе предметов, преподаваемых на сессиях, включены в большинстве предметы: физика, биология, математики. Однако в отдельных ОШ (РЦ) по запросам обучающихся ведутся занятия по казахскому языку, русскому языку,

истории Казахстана, химии, географии. Проводятся элективные курсы и курсы по выбору.

По результатам сессии выводится степень обученности обучающихся магнитных школ, даются индивидуальные рекомендации на межсессионный период.

Одним из направлений работы опорной школы по социализации детей, подготовке их к взрослой жизни, по развитию личности является профориентация обучающихся. Работа по профориентации в ОШ (РЦ) построены в соответствии с методическими рекомендациями. ОШ (РЦ) и МКШ (магнитные школы) работают по согласованным планам с учетом организации сессионных и межсессионных мероприятий. Особую роль в отношении профориентации занимает сотрудничество с ВУЗами региона.

Немаловажную роль играет активность и инициативность самих ресурсных центров в обеспечении партнерства с внешкольными учреждениями и организациями.

Обучающиеся старших классов магнитных школ при обучении на базе ОШ (РЦ) получают доступ к ранее недоступным ресурсам качественного обучения. Это большая информационная база, наличие более широкого использования возможностей ИКТ, квалифицированная педагогическая помощь в подготовке к ЕНТ.

ОШ (РЦ) активно используются информационные технологии, в том числе для организации дистанционных форм обучения; особенно активно применяются ресурсы портала BilimLand. Во всех ОШ (РЦ) действуют сетевые сообщества учителей.

Наряду с положительными сторонами в работе ОШ (РЦ) есть и трудности. Основные затруднения составляют отсутствие средств финансирования местного бюджета. Все мероприятия, включая питание детей, подвоз осуществляются за счет привлеченных спонсорских средств.

Также проблемами в функционировании ОШ (РЦ) остаются организация проживания, ежедневный подвоз обучающихся магнитных школ во время сессий, несвоевременное финансирование ОШ (РЦ) на период сессий, недостаточное количество квалифицированных учителей, узкая специализация педагогов магнитных школ, оплата труда педагогов опорной школы в межсессионный период, низкая аналитическая культура координаторов ОШ (РЦ). В межсезонье и в зимний период составляют сложности с выездами в МКШ, аналогично сельские МКШ (магнитные школы) не могут выезжать в районные центры (в город). Недостаточная материально-техническая база магнитных школ, недостаточная скорость интернета в районе также не позволяют качественно осуществлять межсессионную подготовку обучающихся.

Для преодоления указанных трудностей и повышения эффективности работы ОШ (РЦ) необходим непрерывный контроль со стороны управления образования, а также всесторонняя поддержка местного исполнительного органа.

2. Методические рекомендации по организации обучения в межсессионный период для обучающихся в магнитных школах.

Внедрение и применение дистанционных образовательных технологий и различных форм электронного обучения в условиях МКШ является составляющим компонентом комплекса мер по продолжению системной работы для обеспечения доступности современного качества школьного образования РК.

Для организации обучения и дополнительного образования в межсессионный период может быть эффективно использована как очно-дистанционная форма проведения занятий, так и дистанционная форма, когда обучающиеся взаимодействуют с учителями только с помощью различных средств связи. Для организации процесса обучения педагог и учащиеся могут общаться как в режиме реального времени (с применением аудио или видеосвязи), так и в режиме офлайн.

Для эффективного обучения и согласования деятельности ОШ (РЦ) и МКШ разрабатывается план проведения сессионного и межсессионного периода профильного обучения. Примером разработки плана может быть структура, разработанная КГУ «Ростовская ОШ (РЦ)» Карагандинской области.

	Мероприятия	Ответственные	Сроки проведения
	Анализ профильного обучения в Ресурсном центре	РЦ и МШ	
	Проведение мониторинга профильного обучения в межсессионный и сессионный период	РЦ и МШ	
	Обеспечение учебно-методическими пособиями учителей РЦ.	АО «НЦПК Орлеу» и РЦ	
	Подготовка диагностического инструментария по программам профильного обучения.	АО «НЦПК Орлеу», РЦ	
	Организация семинаров по данной теме.	РЦ и МШ	
	Разработка алгоритма действий в сессионный и межсессионный период	РЦ и МШ, отдел по развитию РЦ	
	Организация осенней сессии с использованием проектировочно-исследовательских методов.	РЦ и МШ, тьюторы	
	Ведение портфолио, дневника ученика, индивидуальных маршрутных листов в межсессионный период, анализ действий ученика.	Учителя РШ и МШ, тьюторы	
	Организация зимней сессии с использованием проектировочных	МШ, РЦ, тьюторы	

	методов, оценка портфолио по I сессии.		
	Подготовка маршрутных листов по II сессии на межсессионный период. Ведение дневника ученика, портфолио, индивидуальных маршрутных листов.	РЦ, учителя МШ, тьюторы	
	Организация весенней сессии, рейтинг и оценка деятельности по портфолио.	АО «НЦПК Орлеу», учителя РЦ и МШ, тьюторы	

Для реализации плана определяется содержание и структура модульного обучения.

Образец документа разработан КГУ «Ростовская ОШ (РЦ)» Карагандинской области.

Цель модуля	Содержание	Методы обучения	Результат
1 модуль: освоение базисного учебного плана (инвариантная часть)	Изучение тем по предметам ОГН и ЕМН	4. Традиционное обучение 5. Элементы исследовательской работы. 6. 5-ти бальная оценка	ЗУН по предметам, сформированная функциональная грамотность
2 модуль: обеспечение в ОГН и ЕМН содержания профильных предметов	Расширение и углубление знаний учащихся 10-х классов, выполнение ЛПЗ и творческих исследовательских заданий	3. Интерактивное обучение 4. 5-ти бальная оценка	Содержание портфолио
3 модуль: организация в ОГН и ЕМН прикладных курсов, индивидуальное развитие учащихся.	Ведение прикладных курсов с использованием инновационных форм и методов работы, применение знаний в жизни.	3. интерактивные методы, семинар-тренинги, проектирование, дистанционного обучения. 4. Рейтинговая оценка	Портфолио (научно-исследовательская работа, рейтинговая оценка, защита проектов)
4 модуль: организация в ОГН и ЕМН курсов по выбору (саморазвитие ученика на основе индивидуальности)	Ведение предметов согласно индивидуальным интересам учащихся и их самоопределения	1. Интерактивные методы, семинары, тренинги, проектирование и дистанционное обучение. 2. Самопознание учащихся и самооценка. 3. Рейтинговая оценка	Портфолио (результаты, проекты, эссе, сочинения)

Таким образом, изначально в план работы включаются технологии, методы и приемы интерактивного направления, проектирование и дистанционное обучение.

Реализация дистанционных образовательных технологий и электронного обучения в системе общего образования направлена на осуществление равной доступности качества образования при реализации основных и дополнительных образовательных программ в сельской школе. Это позволяет решить проблему дефицита кадров МКШ, расширить возможности работы с одарёнными обучающимися малокомплектных школ, которым необходимо углубленное изучение предметов. При этом каждая опорная школа имеет подключение к сети Интернет и оснащается компьютерной техникой, укомплектована кадрами, имеет высокоскоростное подключение к Интернету, развитую телекоммуникационную инфраструктуру и современное оборудование.

При такой организации обучения обучающийся из магнитной МКШ по отдельно взятому предмету (в случае отсутствия учителя-предметника) или по выбранному профилю может обучаться у «виртуального» педагога на базе опорной школы. Завуч школы отслеживает организацию обучения и качество подготовки обучающегося по каждому предмету.

При такой организации обучения выдвигаются определенные требования к кадровому потенциалу опорных школ (ресурсных центров). В первую очередь – это укомплектованность образовательного учреждения квалифицированными педагогическими кадрами, которые прошли повышение квалификации в рамках реализации обновлённых программ, являются уверенными пользователями современных средств ИКТ.

Опорная школа (ресурсный центр) и магнитные малокомплектные школы должны обеспечить сопровождение дистанционного и электронного обучения обучающихся силами администрации, а также педагогов-предметников.

Материально-технические условия ресурсных центров и магнитных школ должны содержать в себе необходимые средства, обеспечивающие создание, обработку, хранение и передачу информации, используемой при реализации образовательных программ и для взаимодействия обучающихся и педагогических работников.

В таблице №12 представлены минимальные требования, обеспечивающие учебный процесс в удаленном доступе.

Таблица №12 Минимальные требования, обеспечивающие учебный процесс в удаленном доступе

Деятельность участников образовательного процесса	Оборудование и программное обеспечение
Создание и обработка информации, работа с электронными информационными и образовательными ресурсами	Персональные компьютеры, интерактивные доски, фото- и видео-камеры
Передача информации, взаимодействие обучающихся и педагогических работников	Подключение к сети Интернет (оптимальная скорость зависит от количества одновременных подключений и выполняемых операций на удалённом

	сервере)
Осуществление коммуникации и учебной деятельности в режиме реального времени	Веб-камеры и иное оборудование, обеспечивающее онлайн связь (смартфоны, планшеты, ноутбуки со встроенными камерами и пр.)
Осуществление коммуникации в режиме отложенного времени	Программное обеспечение, веб-сервисы (электронная почта, чаты, форумы и т.п.)
Создание, хранение, а также обеспечение удалённого доступа к учебным и дидактическим материалам	Разработка и хранение учебных материалов (электронная почта, облачные технологии и пр.)

Требования к информационно-методическим условиям включают разработку дистанционных учебных курсов, создаваемых педагогами, а также электронных информационных и образовательных ресурсов, к которым имеется доступ у учителей и обучающихся. Такие ресурсы, как и доступ к ним, должны иметься по всем предметам. Ресурсы могут быть представлены как на физических носителях (компакт дисках, жёстких дисках и т.п.), так и на удалённых серверах, если обеспечен постоянный доступ к этим ресурсам. Эти ресурсы должны обеспечивать возможность самостоятельной работы обучающихся, быть интерактивными, содержать учебные объекты, которыми можно манипулировать, и процессы, в которые можно вмешиваться.

При сохраняющихся рисках недостаточно высокой скорости доступа школ в Интернет, опорные школы сохраняют ресурсы на своих компьютерах, основные ЭОРы должны удовлетворять требованиям к ЭОРа́м нового поколения: высокая степень интерактивности, содержание виртуальных моделей, графического и видеоматериалов.

Учебный курс может состоять из следующих компонентов:

- файлы, содержащие информационные, методические и дидактические материалы по предмету в соответствии с рабочей программой;
- ссылки на файлы или сайты, опубликованные на других Интернет-ресурсах, в том числе на электронные образовательные ресурсы;
- библиографические описания печатных источников информации;
- задания для выполнения в виде файлов, пояснений или др. форме;
- тесты или другие контрольные задания.

Курс публикуется педагогом в информационно-образовательной среде школы, и доступен ученикам для просмотра или скачивания материалов, а также для публикации выполненных заданий или выполнения их непосредственно в специальном разделе курса, в том числе – тестирование.

Основные элементы курса могут включать:

- пояснительную записку или введение с указанием технологии работы с курсом;
- информационные учебные материалы (презентации, мультимедийные материалы);
- практические задания с обеспечением форм предоставления результатов выполнения заданий;

- контрольные материалы в виде итоговых проектов учеников или тестов;
- средства дистанционного взаимодействия в режиме офлайн средствами личных сообщений и форума;
- дополнительные информационные материалы, например, список литературы, глоссарий и т.п.;
- электронный журнал выполнения заданий.

Необходимо предусмотреть возможность использования вспомогательных средств:

- видеоконференцсвязь, например, систему Skype;
- сервисы социальных сетей,
- сайт школы или учителя.

Выбор технологии должен быть обоснован с точки зрения наличия видимого преимущества при решении поставленной задачи над альтернативными технологиями, в том числе над классическими очными формами обучения.

Можно говорить о том, что для магнитных школ характерно смешанное обучение (Blended-Learning) – это образовательная технология, сочетающая привычную нам работу учителя с использованием онлайн-обучения, в котором ученик частично сам контролирует свой темп и время обучения.

Обучение с участием учителя является важной частью смешанного обучения. Учитель демонстрирует ученикам модели мышления и поведения, способы построения взаимоотношений. Учитель выступает как тьютор и советчик.

Онлайн-среда предоставляет учащимся свободу выбора, возможность самостоятельно контролировать время, место, тему и темп обучения. Традиционный жёсткий контроль со стороны учителя лишает учеников их свободы, уменьшает ответственность за свои действия.

При смешанном обучении очень важна именно интеграция опыта онлайн-обучения и очного (с учителем) обучения, они не должны дублировать друг друга. Очное обучение обязательно должно учитывать успехи учащегося в онлайн-среде и наоборот. Именно поэтому смешанное обучение рассматривается как инструмент реализации персонализированного обучения.

Совмещение обучения с учителем и онлайн-обучения может проходить на уроке в активных формах работы с практико-ориентированными заданиями. В результате смешанного обучения у учителя появляется возможность интенсификации работы, а обучение персонализируется. У учащихся развиваются предметные и личностные компетенции. Смешанное обучение может быть одним из способов активизации учебного процесса в казахстанских малокомплектных школах в условиях обновлённого содержания образования.

Как было сказано выше, смешанное обучение обязательно сочетает элементы онлайн-работы с элементами контроля учеником своего пути, места, времени и темпа обучения.

Существует множество форм и способов организации смешанного обучения. Известны более 40 моделей смешанного обучения, но не все они эффективны. В лучших моделях учитывается персонализация, развитие у ученика ответственности за своё обучение, последовательность перехода к изучению нового материала только в случае подтверждения, что ученик овладел предыдущим.

При смешанном обучении большое значение придаётся проектной практико-ориентированной работе – как индивидуальной, так и коллективной. Мы опишем здесь 4 самые эффективные модели смешанного обучения: перевёрнутый класс, ротация (смена) станций, ротация (смена) лабораторий, индивидуальный план.

Модель **«перевёрнутый класс»** меняет традиционное понимание работы в классе и дома. Дома обучающиеся работают онлайн для отработки теоретического материала: смотрят видео лекции, читают учебные материалы, выполняют задания и т.п. В классе же проводятся практические работы, решение сложных задач, вопросов и т.п. Учитель имеет возможность сразу проверить понимание нового материала обучающимися. При применении данной модели у учителя имеется больше времени на более интересные и полезные занятия, чем чтение лекций и рассказов по презентациям.

Модель **«ротация станций»** или «рабочих зон» требует наличия компьютеров. Здесь необходимо перестраивать пространство класса — выделить и оформить рабочие зоны. Одна из зон — зона работы онлайн. Другие зоны — на усмотрение учителя, например, зона групповой работы, зона работы с учителем, зона проектной работы и т.д. Учащиеся делятся на группы и по кругу переходят из зоны в зону через определённые промежутки времени. Станций может быть и две – зона работы с учителем и станция онлайн-работы.

Модель **«ротация лабораторий»** подходит для работы с учащимися любого возраста. Если часть занятий проходит в обычных классах, то на один урок ученики переходят в компьютерный класс (лабораторию), где возможна индивидуальная работа в онлайн-среде для закрепления знаний, полученных на предыдущих занятиях. Данная модель менее эффективна, чем «ротация станций», так как здесь отсутствует обязательная проектная работа.

Модель **«индивидуальный план»** может быть реализована как на уровне школы, так и на уровне класса. Каждый ученик получает индивидуальный план, разработанный учителем или компьютерной программой. Онлайн-обучение активно используется для теоретической подготовки, работы с различными тренажерами и т.д.

В данной модели ученику не обязательно посещать все имеющиеся рабочие зоны (лаборатории), а только те, которые прописаны в плане.

Сильные стороны смешанного обучения: свобода и ответственность учеников; выстраивание учащимися индивидуальной траектории обучения; направление и корректирование учителем работы учеников на уроке; дифференцированный подход к обучающимся с различными потребностями;

повышение качества обратной связи с учениками через онлайн-среду; увеличение времени на проектную деятельность.

Проблемы внедрения смешанного обучения: недостаток ресурсов внутри школы, недостаточная ИТ-компетентность учителей, неэффективное использование компьютерной техники, незнание образовательных возможностей интернета.

Рассмотрим две из этих моделей более подробно.

Модель «Перевернутый класс»

В содержание большинства уроков, которые учителя МКШ проводят одновременно с 2 классами, входит новый материал как в одном, так и в другом классе. Урок, на котором в обоих классах изучается новый материал, обычно начинается с самостоятельной работы детей в старшем классе и объяснения нового материала учителем в младшем классе.

Затем он переходит к старшему классу, просматривает выполненную учащимися самостоятельную работу и приступает к объяснению нового материала, заканчивая его заданием для классной и домашней самостоятельной работы

Урок с 3 и 4 классами необходимо свести к занятиям с двумя классами, в остальных же классах в течение всего учебного часа дети работают самостоятельно под общим наблюдением учителя. Но эта технология проведения урока имеет весьма серьезные недостатки. Учитель не имеет возможности руководить самостоятельной работой, предупреждать и своевременно исправлять допущенные ошибки, анализировать и оценивать результаты работы. Задания к самостоятельным работам при использовании традиционных методик зачастую однообразны: списать, решить, начертить, отметить, прочесть, пересказать и т.д. Однако весь ход урока становится интересным и содержательным в условиях применения моделей смешанного обучения.

В «перевернутом классе» обучающиеся занимаются онлайн самостоятельно, независимо друг от друга. Они могут заниматься онлайн в школе или дома, при выполнении домашнего задания. Время на уроке, которое раньше отводилось на объяснение учителем нового материала, теперь тратится на выполнение заданий и упражнений, которые в традиционном классе задавались на дом.

Дети отличаются друг от друга темпом восприятия, и если в одной классной комнате МКШ сидят обучающиеся двух и более классов, то учителю необходимо делать много усилий, чтобы завладеть вниманием всего класса. Учитель может замедлить или ускорить темп при ведении урока, но разница в реакции обучающихся останется и в том, и другом случае.

Обучение же в онлайн-формате даёт возможность каждому обучающемуся действовать в соответствии со скоростью своего усвоения. Обучающийся сам решает: вернуться ему назад или пройти вперёд, что и когда смотреть. Данный подход усиливает ответственность обучающегося за собственное обучение.

На первый взгляд изучение лекций онлайн не сильно отличается от обычного домашнего задания по чтению, но при ближайшем рассмотрении его особенность в том, что время на уроке не тратится на объяснение нового материала, порой не понятого обучающимися с одного раза. Вместо этого обучающиеся активно включаются в учебный процесс, обсуждают и познают интересные сведения, рассматривают различные проблемы на практике. Время в классе используется с большей отдачей и является гораздо более эффективным в усвоении новых знаний.

Для использования метода «перевернутый класс» необходимо создать сайт, который был бы доступен всем пользователям Интернета. На сайте должны быть размещены все учебные материалы данного предмета по урокам за учебный год или за четверть (планы, лекции, дополнительные материалы по темам, задания, упражнения, вопросы, темы рефератов и др.). Уроки на сайте должны быть разработаны в расчёте на использование одного компьютера. Если у учителя имеются всё необходимое для работы в модели «1 обучающийся – 1 компьютер», то такую возможность нужно обязательно реализовать. В этом случае удобными инструментами станут Документы Google, Yandex, программа для создания тестов и многие другие источники. В пояснениях к урокам на сайте могут быть добавлены примеры использования на занятиях ноутбуков, планшетов учеников. Желательно в материалах сайта не использовать материалы из бумажного учебника, который является базовым; для создания контента сайта «Перевернутый класс» важно использовать материалы из Интернета или других источников, либо создать собственные материалы, например, записать учебное видео. Обучающимся должны помочь самостоятельно разобраться с темой следующие действия учителя: создание опорного конспекта, составление вопросов разных типов к содержанию лекций, разработка теста, задачи для поиска неверной информации, задания для само- и взаимоконтроля, ссылки на домашние задания. Материалы должны быть составлены не только для базового, но и для углубленного изучения, так как необходимо учесть разный уровень и потребности обучающихся. Для идеальных условий одного только сайта с материалами мало, учителю нужно оповещать учеников об обновлениях, о дополнительных заданиях, отвечать на вопросы, словом, получать обратную связь. В этом случае на помощь приходят социальные сети, где обучающиеся могут приглашать в коллективные чаты учителей и других учеников.

В «Перевернутом классе» предполагается, что обучающиеся на очном уроке бывают очень активными: они спрашивают, отвечают, обсуждают, спорят и т.д. Но все это может происходить, если дома выполнена первая часть учебной работы – ознакомление с учебным материалом. Этот этап работы является самым сложным, так как нужно умело мотивировать и заинтересовать учащихся для самостоятельного изучения лекционного материала. Функция учителя по контролю учебного процесса, в том числе и в онлайн среде, остается неизменной, но меняет формы. Учитель может отслеживать, сколько

обучающихся посетили сайт и ресурсы, которые были предложены ученикам для самостоятельной подготовки к уроку.

В контенте сайта могут быть предложены задания такого типа, как посмотреть ролики, перерисовать в тетрадь схему, создать на основе ролика опорный конспект, подготовиться к практической работе с использованием предложенной презентации и др. Из опыта работы учителей, применяющих модели смешанного обучения, можно сделать выводы, что наиболее активной является парная работа по формированию вопросов разных типов и ответов на них, с последующей сменой партнёров. Из среды учеников назначаются эксперты, которые оценивают корректность вопросов и правильность ответов.

На сайте обучающимся предлагаются различные формы организации коллективной работы в классе: дебаты на заданные проблемные темы, ролевые игры, мини-проекты, модель смешанного обучения «Ротация станций».

Выводы

Чтобы побудить учеников почувствовать ответственность за свое обучение, создать мотивацию, заинтересовать их, творческий учитель может создать собственный полноценный курс по своему предмету, включив в него все необходимые материалы: видео, тесты, ссылки, задания для индивидуальной и групповой работы, вопросы для самоконтроля. Такой учитель должен быть готов бескорыстно делиться своими знаниями, созданными им работами и стремиться к введению инноваций.

Модель «Ротации станций»

Несмотря на то, что смешанное обучение имеет много общего с онлайн-обучением, а также имеет сходство с “технологически насыщенным” обучением, оно имеет, как было упомянуто выше, ряд отличительных особенностей:

- онлайн-обучение с наличием элемента контроля времени, места, способа и/или темпа;
- обучение вне дома в режиме реального времени;
- интеграция методов онлайн-обучения и очного обучения для обеспечения комплексного подхода в обучении.

Последняя особенность имеет особенное значение. Онлайн-обучение и очное обучение не должны дублировать друг друга. Очное обучение обязательно должно учитывать успехи обучающегося в онлайн-среде и наоборот. Для осуществления координации и отслеживания прогресса каждого ученика, как правило, используется система компьютерных данных. Именно поэтому смешанное обучение рассматривается как инструмент реализации персонализированного обучения.

Наиболее популярными среди учителей-практиков наряду с моделью «Перевернутый класс» является модель “Ротация станций”, аналогичное название – «Смена рабочих зон».

Использование модели “Ротация станций” сводится к тому, что учащиеся делятся на несколько групп по видам учебной деятельности. В течение урока учащиеся по сигналу перемещаются от одной станции к другой. Чаще всего это

станции онлайн-обучения, обучения в малых группах и выполнения самостоятельных письменных работ, или же онлайн-обучение меняется выполнением проектного задания или дискуссией, в которую вовлечён весь класс. Обычно в модели «Ротация станций» выделяют 3 станции: станция работы с учителем, станция онлайн-обучения и станция проектной работы. Класс делится на группы каждый раз по-разному в соответствии с методическими задачами урока.

Для работы с моделью «Ротация станций» необходимо заранее организовать рабочие зоны для каждой станции. Переход от станции к станции оживляет урок, ученики становятся активнее, они охотно перестраиваются с одного вида учебной деятельности на другой.

Данная модель может успешно применяться в МКШ, где в совмещенных классах группами могут служить отдельные классы, в этом случае групп может быть 2 или 3 по количеству классов. Пока учитель работает с одним классом, другой класс выполняет самостоятельную работу с компьютерами, затем происходит смена станций.

Группу, работающую с учителем, называют фронтальной группой. При работе с фронтальной группой могут применяться любые технологии развивающего или проблемного обучения с ярко выраженным интерактивным характером, задания «вопрос-ответ», обсуждение домашнего задания либо другая работа, запланированная учителем.

Вторая, проектная группа работает над мини-проектами – в младших классах преобладают игровые моменты. Выполнение мини-проекта занимает обычно 8-10 минут. Обучающиеся уже должны иметь навыки проектной работы, и в зависимости от возраста и подготовки учеников учителю необходимо учитывать уровень сложности: от простейших – в младших классах до более сложных – в старших классах.

Третья – компьютерная группа имеет заранее составленный план на неделю, где обозначены задачи учеников. Ученики ознакомлены с планом, им предоставлен выбор самостоятельно решать поставленные задачи. В помощь им даются дополнительные материалы, задания на повторение. За неделю должны быть выполнены все задания плана, затем обучающимся предоставляется право оценить свои результаты и результаты друг друга.

В качестве положительного примера представляем этапы работы по модели «Ротация станций» из опыта работы учителей физики Ларионовой Н.В. и Святовой И.В. в статье «Применение моделей смешанного обучения при изучении физики в средней школе».

«... популярные модели смешанного обучения были положены в основу урока «Равномерное движение» в 7 классе – первым уроком в теме «Механическое движение».

На первом этапе урока был подготовлен интерактивный рабочий лист в сервисе wizer.me, который включает видеоурок, продолжительностью около семи минут, и несколько несложных вопросов на первичное закрепление. Это и составляло домашнее задание учеников. Следует отметить, что сервис wizer.me

позволяет учителю отслеживать выполнение домашнего задания, а именно – видеть, кто его выполнил и в течение какого промежутка времени.

Урок начинался с входного теста по материалам домашнего задания. По итогам прохождения теста класс делился на четыре группы. Ученики, набравшие наименьшее количество баллов, объединялись в отдельную группу, и именно с этой группой начинает работать учитель на уроке. Как правило, в эту группу попадают ученики, которые по разным причинам не справились с выполнением домашнего задания. Урок проводился по модели смешанного обучения “Ротация станций”. Были организованы 4 станции:

- станция работы с учителем;
- станция работы с компьютером;
- станция решения задач;
- станция выполнения проектного задания.

Задания на станциях 2 и 3 предлагались с избытком. Для работы на каждой станции отводилось 7-8 минут. Смена станций осуществлялась по сигналу учителя.

Остановимся подробнее на работе каждой из станций.

1. Станция работы с учителем. Учитель получает возможность работать с небольшой группой обучающихся, которые были предварительно дифференцированы по уровню знаний. Именно поэтому с каждой группой необходимо работать, опираясь на затруднения, возникающие в каждой группе, и здесь в полной мере проявляется мастерство педагога. Так, с первой группой, набравшей наименьшее количество баллов по итогам входного теста, учитель изучает новую тему, вводит определения равномерного и неравномерного движения, понятие скорости, работает с единицами измерения скорости, показывает правила оформления расчетных физических задач.

Следующие группы приходят к учителю после прохождения других станций, поэтому учитель уже может отталкиваться от тех затруднений, которые у них возникли. В любом случае следует акцентировать внимание на переводе единиц измерения скорости и правилах оформления задач.

2. Станция работы с компьютером. В силу технических проблем станцию онлайн-обучения мы заменили на станцию работы с компьютером. Учащиеся работали с обучающим тестом по переводу единиц измерения скорости, выполненном в программе MyTest. Результаты прохождения теста сохранялись на компьютер учителя.

3. Станция решения задач. Школьникам предлагались задания на расчет скорости равномерного движения. На станции каждому учащемуся предоставлялись для работы опорный конспект темы и образец оформления задачи. За ограниченное время (7-8 мин) учащиеся, как правило, успевали выполнить 2 задания. Оставшиеся задачи выдавались учащимся после проверки в форме домашнего задания.

4. Станция выполнения проектного задания. Группа работала в коридоре школы. Задание состояло в определении скорости равномерного движения участников группы. Следует отметить, что модель “Ротация станций” вносит

соответствующее изменение в архитектуру класса, необходимо организовать рабочие зоны для каждой станции. Переход от станции к станции позволяет учащимся регулировать и активизировать познавательную деятельность и перестраиваться с одного вида учебной деятельности на другой».

Также эффективными для межсессионного обучения в условиях МКШ являются и некоторые современные методы образования, которые рассмотрим ниже.

Метод «Мозговой штурм»

Одним из способов проведения интересного привлекательного урока в МКШ, на наш взгляд, является метод мозгового штурма. Здесь порядок совмещения классов в комплекты на уровнях основного среднего и общего среднего образования зависит от числа учащихся в каждом классе.

Применение метода «Мозговой штурм» или «Мозговая атака» может значительно повысить активность всех школьников, так как в работу включаются все ребята, т.е. ученики двух или более классов МКШ. Одна и та же тема, которая в старшем классе представлена более углубленно и расширенно, может стать повторением для них пройденного, а для младшего класса – стимулом для лучшего понимания и усвоения нового материала. Пример и опыт старших товарищей в знании учебного материала повысит интерес и мотивацию в изучении данной темы и к обучению в общем. В ходе проведения мозгового штурма обучающиеся высказывают большое количество вариантов решения, а затем из высказанных идей отбираются наиболее перспективные, удачные, практичные. Ученики обеих групп получают возможность продемонстрировать свои знания и задуматься о возможных вариантах решения задачи. При этом они учатся коротко и максимально четко выражать свои мысли, анализировать их и развивать идеи друг друга.

Учителю нужно для начала определиться с темой и целью урока, конкретизировать учебную задачу. Составляется общий план занятия, время, отводимое на каждый из этапов. Важно подобрать ряд вопросов для разминки, и разработать критерии оценки и выбора «лучшего» предложения.

При проведении мозгового штурма на уроке совмещённого класс-комплекта ученики младшего класса, которые изучают материал впервые, могут выдвигать идеи и предположения — создают банк идей. Старшие ребята занимаются анализом, впоследствии они меняются местами. Также в процессе могут участвовать ученики двух классов одновременно, выступая сначала в роли генераторов идей, потом — в роли критиков.

Первым этапом проведения мозгового штурма является создание банка идей. Примерное время проведения 10-15 минут, когда происходит наработка большого количества возможных решений. Очень важно, чтобы учащиеся не стеснялись высказывать свои идеи и мысли, даже если они кажутся фантастичными и смешными. На этом этапе критика и комментирование не допускаются. Все высказанные учениками предложения фиксируются учителем на доске. Каждый из учеников может и должен внести свой вклад в создание банка идей.

Основное время урока занимает следующий этап – анализ идей. Здесь происходит коллективное обсуждение, анализ и критика всех предложений. Желательно не отрицать сразу какое-либо высказывание или предложение, а постараться найти в этом что-то положительное, значимое, и рассмотреть возможность его применения в иных условиях. Возможно, нужно будет немного видоизменить, дополнить данную идею с тем, чтобы автор предложения почувствовал свою значимость и нужность.

И последним этапом мозгового штурма является обработка результатов. Данному этапу можно посвятить отдельный урок, так как выбор самой интересной и практичной идеи для решения поставленной проблемы может вызвать спорные моменты, на что требуется отдельное время.

Учителю нужно обязательно похвалить всех обучающихся, отметить самых активных и остроумных, предоставить возможность каждому ребенку защитить свое решение, найти ему оптимальную область или условия применения. Это очень важный момент, так как вырабатывается умение отстаивать свое мнение или согласиться с более сильными доводами.

Великолепным стимулом активности является погружение обучающихся в ситуацию, когда им надо кого-то спасти, кому-то помочь, кому-то посоветовать.

Например, задача на уроке физики: надо быстро (!) охладить стакан с кипятком. Как быть? Требуется найти решение.

Уточните:

- Что есть в условии задачи? Стакан, кипяток, вы, кухня и все, что есть на кухне, – это ресурс для решения задачи. Используем приемы: посредник + физический эффект (переход тепла от горячего к холодному телу).

Возможные ответы учащихся:

1. Добавить холодную воду, заварку или молоко.
2. Налить в блюдечко, в суповую тарелку, в массивную миску.
3. Много раз переливать из стакана в стакан, держа их на большом расстоянии друг от друга.
4. Добавить много варенья или сахара.
5. Переливать через воронку.
6. Погружать холодные ложки.
7. Поставить в морозилку, в кастрюлю с холодной водой, в снег... и т.д.

Бывает, обучающиеся дружно повторяют ранее высказанную идею, не предлагая своих. Не обостряйте ситуацию, спросите: "А что ты предложишь свое?" Повторите вопрос ребенку лично. Бывает, обучающиеся молчат. Ни у кого нет ни одной идеи. Задайте наводящие вопросы, обратитесь к самому сообразительному или к самому бойкому ребенку. Расшевелите их. Если не удалось установить процесс генерирования, значит, предложенная тема обучающимся не вдохновила, им скучно или они боятся принимать участие в обсуждении.

Метод мозгового штурма может применяться в любой области знаний. При этом возрастных ограничений не имеется. Учитель может выбрать практически

любую тему к изучению как в рамках определенного предмета, так и для внеклассной программы.

Учителю рекомендуется тщательно подбирать темы, которые были бы полезны и интересны обучающимся двух и более классов малокомплектной школы и способны развивать их исследовательский потенциал. Новые подходы к изучению темы возникают, если проблема имела большое количество возможных решений. Также от учителя требуется приложить все свои умения и мастерство, чтобы направлять в нужное русло суждения и высказывания обучающихся. Если учащиеся не проявляют активности, можно обратиться к кому-то из них лично и желательнее для этой цели выбрать наиболее активного школьника. Причинами неудачи применения метода мозгового штурма на уроке может быть либо отсутствие интереса к теме у обучающихся, либо боязнь и нерешительность в высказывании своей идеи, непривычная для них ситуация проявления активности перед обучающимися старшего класса (в случае совмещенного класса), либо если до этого на уроке обучающимся приходилось слушать только учителя.

При этом обязательно нужно учитывать индивидуальные особенности каждого ученика, применять личностно-ориентированный подход в обучении, в ненавязчивой форме, систематически, используя набор различных задач и заданий приучить обучающегося самостоятельно мыслить. Мозговая атака способствует вызову интереса к теме и определению целей ее изучения. Работа при этом становится более занимательной и эффективной, а обучающиеся проявляют свои творческие способности. Темы могут быть самыми различными, к примеру: Как измерить длину всех ядовитых змей в террариуме? Как обезопасить пешеходов от падающих с крыш сосулек? Как защитить бассейн, из которого подается питьевая вода в город, от купальщиков? Как обогреть людей на улицах в лютый мороз? Как спасти собаку, плывущую на льдине по реке в ледоход? и т.д.

Использование метода мозгового штурма позволяет продемонстрировать учащимся, что у одной и той же задачи может быть несколько различных решений и каждое из них является правильным, просто все зависит от конкретных заданных условий. Умение высказывать свои мысли способствует раскрепощению сознания детей, развитию их критического мышления и творческих способностей.

Метод мозгового штурма, как и всякий другой метод и технология, имеет свои преимущества и недостатки. К преимуществам относятся развитие творческого и аналитического мышления, коммуникативных навыков, фантазии и воображения, навыков позитивной, адекватной критики.

К недостаткам мозгового штурма, можно отнести следующие факторы:

- довольно трудно найти из всех высказанных, порой фантастичных, наиболее продуктивные идеи;
- если идей много, то и времени на их обсуждение требуется больше;
- возможность неудовлетворённости детей эффективностью своей деятельности при их слабой подготовке к сотрудничеству и командной работе.

Игровые методы

Ежедневно на уроках повторяется одно и то же: проверка домашнего задания, опрос, объяснение нового учебного материала и серия упражнений по его отработке, часто носящих фронтальный характер. Между тем переломить ситуацию можно и нужно. Ведь всем известно, что легче всего поддается запоминанию то, что интересно, а интересным бывает то, что увлекает, не вызывает скуки. Лучший способ сделать уроки занимательными — активно использовать игровые упражнения и задания.

Игра — это огромный стимул в достижении успеха там, где порой оказываются неэффективными многочисленные традиционные упражнения, потому что игра — это наиболее освоенное детьми и подростками поле деятельности.

В наши дни, когда ребёнок с раннего детства знаком со смартфоном или планшетом, обучение через игры получило новый, неизмеримо больший импульс. Компьютерные игры, фильмы, мультфильмы, телесериалы стали для детей основным элементом культуры. Кроме того, занимательные научно-популярные программы и развлекательные шоу (часто от независимых авторов) на YouTube играют значимую роль в жизни ребенка. Не всегда содержание программ соответствует необходимым требованиям, но, несмотря на это, все эти программы преследуют одну цель: получить максимум удовольствия от игры, одновременно при этом обучаясь.

Однако для обучения потенциал компьютерных игр задействован пока слабо, несмотря на имеющиеся наработки в сфере некомпьютерного игрового обучения. Есть отдельная ниша игр, рассчитанных на детей 4-7 лет и содержащих базовые знания о мире вокруг, подаваемые в игровой форме, но для более старшей аудитории обучающих игр практически нет.

В школе особое место должны занимать технологии игровых форм обучения.

В практике работы с младшими школьниками нередко используются индивидуальные и коллективные игры. Среди них есть такие, которые позволяют активизировать исследовательскую деятельность ребенка, освоить первичные навыки проведения самостоятельных исследований.

Существует несколько групп игр, развивающих интеллект, познавательную активность ребенка.

I группа – предметные игры: манипуляции с игрушками и предметами. Через игрушки – предметы – дети познают форму, цвет, объем, материал, мир животных, мир людей и т.п.

II группа – игры творческие, сюжетно-ролевые, в которых сюжет – форма интеллектуальной деятельности. Интеллектуальные игры типа «Счастливый случай», «Что? Где? Когда?» и т.д. Данные – важная составная часть учебной, но, прежде всего, внеучебной работы познавательного характера.

Творческие сюжетно-ролевые игры в обучении – не просто развлекательный прием или способ организации познавательного материала. Игры-путешествия совершаются школьниками в воображаемых условиях, где

все действия и переживания определяются игровыми ролями. Обучающиеся много и упорно трудятся, изучая по теме книги, карты, справочники и т.д.

III группа игр, которая используется как средство развития познавательной активности детей – это игры с готовыми правилами, обычно и называемые дидактическими. Как правило, они требуют от школьника умения расшифровывать, распутывать, разгадывать, а главное – знать предмет. Чем искуснее составляется дидактическая игра, тем наиболее умело скрыта дидактическая цель. Оперировать вложенными в игру знаниями обучающийся учится непреднамеренно, произвольно, играя.

IV группа игр – строительные, трудовые, технические, конструкторские. Эти игры отражают профессиональную деятельность взрослых. В этих играх учащиеся осваивают процесс созидания, они учатся планировать свою работу, подбирать необходимый материал, критически оценивать результаты своей и чужой деятельности, проявлять смекалку в решении творческих задач. Трудовая активность вызывает активность познавательную.

V группа игр, интеллектуальных игр – игры-упражнения, игры-тренинги, воздействующие на психическую сферу. Основанные на соревновании, они путем сравнения показывают играющим школьникам уровень их подготовленности, тренированности, подсказывают пути самосовершенствования, а значит, побуждают их познавательную активность.

Так, изучение иностранного языка в младших классах часто можно проводить именно посредством игры, например, грамматической. Данные игры рассчитаны для детей младшего школьного и среднего возраста и позволяют в увлекательной и интересной форме научить учащихся использовать различные грамматические структуры в ситуациях общения. Данные игры могут быть использованы на любом этапе освоения грамматического материала и будут уместны в МКШ с совмещенными классами с различным уровнем подготовки.

Учитель, используя в своей работе виды игровой деятельности, имеет огромный арсенал способов организации учебно-познавательной деятельности учащихся.

Методы адаптивной технологии

Разработка методов адаптивного обучения было вызвано рядом недостатков традиционной организации учебного процесса:

- при опросе учащегося остальные ученики молчат и чаще всего не слушают отвечающего;
- при проверке тетрадей учитель тратит много сил и времени на анализ ошибок, а учеников чаще всего интересуют не ошибки, а только оценка;
- когда учитель объясняет материал классу, многие его не слушают, отвлекаются или только «изображают внимание»;
- у учителя нет возможности адаптироваться к индивидуальным особенностям ученика;
- редко проводятся самостоятельные работы;
- ученики почти не работают индивидуально;

- не все выполняют домашнее задание, что затрудняет дальнейшее проведение урока.

Главная причина перечисленных недостатков кроется в том, что при традиционном обучении учитель ведёт активную работу, а обучающемуся отводится пассивная роль: усваивать и запоминать, чтобы потом только верно повторить за учителем готовые теоретические знания и способы действий. Иначе говоря, пассивность обучающегося изначально заложена в структуру традиционного обучения, ведь успешность работы учителя и успеваемость обучающегося определяется точностью воспроизведения обучающимся полученной им от учителя информации. Учитель работает очень много и не очень эффективно именно потому, что он выполняет работу «за двоих»: за себя и за ребёнка. Ребёнок же очень часто оказывается не включённым в учебную деятельность, а усваивать новое, всегда сложнее, если не участвуешь в процессе.

Урок с применением адаптивной технологии отличается от традиционного тем, что роль учителя на таком уроке совершенно другая. Задачи данной технологии – обучить самостоятельной работе и самоконтролю, сформировать умения самостоятельно добывать знания, адаптировать учебный процесс к индивидуальным особенностям школьников. Сущность технологии заключается в том, что на уроке учитель:

- управляет самостоятельной работой всех обучающихся;
- работает с каждым обучающимся индивидуально;
- вовлекает по возможности всех обучающихся в индивидуальную работу;
- учитывает индивидуальные особенности каждого из обучающихся посредством дифференциации учебных заданий и времени на их выполнение; например: более способные самостоятельно выполняют более сложные задания, или приступают к выполнению задания раньше (когда с остальными учитель ещё отрабатывает способ выполнения) или выполняют его быстрее.

При этом на каждом уроке осуществляется взаимодействие между следующими субъектами: обучающийся – обучающийся, обучающийся – учитель, учитель – коллектив обучающихся, обучающийся – коллектив обучающихся.

Реализуя АСО, учитель работает в двух направлениях:

1) обучает весь коллектив, объясняет им материал, показывает, играет с ними и т.д.;

2) работает в персональном порядке с каждым из учеников, что выражается в самостоятельных работах, самоконтроле и взаимоконтроле учеников и т.д.

Первое направление реализуется стандартными способами: учитель объясняет материал обучающимся, организует усвоение новых знаний и умений, при необходимости поясняя, помогая в усвоении материала отдельным ученикам. Второе направление является нестандартным, полностью основанным на индивидуальном подходе. Так, все ученики развиваются неравномерно, соответственно они и усваивают материал по-разному: кто-то быстрее, а кто-то отстаёт от них. Именно для этого и нужна персональная

работа с каждым обучающимся в отдельности, самостоятельная работа, самоконтроль и работа в группах или малых группах (микрогруппах).

В уроке можно выделить следующие ключевые этапы.

1. Объяснение материала. Учитель объясняет материал не больше 10 минут, и затем дает задание, которое обучающиеся выполняют в классе, а учитель тем временем проверяет домашнее задание, подготовленное обучающимися к этому уроку. Благодаря этому больше половины урока обучающиеся работают самостоятельно, а учитель контролирует их работу.

2. Взаимоконтроль обучающихся. Например, ученики обмениваются тетрадями или слушают и оценивают ответы друг друга. На этом этапе эффективно экономится время (проверяя работу товарища, ученик и сам совершенствуется в учебном материале) и обеспечивается хорошее качество проверки (учитель может в любой момент оказать помощь при затруднении, «перепроверить» письменные работы, оценивая не только саму работу, но качество её проверки другим обучающимся).

3. Самостоятельная работа обучающихся (чтение, решение задачи, самостоятельный поиск знаний и т.д.). Важная особенность этапа – наличие возможности решать задачи, начиная с легких и продвигаясь к более сложным.

Метод case-study (кейс-стади)

Метод case-study, или метод конкретных ситуаций — это метод активного проблемно-ситуационного анализа путём решения конкретных задач — ситуаций (решение кейсов). Непосредственная цель метода case-study – совместными усилиями группы обучающихся проанализировать ситуацию — case, возникшую при конкретном положении дел, и выработать практическое решение. Для того чтобы учебный процесс на основе case-технологии был эффективным, необходимы два условия: хороший кейс и определённая методика его использования в учебном процессе.

Метод предназначен для получения знаний по дисциплинам, истина в которых плюралистична; задача преподавания ориентирована на получение не единственной, а многих истин.

Педагог передаёт инициативу ученикам и перестаёт быть «точкой притяжения» всех вопросов и событий на занятии.

Учитель изначально не определяет, насколько ответы обучающихся соответствуют его ожиданиям. Ничто не сдерживает творчество и инициативу учеников. При этом у обучающихся должны быть дополнительные источники информации (книги, философские словари, исторические энциклопедии, сборники законов).

Обучающиеся обращаются к социальному опыту — своему и своих одноклассников, при этом вступают во взаимодействие друг с другом, совместно решают поставленные задачи, преодолевают конфликты, находят общие точки соприкосновения, а при необходимости – идут на компромиссы. Акцент обучения переносится не на овладение готовым знанием, а на его выработку, на сотворчество учащегося и учителя.

Результатом применения метода являются не только знания, но и приобретённые в ходе работы навыки. Метод способствует развитию системы ценностей обучающихся, жизненных установок.

Основная функция метода case-study – учить обучающихся решать сложные неструктурированные проблемы, которые невозможно решить аналитическим способом. Кейс активизирует обучающихся, развивает аналитические и коммуникативные способности, оставляя их один на один с реальными ситуациями. В ходе работы над кейсом у обучающихся формируются ключевые компетентности.

Кейсы могут быть представлены в различной форме: от нескольких предложений на одной странице до множества страниц в зависимости от возраста и подготовленности учащихся. Однако следует учесть, что большие кейсы вызывают у обучающихся некоторые затруднения по сравнению с малыми, особенно при работе впервые.

Решение кейсов рекомендуется проводить в пять этапов:

1) введение в кейс; 2) анализ ситуации; 3) презентация решений по кейсам; 4) общая дискуссия; 5) подведение итогов.

Характеристики успешного кейса:

- Хороший кейс рассказывает.
- Хороший кейс фокусируется на теме, вызывающей интерес.
- Хорошо подобранный кейс может вызвать чувство сопереживания с его главными действующими лицами.
- Хороший кейс включает цитаты из источников.
- Хороший кейс содержит проблемы, понятные ученику.
- Хороший кейс провоцирует дискуссию.
- Хороший кейс имеет несколько решений.

Виды и содержание кейсов.

1. Практические кейсы. Данные кейсы должны как можно реальнее отражать вводимую ситуацию или случай. Это исторический источник, реальный документ, статистика в динамике данных, даже вещественный артефакт или комплекс приведенных источников-компонентов кейса. Это кейс моделирования реального события в истории. Целью данного кейса является отработка навыков преломления учебных, предметных знаний и умений в постобразовательное, профессионально-деятельностное пространство реальной жизни.

2. Обучающие кейсы. Основной задачей их выступает обучение. Однако степень реальности более сводится к типичным учебным ситуациям, в которых отрабатывается автоматизм навыков и способов поиска решений. В данных процессах важна отработка навыков синтеза, объединения частных случаев в типичные, закономерные с выделением общих признаков элементов, причин и факторов, возможных последствий.

3. Научно-исследовательские кейсы ориентированы на включение ученика в исследовательскую деятельность. Например, на основе изучения всей доступной информации и работ ряда авторов, реконструкции события,

ситуации в комплексе и пр. В состав кейсов данного типа могут входить тексты ученых, работавших по данной исследовательской проблеме ранее, но использовавших иные подходы, источники или методы исследования.

Разбор кейсов может быть как индивидуальным, так и групповым. Итоги работы с учебной ситуацией могут быть представлены как в письменной, так и в устной форме. Презентация результатов анализа кейса может быть групповая и индивидуальная.

Наблюдения свидетельствуют о том, что если с обучающимися работать по данной технологии, то они легче вступают в общение, аргументировано отвечают на вопросы, у детей появляется интерес к исследовательской деятельности, формируется активная гражданская позиция. Метод case-study замечателен ещё и тем, что он заражает «колумбизмом», т.е. позволяет не только обучающимся, но и учителю открывать для себя новые аспекты проблемы, а иногда менять, казалось бы, устоявшиеся взгляды. При этом надо понимать, что в школьной практике преподавания любого учебного предмета учитель не может и не должен использовать какую-либо одну технологию. Лучше всего понимать сущность и уметь применять комбинацию методик в своей системе преподавания, выбирая те, которые наиболее эффективно будут работать в каждом конкретном случае.

Метод проектов.

Один из эффективных методов обучения с удаленным доступом – метод проектов. Согласно исследованиям Голуб Г.Б., Чураковой О.В. и др. этот метод способствует формированию ключевых компетенций, учебных и общеучебных навыков обучающихся [4].

Метод проектов как педагогическая технология не предполагает жесткой алгоритмизации действий, не исключает творческого подхода, но требует правильного следования логике и принципам проектной деятельности.

ПРОЕКТ – самостоятельная творческая законченная работа учащегося, выполненная под руководством учителя. Она обычно состоит из двух частей: теоретической и практической. В качестве последней выступают конкретное изделие, макет, модель, видеofilm, компьютерная разработка и т.п., а в теоретической части дается пояснительная записка.

Для успешного выполнения творческого проекта и его своевременной защиты учитель разрабатывает и утверждает сроки поэтапного контроля и самоконтроля за выполнением работы в течении отведенного времени над творческим проектом.

Классификация проектов.

№	Признаки	Виды проектов
1.	Уровень творчества	исполнительский (репродуктивный) конструктивный творческий
2.	Содержание	Монопредметные

		Межпредметные надпредметные (вне программы) (вне школьной)
3.	Назначение	Учебные личные (семейные) общественные производственные
4.	База выполнения	школьные внешкольные (учреждения дополнительного образования, семья, производство) комплексные
5.	Количественный состав исполнителей	Индивидуальные Групповые коллективные
6.	Возрастной состав исполнителей	Одновозрастной разновозрастный
7.	Продолжительность выполнения	мини-проекты (несколько занятий) четвертные полугодовые годовые многолетние

Более подробно содержание деятельности учителя и ученика будет рассмотрено нами в соответствии с этапами работы над проектом.

Процедуру работы над проектом можно разбить на 6 этапов. При этом следует отметить, что принципы построения проектов едины, вполне "взрослые" проекты строятся точно так же, как и проекты, создаваемые обучающимися. Поскольку мы говорим о методе проектов в образовательном процессе, хотелось бы отметить, что последовательность этапов работы над проектом соответствует этапам продуктивной познавательной деятельности: проблемная ситуация - проблема, заключенная в ней и осознанная человеком - поиск способов решения проблемы - решение. Этапы работы над проектом можно представить в виде следующей схемы:

ПОИСКОВЫЙ

- **Определение тематического поля и темы проекта.**
- **Поиск и анализ проблемы.**
- **Постановка цели проекта.**

АНАЛИТИЧЕСКИЙ

- Анализ имеющейся информации.
- Поиск информационных лакун.

- **Сбор и изучение информации.**
- Поиск оптимального способа достижения цели проекта (анализ альтернативных решений), построение алгоритма деятельности.
- *Составление плана реализации проекта: пошаговое планирование работ.*
- Анализ ресурсов.

ПРАКТИЧЕСКИЙ

- Выполнение запланированных технологических операций.
- Текущий контроль качества.
- Внесение (при необходимости) изменений в конструкцию и технологию.

ПРЕЗЕНТАЦИОННЫЙ

- **Подготовка презентационных материалов.**
- **Презентация проекта.**
- Изучение возможностей использования результатов проекта (выставка, продажа, включение в банк проектов, публикация).

КОНТРОЛЬНЫЙ

- Анализ результатов выполнения проекта.
- Оценка качества выполнения проекта.

Поисковый этап начинается с определения тематического поля проектов. Под тематическим полем в данном случае мы понимаем некую ограниченную область знаний, выделяемую на основе наблюдений познавательных потребностей и интересов детей.

Педагоги отмечают, что деятельность, увлекающая ребенка, активизирует к жизни все его потенциальные способности. Вопрос лишь в том, как породить такой интерес. Один из классиков отечественной педагогики В.Н. Сорока-Росинский призывал следовать "здравому смыслу и прислушиваться к рассуждениям воспитанников". То есть достаточно прислушаться к тому, о чем разговаривают учащиеся, иметь представление об их увлечениях, быть в курсе того, что их интересует, чтобы задать тему для обсуждения.

Выбор тематического поля – это организуемая и координируемая учителем процедура, результатом которой является определение темы проектной работы.

<i>Учитель</i>	<i>Обучающийся</i>
- Предлагает тематическое поле.	- Обсуждает тему.
- Мотивирует учащихся к обсуждению.	- Определяет свои потребности.
- Предлагает схемы анализа потребностей.	- Принимает в составе группы (или самостоятельно) решение по поводу темы проекта и аргументирует свой выбор.
- Наблюдает за процессом обсуждения и помогает сформулировать проблему.	- Ищет противоречия, формулирует (возможно, с помощью учителя) проблему.
- Консультирует учащихся при	

постановке цели, при необходимости корректирует ее формулировку.	- Формулирует (индивидуально или в результате обсуждения в группе) цель проекта.
--	--

После постановки цели проекта в первую очередь на **аналитическом этапе** необходимо определить, какая информация необходима для ее достижения (реализации проекта).

На всех этапах работы над проектом учителю необходимо учитывать психолого-педагогические особенности возраста обучающихся и степень их самостоятельности.

Вопрос об используемых источниках информации руководитель проекта и обучающийся могут решать на свое усмотрение в зависимости от цели проекта, в то время как со стороны их количество может показаться избыточным или недостаточным. Подростки способны самостоятельно планировать поиск информации, о ходе которого учитель, как правило, узнает во время первых консультаций. Даже при высоком уровне сформированности умений работать с информацией обучающиеся могут столкнуться с объективными трудностями. Задача педагога в этом случае будет состоять в том, чтобы "снять" их тем или иным образом.

На этом этапе обучающийся выполняет все основные шаги по разработке проекта. Уровень его самостоятельности при выполнении каждого шага может быть различным. Обучающийся конкретизирует свои намерения, описывая желаемую для него ситуацию.

На основе анализа ситуации обучающийся может поставить (с помощью учителя, а позже – самостоятельно) проблему или конкретизировать ту проблему, с которой он пришел в проект. Постановке проблемы предшествует выявление противоречий между реальной и желаемой ситуацией.

Затем обучающийся проводит анализ проблемы, выделяя (на начальных этапах с помощью учителя) причины и (в старших классах) последствия ее существования, определяя, решаема ли для него та или иная проблема (может ли он устранить своими силами причины ее существования), заинтересован ли кто-то кроме него в решении этой проблемы. Эта работа позволяет точнее определить тематическое поле проекта.

Когда обучающимся ясна цель проекта, следует организовать работу по определению задач, которые указывают на промежуточные результаты и отвечают на вопрос, ЧТО должно появиться (быть сделано), чтобы цель проекта была достигнута (чтобы результат был получен). Задачи могут решаться в различной последовательности (иногда параллельно группа может работать над решением нескольких задач), их не следует путать с этапами работы (сбор информации, изготовление предмета, подготовка материалов к презентации и т.п.).

Затем каждая задача дробится на шаги (отдельные действия, которые обучающийся выполняет полностью за ограниченный промежуток времени). Затем обучающийся составляет план работы, расставляя шаги в необходимой

последовательности, учитывая то, что некоторые действия он не сможет выполнить без предварительного завершения других шагов. На основании полученного списка шагов учащийся может спланировать необходимые для их реализации ресурсы (в том числе информационные).

В самом общем виде действия учителя и обучающегося на этом этапе работы могут быть представлены так:

<i>Учитель</i>	<i>Обучающийся</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Направляет процесс поиска информации учащимися (при необходимости помогает определить круг источников информации, рекомендует экспертов). - Предлагает учащимся различные варианты и способы хранения и систематизации собранной информации. - Организует процесс анализа альтернативных решений. - Помогает уточнить (скорректировать) формулировку цели. - Организует процесс контроля (самоконтроля) разработанного плана деятельности и ресурсов. 	<ul style="list-style-type: none"> - Проводит поиск, сбор, систематизацию и анализ информации. - Вступает в коммуникативные отношения с целью получить информацию. - Осуществляет выбор. - Осуществляет процесс планирования. - Оценивает ресурсы. - Определяет свое место (роль) в проекте. - Представляет продукт своей (групповой) деятельности на данном этапе. - Проводит оценку (самооценку) результатов данного этапа работы.

На **практическом этапе** учащиеся реализуют запланированные шаги (действия), выполняют текущий контроль. При работе над проектом обучающиеся реализовывают/осваивают различные технологии деятельности, новые способы деятельности (видеосъемка, работа с компьютером, проведение социологических исследований, сварка и т.д.).

На этом этапе наиболее высока степень самостоятельности обучающихся, а учитель выступает преимущественно в роли консультанта.

В самом общем виде действия учителя и обучающегося на этом этапе работы могут быть представлены так:

<i>Учитель</i>	<i>Обучающийся</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Наблюдает. - Контролирует соблюдение правил техники безопасности. - Следит за соблюдением временных рамок этапов деятельности. - Отвечает на вопросы учащихся. 	<ul style="list-style-type: none"> - Выполняет запланированные действия самостоятельно, в группе или в комбинированном режиме. - Осуществляет текущий самоконтроль и обсуждает его результаты.

	- При необходимости консультируется с учителем (экспертом).
--	---

Каждый проект должен завершаться получением какого-либо продукта. Это могут быть: видеофильм, альбом, барометр, компьютерная газета, бюллетень, зимний сад, альманах, сварочный аппарат, сайт, костюм, исковое заявление, письмо главе местной администрации, макет, словарь, электромагнит, атлас, воздушный змей, передвижная выставка, экспозиция музея, генеалогическое древо, электродвигатель, сбор лекарственных трав и т.д. Этот список можно было бы продолжить.

Презентацию проектов надо организовывать специальным образом. Здесь открываются самые широкие возможности для творческого поиска учителем организационных форм презентации. Это может быть: выставка, аукцион, спектакль, концерт, видеожурнал, демонстрация видеофильма, дегустация, рекламная акция, демонстрация моделей и т.д.

По своему педагогическому эффекту это один из самых важных этапов проекта, когда обучающийся получает возможность предоставить плоды своего труда. Проведение презентаций можно удачно совмещать с работой с семьями обучающихся.

Если учитель ставит задачу развития критического мышления обучающихся на материале презентации, он должен мотивировать ее участников задавать вопросы и высказывать критические замечания по поводу проектов, участвующих в презентации. Следует также подготовить педагогов – участников презентации к тому, чтобы они задавали вопросы различного типа, продвигающие обучающегося в развитии его коммуникативной компетентности: для младшего школьника это уточняющие вопросы, для учащихся основной школы – вопросы, заданные на понимание или в развитие темы, для старшеклассника – вопросы на дискредитацию, подвергающие сомнению его позицию.

Педагог несет ответственность за создание условий для оформления результатов проектной деятельности и публичной презентации (предоставление свободного доступа к компьютерной технике и другому оборудованию, стендовому пространству и т.п.).

В самом общем виде действия учителя и обучающегося на этом этапе работы могут быть представлены так:

<i>Учитель</i>	<i>Обучающийся</i>
- Организует презентацию.	- Выбирает (предлагает) форму презентации.
- Продумывает и реализует взаимодействие с родителями.	- Готовит и проводит презентацию.
- При необходимости консультирует учащихся по вопросам подготовки презентации.	- При необходимости консультируется с учителем (экспертом).
- Выступает в качестве эксперта.	- Выступает в качестве эксперта, т.е.

задает вопросы и высказывает критические замечания (при презентации других групп учащихся).

После проведения презентации обучающимся проводится **оценка** как полученного продукта, так и собственного продвижения в проекте.

Следует отметить, что оценка продукта и оценка продвижения учащихся в проекте должна быть качественная, а не количественная (выраженная в баллах). Это внутренняя неотъемлемая составляющая проектной деятельности. Не следует на основании «качества продукта» выставлять внешнюю оценку (данную учителем по формальным признакам, внесенную в документ для промежуточной или итоговой аттестации). Продукт является средством для решения значимой для обучающегося проблемы, поэтому после его получения следует организовывать рефлексию учащегося, работая на формирование компетентности решения проблем, а не на оценку по формальным признакам.

В качестве примера можно привести опыт работы по проектной деятельности КГУ «Ростовская опорная школа (ресурсный центр)» Карагандинской области Бухар-Жырауского района. Ученица 11 «б» класса данной школы Сливкина Алёна, ученица под руководством учителя химии Махановой Айгуль Куанышевной прошла все этапы работы над проектом, и ее исследовательская деятельность была оценена на областном, республиканском и международном уровнях.

Приведем пример структурирования работы по данному проекту.

«1 Обоснование выбора темы проекта:

Одним из главных направлений повышения качества знаний по химии является умелая организация связи теории с практикой. Моё углубленное изучение химии возникло из вариативной программы курса «Практическая химия», которое явилось дополнением к тому, что я уже знала. Из опыта работы видно, что мои практические занятия способствуют повышению интереса к предмету, углублению знаний, формируют умения и навыки практической работы, развивают мои способности и укрепляют моё желание посвятить себя работе, связанной с химией. И я твёрдо убеждена, что буду поступать на химический факультет Карагандинского Государственного Университета.

В моей исследовательской работе предусмотрены опыты, связанные с экспертизой продуктов питания, определением красителей во фруктовых соках, употребляемых нами, нитратов в овощах и анализа питьевой воды.

В своей работе я хочу уделить особое внимание исследовательским навыкам, связанным с экологической направленностью и здоровьесбережением.

2. Цель работы:

Целью моей работы является определение и выявление натуральных и искусственных красителей во фруктовых соках, нитратов в овощах и анализа питьевой воды для того, чтобы знать, какие продукты питания мы употребляем,

и что они содержат.

3. Задачи работы:

1. Развитие познавательного интереса к предмету.
2. Развитие навыков самостоятельной работы.
3. Создание среды для определения и выявления компонентов, содержащихся в употребляемых продуктах питания.
4. Знакомство с актуальными вопросами в области экологии.
5. Профориентационная работа, связанная с будущей специальностью.

4 Этапы работы.

1. Найти теоретическое обоснование данной темы, используя сеть Интернет и художественную литературу.
2. Провести экспериментальную работу, связанную с определением и выявлением компонентов, содержащихся в употребляемых продуктах питания.
3. Подвести итоги, сделать выводы.
4. Оформить выявленные данные и результаты исследований.
5. Подготовить презентацию на тему «Химическая экспертиза продуктов питания».

5. Необходимые ресурсы:

1. Техническое оснащение: компьютер, доступ к Интернету, принтер;
2. Материалы на печатной основе:
 1. Аликберова Л.Ю. «Полезная химия» Дрофа Москва 2006г.
 2. Астафуров В.А. «Основы химического анализа»
 3. Богданова Н.Н. «Химия Лабораторные работы 8-11класс» Москва Астрель АСТ 2001г
 4. Горбатовский В.В., Рыбальский Н.Г. «Экология и безопасность питания» Москва. «Экологический вестник России», 1995 год.
 5. Журнал «Химия в школе» №5 (2001г) №9 (2004г) №8 (2007г)
 6. Коровин Н.В., Э.И. Мингулина Э.И., Рыжова.Н.Г. «Лабораторные работы по химии» Высшая школа 1998г.
 7. Степин.Б.Д., Аликберова Л.Ю. «Занимательные задания и эффектные опыты по химии»
 8. Эпштейн. Д.А. «Факультативные занятия по химии в средней школе»
3. Интернет – ресурсы
<http://analitika.kz/>
<http://www.rgbrands.kz/>
<http://sev-chem.narod.ru/>
<http://kristallikov.net/>
<http://www.nitratam.net/>
<http://www.aqa.ru/>
4. Фотоаппарат для съёмок фотографий.
5. Белая и цветная бумага, цветные карандаши».

Основная часть работы приведена в приложении К.

Традиционно считается, что проектная работа – метод, применяемый в старших классах. Однако в условиях межсессионного обучения этот метод может успешно применяться и в начальной школе.

Остановимся на методике работы по проектной внеурочной деятельности в начальной школе. Памятка для обучающегося начальной школы по созданию проекта приведена в приложении К, примерные темы проектов представлены в приложении Л.

Исследовательская деятельность обучающихся младших классов – это совместная учебно-познавательная, творческая или игровая деятельность учащихся, имеющая общую цель, согласованные методы и способы деятельности, и направленная на достижение общего результата деятельности. Непременным условием проектной деятельности является наличие заранее выработанных представлений о конечном продукте деятельности, этапов проектирования (выработка концепции, определение целей и задач проекта, доступных и оптимальных ресурсов деятельности, создание плана, программ и организация деятельности по реализации проекта) и реализации проекта, включая его осмысление и рефлексию результатов деятельности.

Проектно-исследовательская деятельность — деятельность по проектированию собственного исследования, предполагающая выделение целей и задач, выделение принципов отбора методик, планирование хода исследования, определение ожидаемых результатов, оценка реализуемости исследования, определение необходимых ресурсов. Является организационной рамкой исследования [4]. Учебный проект или исследование с точки зрения обучающегося — это возможность максимального раскрытия своего творческого потенциала. Это деятельность, которая позволит проявить себя индивидуально или в группе, попробовать свои силы, приложить свои знания, принести пользу, показать публично достигнутый результат. Это деятельность, направленная на решение интересной проблемы, сформулированной зачастую самими учащимися в виде задачи, когда результат этой деятельности — найденный способ решения проблемы — носит практический характер, имеет важное прикладное значение и, что весьма важно, интересен и значим для самих открывателей.

Учебный проект или исследование с точки зрения учителя — это интегративное дидактическое средство развития, обучения и воспитания, которое позволяет вырабатывать и развивать специфические умения и навыки проектирования и исследования у обучающихся, а именно **учить:**

— проблематизации (рассмотрению проблемного поля и выделению подпроблем, формулированию ведущей проблемы и постановке задач, вытекающих из этой проблемы);

— целеполаганию и планированию содержательной деятельности ученика;

— самоанализу и рефлексии (результативности и успешности решения проблемы проекта);

— представление результатов своей деятельности и хода работы;

— презентации в различных формах, с использованием специально подготовленного продукта проектирования (макета, плаката, компьютерной презентации, чертежей, моделей, театрализации, видео-, аудио- и сценических представлений и др.);

— поиску и отбору актуальной информации и усвоению необходимого знания;

— практическому применению школьных знаний в различных, в том числе и нетиповых, ситуациях;

— выбору, освоению и использованию подходящей технологии изготовления продукта проектирования;

— проведению исследования (анализу, синтезу, выдвижению гипотезы, детализации и обобщению).

Овладение самостоятельной проектной и исследовательской деятельностью обучающимися в образовательном учреждении должно быть выстроено в виде целенаправленной систематической работы на всех ступенях образования.

При организации данной работы в начальной школе необходимо учитывать возрастные психолого-физиологические особенности детей младшего школьного возраста. А именно: темы детских работ выбираются из содержания учебных предметов или близкие к нему. Проблема проекта или исследования, обеспечивающая мотивацию включения в самостоятельную работу, должна быть в области познавательных интересов ребёнка и находиться в зоне ближайшего развития. Длительность выполнения проекта или исследования целесообразно ограничить 1-2 неделями в режиме урочно-внеурочных занятий.

Важно при этом ставить вместе с детьми и учебные цели по овладению приёмами проектирования и исследования как общеучебными умениями. Целесообразно в процессе работы над темой включать экскурсии, прогулки-наблюдения, социальные акции, работу с различными текстовыми источниками информации, подготовку практически значимых продуктов и широкую общественную презентацию (с приглашением обучающихся среднего и старшего звена, родителей и педагогов).

Наряду с формированием умений по отдельным элементам проектной и исследовательской деятельности у обучающихся на традиционных занятиях, начиная со 2-го класса (таких как: целеполагание, формулирование вопросов, рефлексия, планирование действий и так далее), возможно проведение в 3-м классе во 2-м полугодии одного проекта или исследования, в 4-м — двух проектов или исследований. Если позволяют ресурсы учебного времени, проектную и исследовательскую деятельность можно организовывать в урочное время, но при условии лично мотивированного включения ребёнка в работу.

Таким образом, согласно определению известного педагога А.В. Горячева, проектная деятельность в начальной школе — это «специально организованный педагогом и самостоятельно выполняемый детьми комплекс действий,

завершающийся созданием творческих работ». В 3-4-х классах такая деятельность уже более обдуманная и целенаправленная, поэтому необходимо учитывать определенные этапы работы над проектами, разработанные учеными и апробированные многими учителями-практиками.

1-й этап. Погружение в проект

Выбор и формулирование проблем, которые будут разрешены в ходе проектной деятельности обучающимися; выдвижение гипотезы, требующей доказательства или опровержения. При этом необходимо учитывать интересы школьников, показать практическое применение знаний, полученных в ходе выполнения проекта. Для третьеклассников или четвероклассников термин «гипотеза» должен быть уже понятен: «Если мы сделаем "это", то получится "то", «Если "это" заменить на "то", то получится новое, а именно...» и т. д.

2-й этап. Организационный

На данном этапе выбираются и организуются группы (или отдельные учащиеся) участников проекта, определяются направления работы, формулируются задачи для каждой группы (обучающегося), указываются способы поиска источников информации по каждому направлению. Данный этап в некоторых случаях может заканчиваться презентацией, представлением участников проекта. Каждая группа (обучающийся) выступает перед классом (предметным кружком, родителями) с рассказом о составе группы, распределении ролей, о тех задачах, которые им предстоит решить, и о возможных путях решения данных задач.

3-й этап. Осуществление деятельности

Поиск необходимой информации, сбор данных, изучение теоретических положений, необходимых для решения поставленных задач. Примером деятельности обучающихся на этом этапе может быть: изучение соответствующей литературы, проведение опроса, анкетирования по изучаемой проблеме и т. д.

4-й этап. Обработка и оформление результатов

На этом этапе определяются способы обработки полученных данных. Возможным продуктом могут стать: творческие работы на уровне рефератов, фото- или иллюстрированные альбомы, макеты или готовые изделия, компьютерный проект (презентация со слайдами), короткометражные кинофильмы и прочее.

В настоящее время многими учителями используются так называемые проектные папки как один из обязательных выходов проекта, предъявляемый на защите (презентации) проекта. Задача папки на защите – показать ход работы проектной группы.

В состав проектной папки могут входить:

— паспорт проекта, листы «портфолио» с пошаговым планом выполнения проекта и отдельных его этапов, промежуточными отчётами группы, записями всех идей, гипотезами и решениями, кратким описанием всех проблем, с которыми приходилось сталкиваться проектами, и способами их преодоления;

— вся собранная информация по теме проекта, в том числе необходимые ксерокопии; результаты исследований и анализа;

— эскизы, чертежи, наброски продукта, анкетирование, опросы, результаты исследования, графики, фотографии;

— материалы к презентации (сценарий) и другие рабочие материалы, черновики группы или учащегося.

Возможно использование и паспорта проекта, который может включать в себя следующие разделы: название проекта; фамилия, имя, отчество и должность руководителя(-лей) проекта и научного консультанта(-ов) проекта; предметная область, в рамках которой проводится работа по проекту; возраст обучающихся, на которых рассчитан проект; состав проектной группы (фамилия, имя обучающихся, класс); предполагаемое распределение ролей в проектной группе; типология проекта; цель проекта (практическая и педагогическая); задачи проекта (акцент на развивающих задачах); гипотеза проекта (предполагаемый результат); необходимое оборудование; сроки проектной деятельности.

5-й этап. Защита проекта (презентация)

Обучающиеся представляют свои творческие проекты (готовый продукт), демонстрируя понимание проблемы, цели и задач этой работы, её актуальность и новизну, практическую и теоретическую значимость, доказательность или опровержение гипотезы, умение планировать и осуществлять свою деятельность, а также найденный способ решения проблемы. При этом учитывается роль или доля участия в проекте каждого ученика.

6-й этап. Обсуждение полученных результатов (рефлексия)

Этот этап может быть как самостоятельным, так и совмещенным с 5-м этапом. Оформленные результаты представляются определенной аудитории (классному коллективу, учителям или родителям, старшим школьникам или представителям общественности) в виде доклада, дискуссии, ролевой игры, через научную конференцию и т. д. Участники обсуждают и анализируют полученную информацию (готовый продукт), делятся мнениями, задают докладчику (докладчикам) вопросы. Проверяются выдвинутые гипотезы, обсуждаются возможные пути применения полученных результатов на практике, проводится самоанализ работы.

Примерные критерии оценок проектной деятельности (проекта, т. е. готового продукта).

1-й вариант:

— самостоятельность работы над проектом;

— актуальность и значимость темы;

— полнота раскрытия темы;

— оригинальность решения проблемы;

— выразительность выступления и культура речи;

— степень раскрытия содержания проекта в презентации;

— использование средств наглядности, технических средств и ИКТ;

— качество ответов на вопросы.

2-й вариант:

- важность и практическая значимость темы проекта;
- глубина исследования проблемы;
- оригинальность предложенных решений;
- качество выполнения материала (готового продукта);
- убедительность и качество презентации.

Пятый и шестой этапы, пожалуй, самые сложные, так как именно здесь выявляется степень социальной значимости проделанной работы, чувства личной и коллективной ответственности, удовлетворенности или разочарования результатами труда, осознания себя как индивида в общей социально значимой деятельности классного (школьного) коллектива. Именно на этом этапе учителю важно так построить процесс рефлексии, чтобы у каждого участника проектной деятельности обязательно появилась позитивная мотивация к дальнейшей социально значимой, исследовательской или частично- экспериментальной деятельности.

Коллективная презентация

Ко всем вышеизложенным методам можно, а порой и нужно подготовить презентацию – демонстрацию результатов своего труда (исследования) с помощью слайдов перед определённой аудиторией. Презентацию результатов групповой или парной работы называют коллективной или совместной презентацией.

Как научить и помочь ученикам подготавливать эффективные презентации? В условиях МКШ презентации почти всегда готовятся совместными усилиями класса, учитель может умело направить, посоветовать, доверяя при этом фантазии и творчеству детей.

Большую часть информации люди получают через визуальные образы, поэтому все чаще на уроках используют презентации, ведь это наглядный способ представить новый материал. Раньше такой подход был редкостью, а сейчас подготовить презентацию в состоянии любой школьник. Для их создания существует немало специальных программ, и самая известная среди них – Microsoft PowerPoint.

Презентация — это эффективный мультимедийный инструмент, который используется в ходе различных сообщений или докладов с определенной целью, а именно: с целью повышения выразительности выступления, а также более наглядной и убедительной иллюстрации описываемой информации.

Любая презентация – это смесь изображений, музыки, видео и текста, образующих единое целое. Чаще всего достаточно бывает двух главных компонентов – картинки и подписи к ней. Сведения, подкрепленные визуальным образом, легче воспринимаются и закрепляются в памяти.

Нередки случаи, когда на слайдах представляют несколько страниц текста, набранного мелким шрифтом, либо ярко-красный текст на розовом фоне, или какие-нибудь таблицы, которые состоят из нескольких столбцов с ещё более мелким текстом. Иногда, к сожалению, огромная часть презентаций

представляет собой монотонное перечитывание текста, который написан на слайдах, а докладчик чаще всего стоит спиной к слушателям.

Центр внимания всегда должен быть направлен на докладчика, так как на презентацию люди приходят слушать, а не читать надписи на слайдах. Если необходимо показать новый продукт – нужно показать его, если презентуется новое оборудование — показать фотографии. Если готовится гимн — надо его спеть. Но если показать предмет исследования очень трудно, тогда нужно сделать презентацию. Ученики должны понять, что изображения на экране — это лишь дополнительные материалы, а самое главное — это рассказ (доклад).

В презентации должно быть 10 слайдов, 20 минут времени - на показ и рассказ, и текст на слайдах, который набран 30-м шрифтом, не меньше! Это так называемый принцип или правило 10/20/30. Кроме того, в течение презентации нужно постараться несколько раз показывать возможности презентуемого продукта или идеи — тогда люди будут с интересом смотреть и слушать докладчика гораздо дольше.

Еще одним условием хорошей презентации является умение отвлекать людей, давать им слово, задавать вопросы, то есть получать обратную связь — это поможет сделать презентацию действительно запоминающейся, а значит — эффективной. При подготовке презентации нужно определить несколько главных идей, мыслей или выводов, которые нужно донести до слушателей и именно на их основании строить презентацию.

Презентация не должна содержать какую-либо дополнительную информацию – охватить все невозможно, а это только отвлечёт от главного. При необходимости дополнения можно обозначить в раздаточном материале, а на слайдах обязательно должно быть лишь самое главное – преимущества продукта или идеи, и чем это отличается от других.

Нужно помнить, что презентация – не документ, не раздаточный материал, в нее включается лишь та информация, которая поможет слушателям лучше воспринять и усвоить материал. Информация – это проработанные и переработанные данные, которые представляются слушателю или читателю в удобном виде для лучшего восприятия и принятия решения. Чтобы презентация была доступной и понятной, необходимо включать в нее только информацию.

Правило итогового слайда. Что это означает? Человеческая память устроена таким образом, что лучше всего запоминается то, что идет в начале и, особенно, в конце какого-либо мероприятия или явления. Именно поэтому всегда нужно подробно прорабатывать итоговый слайд – в нем надо обратить внимание людей на главную идею, чтобы именно она запомнилась.

Наглядность в подаче информации также имеет большое значение. Сначала идет схема, затем рисунок, после этого график, далее таблица и только последним – текст. Именно так нужно рассуждать, когда нужно донести необходимую информацию до окружающих. На презентации все и всегда лучше всего представлять в виде схемы. Если схема не удастся, то надо выразить это рисунком, затем графиком. Не выходит рисунок или график – нужно составить таблицу.

Текст в презентации использовать нужно только в крайнем случае, когда все предыдущие способы решительно не подходят, так как он — наименее наглядный способ представления материала. На слайде нежелательно размещать более 5 объектов, иначе их трудно будет удержать в памяти. Это правило действует даже для самого наглядного способа представления материала — схемы. Сложные схемы желательно упрощать до 5 элементов или, в крайнем случае, до 5 блоков элементов.

Ученикам, готовящим презентацию, следует напомнить, что одна картинка заменит очень много слов. Именно поэтому для подготовки презентации надо набрать достаточное количество картинок, которые можно найти в Яндекс. Больше возможностей для оптимизации поиска предоставляет Google.Images, он выдает большее количество результатов.

Для начала нужно ввести в поисковую строку необходимые для презентации названия и подождать результаты. При необходимости нужно оптимизировать запрос — заменить слова, добавить новые, искать изображения с преобладанием того или иного цвета, словом, экспериментировать — и можно обязательно найти искомое.

Данный метод работы по изготовлению коллективной презентации поможет обучающимся:

- закрепить знания по использованию компьютерной техники,
- сформировать навыки и умения учеников по нахождению и выделению главной мысли и информации из всего прочитанного и увиденного,
- повысить ответственность за результат своего труда,
- работать в команде,
- прислушиваться к мнению других,
- анализировать,
- делать умозаключения,
- выступать перед аудиторией.

Методы планшетного обучения

Современные дети учатся не так, как предыдущие поколения, поэтому им не подходят скучные линейные учебники, а необходимы индивидуально подобранные креативным преподавателем курсы.

Сейчас многие люди могут позволить себе иметь планшетный компьютер. Планшет очень прочно вошел в жизнь, охватывая все сферы человеческой деятельности. Сегодняшние компьютеры и сети неплохо работают в некоторых узких областях, но они так и не стали универсальными инструментами, которые могли бы усилить умение коммуницировать и решать сложные задачи. На смену им пришел всем полюбившийся планшетный компьютер или просто планшет (Tablet – англ.).

Планшет – это легкий, плоский и тонкий компьютер с сенсорным экраном. Его можно читать как книжку, можно на нем писать как на бумаге. Клавиатуры обычно нет из экономии места, она экранная. Легкие и долго работающие на одной зарядке планшеты можно носить с собой в течение дня и использовать в

любой обстановке – в кровати, кресле, за столом, в транспорте, в лесу или на пляже.

Сейчас на образовательных сайтах размещены PDF -версии бумажных изданий – учебников, учебных пособий, брошюр. Но они не идут ни в какое сравнение с планшетами, которые позволяют напрямую взаимодействовать с загруженным контентом. Характерные особенности планшетного компьютера позволяют построить обучение на другом, более высоком уровне, так как вобрали в себя все необходимые элементы для полноценного обучения по школьной программе.

Мультимедиа

Мультимедиа контент (аудио, видео, графика и т.д.) может присутствовать как на планшетном компьютере, так и на онлайн-ресурсе. Но онлайн-ресурсы содержат небольшое количество мультимедийного контента. С планшетными компьютерами ситуация обстоит по-другому: мультимедиа контент присутствует на каждой странице. По сравнению с бумажными изданиями планшетный компьютер поднимает планку качества контента на новый, не достижимый для традиционных медиа, уровень.

Интерактивность

Сегодня наилучшие сайты – те, на которых пользователи легко находят нужный контент, и при этом могут легко вернуться к предыдущим разделам портала и т.д. Для планшетного контента это условие является обязательным.

Функциональность

У планшетных компьютеров автоматическая ориентация экрана в зависимости от положения устройства позволяет увеличить удобство использования, и поднимает на новый уровень взаимодействие читателя с приложением.

Ёмкость

Несмотря на то, что современный Интернет позволяет практически мгновенно перелистывать страницы, иногда приходится довольно долго ждать загрузки, особенно если новая страница содержит видео- или аудиоконтент. Планшетный контент лишен этих недостатков. Весь контент уже загружен в устройство, поэтому навигация и перелистывание страниц происходит мгновенно.

Офлайн-использование

Просмотр сайта предполагает наличие интернет-подключения, которое не всегда можно получить на желаемой скорости и в желаемом месте. Планшетные компьютеры позволяют носить контент с собой, куда бы человек ни отправился.

Иконка на рабочем столе

Приложения для планшетных компьютеров обладают еще одним достоинством, которого лишены онлайн-сайты – иконка на рабочем столе. Каждое приложение должно обладать собственной иконкой, кликнув на которую пользователь запускает его. Эта особенность позволяет повисить его привлекательность в глазах пользователя.

Мобильность

Обычный планшетный компьютер весом несколько граммов может содержать столько же контента, сколько сотни простых книг или журналов.

Во всем мире планшет стал актуальным средством обучения, заменяя порой собой все бумажные и электронные гаджеты вместе взятые. Если обучающиеся в МКШ имеют планшеты с необходимым образовательным контентом, то шаг на пути к качественному образованию уже сделан.

Опыт применения планшетного обучения в Казахстане уже имеется. Он требует изучения и обобщения.

Проект «BilimBook. Качественное образование, доступное всем» – один из совместных республиканских проектов, реализуемых Министерством образования и науки РК и компанией VMG для сельских малокомплектных школ.

Проект был одобрен государственными учреждениями и институтами развития республики, предварительно были определены приоритеты, согласованы и решены вопросы управления и координации, льготного финансирования, политической и административной поддержки.

Для реализации проекта привлечены международные компании по производству компьютерной техники, компании информационно-коммуникативных технологий, компании по программному обеспечению Майкрософт, компании по обеспечению связи. Их опыт и самые современные разработки по реализации образовательных программ по всему миру могут помочь существенно повысить качество образования в сельских малокомплектных школах Казахстана.

Помощь и поддержка со стороны ИКТ-партнеров заключается в обеспечении технологической экспертизы, обмене международным опытом, выработке правильных решений, обеспечении интерактивным контентом, осуществлении логистики, тренинге учителей и учеников, обеспечении доступа в Интернет, оказании технической поддержки.

Эффективность взаимодействия в рамках государственно-частного партнёрства гарантируется при сотрудничестве с органами государственной защиты, с неправительственными ведомствами, с республиканскими и местными органами управления, организациями образования. С их стороны организаторы проекта ожидают помощь при внедрении проекта, проведении экспертизы в сфере образования, тренингов, отборе контента и его интеграции в учебную программу, осуществлении исследовательской деятельности и методологической поддержки, а также оказании дополнительных услуг по развитию проекта.

Проект запущен с 1 сентября 2017 года в 3-х пилотных МКШ республики с предварительно проведенными тренингами с учителями школ:

- 1) Северо-Казахстанская область, Айыртауский район, с.Айыртау, Айыртауская СШ (школа с русским языком обучения, проектный класс – 9 класс (13 учащихся);

2) Павлодарская область, Успенский район, с.Успенка, ГУ "Успенская средняя общеобразовательная школа № 3" Успенского района (школа с казахским языком обучения, проектный класс – 7 класс (17 учащихся);

3) Восточно-Казахстанская область, Тарбагатайский район, с.Манырак, КГУ "Средняя школа имени А.Байтурсынова" (школа с казахским языком обучения, проектный класс – 6 класс (20 учащихся).

Первой из них стала Успенская средняя образовательная школа №3 Успенского района Павлодарской области. 22 сентября 2017 года компания Bilim Media Group презентовала кабинет новой модификации, оборудованный образовательной системой Bilimbook: учебные классы нового поколения, оснащенные интерактивной доской с проектором, сенсорными ноутбуками-трансформерами, а также сейфом-шкафом для хранения данного оборудования. В основном данные образовательные ресурсы отлично применяются по методике смешанного обучения, где классическое обучение и современные подходы применяются в одно время. То есть, образовательные ресурсы дополняют учебники. Поэтому эффективность на базе образовательного устройства Bilimbook повышает успеваемость учеников на более чем 82%. Так, сами преподаватели чувствуют себя более современными, нужными и тесно связанными с учениками.

Планшеты – новейший инструмент обучения, который может и должен стать привычным для каждого школьника. Преимущества использования планшетов в школьном обучении неоспоримы: все учебники, книги, справочники можно вместить в компактный и почти невесомый планшет. Подготовка домашних заданий и презентаций в рамках школьной программы с этим устройством – простая и результативная работа, не требующая значительных временных затрат. Дети имеют возможность использовать Интернет в обучении, в поиске информации по любой теме, а загрузка нужных книг и учебников из электронных библиотек школ требует лишь нескольких секунд.

Работа с информацией становится максимально оперативной и простой. Планшеты призваны стать решением многих проблем: тяжести портфелей школьников, печати учебников огромными тиражами. Но в то же время планшетные компьютеры создают некоторые трудности для тех школьников, которые плохо знакомы с ними и не могут самостоятельно освоить данные устройства настолько, чтобы переход на новую систему обучения был действительно эффективным. Поэтому проектом «BilimBook. Качественное образование, доступное всем» предусмотрены тренинги для обучающихся и учителей, где их научат правильно пользоваться персональным обучающим устройством.

Планшет, купленный ученику родителями в магазине, не имеет обучающего контента, нужно подобрать и загрузить в него необходимый учебный материал самому, порой бессистемно, ориентируясь на чьи-либо подсказки. Но зачастую купленный девайс предназначается для различных игр и развлечений.

В отличие от них в контент планшета BilimBook включены электронные версии учебников по многим школьным предметам в соответствии с обновленным содержанием образования в республике, включены мультимедийные учебные материалы, учебные видеофильмы, набор учебных приложений, лицензированные продукты для офисной работы, приложения для выполнения домашних заданий.

В приложениях можно найти ссылки на образовательные ресурсы по теме, отдельные тексты, видео, анимации и др.

Обучающийся сразу может пользоваться готовым контентом в соответствии с уровнем обучения, пользуясь нужными ссылками и файлами.

Персональный обучающий планшет BilimBook оснащен операционной системой Windows, которая может запустить полноценную версию Microsoft Office. Windows планшеты имеют достаточно быстрые процессоры, показывающие очень хорошие результаты. Наличие Bluetooth, Wi-Fi, вход USB – дополнительные необходимые характеристики планшета.

Использование планшета значительно упрощает выполнение простых повседневных задач: проверка почты, серфинг в Интернете, просмотр и простое редактирование документов, просмотр графиков и чертежей, чтение электронных книг. Планшет дополнительно оборудован встроенным динамиком, микрофоном и видеочамерой.

Предполагается, что планшеты смогут заменить учебники и тетради и избавить обучающихся от необходимости приносить их с собой каждый день, ведь вся необходимая информация будет всегда под рукой. Поскольку планшеты имеют беспроводной доступ в интернет, учитель и обучающиеся в любое время с помощью Wi-Fi могут пользоваться всей необходимой информацией. Для учителей есть возможности для общения с коллегами из других учебных заведений, что делает обмен опытом более легким и доступным.

У обучающихся появляется возможность для быстрого поиска информации. Вместо того, чтобы идти в библиотеку, искать книги и в них необходимый материал, достаточно зайти из дома в Интернет и ввести запрос в поисковую систему. Конечно, книга скорее всего даст более развернутый ответ на вопрос, но на сайте может оказаться множество схем, фотографий и видеороликов.

Приложение «Облачные технологии для образования» также упрощает работу, поскольку на своем компьютере пользователь работает только с интерфейсом расположенного на сервере приложения и дает те или иные команды. Вся же информация, используемая для данного приложения, а также обработка этой информации выполняются на сервере, что позволяет значительно разгрузить компьютер, освободив его от выполнения многих задач.

Также в планшете BilimBook установлено приложение «Системы управления, внедрения и поддержки» – система LMS (Learning Management System – система управления обучением). Использование системы дает возможность общения обучающегося с учителем, учителю – контролировать

выполнение заданий обучающимся, проверить понимание им нового материала. Во время объяснения нового материала учитель может «приглушить» мониторы обучающихся, чтобы они не отвлекались от основного занятия.

Используя все функции и возможности планшета, умело применяя встроенные приложения, учителя и обучающиеся могут принимать участие в таких международных молодежных конкурсах проектов, как Shape the Future, Imagine Cup, Dream Spark и программах «Инновационные учителя», «Образовательный форум Майкрософт», «Сеть творческих учителей», Education.Microsoft.com, «Инновационные школы».

Устройство имеет защиту от влаги и механических повреждений, а это весьма актуально, так как планшетом будут пользоваться дети.

Использование планшета учителем

Для использования планшета в учебных целях учитель, который первым представит новое устройство перед обучающимися, должен проявить свою ИКТ-компетентность. Внедрение в учебный процесс персонального планшета означает для учителя реализацию:

- новых целей обучения;
- новых форм организации учебного процесса;
- нового содержания образовательной деятельности.

Учитель должен не только использовать планшет, но и эффективно применять его в своей педагогической деятельности:

- составлять поурочный план с обязательным использованием на уроке планшета;
- объяснять новый материал с помощью планшета;
- осуществлять взаимодействие с коллегами, обмен опытом;
- осуществлять взаимодействие с родителями учеников;
- поиск учебных материалов и введение их в контент планшета;
- управление обучением;
- разработка учебного материала для проведения интерактивно урока с включением их в контент планшета;
- мониторинг развития учащихся;
- использовать планшет для работы в системе электронного документооборота школы;
- активное участие на курсах и тренингах по развитию навыков полноценного использования планшета в учебном процессе и др.

Очевидно, что сфера использования планшета учителем очень широка: от поиска информации для создания учебных материалов до мониторинга степени усвоения учеником предметных знаний.

С внедрением планшета учитель имеет возможность подготовить и ввести в контент планшета лекционный и другой учебный материал, задания для закрепления материала и для выполнения их в классе или дома. Подготовка заданий для самостоятельной работы в совмещенных классах МКШ существенно экономит время на уроке, за счет чего можно разнообразить урок другими видами учебной деятельности.

Требования к учителю:

- умение не только пользоваться персональным обучающим устройством для определенной учебной задачи, но и понимать, каким образом можно организовать работу учеников с теми или иными ресурсами,
- умение проводить уроки в интерактивной форме, развивать навыки в применении элементов моделей смешанного обучения, важной составной частью которых является онлайн-обучение.

Существенную поддержку педагогам осуществляет трехязычный образовательный ресурс **Bilimland** и родственные ему iTest, iMekter и Twig-bilim.

Образовательные ресурсы bilimland.kz прошли экспертизу Министерства образования и науки РК и рекомендованы к использованию (согласно Приказу Министра образования и науки РК от 10 декабря 2014 года №515 «О внесении изменения и дополнений в приказ и.о. Министра образования и науки Республики Казахстан от 27 апреля 2013 года №400 «Об утверждении перечня учебников, учебно-методических комплексов, пособий и другой дополнительной литературы, в том числе на электронных носителях, разрешенных к использованию в организациях образования»).

Также образовательные ресурсы bilimland.kz получили положительные отзывы от авторитетных организаций, таких как АО «Национальный центр повышения квалификации “Өрлеу” и Национального центра тестирования.

На данный момент ресурсы bilimland.kz успешно применяются во всех школах, входящих в систему «Назарбаев Интеллектуальных школ», в более чем 7000 школах Казахстана и получают положительные отзывы от педагогов. Количество индивидуальных подписчиков сайта на 2017 год составило более 500 000 человек.

В 2017 году на платформу bilimland.kz были добавлены новые курсы для учащихся и учителей по учебным дисциплинам «Химия» для 7-11 классов и «Математика» для 1-11 классов. Курсы соответствуют содержанию обновленной программы РК и рекомендуется использовать их на уроке не более 35 мин. Интерактивный ресурс состоит из логически связанных учебных подтем, которые позволяют учащимся последовательно усвоить учебную информацию.

Основными особенностями уроков является персонализация обучения через интерактивную деятельность учащегося, направленная на достижение максимального успеха в изучении учебного материала. Учащийся может самостоятельно пройти обучение, в случае отсутствия на уроке либо просмотреть этот материал еще раз дома для закрепления и отработки материала урока.

Образовательная платформа bilimland.kz представляет коллекцию курсов для обучения детей всех возрастов:

Дошкольное образование

1. Подготовка к школе

Комплекс представляет собой совокупность взаимосвязанных курсов, ориентированных как на использование в стенах учебного учреждения, так и индивидуальное использование в домашних условиях.

2. Инклюзивный курс

Данный мультимедийный цифровой комплекс предназначен для терапевтических занятий с детьми с ограниченными возможностями.

Начальное образование

2. Начальная математика

Пособие включает в себя широкий набор интерактивных учебных материалов по всем основным тематическим разделам математики в начальной школе.

Среднее образование

1. Математика и естественно-научный цикл

а. Онлайн-курсы по изучению математики, физики, химии

Это уникальные интерактивные комплексы по обучению математике, физике и химии, созданный международным коллективом авторов из числа ученых-методистов, ведущих специалистов-предметников, учителей, а также программистов и аниматоров, охватывает весь школьный курс предмета в соответствии с требованиями Государственного общеобязательного стандарта образования (ГОСО) Республики Казахстан.

б. Виртуальная лаборатория по физике, химии, биологии, математике и естествознанию.

Это уникальная коллекция современных электронных тренажеров и симуляторов по физике, химии, биологии, математике и географии.

с. Онлайн-уроки по биологии, информатике, географии, естествознанию, познанию мира.

Каждый курс включает в себя широкий набор интерактивных учебных материалов по всем основным тематическим разделам изучаемого предмета.

3. Гуманитарный цикл

а. Онлайн-курс казахского языка

Современный курс казахского языка включает в себя широкий ассортимент интерактивных уроков, разработанных на основе программы изучения казахского языка как второго.

б. Онлайн-курс английского языка

Этот суперсовременный курс английского языка включает в себя широкий ассортимент интерактивных уроков, разработанных на основе международной программы изучения английского языка как иностранного.

с. Онлайн-курс французского языка

Современный и увлекательный курс французского языка предназначен для подростков с уровнем владения языком от начинающего до промежуточного.

д. Онлайн-курс немецкого языка

Современный, увлекательный и универсальный курс немецкого языка предназначен для подростков с уровнем владения языком от начинающего до промежуточного.

е. **Аудиохрестоматия казахской литературы**

В этом курсе имеются все аудиозаписи произведений, которые соответствуют школьной программе, утвержденной Министерством образования Казахстана.

ф. **Аудиохрестоматия мировой литературы на русском языке**

В этой коллекции имеются аудиозаписи произведений мировой литературы, устного народного творчества.

Видеокolleкция

Данная коллекция состоит из видеороликов продолжительностью 5 минут, которые являются прекрасным визуальным материалом при объяснении темы, не только в обучающем, но и воспитательном процессе. У педагога нет необходимости тратить время на поиски подходящего и проверенного материала в интернете, нужно просто открыть видеокolleкцию и продемонстрировать подходящее видео.

Онлайн-уроки по всемирной истории.

Курс включает в себя широкий набор интерактивных учебных материалов по всем основным тематическим разделам изучаемого предмета.

Курс “Горное дело”

Курс предназначен для будущих инженеров. Курс включает актуальные темы, связанные с разведкой, разработкой месторождений, извлечением полезных ископаемых из земных недр, их первичной переработкой и т.д.

Курс “Строительство и эксплуатация зданий”

Курс предназначен для будущих строителей. Курс включает актуальные темы, связанные с подбором строительных конструкции, разработкой архитектурно-строительных чертежей, выполнением несложных расчетов и т.д.

Дополнительные ресурсы

iTest – виртуальный тренажёр подготовки к ЕНТ и КТА

Это специально разработанный электронный тренажёр, предназначенный для подготовки старшеклассников к единому национальному тесту (ЕНТ).

iMekter – программа начальной школы

Это полный курс программы казахской начальной школы, разработанный ведущими казахстанскими методистами и учителями.

Twig-Bilim – комплекс из более чем 1000 увлекательных трехминутных фильмов, созданных на основе школьной программы по химии, физике, биологии и естествознанию.

Данные ресурсы являются в первую очередь дополнительным инструментом именно для учителей. Почти все МКШ в Казахстане время от времени или постоянно применяют их, дают их как домашнее задание, либо используют их как подготовку к новой теме.

Еще одним практическим применением Интернет-ресурсов в образовательном процессе (особенно обучающимися самостоятельно) может быть такая форма работы, как обучение по хотлисту.

Хотлист (от англ. «горячий список») – это составленный учителем список ссылок, содержащих адреса сайтов по изучаемой теме. Применение

тематического списка позволяет обучающимся сэкономить время в ходе выполнения домашнего задания, которое они затрачивают на поиск необходимого материала в Интернете.

Второе достоинство этого приема состоит в том, что обучающиеся могут выбрать из предложенных те сайты, в которых, по их мнению, наиболее полно и понятно изложен материал. В процессе работы хотлист можно легко дополнять, что также является достоинством этого способа.

Так, среди отечественных информационных ресурсов можно выделить **«Открытый университет Казахстана»** – бесплатную образовательную платформу на казахском и русском языках, предлагающую бесплатный доступ к онлайн-курсам от ведущих вузов и преподавателей страны для каждого без ограничений. Цель проекта: повышение интеллектуального уровня населения страны путем предоставления качественных бесплатных онлайн-курсов, сделать доступным онлайн-образование для всех с помощью цифровых технологий.

Материалы, представленные на данной платформе, могут быть полезными не только для студентов вузов, но и для обучающихся средних и старших классов, желающих глубже изучить ту или иную тему либо узнать что-то новое дополнительно; также материалы могут иметь профориентационный характер. Так, популярны курсы «Введение в компьютерные науки на языке Java», «История языков: введение» и др. Для учителей также есть интересная информация, как, например, «Переосмысление педагогики в цифровую эпоху», «Четвертая промышленная революция» и пр.

Образовательная платформа находится по адресу: <https://openu.kz/ru>.

Качественный образовательный контент можно найти и среди зарубежных онлайн-платформ. **Просветительский проект «Лекториум»** занимается бесплатным онлайн-образованием на русском языке с 2009 года. Объединяет образовательную платформу для размещения массовых открытых онлайн-курсов (МООК), профильное издательство по разработке МООК и самый большой открытый видеоархив лекций на русском языке. С «Лекториумом» сотрудничают более 100 партнеров, среди которых ведущие вузы и школы СНГ и Европы; ассоциации специалистов и профессиональные центры педагогического образования; музеи и компании, которые поддерживают образовательные инициативы и социальные проекты.

На платформе «Лекториума» размещаются массовые открытые онлайн-курсы (МООК) от лидеров образовательного рынка. Медиатека «Лекториума» — один из самых больших видеоархивов образовательных материалов на русском языке. В открытом доступе опубликовано уже более 4000 лекций.

Наиболее интересными для обучающихся разных возрастов являются «Базовый курс по робототехнике на языке Robolab», «Литература в диалоге прошлого и настоящего», «Нескучная математика», «Неорганическая химия и экология», «Инженерия будущего», «Машины Голдберга» и др. Для учителей

могут быть полезными курсы «Как стать наставником проектов», «Сам себе логист», «Современное курсостроение» и др.

Образовательная платформа находится по адресу: <https://www.lektorium.tv>

Просветительский проект «Универсариум». Цель проекта: создание сетевой междууниверситетской площадки, обеспечивающей энциклопедическую предпрофильную подготовку и целевое профильное обучение конечных потребителей образовательной услуги.

Основные принципы реализации проекта: открытая образовательная платформа и вовлечение в проект ведущих университетов и лучших преподавателей российских вузов; доступное обучение в рамках проекта; активная образовательная среда и использование современных технологий и методик — видеолекции, автоматизированный контроль знаний, интерактивные домашние задания

Все обучение построено по принципу прохождения последовательных модулей образовательного курса. Общая длительность курса (время изучения) составляет 7-10 недель в зависимости от насыщенности и сложности программы. Каждый модуль включает в себя видеолекцию, самостоятельную работу, домашнее задание и тестирование.

Курсы «Универсариума» позиционируются как элементы образовательных дисциплин в областях знаний. Формированием списка курсов «Универсариума» занимается экспертный совет.

«Универсариум», являясь сетевой междууниверситетской площадкой и ориентируясь на самые широкие целевые аудитории, реализует несколько социальных функций:

- предоставление возможности получения качественного и доступного образования для всех желающих;
- повышение привлекательности получения образования;
- обеспечение возможности дополнительного образования для проживающих на удаленных и труднодоступных территориях;
- обеспечение доступности образования для граждан с ограниченными возможностями здоровья.

подавляющее большинство курсов бесплатны. Для обучающихся школ наиболее привлекательными оказываются лекции «Дополнительная общеобразовательная программа по физике» и иным предметам как повторение и закрепление изученного в школе материала, а также углубление полученных знаний; как дополнительное образование представляют интерес курсы «Школа читателя: формирование культуры интерпретации текста», «Химия – полезная и бесполезная» и др.

Для педагогов также есть возможность повысить свой компетентностный уровень с такими курсами, как «Теория вероятностей и статистика в средней школе», «Школа читателя: формирование читательской культуры в подростковом возрасте», «Образование: не слушать и забывать, а действовать и понимать. Учим физике и математике в средней школе» и др. Отдельные курсы

предназначены специально для родителей: «Воспитание креативности в семье», «Домашняя мультстудия» и др.

Образовательная платформа находится по адресу: <https://universarium.org>.

Lingualeo.com – онлайн-сервис для изучения и практики английского языка, которым пользуются около 17 миллионов человек по всему миру. Интерфейс представлен на двух языках – русском и английском.

Задания можно выбрать по уровню владения языком – от новичка до продвинутого. Фишкой данного проекта является то, что он поддерживает мотивацию к изучению английского языка: разработчики сделали интерфейс максимально привлекательным для детей и подростков. Пользователи онлайн-сервиса изучают английский по аутентичным материалам на английском языке (фильмы, музыка, книги), проходят тренировки для закрепления словарного запаса, осваивают курсы под свои цели (для учебы, работы, общения, путешествий), выполняют задания и следят за сытостью персонажа Лео. Бесплатный аккаунт вносит ряд ограничений на возможность пользования всеми услугами онлайн-сервиса, однако все же остается эффективным для изучения английского языка.

Lingualeo – мультиплатформенный сервис. Он доступен на веб-платформе и в виде бесплатных мобильных приложений для iOS, Android, Windows Phone и расширений для браузеров.

Использование планшета обучающимся

Сегодняшний школьник должен быть готовым к жизни в современном информационном обществе, быть ИТ-компетентным членом общества. Осознавая ответственность за свое обучение, пытаясь добиться хороших результатов, ученик имеет круг потребностей, удовлетворить которые должна школа:

- доступ к техническим средствам обучения, к компьютеру и интернету;
- свободный доступ к образовательным ресурсам;
- информированность о своей успеваемости и домашних заданиях.

Планшет Bilimbook поможет в удовлетворении этих потребностей: обучающийся может использовать планшет в проектной деятельности, при создании мультимедийных сочинений, в создании презентации, для поиска информации в локальной и глобальной сети в случае наличия доступа в интернет.

Планшет предназначен для индивидуального использования обучающимся как дома, так и в школе, и является важным шагом в форсированном внедрении ИКТ в учебный процесс МКШ.

В контент планшета загружены электронные версии действующих бумажных учебников, рабочих тетрадей, сборников задач и упражнений. Поэтому обучаться можно практически везде, если с собой есть планшет

Используя специальные приложения, обучающийся может сфотографировать конспект, сделать видеозапись урока, обменяться информацией с одноклассниками. Каждое приложение обладает собственной иконкой, кликнув на которую пользователь запускает его.

Возможности планшета позволяют выбрать любые удобные режимы работы.

Требования к обучающемуся:

- умение пользоваться планшетом по его прямому назначению;
- умение корректно работать с нужным содержанием, не отвлекаясь на другие материалы;
- умение использовать функцию обратной связи;
- умение работать в онлайн-среде;
- умение работать в сотрудничестве с другими учениками и учителем;
- знание и выполнение правил поведения в онлайн-среде и уважительного обращения ко все другим участникам обучения.

Главной целью инновационных технологий образования является подготовка человека к жизни в постоянно развивающемся мире. Целью инновационной деятельности является качественное изменение личности учащегося по сравнению с традиционной системой.

При характеристике технологий нельзя делать выводы, что какая-то технология хуже, а какая-то – лучше. Выбор технологии определяется квалификацией применяющего его лица, возможностями и потребностями организации образования и представления об относительной важности отдельных блоков.

Активному применению современных инновационных технологий в учебном процессе препятствует ряд немаловажных факторов:

- недостаточная оснащённость учебных заведений компьютерными и электронными средствами обучения;
- отсутствие выхода в Интернет и другие международные информационные сети;
- слабая учебно-методическая обеспеченность;
- недостаточное владение учителями современной компьютерной техникой, незнание программного обеспечения.

Из изложенных выше направлений в межсессионный период наиболее приоритетными являются технологии и методы с использованием электронных и иных ресурсов с удалённым доступом или возможностью работы в онлайн, при условии наличия компьютеров в классе или компьютерного класса в школе, имеющих выход в Интернет. Описанные методы и приёмы требуют от учителя приложить все усилия для повышения у обучающихся интереса к его предмету. Учитель должен быть приверженцем креативного и творческого подхода к построению урока.

В данном пособии нами предпринята попытка обобщить имеющийся опыт и раскрыть особенности организации и содержания обучения в межсессионный период, опыт построения школьниками индивидуальных образовательных траекторий. Ценность такого подхода в обеспечении изучения отдельных предметов на углубленном уровне, предоставление обучающимся широкого спектра элективных курсов, обеспечение равного доступа к полноценному

образованию разным категориям обучающихся в соответствии с их способностями и индивидуальными потребностями.

Принципы организации образовательного процесса в МКШ в межсессионный период:

- Взаимообучение;
- Интеграция и дифференциация задач, содержания, средств обучения и воспитания учащихся разного возраста;
- Регулирование взаимодействия учащихся разного возраста;
- Оптимальность возрастного диапазона состава учащихся на учебном занятии;
- Выбор, то есть создание для ученика таких ситуаций, где существует необходимость определения им своей личной позиции;
- Чередование занятий учебным предметом с занятиями эмоционально-деятельностного характера;
- Концентрированного обучения;
- Крупных учебных блоков;
- Многократного повторения.

Ниже представлена возможная структура обучения по классам.

Таблица 13 Возможная структура обучения по классам:

Ступени	Возрастной состав	Цели	Содержание обучения	Организация
Начальные классы	1 кл.	1. Получение образования первого года обучения.	1. Содержание образования 1 кл.	-
	Разновозрастной 2-3-4 кл.	1. Получение начального образования.	1. Содержание начального образования (2-4 кл.).	Однодневные погружения.
5-9 классы	Разновозрастной 5-6 кл.	1. Получение основного общего образования. 2. Углубленное изучение отдельных предметов одаренными детьми.	1. Содержание основного общего образования (5-6 кл.). 2. Элективные курсы. 3. Программы углубленного изучения отдельных общеобразовательных предметов.	Сочетание недельных и дневных погружений. Элективные погружения.

	Разновозрастной 7-8-9 кл.	1. Получение основного общего образования. 2. Углубленное изучение отдельных предметов одаренными детьми.	1. Содержание основного общего образования (7 - 9 кл.). 2. Элективные курсы. 3. Программы углубленного изучения отдельных общеобразовательных предметов.	Сочетание недельных и дневных погружений. Элективные погружения. Проектные и исследовательские работы.
10-11-я	Разновозрастной 10-11 кл.	1. Опережающее изучение курса полной средней школы. 2. Индивидуальная предвузовская подготовка.	Содержание полного (среднего) общего в соответствии с существующими планами.	Сочетание недельных и дневных погружений. Проектные и исследовательские работы.

Образовательный процесс организуется с опорой на ведущий для каждого возраста вид деятельности. В разновозрастной группе все различия естественны, и они вызваны в основном разницей в возрасте и не являются основой для возникновения конфликта. Разновозрастные учебные группы позволяют детям постигать основы наук в индивидуальном темпе. Переход к такой структуре групп является важным условием поддержания желания учиться на высоком уровне. В разновозрастных группах возможна и, более того, существует естественная потребность во взаимообучении.

При разновозрастном обучении каждый год учебная группа пополняется новыми членами. И для того, чтобы они могли органично вписаться в работу, нужно ежегодно проходить системный, логически заверченный курс основных учебных предметов, изучаемых с 7 по 11 класс. При этом ежегодно меняется угол рассмотрения проблематики изучаемого предмета, глубина проработки тех или иных разделов, соотношение теоретической и практической части, методика и технология организации образовательного процесса.

При разработке годовых курсов содержание учебного предмета организуется в крупные блоки, это позволяет использовать разнообразные формы представления учебной информации, что обеспечивает глубокое и сознательное овладение не только знаниями, но и приемами диалектического мышления. При этом затраты учебного времени сокращаются.

И укрупненные дидактические единицы, и использование коллективных форм организации учебной деятельности (взаимообучения) требуют

увеличения периодов непрерывного изучения конкретного предмета. Здесь наиболее эффективны недельные «погружения», когда на изучение основного предмета отводится до 20 часов, а завершается погружение зачетом.

При использовании метода «погружений» возможно определение его структуры. Возможная структура выглядит следующим образом:

- первый день – повторение материала предыдущих погружений, планирование предстоящей недели;
- второй день – учебная деятельность в составе разновозрастной группы;
- третий день – информатика и иностранные языки;
- четвертый день – работа в микрогруппах разновозрастного состава;
- пятый день – межгрупповая деятельность: дискуссионные клубы и т.д.;
- шестой день – индивидуальные консультации и зачеты;

Такой подход позволяет достаточно долго работать над учебным материалом, делать выводы, обобщения, неоднократно повторять отдельные положения и выводить большее количество информации в долговременную память.

Всю систему обучения необходимо переориентировать с традиционного формирования у детей рассудочно-эмпирического мышления на развитие у них современного научно-творческого мышления. Данная проблема наиболее удачно решается в системе развивающего обучения, цели которого могут быть достигнуты только при умелой реализации деятельностного подхода. Ибо он направлен в первую очередь не на приобретение суммы знаний, а на освоение способов мыследеятельности и должен способствовать развитию нового типа мышления. При организации работы на занятиях до 5 учебных часов должны применяться приемы интенсификации умственной деятельности, использоваться такие формы, как «погружение», тренинг, «мозговой штурм». Во избежание монотонности и перегрузок предусматриваются меры психологического обеспечения. Так, занятия основными предметами во время погружения чередуются с занятиями предметами эмоционально-деятельного характера (физическая культура, музыка, изобразительное искусство).

Особенности построения учебных планов в МКШ

Ни один вариант существующих учебных планов общеобразовательной школы не подходит для работы в образовательном учреждении с разновозрастным обучением. Это значит, что мы должны разрабатывать «авторский» учебный план. С другой стороны, и изменение формы организации образовательного процесса приводит к соответствующей его трансформации.

Для тех случаев, когда речь идет об организации образовательного процесса методом «погружений в предмет», эмпирически разработана формула для проведения соответствующих расчетов.

Учебный план должен разрабатываться (рассчитываться) с таким учетом, чтобы сохранить количество часов, отведенных на изучение учебных

предметов. Особенно это касается расчета количества погружений по предмету и в целом по учебному плану.

Предлагаемый подход к строительству модели разновозрастного обучения может быть признан универсальным, потому что при небольших изменениях можно получить разные модели для реализации разных целей образования.

Система мониторинга образовательных достижений учащихся:

- еженедельные зачеты (учителя, заместитель по УВР);
- отслеживание и сравнение итогов обучения за несколько лет – степень освоения содержания основного и полного среднего образования в РВГ (учителя, заместитель по УВР);
- зимние сессии для старших школьников (учителя, заместитель по УВР);
- итоговая аттестация за курс основной и полной средней школы (учителя, заместитель по УВР)
- защита курсовых проектов (организатор исследовательской деятельности учащихся);
- портфолио (классные руководители).

Ожидаемые результаты

Внедрение в практику работы общеобразовательных школ и системы дополнительного образования способов организации образовательного процесса в ходе межвозрастного взаимодействия, на наш взгляд, является перспективным направлением модернизации казахстанского образования.

Однако экономические показатели данного перехода не столь будут заметны по сравнению с возможным **образовательным эффектом**.

Данные эффекты могут выразиться в том, что:

- разработка оригинального содержания образования поможет избавиться от излишнего и ненужного дублирования учебного материала. При этом появится возможность определения более логичного маршрута его изучения;
- некоторое изменение предметного содержания образования, использование передовых приемов организации образовательного процесса, ориентированных на усвоение знаний в ходе учебного взаимодействия, несомненно, повысит положительную мотивацию учения школьников;
- у учителя появится возможность продуктивно использовать время, отведенное на урок;
- у обучающихся появится возможность получать образование в более комфортных условиях;
- появится реальная возможность коренного улучшения общеобразовательной подготовки учащихся;
- улучшится подготовка выпускников к осуществлению своей социальной роли в новых условиях жизни.

В некоторых случаях работа учителей опорной школы непосредственно в МШ может вызывать сложности. На помощь могут прийти возможности дистанционного образования, когда учителя проводят онлайн-уроки посредством Skype, автоматизированной образовательной информационной

системы «Кунделік», информационно-образовательного проекта «Білімал» и других.

С точки зрения организации учебного процесса дистанционного обучения опорными школами для МКШ в межсессионный период можно рекомендовать следующие модели:

Модель 1. Учебный процесс в режиме реального времени. Опорная школа + “магнитные школы”, взаимодействие обучающихся через видеоконференцию.

Модель 2. Обучающиеся работают самостоятельно, обеспечиваются методическими и учебными материалами, программами (силлабусы). Учителя опорных школ проводят онлайн-консультации.

Модель 3. Использование традиционных материалов (учебников, видео, CD), позволяющих обучающимся работать в индивидуальном темпе, применяя по мере необходимости интерактивные технологии для групповой работы.

Рассмотрим особенности организации учебного процесса в межсессионный период в некоторых МКШ.

Связь в межсессионный период осуществляется в основном через электронную почту школ.

В СОШ №21 г.Экибастуза дистанционное обучение организовано посредством школьного сайта РЦ (обратная связь между РЦ и МКШ). У каждой школы МКШ имеется свой логин и пароль, по которым они заходят на сайт РЦ опорной школы, скачивают задания, тесты, дополнительную информацию. В определенный срок информацию отправляют на сайт опорной школы. Учителя опорной школы собирают готовые работы, проверяют (могут переотправить проверенные работы для коррекции). В школе имеется банк фрагментов видео-уроков по предметам, проводимым учителями-предметниками РЦ, которые размещены на сайте РЦ. Также проводятся онлайн-уроки с отдельными школами (по определенному графику).

В РЦ Щербактинского, Баянаульского и др. районов дистанционное обучение ведётся через Skype по утверждённому плану (консультации для 10-11 классов), индивидуальная и групповая работа проводится посредством сотовых телефонов через видео-чаты. Контрольные работы выполняются и отправляются по электронной почте. В МШ отправляются видео-уроки, предложенные Bilimland, infourok, wikipedia.

В СОШ №2 г.Аксу в межсессионный период проводятся онлайн-уроки, видео-уроки на каждый аккаунт МШ, так как имеются свои сайты и аккаунты, уроки записываются на диски и передаются через тьютеров. Охват учащихся – по 30 человек на каждую сессию, 9-11 классы; ведётся подготовка к ВОУД, учителя-предметники выезжают в МШ с методической помощью. Организуется выезд математиков, физиков и биологов 2 раза в год в ноябре и марте в каникулярное время к 30 учащимся 9-11 классов.

В РЦ Железинского района видео-уроки записываются на диски, используются источники ITest, Bilimland. Планируется выезд педагогов РЦ в апреле 2019 для оказания методической помощи учащимся МШ.

В РЦ Павлодарского района через мобильное приложение WhatsApp создана группа «РЦ Павлодарский район», куда включены обучающиеся 9-11 классов с охватом 101 обучающихся и учителя МШ и РЦ, ведутся консультации учителями РЦ и видео-уроки посредством видео-вызова WhatsApp по наиболее сложным темам.

Подводя итог, выделим наиболее важные моменты педагогической деятельности и особенности организации обучения в магнитных школах в межсессионный период:

- Формирование профильных групп (выделение в одном классе групп учащихся, интересующихся гуманитарными, естественнонаучными, физико-математическими или технологическими предметами; создание разновозрастных профильных групп на базе 10-11 классов, составление прогноза совместимости и результативности работы группы);
- Обзор и анализ учебного материала, представленного на электронных носителях. Отбор и структурирование этого материала в содержательные блоки и модули с учетом индивидуальных особенностей учащихся.
- Продумывание способов мотивации обучающихся на освоение учебного материала с учетом их личностных ориентаций.
- Разработка дифференцированных и индивидуализированных инструкций и заданий для учащихся по работе с электронными и информационными ресурсами.
- Разработка контрольных заданий, критериев оценивания, способов анализа ошибок.
- Организация консультаций в ходе изучения учебного курса, которые направлены на содействие решению личностных, образовательных, коммуникативных проблем обучающихся.
- Отслеживание и фиксация динамики достижений как группы в целом, так и каждого ученика в отдельности.
- На этапе подготовки к уроку учителю необходимо проанализировать электронные и информационные ресурсы, отобрать необходимый материал по теме урока, структурировать и оформить его на электронных или бумажных носителях.
- Самостоятельная работа может быть связана с поиском и изучением дополнительной информации по курсу (например, подготовка к докладу); оформлением результатов выполнения домашнего задания (составление на компьютере схем, таблиц, графиков; подготовка звукозаписи, видеозаписи).
- Для формирования навыков самостоятельной обработки учебной и научной информации, ее анализа и обобщения, учителю необходимо организовать поиск и сбор информации обучающимися на различных электронных носителях, в сети Интернет: составить список информационных средств по запросу учащегося; указать сайты, на которых размещена информация по соответствующей теме (хотлисты); оказать помощь в поиске, анализе, оценке и обработке информации.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Малокомплектная школа сегодня является значимой составляющей современного образования. К настоящему времени вопрос обучения в МКШ не решен в должной мере во всем мире, представляя собой серьезную проблему как по количественному охвату мирового образовательного пространства, так и по возможности решения в связи со сложностью составляющих ее задач.

Изменения, происходящие в современном обществе, предъявляют совершенно новые требования к уровню образованности личности. Современному обществу нужен человек, который сумеет самостоятельно мыслить, ставить перед собой социально значимые задачи, проектировать пути их решения, прогнозировать результаты, создавать условия для их достижения и быть открытым для новых контактов и культурных связей.

Наши дети — это люди нового поколения, нового информационного общества. В современном мире актуально получение информации разными способами, из разных источников; важно умение осмыслить, переработать, освоить её. Поэтому возникает необходимость научить детей находить пути решения данной проблемы.

Обучение по своей природе и по особенностям его организации – процесс достаточно сложный. С одной стороны, он предполагает вооружение обучающихся суммой действенных знаний, легко и сознательно применяемых в любой ситуации. Параллельно с этим и во взаимосвязи с ним идет другой, не менее важный процесс формирования приемов учебного труда, определенных умений, дающих возможность обучающимся усваивать знания легко и более того – приобретать их самостоятельно.

Однако во многих образовательных учреждениях большая часть знаний преподносится в готовом виде и не требует дополнительных поисковых усилий, и основной трудностью для обучающихся является самостоятельный поиск информации, добывание знаний.

Решение данной проблемы возможно лишь при условии творческого подхода педагога к использованию новых методов и технологий обучения, которые должны:

- формировать самостоятельные позиции обучающихся;
- развивать универсальные учебные действия;
- активизировать познавательный интерес обучающихся;
- реализовывать связь обучения с жизнью.

В настоящее время все более актуальным в образовательном процессе становится использование в обучении приемов и методов, которые формируют умения самостоятельно добывать новые знания, собирать необходимую информацию, выдвигать гипотезы, делать выводы и умозаключения. Общая дидактика и частные методики в рамках учебного предмета призывают решать проблемы, связанные с развитием у обучающихся умений и навыков самостоятельности и саморазвития. А это предполагает поиск новых форм и методов обучения, обновление содержания образования.

В настоящих методических рекомендациях дан анализ возможности применения различных технологий обучения, отвечающих потребностям обучения в межсессионный период. Анализ показал эффективность применения технологий основанных на взаимодействии в удаленном доступе (как в режиме реального времени, так и офлайн).

Разработанные методические рекомендации предназначены в помощь учителям РЦ и магнитных школ. Методические рекомендации содержат также примеры документации для организации обучения в межсессионный период, а также для разработки планирования; образцы проектной работы и продукты деятельности учащихся.

Список литературы

1. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. Астана, 2010 г.
2. https://www.metodkopilka.ru/organizaciya_deyatelnosti_opornyh_shkol_resursnyh_centrov.-48375.htm
3. Постановление Правительства Республики Казахстан от 29 декабря 2007 года № 1400 «О системе оплаты труда гражданских служащих, работников организаций, содержащихся за счет средств государственного бюджета, работников казенных предприятий». Астана, 2007 г.
4. Голуб Г.Б., Чуракова О.В. Метод проектов как технология формирования ключевых компетенций учащихся/ сборник методических рекомендаций: Самара, 2013.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ А

ПРИКАЗ МИНИСТРА ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

от 17 сентября 2013 года №375

Об утверждении Типовых правил деятельности по видам общеобразовательных организаций (начального, основного среднего и общего среднего образования)

(В редакции Приказов Министра образования и науки Республики Казахстан от 02.06.2015 г. №[351](#), 13.02.2017 г. №[60](#))

В соответствии с [подпунктом 44-5\) статьи 5](#) Закона Республики Казахстан от 27 июля 2007 года "Об образовании" ПРИКАЗЫВАЮ:

1. Утвердить:

- 1) [Типовые правила деятельности организации образования по уровням образования](#), согласно приложению 1 к настоящему приказу;
- 2) [Типовые правила деятельности организации образования по профилю обучения](#), согласно приложению 2 к настоящему приказу;
- 3) [Типовые правила деятельности организации образования по условиям организации обучения](#), согласно приложению 3 к настоящему приказу;
- 4) [Типовые правила деятельности международной школы](#), согласно приложению 4 к настоящему приказу;
- 5) [Типовые правила деятельности интернатных организаций](#), согласно приложению 5 к настоящему приказу;
- 6) [Типовые правила деятельности комбинированных организаций образования](#), согласно приложению 6 к настоящему приказу.

(В пункт 1 внесены изменения в соответствии с Приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 13.02.2017 г. №[60](#)) (см. предыдущую [редакцию](#))

2. Признать утратившими силу некоторые решения Министра образования и науки Республики Казахстан, согласно [приложению 7](#) к настоящему приказу.

3. Департаменту дошкольного и среднего образования (Жонтаева Ж.А.):

- 1) обеспечить в установленном порядке государственную регистрацию настоящего приказа в Министерстве юстиции Республики Казахстан;

- 2) после прохождения государственной регистрации опубликовать настоящий приказ в средствах массовой информации.
4. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на вице-министра образования и науки Абенова М.А.
5. Настоящий приказ вводится в действие по истечении десяти календарных дней со дня его первого официального опубликования.

Министр
А.Саринжипов

Приложение

к Приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 сентября 2013 года №375

Типовые правила деятельности организаций образования по условиям организации обучения

1. Общие положения

1. Типовые правила деятельности организаций образования по условиям организации обучения (далее - Типовые правила) разработаны в соответствии с [Законом](#) Республики Казахстан от 27 июля 2007 года "Об образовании" (далее - Закон), [Законом](#) Республики Казахстан от 9 июля 2004 года "О профилактике правонарушений среди несовершеннолетних и предупреждении детской безнадзорности и беспризорности" и определяют порядок их деятельности.

2. К видам организаций образования по условиям организации обучения относятся: малокомплектная школа (далее - МКШ) и опорная школа (ресурсный центр), общеобразовательная школа при исправительном учреждении, вечерняя школа, организация образования для детей с девиантным поведением (организация образования), организация образования для детей с особым режимом содержания и школа при больнице.

Организаций образования по условиям организации обучения независимо от форм собственности и ведомственной подчиненности реализуют образовательные программы начального, основного среднего, общего среднего образования.

3. В настоящих Типовых правилах использованы следующие понятия:

1) опорная школа (ресурсный центр) - организация общего среднего образования, на базе которой консолидируются образовательные ресурсы близлежащих малокомплектных школ для проведения краткосрочных сессионных занятий и промежуточной и итоговой аттестации обучающихся в

целях обеспечения доступа к качественному образованию учащимся малокомплектных школ;

2) малокомплектная школа - общеобразовательная школа с малым контингентом обучающихся, совмещенными класс-комплектами и со специфической формой организации учебных занятий;

3) магнитная школа - малокомплектная школа, закрепленная за опорной школой (ресурсным центром) приказом районного (городского) отдела образования.

2. Порядок деятельности малокомплектной и опорной школы (ресурсного центра)

4. Деятельность МКШ и опорной школы (ресурсного центра) осуществляется в соответствии с настоящими Типовыми правилами и своим уставом.

5. Основными задачами МКШ и опорной школы (ресурсных центров) являются:

1) обеспечение и расширение доступа к качественному начальному, основному среднему, общему среднему образованию;

2) применение информационно-коммуникационных технологий обучения;

3) консолидация образовательных ресурсов МКШ в опорной школе (ресурсном центре) с целью обеспечения качественного образования;

4) реализация мер по организации установочной, промежуточной и итоговой сессионных занятий в опорной школе (ресурсном центре);

5) организация учебно-воспитательного процесса в совмещенных классах.

6. В каждом населенном пункте с малой численностью населения гарантируется функционирование:

1) начальной МКШ с численностью обучающихся от 5 до 40 человек; основной МКШ с численностью обучающихся от 41 до 80 человек; средней МКШ с численностью обучающихся от 81 до 180 человек.

7. Опорная школа (ресурсный центр) создается постановлением районного (городского) акимата на базе общеобразовательной школы при наличии материально-технической, научно-методической базы и кадровых ресурсов. Магнитные МКШ закрепляются за опорной школой (ресурсным центром) приказом районного (городского) отдела образования.

8. В период сессионных занятий опорная школа (ресурсный центр) осуществляет проживание, питание, подвоз обучающихся, согласование учебных программ по предметам, определение классов и количества участников сессий.

9. В МКШ учебно-воспитательный процесс обеспечивается в соответствии с учетом разновозрастного обучения обучающихся в совмещенных классах.

10. Учебно-воспитательный процесс в опорной школе (ресурсном центре) осуществляется на основе единого учебного плана и включает проведение учебных сессий продолжительностью в десять дней для обучающихся магнитных МКШ (установочная - первая декада октября, промежуточная - первая декада февраля, итоговая - третья декада апреля). В межсессионный период осуществляется дистанционное обучение.

11. В МКШ допускается деление на подгруппы при изучении отдельных предметов и наличии 10-16 обучающихся в классе. –есть изменения смотреть в ГОСО в новой редакции, только при 20 учащихся

При совмещении и объединении классов в один класс-комплект число разновозрастных обучающихся не должно превышать 10 человек.

Наполняемость классов в МКШ допускается от 3-10 человек и более.

При объединении трех или четырех классов применяется скользящий график организации учебных занятий.

Не допускается совмещенное обучение обучающихся первого класса и выпускных классов.

12. В опорной школе (ресурсном центре) допускается деление на подгруппы при изучении казахского, русского, иностранного языков, информатики, на занятиях по ритмике, музыке, физической культуре, начальной военной подготовке, технологии, а также при проведении лабораторных и практических работ по профильным предметам. Деление на подгруппы по предметам проводится решением Координационного совета опорной школы (ресурсного центра) при наполняемости класса - 20-25 человек, а 8-11 классах - 15-20 человек.

Внести в [приказ](#) Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 сентября 2013 года № 375 "Об утверждении Типовых правил деятельности по видам общеобразовательных организаций (начального, основного среднего и общего среднего образования)" (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 8827, опубликован в газете "Казахстанская правда" от 8 марта 2014 года № 47 (27668)), следующие изменения и дополнение: в [Типовых правилах](#) деятельности организации образования по условиям организации обучения, утвержденных указанным приказом: **Министра образования и науки Республики Казахстан от 12 марта 2018 года № 91. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 27 марта 2018 года № 16648**

[пункт 13](#) изложить в следующей редакции:

"13. При применении методик разновозрастного обучения допускается совмещение классов.";

13. При применении методик разновозрастного обучения допускаются следующие совмещения:

- 1) второго и третьего классов;
- 2) третьего и четвертого классов или второго и четвертого классов;
- 3) пятого и шестого классов, шестого и седьмого классов;
- 4) седьмого и восьмого классов. ----- ИЗМЕНЕН №91

Предельно допустимая продолжительность самостоятельной работы обучающихся с программным материалом на уроке письмо и математика во втором классе не более 15-20 минут, а в третьем классе - не более 15-25 минут.

14. Учебно-воспитательный план опорной школы (ресурсного центра) разрабатывается с учётом учебно-воспитательного плана магнитных МКШ.

Годовой учебно-воспитательный план МКШ и опорной школы (ресурсного центра) утверждается на заседании координационного совета, согласовывается с отделом образования района (города), утверждается руководителями организаций образования.

15. Продолжительность сессий устанавливается от трех до десяти дней, в соответствии с графиком учебного процесса, утвержденным координационным советом опорной школы (ресурсного центра) и магнитных МКШ. Установочная сессия проводится в начале учебного года.

До начала сессии проводится входное тестирование обучающихся магнитных МКШ, определяются индивидуальные маршруты их обучения, планируется работа в межсессионный период.

На итоговой сессии по реализации индивидуальных маршрутов обучения выявляются узловые проблемы по базовым дисциплинам и курсам по выбору, оценивается уровень подготовки обучающихся.

16. В межсессионный период учебно-познавательная деятельность обучающихся проходит в МКШ с дистанционной поддержкой педагогов предметников опорной школы (ресурсного центра).

17. В сессионный период опорная школа (ресурсный центр) работает в режиме полного дня.

18. Региональные центры развития МКШ осуществляют координацию работы по разработке рабочих учебных планов, календарно-тематическому планированию, составлению индивидуальных программ обучения, содержанию дистанционных форм обучения, методам обучения и спецкурсов с учётом профильной направленности.

19. Оплата труда педагогов опорной школы (ресурсного центра) устанавливается из расчета 18 часов в неделю, из них 6 часов отводится на научно-методическую и экспериментальную работу.
20. Должностной оклад директора опорной школы (ресурсного центра), заместителя, организатора внеклассной работы устанавливаются как в общеобразовательной школе с максимальной наполняемостью обучающихся.
21. Преподавателям высших учебных заведений, совмещающих работу в опорной школе (ресурсном центре) устанавливается почасовая оплата труда в порядке установленным законодательством Республики Казахстан в области образования.
22. Финансирование опорной школы (ресурсного центра) осуществляется за счет бюджетных средств, взносов шефствующих организаций и оказанию платных образовательных услуг.
23. Деятельность опорной школы (ресурсного центра) прекращается в случае отсутствия востребованности.

Образцы организации учебного процесса обучающихся магнитных школ на базе опорных школ (ресурсных центров)

Карагандинская область,

Бухар-жырауский район,

КГУ «Ростовская ОШ (РЦ)»

Опыт работы по организации учебного процесса на базе ОШ (РЦ)

1. Стратегические направления развития РЦ

В КГУ «Ростовская ОШ (РЦ)» разработаны и приняты следующие стратегические направления учебно-воспитательного процесса:

1-е стратегическое направление: Организация и синхронизация образовательного процесса всего ресурсного центра в комплексе ОШ (РЦ) и закрепленных за ней МКШ;

2-е стратегическое направление: Обеспечение доступа на базе опорной школы к образовательным ресурсам сельских малокомплектных школ (кадровые ресурсы);

3-е стратегическое направление: Обеспечение доступа на базе опорной школы к образовательным ресурсам сельских малокомплектных школ (учебно-методические, материально-технические ресурсы);

4-е стратегическое направление: Организация информационной образовательной среды ОШ (РЦ);

5-е стратегическое направление: Организация педагогического процесса, обеспечивающая высокий уровень развития функциональной грамотности и компетентности учащихся;

6-е стратегическое направление: Формирование жизнеспособных качеств личности, благоприятствующих развитию коммуникативной культуры и профессионально-ориентированной личности.

Выбор направлений стратегии развития школы был разработан на основании выявленных проблем МКШ, а именно:

- проблемы, связанные с недостаточной квалификацией учителей малокомплектных школ и существующей системой их подготовки и переподготовки;

- неравные возможности в получении информации, отсутствие навыков, опыта сетевого общения, трудности в организации информационно-образовательного пространства в поддержку учебно-воспитательного;

- низкая учебная мотивация учащихся, невозможность организации сотрудничества учителей и учащихся;

- недостаточная обратная связь в синхронизированной учебно-воспитательной деятельности;

- отсутствие условий для эффективного образования на основе личностно-ориентированного подхода. В таких школах крайне трудно организовать профильное обучение и предпрофильную подготовку;

- устаревшее оборудование и отсутствие материально-технических средств обучения.

Исходя из выявленных проблем, выделяются основные проблемы, которые возможно решить при правильном управлении и организации учебно-воспитательного процесса

2. Инклюзивное образование в РЦ

Инклюзивное образование в РЦ реализуется непосредственно без организации корректирующих инклюзивных классов, так как малое количество детей в опорной и магнитных школах не позволяет согласно штатному расписанию открывать инклюзивные классы. Такие дети обучаются в общих образовательных классах вместе со всеми детьми, но с ними работает психолог и учителя-предметники, которые имеют к ним особое отношение, но в то же время не выделяют таких детей.

3. Особенности обучения учащихся в МКШ в ОШ (РЦ): как обучаются учащиеся из МКШ в классе (вместе с учащимися из ОШ (РЦ), отдельно и пр.)

Учащиеся из МКШ обучаются вместе с учащимися опорной школы, так как учебно-воспитательный процесс ориентирован на организацию предпрофильного и профильного обучения. В этих целях приглашаются учащиеся 10-11 классов, так как именно в этих классах обучение построено по направлениям.

Опыт работы по организации учебного процесса на базе ОШ (РЦ)

1. Стратегические направления развития ОШ (РЦ)

1. Организация и синхронизация образовательного процесса всего ресурсного центра в комплексе ОШ (РЦ) и закрепленных за ней МКШ (магнитных школ).

2. Организация информационной образовательной среды ОШ (РЦ).

3. Обеспечение доступа на базе опорной школы к образовательным ресурсам сельских малокомплектных школ.

4. Организация педагогического процесса, обеспечивающего высокий уровень развития функциональной грамотности и компетентности учащихся.

5. Формирование у школьников духовно-нравственных ценностей общенациональной патриотической идеи «Мәңгілік ел» и культуры здорового образа жизни

6. Полномасштабная трансляция опыта Назарбаев интеллектуальных школ.

2. Показатели социализации обучающихся ОШ (РЦ)

Одним из направлений работы нашей школы по социализации детей, подготовке их к взрослой жизни, по развитию личности является профориентация учащихся. Данная работа в опорной школе построена в соответствии с методическими рекомендациями УМЦ РО Карагандинской области «Организация профориентационной работы в общеобразовательных учреждениях Карагандинской области». В 2015 году был открыт кабинет профориентации.

Кабинет профориентации работает на базе кабинета информатики и является организационно-методическим, информационным и консультационным центром профориентационной работы, специально оборудованным для организации и проведения мероприятий, направленных на развитие профессионального самосознания учащихся.

В кабинете имеются технические средства обучения. На каждом персональном компьютере имеются интернет-ссылки на образовательные сайты, на которых учащиеся получают необходимую помощь при выборе будущей специальности, учебного заведения:

- ✓ Bilimal.kz
- ✓ Novigator.kz
- ✓ Proforientator.ru
- ✓ Abitura.net/spisok.php
- ✓ Abitura.net/trud.php
- ✓ Abitura.forum2*2.ru
- ✓ Abitura.net/studg.php

Имеется доступ на сайты колледжей и вузов страны, на которых будущий выпускник может получить полную информацию об учебном заведении,

перечне специальностей и профессий, условиях приема, распределении после окончания обучения и т.д.

Также в кабинете формируется банк данных: папки с материалами, буклетами учебных заведений, профессиограммы современных профессий, которые систематически обновляются. Все учащиеся старших классов имеют доступ к приложению «Навигатор профессий» на мобильных телефонах. Основываясь на выявлении склонностей и интересов по результатам теста Холланда, оно помогает старшеклассникам сориентироваться в разнообразном мире современных профессий и знакомиться с учебными заведениями региона.

Важную роль в организации работы по успешной социализации занимает психологическое сопровождение ученика с учетом его индивидуальных особенностей на протяжении всего периода обучения в школе. Это поможет подготовить учащегося к осознанному выбору будущей профессии.

Основной задачей модели психологического сопровождения профориентационной работы опорной школы (ресурсного центра) в данном направлении деятельности является постепенное формирование у ученика внутренней готовности к осознанному и самостоятельному планированию, корректировке и реализации своих профессиональных планов и перспектив. Основным принципом психологического сопровождения системы профориентационной работы в РЦ является отход от директивно-диагностического подхода, целью которого является поиск соответствия между требованиями профессии и индивидуальными особенностями ученика, в сторону развивающей (активизирующей) профконсультации, которая способствует формированию психологической готовности учащегося к профессиональному самоопределению.

Данная работа осуществляется с учетом возрастных особенностей школьников и делится на следующие этапы.

1 этап – Работа по профориентации в 1-7 классах представляет собой пассивно-поисковый период. Это этап первичного профессионального выбора. Цель – развить интересы и способности обучающихся, сформировать их потребности в профессиональном самоопределении.

2 этап (активно-поисковый) для учащихся 8-9 классов. На данном этапе нужно стремиться помочь каждому подростку сформулировать конкретные задачи профессионального и личностного самоопределения.

С учащимися 8-9 классов магнитных школ проводятся занятия с использованием профориентационных игр и упражнений Н.С. Пряжникова, а также анкетирование для выявления профессиональных интересов и склонностей с целью определения дальнейших курсов по выбору с учетом полученных результатов. Делается акцент на основных предметах и планируются воспитательные мероприятия с учетом интересов детей.

3 этап – профессиональное определение учащихся 10-11 классов. Главная цель – подготовить выпускников ресурсного центра к адекватному выбору профессии, карьеры, жизненного пути с учетом способностей, состояния здоровья и потребностей на рынке труда района, города, региона. На

данном этапе диагностируется уровень готовности обучающихся к выбору профессии, чтобы в конце обучения в РЦ можно было сделать контрольный срез, чтобы выявить, насколько педагогам удалось сформировать внутреннюю готовность обучающихся старших классов к профессиональному самоопределению.

На установочной сессии с обучающимися 10-х классов, впервые прибывшими на обучение в РЦ, проводятся занятия на создание в коллективе доброжелательной атмосферы, которая позволит учащимся раскрепостится и сосредоточится на том, чему они хотят научиться. На этой стадии нужно стараться помочь участникам РЦ «растопить лед», сбросить оцепенелость, сделав тем самым, первый шаг на пути целостной обучающейся группы, в которой можно приятно и эффективно работать. Для этого используются техники, которые называют айсбрейкер (от англ. «ломка льда»). За время пребывания в РЦ учащиеся быстро и легко привыкают к новым условиям обучения, приобретают интересные знакомства, учатся и помогают друг другу.

Также с обучающимися 10 и 11-х классов проводятся занятия с элементами тренинговых упражнений по профориентации, на которых учащиеся не только приобретают необходимые знания по выбору профессии, но и исследуют свои индивидуально-типологические особенности, профессиональные склонности, свойства личности: «Как узнать свое предназначение?»; «Темперамент и выбор профессии»; «Мои профессиональные интересы» и др.

С целью повышения самооценки обучающихся, активизации внутренних ресурсов старшеклассников для формирования у них мировоззрения успешного человека проводятся занятия по программе «Лестница успеха».

В течение обучения в РЦ обучающиеся получают практические рекомендации и памятки «Памятка выбирающему профессию», «Темперамент и профессии», «Как повысить самооценку» и др.

Подтверждение уникальности своих возможностей, достижений, образовательных и карьерных планов, свидетельство того, что обучающийся обладает теми или иными интересами или общими компетенциями нашло свое отражение в Портфолио обучающихся с разделом «Профориентация», начиная с 1 класса, которое сопровождает их до самого выпуска.

Цель портфолио по профориентации: отслеживание, учет и оценивание индивидуальных достижений обучающихся по профориентации;

Основные задачи:

- прогнозирование траектории личностного развития ребенка;
- организация учебно-воспитательного процесса с учетом личных стремлений и достижений учащихся по профориентации.

Структура раздела портфолио по профориентации включает в себя:

1. карта краткосрочных и долгосрочных планов образования и карьеры;
2. профориентационная диагностика;

3. мониторинг развития интересов обучающегося – дополнительное образование;

4. мониторинг участия в профориентационных мероприятиях;

5. мониторинг участия в профессиональных пробах;

6. мониторинг участия в учебно-воспитательных мероприятиях

1. карта краткосрочных и долгосрочных планов образования и карьеры – обучающиеся определяют для себя основные цели (образовательные планы) на учебный год по четвертям обучения – Чего я хочу добиться? Что собираюсь для этого сделать?;

2. профориентационная диагностика – включает диагностический комплект, представленный в буклетах и на слайде – в данной работе задействован не только педагог-психолог, но социальный педагог и классный руководитель; результаты диагностических исследований вносятся в портфолио и даются рекомендации;

3. мониторинг развития интересов обучающегося – дополнительное образование – *отслеживается участие обучающихся в факультативах, кружках, секциях, спортивных, музыкальных школах и достижения учащихся в данных направлениях – грамоты, призовые места.* В гимназии обучающимся предлагается выбор факультативов по ученическому и гимназическому компонентам.

Также в поселке плодотворно работает Детско-юношеская спортивная школа, которая предлагает учащимся занятия в спортивных секциях, а также Центр дополнительного образования школьников, предоставляющий спектр кружков по разным направлениям – творчество, искусство, музыка, актерское мастерство и др. Учащиеся 10-11 классов опорной школы (РЦ) принимают участие в мероприятиях, включенных в Воспитательный блок: студии вокала, танца, изобразительного искусства, военного и спортивного мастерства, развитие лидерских качеств и др.

4. мониторинг участия в профориентационных мероприятиях – позволяет отслеживать активность участия обучающихся в данных мероприятиях, в портфолио регистрируется форма и место его проведения;

5. мониторинг участия в профессиональных пробах – отмечаются виды профессиональных проб, т.е. профессии, в которых принимали участие учащиеся; виды деятельности, количество часов, место проведения;

6. мониторинг участия в учебно-воспитательных мероприятиях (курсы, тренинги, трудовой опыт; самостоятельность работы; проекты, практики, исследования – для определения направленности обучающегося).

Профориентационные мониторинги сопровождаются оценкой уровня заинтересованности обучающегося в работе курса в баллах от 1 до 10. Ученик сам оценивает себя и выставляется оценка руководителя, что дает объективную картину о заинтересованности обучающихся в той или иной профессиональной деятельности.

Таким образом, осознанный выбор профессии определяет успешность самореализации, социализации, карьерного и профессионального роста.

Кабинет профориентации стал базой в получении знаний о профессиях, в которых ребята смогут себя реализовать в дальнейшем

3. Инклюзивное образование в ОШ (РЦ)

Согласно указу Президента РК «Об утверждении Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы в части создания условия для равного доступа к обучению и воспитанию детей с ограниченными возможностями» в КГУ «Опорная школа (ресурсный центр) на базе гимназии №9 п. Осакаровка» создана «безбарьерная зона» для детей-инвалидов путем установления пандусов. Также к началу учебного года установлена кнопка вызова для инвалидов.

В опорной школе внедряются элементы инклюзивного образования, функционирует социально-психологическая служба и логопедический пункт, которые оказывают коррекционную помощь учащимся ресурсного центра.

Разработана программа коррекции для детей с ЗПР, проводится работа по созданию инклюзивной среды для детей с нарушениями функции речи.

Программа опорной школы (ресурсного центра) предполагает и более эффективное сотрудничество с родителями, которые могут получить разнообразные новые для себя знания, и по-новому взглянуть на своих детей (с отклонениями или без), лучше понять и реальные достижения ребенка, и оценить те трудности, которые он может испытывать.

Инклюзивная среда в ресурсном центре для детей с ЗПР и нарушениями речи предусматривает организацию совместной работы специалистов (психолога, социального педагога, логопеда и дефектолога), родителей по реализации инклюзивного подхода в разных формах, интересных для детей и для взрослых, адекватных в плане учета возрастных и личностных особенностей детей. Все это позволяет в условиях ресурсного центра создать психологически комфортную обстановку, в которой каждый из детей имеет возможность преодолеть имеющиеся у него проблемы, и в максимальной степени проявить и развить имеющиеся у него способности.

Из опыта составления плана работы ОШ (РЦ)

**Единый рабочий учебный план КГУ «Воскресеновская средняя школа
(ресурсный центр)» и магнитных школ
на 2018 – 2019 учебный год
основного среднего образования
(в рамках обновления содержания среднего образования)**

№	Образовательные области и учебные предметы	Количество часов в неделю по классам				Нагрузка, часы	
		5	6	7	8	Недельная	Годовая
Инвариантный компонент							
I	Язык и литература	13	13	13	13	52	1768
1	Русский язык	3	3	3	2	11	374
2	Русская литература	2	2	2	3	9	306
3	Казахский язык и литература	5	5	5	5	20	680
4	Английский язык	3	3	3	3	12	408
II	Математика и информатика	6	6	6	6	24	816
5	Математика	5	5	-	-	10	340
6	Алгебра	-	-	3	3	6	204
7	Геометрия	-	-	2	2	4	136
8	Информатика	1	1	1	1	4	136
III	Естествознание	2	2	7	8	19	646
9	Естествознание	2	2	-	-	4	136
10	Физика	-	-	2	2	4	136
11	Химия	-	-	1	2	3	102
12	Биология	-	-	2	2	4	136
13	География	-	-	2	2	4	136
IV	Человек и общество	4	4	4	4	16	544
14	История Казахстана	2	2	2	2	8	272
15	Всемирная история	1	1	1	1	4	136
16	Основы права	-	-	-	-		
17	Самопознание	1	1	1	1	4	136
V	Технология и искусство	3	3	1	1	8	272
18	Музыка	1	1			2	68
19	Художественный труд	2/2	2/2	1/1	1/1	6/6	204/204

VI	Физическая культура	3	3	3	3	12	408
20	Физическая культура	3	3	3	3	12	408
Инвариантная учебная нагрузка		31/2	31/2	34/1	35/1	131/6	4454/204
Вариативный компонент							
Элективные курсы		-	1	-	1	2	68
Математическая грамотность		-	1	-	1	2	68
Индивидуальная и групповая работа		1	1	-	-	2	68
Робототехника 1 уровень (на английском языке)		1	-	-	-	1	34
Культура речи и стилистика			1			1	34
Вариативная учебная нагрузка		1	2	-	1	4	136
Объем максимальной учебной нагрузки		32/2	33/2	34/1	36/1	135/6	4590/204

Утверждаю:

Директор школы: _____ / _____ /

ОБРАЗЦЫ ПЛАНИРОВАНИЯ

Утвержден

Согласован

«__» _____ 20__ г.

«__» _____ 20__ г.

ПЛАН РАБОТЫ

ресурсного центра КГУ «Воскресеновская средняя школа Мамлютского района Северо-Казахстанской области» на 2018- 2019 учебный год

№	Направление работы	ответственные	сроки
I	Организационные вопросы		
1.1	Координация взаимодействия школ	Директора школ, зам.директора УВР	август
1.2	Корректировка базы данных по учителям школы и магнитных школ.	Зам. директора по УВР РЦ, магнитных школ	август
1.3	Создание базы данных учащихся магнитных школ.	Зам. директора по УВР РЦ, магнитных школ	сентябрь
1.4	Корректировка и согласование планов работы межшкольных методических объединений .	Зам. директора по УВР РЦ, магнитных школ	сентябрь
1.5	Организационная работа по подготовке и проведению плановых мероприятий в межсессионный и сессионный периоды.	Зам. директора по УВР РЦ	сентябрь
1.6	Составление плана дистанционной работы с учащимися в межсессионный период.	Зам. директора по УВР РЦ Учителя-предметники	октябрь
II	Методическая работа с педагогическими работниками		

2.1	Семинар с руководителями магнитных школ по организации деятельности Ресурсного центра	Зам. директора по УВР РЦ	2 неделя октября
2.2	Совещание с учителями магнитных школ по организации работы в межсессионный период	Зам. директора по УВР РЦ	2 неделя октября
2.3	Выбор прикладных курсов	Администрация опорной и магнитных школ	август
2.4	Создание планов работы по предметам с учащимися магнитных школ	Учителя – предметники РЦ	сентябрь
2.5	Создание творческих групп учителей по предметам в рамках ресурсного центра.	Руководители ШМО	октябрь
2.6	Коучинг – сессии для учителей магнитных школ по различным темам	Руководители ШМО	По плану работы МШМО
2.7	Структура заданий и анализ результатов пробных тестирований для планирования работы учителя по подготовке учащихся к итоговой аттестации	Учителя – предметники РЦ	1 неделя ноября
2.8	Организация дистанционного сопровождения учителей магнитных школы по изучению трудных тем и при подготовке учащихся к итоговой аттестации.	Зам. директора по УВР РЦ, руководители ШМО	В течение года
2.9	Практический семинар для учителей магнитных школ по теме: «Система работы учителя-предметника по подготовке к итоговой аттестации» (по направлениям)	Зам. директора по УВР РЦ, руководители ШМ	1 неделя декабря
2.10	Аналитический отчет о работе ресурсного центра по итогам сессий (установочная, учебная, итоговая)	Зам. директора по УВР РЦ	Октябрь, февраль, апрель
2.11	Проведение уроков в on-line режиме в межсессионный период.	Учителя – предметники	По графику

2.12	Подготовка видео- уроков для учителей магнитных школ	Учителя – предметники	По графику
2.13	Заседание творческих групп учителей ресурсного центра и магнитных школ по разработке методических рекомендации, контрольных измерителей по направлениям ЕМЦ и ОГН.	Учителя – предметники	По плану
III	Работа с учащимися общеобразовательных школ		
3.1	Создание развивающего пространства (организация работы с учащимися магнитных школ по подготовке к итоговой аттестации)	Зам. директора по УВР РЦ Учителя-предметники,	октябрь
3.2	Организация и проведение дистанционных межсессионных сессий	Учителя-предметники	По плану
3.3	Проведение очных сессий	Зам. директора по УВР РЦ	Октябрь, февраль, апрель
3.4	Проведение контрольных срезов по предметам (входной контроль, промежуточный контроль, итоговый контроль)	Зам. директора по УВР РЦ	Октябрь, февраль, апрель
3.5	Психологическое сопровождение УВП с учащимися магнитных школ во время сессии	Педагог-психолог РЦ	По плану работы
3.6	Консультирование учащихся по работе с научными проектами	Учителя-предметники	постоянно
IV	Консультационная деятельность		
4.1	Инструктивно-методические занятия с учителями по подготовке учащихся к итоговой аттестации по математике, физике, русскому языку, химии, биологии, географии.	Учителя-предметники	По плану
4.2	Консультирование учителей по психологической подготовке итоговой аттестации выпускников и их родителей.	Педагог-психолог РЦ	Январь, март

Утвержден

«__» _____ 20__ г.

План работы

координационного совета РЦ КГУ «Воскресеновская средняя школа Мамлютского района Северо-Казахстанской области»

№	Мероприятия	Ответственные	Сроки проведения
1	Анализ обучения в Ресурсном центре за прошлый учебный год, задачи на новый 2018-2019 учебный год	РЦ и МШ	Август – сентябрь
2	Разработка алгоритма действий в сессионный и межсессионный период	РЦ и МШ	Сентябрь
3	Обеспечение учебно-методическими пособиями учителей РЦ, мониторинг обеспечения РЦ и МШ интернетом.	РОО, РМК, РЦ	сентябрь
4	Организация установочной сессии (подвоз, проживание, питание учащихся МШ)	РЦ и МШ, тьюторы	Октябрь
5	Организация учебной сессии	РЦ и МШ, тьюторы	февраль
6	Подготовка диагностического инструментария по программам обучения	РОО, РМК, РЦ	Май
7	Организация итоговой сессии. Оценка деятельности ресурсного центра за учебный год	РОО, РМК, учителя РЦ и МШ, тьюторы	Апрель -май
8	Проведение мониторинга обучения в межсессионный и сессионный период. Выявление затруднений и возможных рисков.	РОО, РМК, РЦ и МШ	Апрель, май

**ОБРАЗЦЫ ДОКУМЕНТОВ, ПРИМЕНЯЕМЫХ ДЛЯ ОРГАНИЗАЦИИ
ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ В МЕЖСЕССИОННЫЙ ПЕРИОД**

Дневник межсессионной работы

Дневник исследования

Предмет _____

Тема _____

Начало проекта _____

Конец проекта _____

Поисковые дни _____

Период _____

Виды действий, результаты (куда ходил, с какими источниками работал)

Выводы _____

Какие новые проблемы появились _____

Решение проблем _____

Пути решения, планы _____

Ожидаемый результат нового плана действий _____

**Оформление замысла образовательной программы учащегося
старшей школы**

Индивидуальная карта

Ф.И. (обучающегося) _____

Класс _____

1. Цель моего образования в старшей школе

2. Что я делаю, потому, что мне интересно (выбираю)

3. Что бы я хотела делать (заказываю)

4. Что я делаю, потому, что это необходимо (исполняю норму)

5. Какие проблемы я вижу в достижении своей цели:

6. Какие способы и формы обучения я буду использовать для решения проблем

Подпись ученика(цы) _____

Подпись руководителя _____

Карта индивидуального образования и развития ребенка.

Учебный год _____

Класс _____

Вид обучения _____

(общеобразовательный, профильный, развивающего обучения,
индивидуальный)

Ф.И.О. обучающегося

Родители: ФИО отца, матери, их социальный статус (профессия,
образование, уровень достатка и т.д.)

Данные психолого-педагогического исследования (способности,
интересы, склонности, тип мышления, состояние здоровья, уровень
тревожности и т.д.)

Данные анкетирования родителей (каким видят будущее ребенка,
профессию, сферу деятельности, чем бы хотели, чтобы он занимался в
дополнительном образовании?)

**Рекомендации психолога по выбору дополнительного
образовательного компонента, по построению индивидуальной
образовательной траектории**

Индивидуальный образовательный маршрут:

Базисная часть

Образовательная область	Предмет	часы	Результативность деятельности
Базисная нагрузка			
Максимально допустимая нагрузка			
Вариативный компонент			
Предмет	часы	Результативность деятельности	
Итого часов в неделю:			
Общая нагрузка:			
Дополнительные платные образовательные услуги			
Предмет	часы	Результативность деятельности	
Недельная нагрузка:			

Дополнительное образование вне школы

Название	Часы, расписание занятости.	Результативность деятельности
Недельная нагрузка		

Участие в ученическом самоуправлении школы

Название органа УС	Вид деятельности	Результативность деятельности

Участие в КТД школы, класса.

Название КТД	Вид деятельности	Результативность деятельности

Участие в школьных олимпиадах, конференциях, конкурсах, фестивалях.

Название, вид мероприятия	Представленная работа	результат

**Участие в районных, городских, областных, республиканских,
международных программах, конкурсах, конференциях, фестивалях,
олимпиадах и т.п.**

Название, вид мероприятия	Уровень	Представленная работа	Результат

Выводы об эффективности освоения учеником индивидуальной образовательной траектории:

Успехи _____

Неудачи, проблемы

Причины проблем или неудач

Рекомендации по корректировке индивидуального образовательного маршрута:

Психолога _____

Руководителя _____

Подпись обучающегося _____

Подпись родителей _____

Подпись руководителя _____

ПРИЛОЖЕНИЕ ЕИндивидуальный маршрутный лист ученика профильного класса Ростовского
РЦ

Ф.И.О. _____

(направление, профиль)

Подтема	Использованная литература	Домашняя самостоятельная работа	Время	Результат	Необходимые умения и навыки

Обратная связь

Анализ деятельности учащихся

1. Усвоил информацию данную учителем.
2. В своей деятельности нашел нужную информацию.
3. Сумел работать с несколькими источниками информации и сумел включить нужную в свою работу.
4. Сумел систематизировать информацию
5. Нашел выход из затрудненной ситуации
6. Подбор нужной информации по всем вопросам.
7. Организовал действия по плану
8. Проведение лабораторных исследований
9. Проведение математических расчетов
10. Построение сводных таблиц и опорных схем

Резюме обучающегося

Ф. И. О.

–

Год рождения

Место рождения

Образовательное

учреждение _____

Сведения о родителях:

(Ф.И.О., место работы, образование, что и когда закончили, специальность по диплому)

Мать: _____

Отец: _____

Планы на будущее

–

Участие в олимпиадах

Уровень	Год	Предмет	Результат	Примечание

Участие в научно-практических конференциях

Уровень	Год	Предмет, название конференции	Результат	Примечание

Участие в мероприятиях и конкурсах в рамках дополнительного образования

Уровень	Год	Название мероприятия (конкурса)	Результат	Примечание

Информация о спортивных достижениях

Уровень	Год	Название соревнований	Результат	Примечание

Информация о прохождении курсов по выбору

Название курса	Кол-во часов	Место прохождения	Примечание

Сводная итоговая ведомость рейтинговой оценки материалов портфолио:

№	Раздел	Составляющие				Результаты (балл)
		10класс		11 класс		
I	Результаты итоговой аттестации за год по предметам					До 5
	Результаты ЕНТ					До 5

II	Результаты участия в олимпиадах	Республиканская:	
		• Победитель	10
		• Призер	9
		• Участник, занявший место в первой половине списка результатов	8
		Областная:	
		• Победитель	8
		• Призер	7
		• Участник, занявший место в первой половине списка результатов	6
		Районная:	
		• Победитель	6
		• Призер	5
		• Участник, занявший место в первой половине списка результатов	4
		Школьная:	
		• Победитель	3
		• Призер	2
		• Участник, занявший место в первой половине списка результатов	1

		Альтернативные олимпиады: (республиканские и областные):	
		•Победитель	5
		•Призер	4
III	Результаты научно-практических конференций	Республиканские:	
		•Лауреат	10
		•Дипломант	9
		•Участник, получивший документ об участии в конференции	8
		Областные:	
	•Лауреат	8	
	•Дипломант	7	
	•Участник, получивший документ об участии в конференции	6	
	Районные:		
	•Лауреат	6	
	•Дипломант	5	
	•Участник, получивший документ об участии в конференции	4	
	Школьные:		
	•Лауреат	3	
	•Дипломант	2	
	•Участник, получивший документ об участии в конференции	1	
	Альтернативные:		

		<ul style="list-style-type: none"> •Лауреат •Дипломант 	<p>5</p> <p>4</p>
IV	Результаты спортивных и конкурсов в рамках дополнительного образования	Республиканские:	
		<ul style="list-style-type: none"> •Победитель •Призер •Участник, занявший место в пер-вой половине списка результатов 	<p>10</p> <p>9</p> <p>8</p>
		Областные:	
		<ul style="list-style-type: none"> •Победитель •Призер •Участник, занявший место в пер-вой половине списка результатов 	<p>8</p> <p>7</p> <p>6</p>
		Районные:	
		<ul style="list-style-type: none"> •Победитель •Призер •Участник, занявший место в пер-вой половине списка результатов 	<p>6</p> <p>5</p> <p>4</p>
		Школьные:	
		<ul style="list-style-type: none"> •Победитель •Призер •Участник, занявший место в пер-вой половине 	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p>

		списка результатов	
		<i>Альтернативные соревнования и конкурсы:</i> <ul style="list-style-type: none"> •Победитель •Призер 	5 4
V	Средний балл		
	Итого:		

**Образец проектной работы (основная часть и выводы)
ученицы 11 класса
КГУ «Ростовская опорная школа (ресурсный центр)»
Карагандинской области
Бухар-Жырауского района
Сливкиной Алены**

2. Основная часть.

1.1 . Теоретическое обоснование:

**«Мы есть то, что мы едим»
Гиппократ**

Раздел 1. «Экспертиза фруктовых соков»

Цель: Определить наличие натуральных и искусственных красителей в соках, исследовать органолептические показатели фруктовых соков.

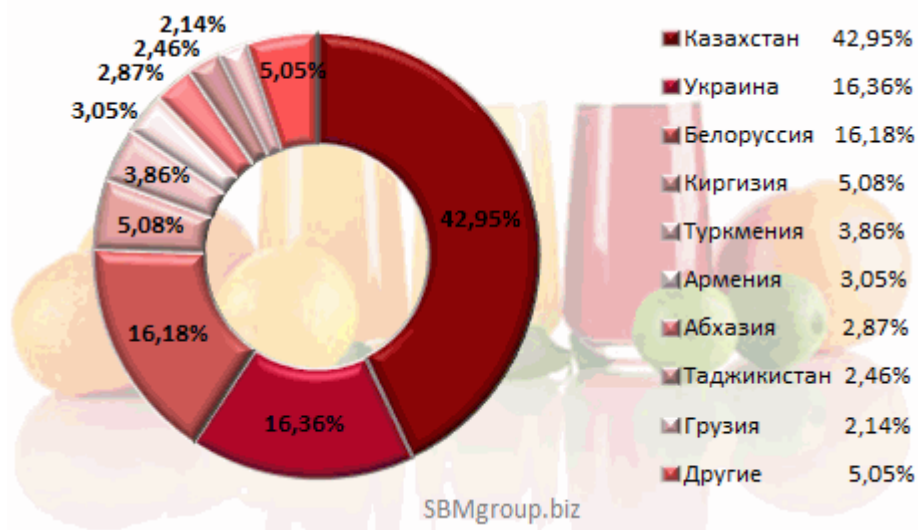
Актуальность: Чтобы разнообразить наше питание, нам предоставляются большие возможности употреблять изобилие фруктов, ягод и овощей, выращиваемых на территории нашей республики. Овощи, фрукты и ягоды – это, бесспорно, кладезь витаминов. Чтобы сохранить витамины и доставить их до потребителя, у нас в Казахстане налажено производство натуральных соков из ягод, фруктов и овощей. За последние годы ассортимент фруктовых и овощных соков значительно расширился, улучшилось их производство. В былые времена сок выпускали в стеклянной таре, а сейчас в основном в современных упаковках TetraPak. Сейчас в магазинах огромный ассортимент соков разных производителей.

Но встает вопрос, всегда ли мы приобретаем качественный сок? Соки – это наиболее распространенные напитки, которые фальсифицируют чаще всего, разбавляя водой, подмешивая красители, которые могут вызвать у человека аллергию. Мы должны быть уверены, что приобретаем качественный натуральный сок. Но цена не всегда говорит за качество товара. Как же избежать покупки фальсифицированных соков? Каким образом в домашних условиях проверить качество сока и обнаружить краситель и посторонние примеси – это и есть наша главная цель. Моя исследовательская работа поможет нам в домашних условиях проверить качество фруктового сока.

Производство, импорт, экспорт соков

Потребность нашей республики в соках, более чем на половину (74%) обеспечивается местным производством. В Казахстане имеется мощный производственный потенциал в виде крупных и средних предприятий.

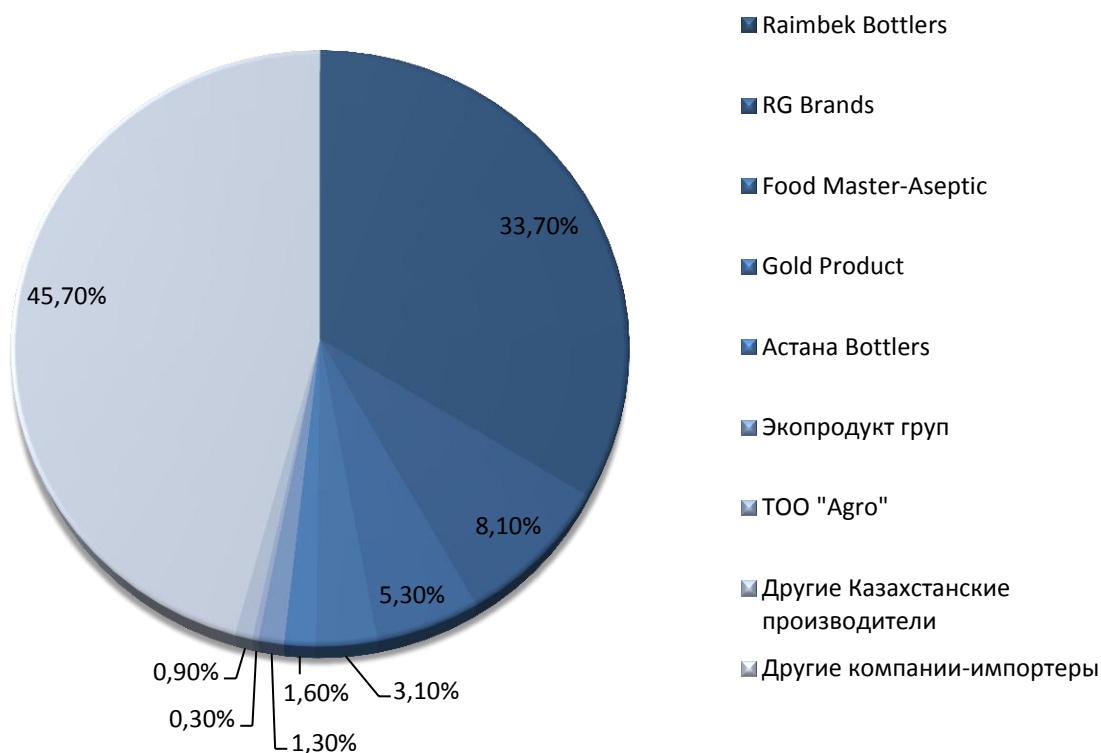
Темпы по увеличению производства соков за последние несколько лет составили 26,7%. На рынке продаж представлен широкий ассортимент соков различных стран-производителей, но казахстанские производители оставляют за собой наибольшую долю. Украина и Белоруссия являются самыми крупными импортерами соков в нашу республику.

Мы употребляем значительное количество соков различных видов и от различных производителей. Данная диаграмма показывает, что в Казахстане возрастает уровень потребления соков всех видов, что может быть вызвано повышением экономического уровня страны в целом и доходов населения.

Казахстан импортирует переработанную продукцию из многих стран мира, в том числе из стран СНГ.

Предприятия Казахстана, производящие соки:

Полезьа натуральных соков:

Апельсиновый сок обладает высоким содержанием витамина «С» и он просто незаменим в холодное время года для профилактики авитаминоза и простудных заболеваний. Людям советуют пить апельсиновый сок при атеросклерозе и гипертонии, а также болезнях печени. А вот лучше отказаться от него людям, имеющим язву желудка и гастрит.

Яблочный сок полезен заядлым курильщикам и тем, у кого проблемы с лёгкими, частые бронхиты. Яблочный сок заметно улучшает работу органов дыхания, и в нем содержится много железа, а значит, он необходим при малокровии и анемии. Пектиновые вещества, которыми богаты яблоки, действуют как адсорбенты и очищают организм от шлаков.

Сок чёрной смородины помогает больным, перенёсшим операцию. К тому же черносмородиновый сок оказывает на организм почти такое же действие, как инсулин, поэтому он незаменим для людей больных сахарным диабетом.

Морковный сок любят за его сладкий вкус. В нем много каротина и витамина А, а также достаточное количество химических элементов: кальция, фосфора, железа. Поэтому его считают эликсиром молодости. Он укрепляет нервную систему человека, зубы, десны, и не имеет себе равных в повышении иммунитета и жизненного тонуса организма человека. Морковный сок крайне необходим для улучшения зрения.

Сливовый сок выводит из организма воду и поваренную соль, его рекомендуется пить при заболеваниях желудочно-кишечного тракта. **Виноградный сок** препятствует образованию тромбов и полезен тем, у кого проблемы с сердцем. Считается, что виноградный сок действует не хуже аспирина.

Такие тесты на проверку соков, мы можем провести в домашних условиях:

1.Тест на содержание ароматизаторов

Чтобы определить присутствие ароматизаторов, необходимо растереть каплю сока между пальцами. И если мы почувствуем жирное ощущение на пальцах – значит, в соке присутствуют ароматизаторы.

2.Тест на содержание искусственных красителей

Для соков, имеющих красную окраску (вишневую, смородиновую, клубничную) нужно взять полстакана воды и добавить в него на кончике чайной ложки пищевую соду. В данный раствор добавить сока и посмотреть, как изменится окраска. Если сок действительно натуральный, то цвет станет бурым. Если в нем имеются искусственные красители, то окраска не изменится.

А для соков имеющих желто-оранжевый цвет (персиковый, апельсиновый, абрикосовый) необходимо пищевую соду добавить в сам сок и поставить на огонь. Прокипятить несколько минут, и если сок натуральный, то он станет

прозрачным. А если сок содержит искусственные красители, то цвет его не изменится.

3. Подсластители в соках

Чтобы определить сладость сока, необходимо сделать пару его глотков и проследить, как долго ощущение сладости остается у вас во рту. Если сок натуральный, то сладость остается в течение 5 минут, а если в нем используются синтетические подсластители, то ощущение сладости остается надолго.

Вот такие несложные тесты можно провести у себя дома, и выбрать для себя те соки, производители которых не используют вредные добавки. А лучше отжимать соки в соковыжималках самим – вот здесь уже можно быть уверенными, что в них не будет искусственных красителей и ароматизаторов.

Раздел 2. «Определение нитратов в сельскохозяйственной продукции»

Цель: Определить наличие нитратов в с/х продуктах.

Актуальность: Нитраты – это соли азотной кислоты, например NaNO_3 , KNO_3 , NH_4NO_3 , $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$. Они являются продуктами обмена азотистых веществ любого живого организма. Из нитратов, ежедневно попадающих в организм взрослого человека, 70% поступает с овощами, 20% – с водой и 6% – с мясом и консервированными продуктами. Допустимая суточная доза нитратов для взрослого человека составляет 325 мг в сутки. При употреблении овощей, содержащих повышенное количество нитратов, происходит превращение их в нитриты, которые являются более токсичными и при поступлении их через пищеварительный тракт в кровь могут вызвать в организме человека метгемоглобию. Нитриты в присутствии аминов могут образовывать вещества, обладающие канцерогенной активностью. При получении высоких доз нитратов, через некоторое время появляются тошнота, одышка, посинение кожных покровов. Это все сопровождается общей слабостью, головокружением, болями в затылочной области, сердцебиением. Какую необходимо в таких случаях оказать первую помощь? Во-первых, обильное промывание желудка, прием активированного угля, солевых слабительных, и во-вторых, свежий воздух.

Случаи отравления нитратами довольно часты. Повышенное количество нитратов содержат тепличные овощи, зеленые культуры. Максимальное количество нитратов в овощной продукции накапливается при применении аммиачной и натриевой селитры. Способность накапливать нитраты у различных культур неодинакова. Известны «накопители» нитратов. К ним относятся зелёные овощи: салат, ревень, петрушка, шпинат, щавель, которые могут накапливать до 200-300 мг нитратов в 100 г зелени. Свекла может накапливать до 140 мг нитратов (это предельно допустимая концентрация), а некоторые сорта и больше. А вот в других овощах нитратов значительно меньше. Фрукты, ягоды и бахчевые культуры содержат нитратов очень мало (меньше 10 мг в 100 г плода).

Данная исследовательская работа поможет научиться принимать меры по снижению уровня нитратов и экологически грамотно подходить к выбору

продуктов питания. Владение информацией о накоплении нитратов в растениях поможет вам правильно питаться и сохранить свое здоровье.

Раздел 3.«Анализ минеральной воды»

Цель: Определить наличие солей в минеральной воде.

Актуальность: Исследование минеральной воды является актуальной темой, так как в настоящее время ситуация на рынке минеральных вод по данным статистики просто угрожающая. Наши магазины заполнены бутылками с водой, которая даже отдаленно не является минеральной. В большинстве регионов обнаружена фальсифицированная минеральная вода, которая вредна для здоровья.

Часто подделывают воду известных марок: «Боржоми», «Ессентуки № 4» и «Ессентуки № 17». Экспертиза показывает, что вода не соответствует стандарту по вкусу и маркировке. Больше всего подделок марки «Боржоми», которая может производиться только в Грузии. Сейчас производители лже-минералок присваивают своим продуктам имена, напоминающие слово «Боржом», и приклеивают похожие этикетки. Так появились «Бонжор», «Бонжоми», «Родники Боржоми» и даже «Бонжур». Но мы можем даже логически определить, подделана ли минеральная вода или нет. Например: если минеральная вода «Боржоми» выработана не в Грузии, то естественно, что это некачественная минеральная вода.

Минеральная вода: польза или вред?

Минеральная вода чаще всего продаётся газированной. Углекислый газ, содержащийся в воде, является безвредным, но мелкие пузырьки газа стимулируют секрецию желудка, тем самым повышая кислую среду в желудке, и провоцируют вздутие. Человеку, у которого есть такие заболевания, как язва желудка и кишечника, гастрит с высокой кислотностью, склонность к метеоризму, пить воду с газом вообще не рекомендуется. Для того, чтобы освободить минеральную воду от газа, нужно потрясти бутылку и оставить её открытой на несколько часов.

В жаркую погоду можно приготовить напиток, который хорошо утоляет жажду. Взять 1,5 литра минеральной воды, сок одного апельсина, сок одного лимона, по щепотке соли и сахара. Всё смешать, охладить и залить в бутылку.

Изначально минеральная вода имела лечебное предназначение. И было бы правильным, чтобы она продавалась в аптеке и без газа.

Если минеральный комплекс для искусственной воды подбирался специалистами, то такая вода равноценна натуральной минеральной воде.

К сожалению, в данное время нет никакой информации, объясняющей, сколько и какого качества минеральной воды можно пить человеку, потому что при некоторых заболеваниях пить минеральную воду нежелательно или вовсе противопоказано.

Из различных источников мы знаем, что при употреблении минеральной воды следует придерживаться советов: пить минералку не регулярно, а только тогда, когда организм активно теряет соли – в жару, при нагрузках, при

диспепсии, читать этикетки и выбирать воду качественную, желательно – с натуральными минералами. При постоянном приеме лечебной минеральной воды как лекарства можно изменять дозировку.

Необходимо посоветоваться с врачом, если человек имеет серьёзные заболевания, прежде, чем лечиться минеральной водой. Природная вода полезна для человеческого организма тем, что заменяет в организме воду разрушенной структуры. Организм при постоянном поступлении качественной природной воды заряжается энергетически, может сам справляться с очагами патологий и инфекций.

Некоторые растворы минералов бывают разные, встречаются и слишком концентрированные, которые вредны для организма человека. Особенно нужно быть осторожными с минеральной водой, содержащей сероводород и радиоактивный газ радон. Эти вещества способны вызвать массу побочных эффектов в организме человека.

Лечебная минеральная вода должна употребляться в определенные периоды, не постоянно. Ни в коем случае её нельзя использовать в качестве обычного питья, приём её должен быть жёстко дозированным и проходить под контролем врача.

Раньше человек получал соли из пищи и обычной пресной воды. Этого количества соли достаточно для человеческого организма даже сейчас. Для лучшего вкуса человечество давно уже научилось приправлять пищу солью, и избыток соли теперь не идёт в пользу человеку. Для профилактики различных заболеваний диетологи рекомендуют сократить количество соли в пище.

Употребляя минеральную воду вместе с алкоголем, человек запускает в своем организме биохимические реакции, которые приводят к необратимым нарушениям в системе обмена веществ.

1.2 Практическая часть

«Экспертиза фруктовых соков»

Оборудование и реактивы: пробирки, пипетка, стеклянная палочка, спиртовка, держатель для пробирок, 10% раствор аммиака, стеклянный цилиндр, белые бумажные салфетки.

Объект исследования: фруктовые соки разных видов

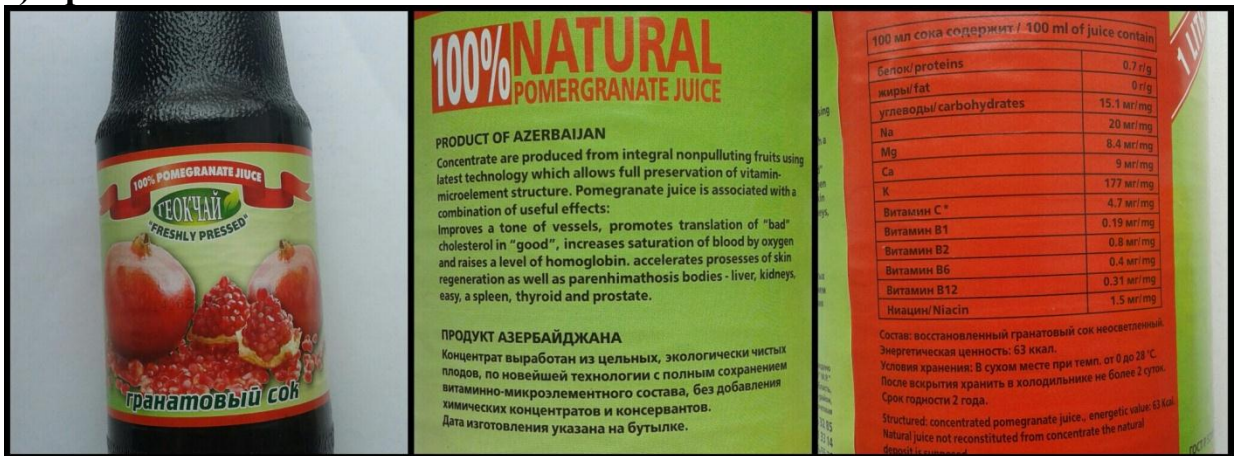

Проведение работы

Для опыта мы взяли несколько видов фруктовых соков местных производителей. Внимательно прочитали информацию на упаковке, отметили состав сока, содержание питательных веществ в нем.

Составы соков:

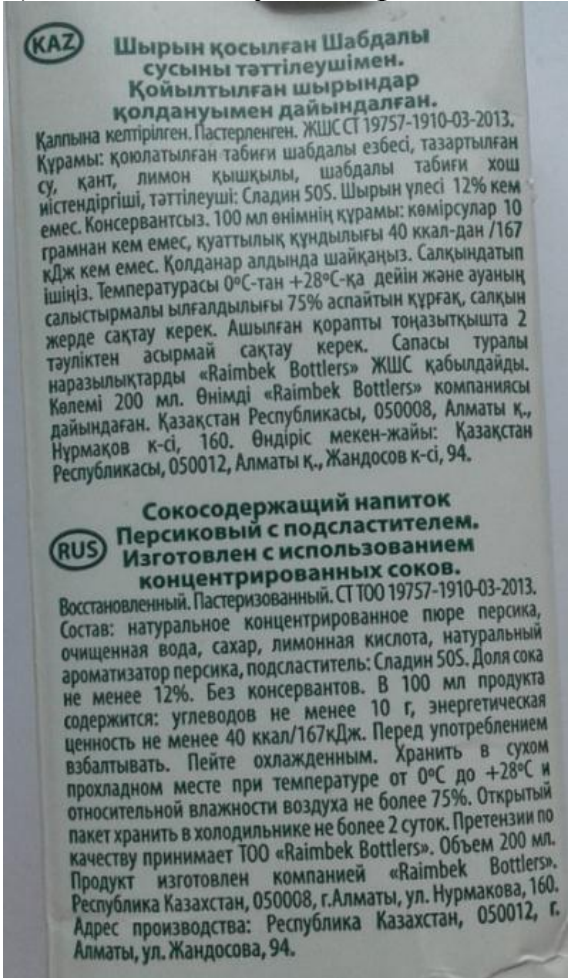
а) Гранатовый сок

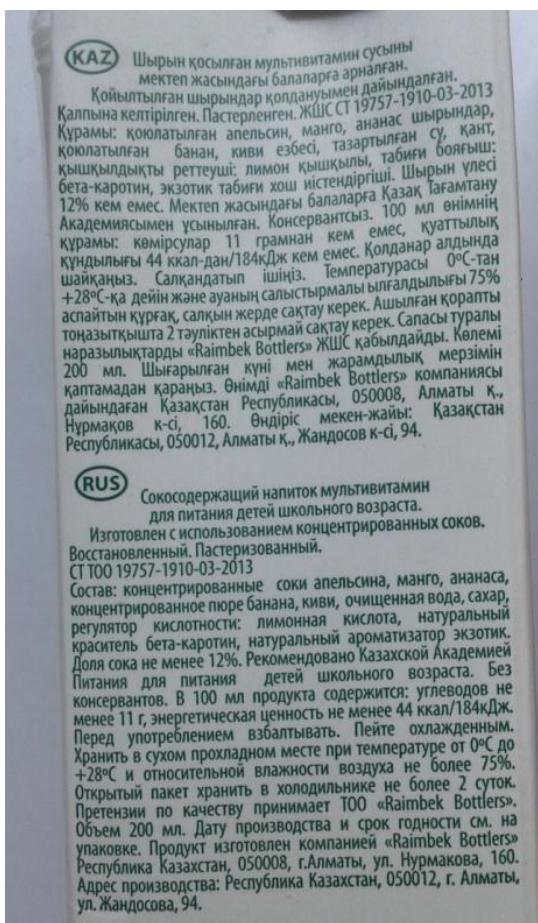
б) «Fanta»

в) «Palma» со вкусом персика

д) «Palma» со вкусом «мультивитамин»

1. Методика определения искусственного красителя в соках:

а) Опыт 1. «Определение красителей с помощью бумажной салфетки»

1. Гранатовый сок

2. Апельсиновый сок «Fanta»

3. Результат опыта: в обоих случаях салфетки перекрасились, что говорит о том, что в соках присутствуют синтетические красители.

б) Определение искусственных красителей в соке методом, основанном на изменении рН среды.

Искусственный краситель в соке можно обнаружить методом, основанным на изменении рН среды путем добавления любого щелочного раствора (аммиака, соды и даже мыльного раствора) в объеме, превышающем объем напитка. При изменении рН среды натуральные красители красного цвета меняют окраску на грязно-синий. Соки желтого, оранжевого и зеленого цветов после добавления щелочного раствора необходимо прокипятить. Натуральные красящие вещества (каротин, каротиноиды, хлорофилл) разрушаются, и цвет напитка изменяется: желтый и оранжевый обесцвечиваются; зеленый становится буро- или темно-зеленым. Если в сок добавлены синтетические красители, то окраска синтетических красителей в щелочной среде не изменяется.

Ход работы: В пробирку налили 2 мл. сока, добавили 4 мл раствора аммиака. Отметили изменение окраски раствора. Соки желтого, оранжевого и зеленого цветов после добавления аммиака прокипятили, а затем отметили изменение окраски раствора. Сделали вывод о наличии красителя в соках. Результаты записали в таблицу.

Шаг 1. Наливаем в пробирку 2 мл. сока

Шаг 2. В каждую пробирку добавляем по 4 мл. аммиака

Шаг 3. Кипятим пробирки

Вывод:

Название сока	Цвет	+NH ₃	Кипячение	Конечный цвет сока
1. Гранатовый сок	Красно-коричневый	Посветлел	Не изменил окраску	Светло-коричневый
2. «Fanta»	Оранжевый	Посветлел	Не изменил окраску	Светло-оранжевый
3. «Palma» персик	Жёлтый	Посветлел	Не изменил окраску	Светло-жёлтый
4. «Palma» мультивитамины	Светло-жёлтый	Не изменил окраску	Не изменил окраску	Светло-жёлтый

По результатам опыта сделали вывод, что в пробирках находятся соки, в производстве которых используются синтетические красители.

в) Определение органолептических показателей сока.

Из органолептических показателей оценивали прозрачность, внешний вид, консистенцию (для нектаров), вкус, аромат и цвет. Органолептические показатели сока определяли визуально в чистом цилиндрическом бокале вместимостью 250 см³, диаметром 70 мм в проходящем свете. *Вкус, аромат и цвет соков* соответствовали натуральным плодам, из которых они изготовлены. Оценка соков производилась по 19-бальной шкале, представленной в таблице.

Шкала оценки качества соков по баллам.

Показатель	Оценка, баллы
------------	---------------

качества	«отлично»	«хорошо»	«удовлетворительно»	«неудовлетворительно»
Прозрачность, цвет, внешний вид	7. Соответствует плодам, характерным для напитка, цвет с блеском	5. То же, но без блеска	4. Слабая опалесценция, внешний вид соответствует данному напитку	3. Сильная опалесценция или осадок, снимается с дегустации
Вкус и аромат	12 Полный, ярко выраженный, свойственный напитку	10 Хороший вкус и аромат, свойственный напитку	8 Не полный вкус, слабый аромат, свойственный напитку	6 плохо выраженный вкус с посторонними тонами, не свойственный аромат
Общий балл	17-19	14-15	10-12	9 и ниже

Ход работы:

Попробовали соки на вкус, отметили аромат соков. Налили соки в чистый цилиндр, пользуясь таблицей оценки качества соков, оценили органолептические показатели исследуемого сока по баллам. Занесли данные в таблицу.

Название сока	Прозрачность	Консистенция	Вкус	Аромат
1. Гранатовый сок	Прозрачный	Жидкий	Очень кислый	Соответствует гранату
2. «Fanta»	Прозрачный, с газом	Жидкий	Соответствует апельсину	
3. «Palma» персик	Мутный, с мякотью	Густоват	Соответствует персику	
4. «Palma» мультивитамин	Прозрачный	Жидкий	Манго, киви, ананас, банан, апельсин.	Соответствует фруктам

Рейтинг соков по набранным баллам:

- 1) «Palma» со вкусом персика-19 баллов
- 2) «Palma» мультивитамин и «Fanta» апельсин- по 17 баллов
- 3) Гранатовый сок – 12 баллов

Из данных результатов видно, что сок «Palma» со вкусом персика набрал наибольшее количество баллов и по органолептическим показателям, данный сок является лучшим.

«Определение нитратов в овощах»

Оборудование и реактивы: предметное стекло, пипетка, стеклянная палочка, кристаллики дифениламина, серная кислота, колба с теплой водой, стаканы.

Объекты исследования: сельскохозяйственные культуры: огурцы, баклажан, болгарский перец, картофель, редис, морковь, свекла.

Проведение работы. Для опыта взяли овощи, выращенные на домашних участках и купленные в магазине (импортные). Нарезали овощи на кусочки и замочили часть из них в теплой воде на 5-10 минут. Исследовали содержание нитратов в овощах свежих и выдержанных в воде, пользуясь методикой. Сравнили полученные результаты.

Методика определения нитратов в овощах.

Данная методика основана на качественной реакции на нитраты, которую проводят с помощью дифениламина.

На предметное стекло положили несколько срезов свежих овощей. Затем на каждый срез нанесли несколько кристалликов дифениламина и смочили их двумя каплями серной кислоты. Следили за появлением окраски на срезе.

Интенсивность этой окраски сравнили с таблицей 1, показывающей степень содержания нитратов

Таблица 1

Визуальные признаки окраски среза	Содержание нитратов
Бледно – голубоватая	Низкое
Синяя, постепенно исчезающая	Среднее
Темно – синяя, устойчивая	Высокое
Розовое окрашивание	Незначительное
Отсутствие окрашивания	Отсутствуют

Ход работы:

Шаг 1. На тонкий срез овощей, положили по несколько кристалликов дифениламина.

Шаг 2. На кристаллики капнули раствором серной кислоты.

Шаг 3. Проследили за окрашиванием кристалликов. На фото результат окрашивания сразу после добавления серной кислоты и через некоторое время в сравнении.

Почернение продуктов питания – это результат реакции нитратов на дифениламин и серной кислоты по истечении двух дней. А первоначальные результаты были определены и обозначены в таблице 2.

Таблица 2

Продукт	Результат окрашивания	Содержание нитратов
Редис	Оранжевый	Высокое
Огурец	Грязно-зелёный	Высокое
Свёкла	Не окрасилась	Отсутствуют
Морковь	Не окрасилась	Отсутствуют
Картофель	Не окрасился	Отсутствуют
Перец	Темно-зелёный	Высокое
Баклажан	Зеленый	Среднее

Необходимо знать! Что делать если в продуктах избыток нитратов? Нитраты хорошо растворимы в воде, особенно в теплой и вымываются из овощей. Варка овощей снижает содержание нитратов на 50-80%. Квашение, соление, маринование также уменьшает содержание нитратов, а вот сушка, приготовление соков и пюре наоборот повышает концентрацию нитратов.

Вывод: в результате химической экспертизы продуктов питания, мы обнаружили овощи с высоким содержанием нитратов. Это доказало то, что, при их выращивании использовались удобрения – различные селитры. Употребление таких продуктов может вызвать серьезные заболевания.

Анализ минеральной воды»

Оборудование и реактивы: конические колбы, пипетка, стеклянные палочки, предметное стекло, спиртовка, раствор нитрата серебра, раствор хлорида бария.

Объект исследования: минерализованная питьевая вода «Tassay», минеральная вода «Боржоми»

Ход работы:

В ходе опытов мы исследовали качество воды и определили наличие солей.

Для исследовательской работы мы взяли несколько видов минеральной воды. Внимательно изучили этикетку. На ней указаны состав, номер скважины, дата выпуска и рекомендации по применению.

1. Экспресс – метод «Определение степени минерализации»

Налили на чистое стекло несколько капель исследуемой воды. Нагрели на пламени спиртовки до испарения. Исследовали след от высохшей капли. На месте капли остался только ее контур из солей - перед нами питьевая вода. А если бы контур капли стал расплывчатый и имел заполнение следа капли местами белым налетом - перед нами была бы минерализованная вода. В ходе этого опыта мы доказали, что вода «Tassay» – питьевая, так как после выпаривания остался только контур из солей, а вода «Боржоми» – минеральная, потому что после выпаривания остался след заполненный частичками солей.

2. Определение растворимых примесей и органических веществ.

Для определения растворенных органических веществ налили в пробирки 2 мл воды и добавили несколько капель соляной кислоты. Затем по каплям прилили розовый раствор KMnO_4 . В присутствии органических веществ раствор KMnO_4 обесцветился.

3. Определение pH воды.

pH воды определяли с помощью универсального индикатора. К 5 мл воды прилили 5 капель индикатора. Через 2-3 минуты определили цвет раствора на белом фоне. Сравнили с эталонной шкалой и отметили pH.

pH минеральной воды «Боржоми» равен 8, значит в ней щелочная среда, что доказывает наличие солей кальция и магния. А в воде «Tassay» pH равен 3, значит в ней кислая среда.

4. Определение хлорид-ионов

К 5мл H_2O добавили раствор нитрата серебра (AgNO_3). Появление белого осадка или творожистых хлопьев свидетельствовало о наличии хлорид-ионов. Чем интенсивнее осадок, тем больше концентрация ионов хлора в воде. В условиях школьной лаборатории более точно определить концентрацию ионов

хлора невозможно. Отметим приблизительную концентрацию ионов хлора: белый творожистый осадок – 100 мг/л хлорид-ионов; помутнение раствора и постепенное появление белого осадка – 10 мг/л хлорид-ионов; опалесценция раствора и появление мелких хлопьев – около 1 мг/л хлорид-ионов.

Результат после добавления нитрата серебра в минеральную воду «Боржоми»: образовался творожистый осадок. Концентрация хлорид-ионов составляет 100 мг/л.

Результат после добавления нитрата серебра в питьевую воду «Tassay»: произошло помутнение раствора и постепенное образование осадка. Концентрация была низкая, потому что не было ярко выраженного белого творожистого осадка.

5. Определение сульфат-ионов

К 5 мл воды добавили раствор $BaCl_2$. Образовался белый молочный осадок, это говорит о наличии в минеральной и питьевой воде сульфат-ионов.

Вывод

Исходя из выше изложенного, мы сделали следующие выводы:

1. Фруктовые соки, употребляемые нами, не содержат натуральных красителей, а содержат синтетические. В домашних условиях это легко проверить, добавив во фруктовый сок щепотку пищевой соды. Если окраска не изменится, как было доказано нами химическим путем, то сок содержит синтетические красители.

2. Овощи (картофель, морковь, свёкла), выращенные в домашних условиях, не содержат нитраты. А овощи (болгарский перец, редис, баклажан, огурец), выращенные в теплично-парниковых условиях, содержат от незначительной до высокой концентрации содержания нитратов. Это было доказано химическим путем. В домашних условиях, чтобы уменьшить содержание нитратов, очищенные овощи необходимо подержать в теплой воде 5-10 минут. Тем самым нитраты вымываются в водный раствор, и в овощах уменьшается их концентрация.

3. При анализе минеральной воды было выявлено, что питьевая вода местного производства, содержит незначительное количество минералов. А минеральная вода импортного производства содержит большое количество минеральных веществ, что было доказано экспериментальным путем.

Памятка для обучающегося начальной школы по созданию проекта

Алгоритм разработки проекта таков: проблема – цель – результат.

После того как выявлена **проблема** и намечена **цель**, необходимо сделать следующее:

1. Установить наличие имеющихся ресурсов и определить *недостающие ресурсы*. (Что уже есть для выполнения предстоящей работы – информация, умения. Чего пока нет, но нужно иметь: найти информацию, научиться делать.)
2. Поставить *задачи*. (Что необходимо сделать, чтобы достичь цели проекта.)
3. Наметить *этапы* работы. (Разделить всю работу на части)
4. Выбрать *способы* решения задач на каждом этапе.
5. Определить *сроки* выполнения работы (поэтапно и в целом).

Структура проекта такова: введение, основная часть, заключение.

1. Выбор темы. *Тема* – предмет рассмотрения; это то главное, о чём сообщается, что обсуждается, исследуется, изображается. Возможно, на помощь придут следующие вопросы: **Что мне интересно больше всего?*

**Что из изученного в школе хотелось бы узнать более глубоко?*

2. Формулировка темы проекта.

Примеры тем: «*Любимый портфель*», «*Язык и речь – это одно и то же?*», «*Какими были школы в древности?*», «*Что может компьютер?*» и др.

3. Определение цели проекта.

Цель – это то, к чему стремятся, чего хотят достичь, что нужно осуществить, решить; это главная задача. Но для того, чтобы была решена эта главная задача (то есть была достигнута цель), нужно много всего выполнить, нужно решить много разных задач.

Формулировка цели - это одно предложение, являющееся ответом на вопрос: *зачем нам нужен этот проект?*

Обычно **формулировка цели** начинаться с таких слов: «*узнать*», «*выяснить*», «*обобщить*», «*разработать*» (например, разработать алгоритм ...), «*расследовать*», «*создать*», «*сравнить*», «*нарисовать*», «*сочинить*».

4. Постановка задач проекта.

Задача – это то, что необходимо решить, выполнить. В задачах определяется, как достичь цели.

В формулировках задач выражается то, что надо сделать по порядку, чтобы достичь цели.

Обычно **формулировка задач** начинаться с таких слов: «изучить», «собрать информацию», «выяснить», «выявить особенности», «подготовить», «придумать», «рассказать», «найти», «составить», «создать», «нарисовать», «определить роль (значимость)», «освоить алгоритм...», «сделать вывод».

5. Высказать одну или несколько гипотез.

Гипотеза (греч.) – это предположение, догадка, ещё не доказанная и не подтверждённая опытом. Обычно **гипотезы** начинаются такими словами: «предположим, что ...», «допустим, что...», «возможно, что...», «что, если...». Если гипотез несколько, то их надо пронумеровать: самую важную поставит на первое место, менее важную - на второе и т.д.

Варианты гипотез к проекту «Как возник язык».

1. Предположим, что прилетели инопланетяне и научили людей разговаривать.
2. Допустим, что люди нашли волшебный говорящий камень.
3. Возможно, что в джунглях люди встретили говорящего попугая.
4. Люди договорились друг с другом дать названия разным предметам.

Образец

Тема проекта: «Мир слов».

Цель: Выяснить, как толковый словарь помогает в жизни.

Задачи:

1. Изучить строение словаря.
2. Определить, когда и где можно использовать словарь.
3. Придумать рекламу для толкового словаря.

Гипотеза: В наше время невозможно обойтись без толкового словаря.

6. Работа с информацией.

Информация – это сведения об окружающем мире, сообщения о чём - либо.

1) Сбор информации.

Постараться *узнать как можно больше о предмете исследования.*

Может быть *устная информация*. Например, вам кто – то о чём – то рассказал, сообщил (*родители, одноклассники, учителя, соседи, продавец в магазине и т.д.*).

Но может быть *и письменная информация*, или *текстовая информация* (*статья в журнале или газете, рекламные листы, книги и др.*) К информации относятся не только устные сообщения и тексты, но и изображения – фотографии, картинки, графика. Это *визуальная информация*.

2) Методы исследования.

Зададим себе вопрос: как мы можем узнать что – то новое о том, что исследуем? Для этого надо определить, какими методами мы можем пользоваться, а затем выстроить их по порядку.

Метод (*греч.*) – способ, приём познания явлений окружающего мира; способ действия. Методов много. Для своего исследования *выбирайте только те, которые нужны.*

Методы исследования:

- **Эксперимент** – это опыт, ставится для изучения, исследования чего – либо.

- Изучение источника исследования.

- Опрос.

- Интервью.

- Поиск информации (*в книгах, словарях, энциклопедиях, интернете и т.д.*).

- Анализ информации.

- Наблюдение. Наблюдение может включать в себя три возможных действия: описание, измерение, сравнение, а также сравнение явлений между собой.

- Мозговой штурм.

- Фонетический анализ (*размышление: какие звуки мы слышим, какова их характеристика*), морфемный анализ (*анализ частей слова*).

- **Анализ** – всесторонний разбор, рассмотрение явления.
- **Синтез** – это обобщение данных, добытых анализом.
- Сравнение.

3) Результаты исследования.

Все проекты предполагают создание информационного или *творческого продукта*.

Творческий продукт – это всё, что придумано и сделано, создано, изготовлено. Виды творческого продукта: сказка, песня, стихотворение, конспект, плакат, поделка, алгоритм, презентация, синквейн.

4) Вывод. Вывод - это логический итог рассуждений, умозаключение.

7. Защита проекта. Теперь проект нужно оформить и представить публично, то есть показать, ознакомить с ним других. Но ведь вы не только продемонстрируете, покажете, представите собравшимся свою работу. Вы будете рассказывать, чтобы всех убедить: ваши исследования верные, ваши выводы правильные. Вы будете *защищать то, что сделали*.

Текст выступления

Даю вам начало каждой фразы, а вы, дополнив предложения, получите текст своего выступления. Если проект групповой, для своей группы вам необходимо составить речь и затем распределить, кто какую часть будет произносить.

Темы исследовательских работ для обучающихся 1 – 4 классов

Темы исследовательских работ начальной школы рассчитаны для ребят с 1 по 4 класс, выбираются и выполняются с консультациями учителя и помощью родителей. Главное, чтобы ребенок выбрал тему по своим интересам и увлечениям.

Темы исследовательских работ и проектов общей тематики:

- А прочно ли куриное яйцо?
- Влияет ли зубная паста на прочность зубов?
- Где проходил Великий Шелковый путь?
- Детские фантазии
- Древний Египет – мир фараонов и пирамид
- Загадка клавиатуры
- Искусство создания книги
- История карандаша
- Как снимается фильм?
- Компьютерные игры – хорошо это или плохо?
- Краски в нашей жизни
- Кто покоряет космос?
- Легенды и мифы – в чем разница?
- Легенды и мифы Древней Греции
- Маленькая история о моей большой семье
- Математика на кухне
- Метеоцентр «Народные приметы» сообщает...
- Мультфильмы: что это?
- Мир ребёнка: взгляд сквозь время
- Молодежный жаргон в речи современных школьников
- Моя любимая книга
- Образ дракона в детской литературе
- О некоторых способах выжить в природе
- О чем рассказывают следы на снегу
- Оригами и математика
- Откуда в хлебе столько дырочек
- Откуда хлеб на стол пришёл?
- Польза бумаги
- Почему вода в небольших водоемах зеленая?

- Почему высохла лужа
- Почему корабли не тонут
- Почему море солёное
- Почему мы плачем? Откуда берутся слезы?
- Почему небо голубого цвета?
- Почему подушка мягкая, а пол твёрдый?
- Почему скисает молоко?
- Почему стреляет попкорн?
- Почему сугроб полосатый?
- Почему хлеб бывает чёрный и белый?
- Почему чай заваривают в горячей воде?
- Путешествие водяной капельки
- Сказка – ложь, да в ней намёк...
- Спать или не спать? Вот в чем вопрос!
- Тайны звездного неба
- Хлеб всему голова!
- Что такое микроскоп?
- Что такое эксперимент?
- Что у нас в солонке и в сахарнице?
- Чудесные превращения, или Что такое сыр?

Темы исследовательских работ для начальных классов о семье:

- Влияние компьютера на детей
- Волшебство красок
- Война и наша семья
- Генеалогическое дерево моей семьи
- Из истории детских обязанностей
- Имя в жизни человека
- Моя родословная
- Лента времени моей семьи
- Награда в нашем доме
- Праздники нашей семьи
- Письмо моей бабушки внуку
- Семейные традиции
- Семейные реликвии
- Спортивная жизнь моей семьи
- Наш дом. Наш двор.

Темы исследовательских работ о природе:

- Вечнозелёная красавица леса
- Жизнь леса
- Кто красит листья в зеленый цвет?
- Лес – наш друг
- Мой любимый фрукт – апельсин
- Новогодняя красавица
- Отчего осенью листья меняют цвет?
- Портрет яблони
- Почему в яблоке не прорастают семена?
- Путешествие косточки
- Почему листья на деревьях осенью желтеют, а на комнатных растениях нет?
- Растения в пословицах и приметах
- Что мы знаем о древесной коре?
- Что такое листопад?
- Этот мексиканский незнакомец – авокадо
- Яблоня и яблоко
- Янтарь — волшебные слезы деревьев
- Я садовником родился

Темы проектных работ о растениях

- Можно ли использовать растение одуванчик в пищу?
- Мой маленький мир дикорастущих растений
- Одуванчик — маленькое солнышко
- Посмотрите, одуванчик!
- Почему не из каждого семени зарождается новая жизнь?
- Почему подсолнух называют цветком солнца?
- Почему растёт растение
- Роль растения в жизни человека
- Ягода Арбуз.
- Выращивание кактусов в домашних условиях
- Кто ты, кислый лимон?
- Лечат ли комнатные растения простуду?
- Мир кактусов
- Мир растений на подоконнике
- Можно ли вырастить в домашних условиях кактус большого размера?
- Можно ли вырастить дома лимон?
- Можно ли вырастить растение в закрытой стеклянной банке?

- Мои зеленые друзья
- Мой сад
- Мой чудо-цветок
- Моё увлечение — кактусы
- О комнатных растениях
- Фиалка для мамы
- Фиалки в подарок бабушке
- Что мы знаем о лимоне?
- Что такое бонсай?

Темы исследовательских работ о животных:

- Животные в космосе
- Жизнь и гибель динозавров на планете Земля
- Зачем ежу яблоко?
- Крокодиловы слезы
- Кто как приспосабливается к окружающему миру
- Кто под бугорком живёт?
- Кто строит дом на реке?
- Кто такие ежи, и что мы знаем об их жизни?
- Кулинарные пристрастия белочки
- Любимое домашнее животное
- Люблю тебя, мой друг мохнатый!
- Любознательный зверёк — белка
- Люди и кошки.
- Люди и дельфины
- Мамонты — древние и могучие
- Медведь сказочный и настоящий
- Мир забавных животных
- Мой кот
- Мое домашнее животное — немецкая овчарка
- Мое любимое животное — дельфин
- Можно ли подружиться с лошадью?
- Мои домашние питомцы
- Мои загадочные кошки
- Мои питомцы
- Мои четвероногие друзья
- Мой верный друг – собака
- Мой рыжий непоседа — кот
- Мой щенок: первый месяц жизни

- Моя любимая собака
- Моя удивительная встреча с дельфинами
- Наблюдения за домашними и дикими мышами
- Отличие в поведении больших и маленьких собак
- Очень длинношеее животное под чудным названием — жираф
- Поведение домашних свиней
- Поведение кошек
- Потерянный мир динозавров
- Почему акула – не рыба?
- Почему вымерли динозавры?
- Почему киты всплывают на поверхность и выпускают фонтан воды?
- Почему корова даёт молоко?
- Почему тигр полосатый?
- Разные породы лошадей
- Умеют ли разговаривать дельфины
- Чей нос лучше?
- Чем заяц отличается от кролика
- Чем лечатся слоны?
- Что я знаю о дельфинах
- Что я узнал о кошках
- Что мы знаем о кошках?
- Ягуар — величественный хищник
- Я за любовь ко всем собакам.

Темы исследовательских проектов о грибах:

- Грибное лукошко
- О чём говорят нам названия грибов?
- Плесень — это тоже гриб!
- Ты, лисичка, рыжий гриб!
- Удивительное царство грибов
- Удивительная находка
- Угадай-ка грибок!
- Что за гриб на тонкой ножке?

Темы исследовательских работ о птицах:

- Аист на крыше – счастье под крышей
- Как зимует воробей
- Кто же в гнёздышке живёт?
- Кто такие птицы?

- Курица – птица не простая!
- Ласточка — вестник добра и счастья
- Ласточкино гнездо
- Мои пернатые друзья
- Мой волнистый друг
- Мой домашний любимец — попугай Кеша
- Мудрый ворон
- Мы учили попугая
- На крыльях весну принесли...
- Наблюдение за птицами, посещающими кормушку
- О воробьях
- Пернатые архитекторы
- Поведение птиц зимой
- Поведение синицы зимой
- Покормите птиц зимой!
- Поможем зимующим птицам
- Почему зимой птичка стучит в окно?
- Почему крик петуха раздается на рассвете в одно и то же время?
- Почему многие грачи зимой не улетают?
- Чудо из яйца
- Чье это гнездо?
- Чьи гнезда лучше?

Темы проектных работ о земноводных:

- Кто такие змеи?
- Лягушка с душою царевны
- О черепашках
- Опасны ли змеи?
- Полезны ли ящерицы?
- Почему лягушки зеленые?
- Почему у ящерицы хвост обрывается?
- Царевна-лягушка, или Как я вырастила лягушку сама
- Это сказочное существо – лягушка

Темы исследовательских работ о рыбах:

- Аквариум и его обитатели
- Аквариумные рыбки – какие они?
- Мы создали аквадом, веселятся рыбки в нем
- Обитатели водоёмов

- Обитатели пресных водоемов
- Почему у камбалы глаза на одной стороне
- Рыбы наших вод
- Хищнее щуки рыбы нет...

Темы исследовательских работ о насекомых:

- Комар: казнить нельзя, помиловать...
- Кто такая медведка
- Кто такие пауки?
- Медовая братва
- Мир жуков
- Мир стрекоз
- Моё открытие о мухе
- Муравьи и их царство
- Муравьи и термиты – в чем разница?
- Муравьиная жизнь
- Насекомые. Какие они?
- О пауках
- Ох уж эти комары!
- Ох уж эти шершни!
- Паук – человеку друг
- Покровительственная окраска животных (Почему кузнечик зеленый?)
- Понимаем ли мы животных, или Как привлечь бабочек в свой сад
- Порхающие цветы
- Почему бабочки не живут в городе?
- Почему водомерка ходит по воде?
- Почему не тонет водомерка?
- Пчела — друг человека
- Пчелиная семья
- Разумны ли муравьи?
- Сколько точек у божьей коровки?
- Удивительный мир бабочек

Темы исследовательских работ по географии:

- Достопримечательности нашего города
- Есть ли будущее у нашей деревни?
- Есть ли в воздухе вода?
- Как рождается снежинка
- Откуда пришёл к нам чай?

- Почему вода на Земле не иссякает
- Почему вулкан назван вулканом и отчего он «огнём дышит»?
- Почему морская вода соленая?
- Почему появляются водопады?
- Семь чудес света
- Сталактиты и сталагмиты – что это?
- Что такое айсберги?
- Что такое кварц?

Темы исследовательских работ по экологии:

- Живая вода
- Живи, родник!
- Как спасти нашу реку?
- Какую воду мы пьём
- Каким воздухом мы дышим
- Как мультфильмы влияют на психику ребенка
- Охранять природу - значит охранять мир
- Чистота на моей улице. Что я могу сделать с мусором?
- Что такое «Красная книга»?
- Экология моего поселка
- Экология нашего водоёма
- Экопродукты моего огорода.

Темы исследовательских работ по физкультуре:

- Если хочешь быть здоров
- Жвачка – польза или вред?
- Здоровый образ жизни
- История лыж
- История футбола
- Молоко полезно детям
- Опасности двора
- Профилактика кариеса у ребят младшего возраста.
- Полезно ли мороженое?
- Полезны или вредны дрожжи?
- Полезные свойства кумыса
- Польза и применение витаминов.
- Почему коньки называются коньками?
- Спортивная жизнь семьи
- Что такое витамины?

- Художественная гимнастика.
- Шоколад – вред или польза.
- Я – велосипедист.

Темы исследовательских работ по математике:

- Арифметика — наука о числе.
- Веселые задачи
- Веселый математический поезд
- Древние единицы длины
- Задачи в рисунках
- Задачи для внимательных и сообразительных.
- Задачи на свежем воздухе
- Задачи-сказки
- Искусство отгадывать числа
- Как быстро выучить таблицу умножения
- Как хорошо уметь считать!
- Математика в жизни кошки.
- Математические пословицы
- Можно ли назвать натуральные числа удивительными?
- Мои замечательные друзья – цифры
- На уроке математики
- Натуральные числа в жизни человека.
- Наше творчество в математике.
- Приемы быстрого счета
- Про число ноль
- Секреты таблицы умножения
- Система мер длины
- Сколько стоит килограмм картофеля с моего огорода?
- Старинные денежные единицы
- Старинные меры длины, объёма и веса в русских пословицах и поговорках.
- Страна доброй математики
- Таблица умножения на пальцах

Темы исследовательских работ по музыке:

- Вольфганг Амадей Моцарт – история мальчика-гения
- История одного инструмента.
- Любимые песни моей бабушки.
- Музыкальные краски

- Поговорим о маме музыкой.
- Мой любимый композитор
- Музыка для детей.
- Сказка в музыке.

Темы исследовательских работ начальной школы об огороде:

- Аптека на грядке: бабушкина капуста
- Ах, картошка, картошка!
- Ах, морковка, объединение!
- Где растут мочалки?
- Загадки про овощи и фрукты
- Кто его раздевает, тот слезы проливает
- Лук от семи недуг
- Опыт с фасолью. Проращивание
- Органическое земледелие
- Откуда к нам пришли помидоры и почему их так назвали
- Фасоль – хороший или плохой сосед на грядке?
- Раз горох, два горох...
- Ягоды – вкусные, красивые, полезные

Темы исследовательских проектов начальных классов о лекарственных растениях:

- Бабушкина аптека
- Крапива. Что я знаю о ней?
- Лекарства-сорняки
- Лечат ли комнатные растения простуду?
- Нежность ромашки — для души и тела
- Отчего крапива жжется?
- Польза алоэ

Темы исследовательских работ младших школьников о цветах

- Почему пахнут цветы?
- Почему цветы разноцветные
- Почему у бабушки на даче самые красивые цветы
- Путешествие по царству цветов. Ландыш
- Путешествие по царству цветов. Лотос
- Путешествие по царству цветов. Одуванчик
- Путешествие по царству цветов. Подснежник
- Путешествие по царству цветов. Тюльпан

- Путешествие по царству цветов. Эдельвейс
- Растения-хищники
- Самые необычные цветы мира
- Сохрани ландыш майский!
- Цветы в саду и дома
- Чудесный мир ароматов

Содержание

Введение	161
1 Особенности организации учебного процесса обучающихся магнитных школ на базе ресурсных центров	165
2 Методические рекомендации по организации обучения в межсессионный период для обучающихся в магнитных школах	198
Заключение	250
Список литературы	252
Приложение	253

**МАГНИТТІК МЕКТЕПТЕГІ БІЛІМ АЛУШЫЛАРҒА СЕССИЯАРАЛЫҚ
КЕЗЕҢДЕ ОҚЫТУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

Әдістемелік ұсынымдар

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ
В МЕЖСЕССИОННЫЙ ПЕРИОД ДЛЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ В
МАГНИТНЫХ ШКОЛАХ**

Методические рекомендации

Басуға 13.12.2018 ж. қол қойылды. Пішімі 60×84 1/16.
Қағазы офсеттік. Офсеттік басылыс.
Қаріп түрі «Times New Roman». Шартты баспа табағы 20 б.т

Подписано в печать 13.12.2018 г. Формат 60×84 1/16.
Бумага офсетная. Печать офсетная.
Шрифт Times New Roman. Усл. п.л. 20 б.т.